

Türk Journal of
Hukuk Turkish
Tarihi Legal
Araştırmaları History

Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları

Sayı 11 • 2011 (Bahar)

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	Mehmet Akman
Yayın Kurulu	M. Âkif Aydın, Mehmet Akman, Ekrem B. Ekinci, Fethi Gedikli, M. Macit Kenanoğlu, Mustafa Şentop, Murteza Bedir, Sami Erdem
Yayın Danışma Kurulu	Prof. Dr. İdris Bostan (İstanbul Üniversitesi) Prof. Dr. Feridun Emecen (29 Mayıs Üniversitesi) Prof. Dr. Mehmet İpşirli (Medipol Üniversitesi) Prof. Dr. İsmail E. Erünsal (29 Mayıs Üniversitesi) Prof. Dr. M. Emin Artuk (Marmara Üniversitesi) Prof. Dr. İbrahim Kâfi Dönmez (29 Mayıs Üniversitesi) Prof. Dr. Kemal Beydilli (29 Mayıs Üniversitesi) Prof. Dr. Osman Kaşıkçı (Fatih Üniversitesi) Prof. Dr. Engin Deniz Akarlı (İstanbul Şehir Üniversitesi)
Editör	Mehmet Akman
Kapak tasarımı	MimEmin
Sayfa tasarımı	Ender Boztürk
Baskı	Seçil Ofset 100.Yıl Mah. Matbaacılar sitesi 4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul Tel: 0212 629 06 15 - www.secilofset.com
Basım yılı	Mayıs 2016

Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları yılda iki sayı yayımlanan hakemli bir dergidir.
Dergide yer alan yazıların ilmi ve fikri sorumluluğu yazarlarına aittir.

Yönetim

Hızırbey Cad. Volkan Sokak, No: 10/5, Dumlupınar mah. Kadıköy/İstanbul
e-posta: bilgi@hukuktarihi.com

ISSN 1306 - 6889

Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları

Sayı 11 • 2011 (Bahar)

İçindekiler

İslam Hukukunda Hukukî İstikrar ve Sosyal Değişim Açısından Mezheplerin Konumu (Hanefî Mezhebi İctihatları ve Osmanlı Devleti Uygulamaları Çerçevesinde)	7
<i>M. Âkif Aydın</i>	
İdam Cezasının Tanzimat Dönemi Osmanlı Hukukundaki Görünümüne İlişkin Birkaç Kaynak ve Bu Kaynakların Tahlili	33
<i>Ahmet Kılınç</i>	
İtalyan Konsoloshu Mahkemesi Takrir Defterleri 3 Tarih: H.1306-1307 / M.1888-1889	77
<i>M. Macit Kenanoğlu – Figen Kenanoğlu</i>	

İslam Hukukunda Hukukî İstikrar ve Sosyal Değişim Açısından Mezheplerin Konumu (Hanefi Mezhebi İçtihatları ve Osmanlı Devleti Uygulamaları Çerçevesinde)

M. Âkif Aydın*

İslam hukuku bir içtihat hukuku olarak doğmuş ve on dokuzuncu asra kadar böyle devam etmiştir. Buna rağmen mezheplerin İslam coğrafyasında karışık olarak uygulanmayıp belirli bölgelerde temerküz etmesi sebebiyle mezhep çeşitliliğinden kaynaklan bir kurallar ve hükümler kargaşası ortaya çıkmamıştır. Ancak İslam hukuku her dönemde aynı içtihat zenginliğini sürdürememiş ve sosyal değişimlere aynı süratle cevap verememiştir. Bu makalede borçlar hukuku ve aile hukukundan seçilen örneklerle bunun ortaya çıkardığı problemler ve üretilen/üretilmeye çalışılan çözümler üzerinde durulmaktadır.

Anahtar kelimeler: İslam hukuku, mezhepler, hukuki istikrar, sosyal değişim, Osmanlı hukuku

The Position of Islamic Denominations from the Aspects of Legal Stability and Social Change in Islamic Law (with Special Reference to the Hanafi Jurisprudence and Its Ottoman Practice)

The Islamic Law started as a case law and continued in this way until the 19th century. Nevertheless, there was no conflict of rules or provisions resulting from the variety of schools of law because of regional, as opposed to mixed, sectarian concentrations within the Islamic geography. However, the Islamic Law could not sustain the same richness throughout the years and could not respond to social changes fast enough. This paper focuses on the resulting problems and legal remedies solving or trying to solve these problems, with examples from the obligations and family laws.

Keywords: Islamic law, sects, legal stability, social change, Ottoman law

Mezhep uygulamalarının İslam hukuk tarihinde takip ettiği seyir, bu hukukun uygulanma biçimini ortaya koyması bakımından dikkat çekicidir.

* Prof. Dr. İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

Konunun incelenmesine şöyle bir soruyla başlayabiliriz: Mecelle-i Ahkâm-ı Adliye'nin kabulüne kadar siyasi otorite tarafından kabul edilmiş ve mahkemeler tarafından uygulanmış bugünkü anlamda bir kanun metninin bulunulmadığı uzun tarihî süreçte hukuk uygulamalarında hukuki birlik ve istikrardan bahsedilebilir mi? Yoksa hukukçuların içtihatlarıyla oluşan İslam hukukunun bu oluşum biçimi ilk nazarda hatıra geldiği ve literatürde zaman zaman iddia konusu olduğu gibi (kadi justice) çok sayıda bir birine zıt ve gelişigüzel olduğu izlenimi veren içtihatlar üretmiş, dolayısıyla bir kazai hükümler karmaşası mı ortaya koymuştur? Bu makalede mezhep uygulamasının hukuktaki değişim ve istikrar açısından ifade ettiği anlam Hanefî mezhebi içtihatları ve Osmanlı uygulaması çerçevesinde ele alınacaktır.

TARİHSEL ARKA PLAN

İslam hukukunun doğmaya başladığı Hz Peygamberin Medine dönemi (1-11/622-632) onu takip eden dönemlere nispetle kendine özgü bir oluşum sürecini ifade eder. İhtiyaç oldukça Kitap ve Sünnet temelinde üretilen hukuk kuralları hem üretildiği dar coğrafyada (Medine) hukuki birliği sağlamış hem de bu çevrenin sosyal ihtiyaçlarına bire bir cevap vermiştir. Dört halife döneminden (11-40/632-661) itibaren İslam devletinin süratle genişlemesi ve farklı sosyal yapıdaki toplumların bu siyasi yapıya dâhil olması karşılaşılan hukuki olayları ister istemez çoğaltmış ve çeşitlendirmiştir. Üstelik bu dönemden itibaren hukuki problemlerin ve bulunan çözümlerinin doğrulanmak üzere kendisine sunulacağı bir peygamber de artık mevcut değildir. Dolayısıyla bu dönem yeni olaylara çözüm bulmak amacıyla Kitap ve Sünnet'i yorumlayarak veya "rey" adı verilen bireysel inisiyatifi öne çıkararak hukuk üretim sürecinin de başlangıcı olmuştur. Ancak dört halife dönemi, özellikle Hz. Ebu Bekir ve Hz. Ömer dönemleri İslam hukuk tarihi açısından sonraki dönemlerden yine de farklı değerlendirilmelidir. Çünkü bu dönemde bir taraftan arazi hukuku gibi devletle ilişkili olan kimi konularda çözüm halifeler tarafından/ aracılığıyla üretilirken (Sevâd arazisi örneği) ve böylece İslam hukukunun oluşumuna doğrudan halifeler müdahil olurken diğer taraftan İslam coğrafyasının muhtelif bölgelerinde sahabe ve tabiin fakihleri şahsi yorumlarıyla yeni problemlere birbirlerinden bağımsız hukuki çözümler üretiyorlardı. Bu kısa dönemden sonra halifelerin hukukun oluşumuna doğrudan katkıları tazir suç ve cezaları, mali ve idari hukuk gibi kamu hukuku alanlarıyla sınırlı olmuş, dolayısıyla İslam hukukunun daha çok özel hukuk diye nitelendirebileceğimiz

geniş alanı çoğu kere oluşturdıkları ders halkalarında bu hukuku-öğreten ve aynı zamanda kendilerine sorulan dini-hukuki sorulara cevap veren hukukçuların içtihatlarıyla doldurulmaya başlanmıştır.

Bir kısmı sonraki dönemde mezhep kurucusu olarak anılacak olan hukukçuların içtihatları bu hukukun bir taraftan İslam dininin temel prensipleri diğer taraftan içinde üretildikleri toplumun ihtiyaçları ışığında şekillenmesine yol açmıştır. Bir diğer ifadeyle bu oluşum şekli İslam hukukunun belirli ölçüde içinde doğduğu farklı toplumların sosyal yapısına ve ihtiyaçlarına uygun bir hukuki kurallar bütününe ortaya konması sonucunu doğurmuştur. Sözün gelimi Muhammed b. İdris eş-Şafii'nin (ö. 204/820) Irak'ta iken sahip olduğu görüşler (mezheb-i kadîm) ile Mısır'da ortaya koyduğu yeni görüşleri (mezheb-i cedid) arasındaki farklılık sadece fikhî görüşlerinin zaman içinde olgunlaşması ve bu sebeple değişmesi ile açıklanamaz. İmam Şafii'nin iki farklı coğrafyada bulunmuş ve bu ortamların birbirinden kısmen farklı ihtiyaç ve şartlarıyla karşılaşmış olması da bu farklılıkta rol oynamıştır. Sosyal çevrede zamanla meydana gelen farklılıkların içtihatlar ve böylece İslam hukukunun şekillenmesine etkisini Medine'de ve Irak'ta ortaya çıkan hadis okulu (ehl-i hadis) ve rey okulunun (ehl-i rey) farklı hukuk anlayışlarında görmek mümkün olduğu gibi, aynı mezhep mesela Hanefi mezhebi içindeki hukukçuların içtihatlarının farklı oluşunda da görmek mümkündür. Bir başka ifade ile dinî metinlere bağlı olarak içtihat yapan hukukçuların içtihatlarındaki farklılıklar, fikhî görüşlerin zaman içinde olgunlaşmasıyla izah edilebildiği gibi içtihatların yapıldığı dönemdeki siyasi ve sosyal çevre şartlarının değişmesiyle de izah edilmelidir. Bununla beraber sosyal ve siyasal şartların İslam hukukunu bütünüyle etkisi altına aldığını, iki farklı çevrede birbirinden tamamen farklı iki İslam hukukunun ortaya çıktığını da düşünmemek gerekir.

Öte yandan İslam hukukunun şekillenmesinde önemli rol oynayan erken dönem hukukçuları içtihatlarını ortaya koyarken siyasî otoriteyi işlerine pek karıştırmak istememişlerdir. Halife Me'mûn (198-218/813-833) ile Ahmet b. Hanbel (ö. 241/855) arasında Kur'an'ın yaratılmış olup olmadığı (*halku'l-Kur'ân*) meselesinde ortaya çıkan fikir ayrılığı ve Ahmet b. Hanbel'in halifenin görüşlerine ısrarla karşı çıkması siyasî otoritenin dini-hukuki konularda ulema üzerindeki etkilerinin sınırlı olduğunu gösteren bir örnek olması bakımından dikkat çekicidir. Bu örneğin sonraki dönemlerde siyasî otoritenin ulema üzerindeki muhtemel baskılarını önlemede müspet etkisi olduğu düşünülebilir. Burada bizi ilgilendiren nokta büyük ölçüde siyasî otoritenin yetki

alanı dışında kabul edilen ve ferdi içtihatlarla şekillenen hukuk üretme sürecinin en azından erken dönemlerde kaçınılmaz olarak çok farklı içtihatların ve dolayısıyla bir tür hukuki karmaşanın ortaya çıkması sonucunu doğurmasıdır.

Abbasi hilafetinin ilk yıllarının önemli bir ismi İbnü'l-Mukaffa (ö. 145/762) Halife Mansur'a (136-158/754-775) sunduğu risalede aynı bölgedeki farklı hukuki görüşlerin uygulamada ciddi problemler çıkardığını, bir bölgede meşru ve helal kabul edilen bir uygulamanın diğer bölgede haram sayıldığını, bunun da uygulamada hukuki karmaşa yarattığını ifade etmektedir¹. Bu tespiti yapan İbnü'l-Mukaffa'nın bulduğu çözüm ise halifenin hukukçuların görüşlerinden uygun bulduğunu yürürlüğe koyması ve diğer görüşlerin uygulamasını yasaklamasıdır². Açıkça görülmektedir ki İbnü'l-Mukaffa' halifeye bir tür kanunlaştırma önermektedir. Abbasi halifesinin de bu problemin farkında olduğu ve halledilmesini gerekli gördüğü anlaşılıyor. Ancak bunun halli için dini-hukuki alana doğrudan müdahale edip bir *legislation* faaliyetine girişmiyor. Bunun yerine Maliki mezhebinin kurucusu Mâlik b. Enes'ten (ö. 179/795) yardım istiyor. Şöyle ki derlediği hadisleri ve fikhî görüşlerini bütün mahkemelerde adeta bugünkü anlamda bir kanun metni gibi uygulanacak bir kitap haline getirmesini (*codification*) talep ediyor. Ne var ki İmam Malik Hz. Peygamberin Sünnetinin tamamını toplamadığını ve görüşlerinde de yanılmış olabileceğini ileri sürerek bu teklife sıcak bakmıyor. Her ne kadar Muvatta isimli eserinin telifinde Halife Mansur'un bu talebinin etkili olduğunu düşünmek mümkünse de İmam Malik ne bu halife ve ne de aynı teklifi tekrarlayan Harun Reşid döneminde (170-193/786-809) *el-Muvatta*'nın bir kanun metni gibi uygulanmasına razı oluyor³.

Öte yandan mezheplerin teşekkül döneminde var olan içtihat çeşitliliği ve zenginliğinin beraberinde sınırlı veya belirli ölçüde bir hukuki karmaşa ve dağınıklık getireceğinin muhtemelen dönemin hukukçuları da farkındadır. Zira bu hukukçular bir taraftan içtihat yapar ve yeni dini-hukuki görüşler ortaya koyarken diğer taraftan da kendilerini bu görüşlere götüren kaynakları ve metodları belirlemeye, dolayısıyla hukuk üretimine belli bir ilmî disiplin getirmeye çalışmışlardır. Bu alandaki bilinen ilk eser Şafii mezhebinin kurucusu Muhammed b. İdris eş-Şâfiî'nin yazmış olduğu *er-Risâle*dir. Bu eseri "fukaha

1 Abdullah b. el-Mukaffa', *Âsâru İbnü'l-Mukaffa'*, Beyrut (Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye) 1989, s. 316

2 Aynı eser, s. 317

3 Subhî el-Mahmesânî, *el-Evdâ'u't-Teşrî'iyye fî'd-Düveli'l-Arabiyye Mâdîhâ ve Hâdiruhâ*, Beyrut (Dâru'l-İlmi li'l-Melâ'î) 1981, s. 159

metodu” ve “mütekellimin metodu” denilen farklı usul-i fıkıh metodlarına göre yazılmış çok sayıda kitap izlemiştir. Usul-i fıkıh kitapları fikhî içtihatların asıllarla irtibatını denetleme, mezheplerin iç tutarlılığını sağlama ve mezhep görüşlerini temellendirme, yeni içtihatlara metodolojik bir çerçeve içinde yön verme gibi birçok fonksiyonu birden üstlenmiştir. Sonuç itibariyle fikhî içtihatların başlangıçtan itibaren belli metodolojik esaslarla üretildiği ve her mezhebin kendi iç disiplini bu metodolojik esaslar çerçevesinde koruduğu söylenebilir.

Burada vurgulanması gereken önemli bir nokta erken dönem hukukçularının içtihat yapabilecek ilmi ehliyeteye sahip olmayı kadı olmanın önemli bir unsuru olarak görmeleri sebebiyle belli bir mezhebe bağlı olarak hüküm vermeyi hoş karşılamamalarıdır. Bu sebeptir ki belli bir mezhebe bağlı kalma şartı taşıyan kadı tayinini fakihlerin bir kısmı geçersiz sayarken, bir kısmı da kadı tayininin geçerli fakat bir mezhebe bağlı kalma şartının geçersiz olduğunu ifade etmişlerdir⁴. Ancak Abbasilerde Hanefi mezhebinin üç kurucu hukukçusundan birisi olan Ebu Yusuf’un (ö. 182/798) baş kadı (kâdıkudât) olarak tayin edilmesiyle başlayan süreçte bazen siyasi otoritenin etkisi, bazen halkın mezhep tercihleri bazen de belirli mezhep hukukçularının özel gayretleriyle hukuk ekolleri İslam coğrafyasının belirli bölgelerinde temerküz etmeye başlamıştır.

Mezheplerin oluşma sürecinde bu süreçle paralel olarak fıkıh mezheplerinin her birinin kendi bünyesinde de farklılaşmalar ortaya çıktığından mezhep fikhında öne çıkan en uygun görüşlerin tedvinin etmek amacıyla “muhtasar” adı verilen metinler yazılmıştır. Bu metinler hem mezhep fikhını derli toplu ifade etmeleri yönüyle iyi bir eğitim aracı olmuş hem de müftü ve kadılar için mezhebin ana çerçevesini belirleyen, dolayısıyla fetva ve kazada dağınıklığı önleyen bir fonksiyon icra etmiştir. Neticede fikhî mezhepler her bölgede yan yana ve karmaşık olarak bulunma yerine belirli bir dönemden itibaren İslam coğrafyasının muhtelif bölgelerinde temerküz etmiş ve o bölgelerde o mezheplerin görüşleri hukuk uygulamasına yön vermiştir. Sözün gelimi Türklerin meskûn olarak bulundukları yerlerde Hanefi mezhebi ağırlıklı olarak uygulanır olmuştur. Anadolu ve Balkanlar, İran, Maveraünnehir ve Hint alt kıtası bunun örneğidir. Safevi devletinin kuruluşuyla birlikte süratle

4 Ebu'l-Hasan Ali b. Muhammed el-Mâverdî, *el-Ahkâmü's-Sultâniyye*, Beyrut (Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye) 1405/1985, s. 87; Ebû Ya'lâ el-Ferrâ, *el-Ahkâmü's-Sultâniyye*, Beyrut (Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye) 1403/1983, s. 63-64; Mahmesânî, s. 177

Şiî-Caferî bir hukuk uygulamasına geçen İran'ı on altıncı asırdan itibaren bu haritadan çıkarmak gerekir.

Sonuç itibariyle bu genel girişin ışığında bu makalede mezheplerin İslam hukukunun uygulanmasında oynadıkları rolü, değişim ve istikrar konusundaki yaklaşımları ve bu yaklaşımları ortaya koyarken hangi hukuki imkân ve vasıtaları kullandıkları meselesi söz konusu coğrafyada hâkim olan Hanefî doktrin ve uygulamaları esas alınarak incelenecektir.

HANEFİ DOKTRİNİ ve UYGULAMADAKİ DURUM

Önce şunu belirtelim: Bugüne ulaşan Selçuklu ve ilk döneme ait Osmanlı kadı tayin belgelerinde (beratlarında) kadının belli bir mezhebe bağlı olması veya bir mezhebe göre hüküm vermesi kaydına rastlanmaz. Bu beratlarda daha çok “en sahih görüşe göre hüküm verilmesi” “imamların görüşleri istikametinde hüküm verilmesi” gibi kayıtlar yer almaktadır⁵. Bir mezhebe bağlılık anlayışının içtihat hürriyetini kısıtlayacağı endişesi açıkça mezhep takyidini engellemiş olabilir. Ne var ki yukarda belirttiğimiz geniş coğrafyadaki medreselerde esas itibariyle Hanefî fıkıh öğretimi yapıldığından bu medreselerden icazetli kadılar hükümlerini esasen böyle bir açık kayda gerek olmaksızın mezheplerinin görüşleri istikametinde ve bu mezhep çerçevesinde yazılmış fıkıh kitaplarına dayanarak vermekteydiler. Ancak Osmanlı devletinde on altıncı asrın ortalarından itibaren kadı beratlarında “Hanefî mezhebinin esahh-ı akvâli (hâkim görüş) üzere hüküm vermeleri için” denerek uygulanacak mezhebin açıkça belirtilmeye başlandığı görülmektedir⁶. Dahası Ebussuûd Efendi (ö. 982/1574) bir boşanma meselesiyle ilgili olarak verdiği fetvadan Anadolu ve Rumeli’nde bir tarihten itibaren Şafî mezhebi görüşünün uygulanmasının açıkça yasaklandığını da belirtmektedir⁷. Burada dikkati çeken nokta Ertuğrul Düzdağ’ın dayandığı ve metnini dipnota aktardığımız fetva mecmuasında

5 Selçuklu dönemi kadı beratları için bk. Osman Turan, *Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar*, Ankara (Türk Tarih Kurumu) 1988, s. 46-56. Fatih dönemine ait 884(1479) tarihli bir kadı beratında mezhep belirtmeksizin imamların içtihadına uymaktan (iktidâyı icthâd-ı eimme) bahis vardır, bk. İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, Ankara (Türk Tarih Kurumu) 1965, s. 114-115

6 991(1583) tarihli bir kanunname “...eimme-i Hanefiyyeden muhtelefün fihâ olan mesâili kemâ yenbeği tettebbu edip esahh-ı akvâli bulup anınla amel eyleye..” denmektedir, bk. “Osmanlı Kanunnameleri”, *Millî Tettebbular Mecmuası*, c. I, sy. 2, s. 326

7 Mesele: Zevci nâ-bedid olan Hind, nafakaya aczi olucak teşeffu’ edip Şafî kadısı tefrik edip zevc-i âhara varsa ba’dehu Zeyd gelse zevcesin geri alabilir mi?
Elcevap: Alamaz – Ahmed

Ebussuûd Efendi'nin fetvasından önce Şafii görüşüne göre verilen bir fetva-
nın da zikredilmiş olmasıdır. Şeyhulislam İbn Kemal'e ait olduğunu düşündü-
ğümüz⁸ bu ilk fetvada kocası kaybolduğu için nafaka konusunda zor duruma
düşen ve bu sebebe dayanarak kocasından mahkeme kararıyla ayrılan kadı-
nın ayrılık kararının geçerli olduğu ve ilk kocanın sonradan geri dönmesinin
ikinci evliliği geçersiz hale getirmeyeceği dolayısıyla birinci kocanın geri alma
talebinin reddedilmesi gerektiği belirtilmektedir. Ebussuûd'dan hemen önce
verildiğini düşündüğümüz bu ilk fetva diğer mezheplerden sınırlı da olsa ya-
rarlanmanın mümkün olduğu bir dönemin mevcudiyetine işaret etmektedir.
Bu çizgiden vazgeçilmesinin nedenlerini 16. yüzyılda Anadolu ve Rumeli'deki
“heterodoks” hareketler ve Osmanlı Devleti'nin bunlar karşısındaki tepkile-
rinde aramak gerekir diye düşünüyorum⁹.

İslam hukukunun Anadolu ve Rumeli'de aşağıda belirteceğimiz istisna-
lar dışında Hanefi mezhebi içtihatları çerçevesinde uygulanması yirminci yüz
yılın başına kadar yani 1917 tarihli Osmanlı Aile Kanunu'na (Hukuk-ı Aile Ka-
rarnamesi) kadar devam etmiştir denebilir. Ancak bu uygulama bu mezhebe

Cevâb-ı âhar: “Teşeffü’ hususu Diyar-ı Rum'da câri olmaya” deyu men-i sultânî vâkı' olmuştur. Ebussuûd, bk. M. Ertuğrul Düздаğ, *Şeyhulislam Ebussuûd Efendi Fetvalarına Göre Kanuni Devrinde Osmanlı Hayatı*, İstanbul (Gonca Yayınları) 2009, s. 61-62.

- 8 Birinci fetvada zikri geçen Ahmed, İbn Kemal veya Kemalpaşazâde olarak şöhret bulan Osmanlı şeyhülislamı Şemseddin Ahmed olmalıdır. Ebussuûd Efendi'nin fetvalarını toplayan kâtip muhtemelen önceki uygulamayı göstermek için Ebussuûd Efendi'den kısa bir süre önce şeyhülislamlık makamında bulunan İbn Kemal'in fetvasını da buraya almıştır.
- 9 Bu değişiklikte Şii Safevi devletinin ortaya çıkışıyla Osmanlı devleti ile İran'ın iki farklı ve düşman kutba savrulmasının etkisi olsa gerektir. Buna ilave olarak söz konusu uygulamada Kanuni döneminde Oğlan Şeyh, Hamza Bali ve Şeyh Karamanî olaylarında görüldüğü gibi “heterodoks” dini hareketlere yönelik sert tedbirlerin diğer Sünnî mezheplere karşı bir içe kapanmayı da beraberinde getirdiği, dolayısıyla Anadolu ve Rumeli'de Hanefi mezhebi dışındaki mezheplerin bütünüyle yasaklandığı söylenebilir. Dahası bu yasak Hanefi mezhebinde hâkim görüş sayılmayan görüşleri de içine almaktadır. Bir diğer ifadeyle hâkim görüş sayılmayanların uygulanması da ancak bu uygulamaya açıkça izin verilmesiyle mümkün hale gelmiştir. Ebussuûd Efendi Ma'ruzât'ta yer alan bir fetvasında akıl hastası kocasından boşanmak isteyen kadının mahkeme kararıyla boşanabilmesi için hâkimin “İmam Muhammed kavliyle amele memur” olması gerektiği, aksi halde Hanefi mezhebindeki hakim görüş akıl hastalığı sebebiyle tefriğe izin vermediği için hâkimin boşanma kararının geçerli olmadığını belirtmektedir, (Ebussuûd Efendi, “Ma'ruzât”, *Millî Tettebular Mecmuası*, sy. 2, s.340. Benzer bir fetva için bk. Ali Efendi, *Fetâvâ*, İstanbul 1272, s. I/91). Bu uygulama teorik olarak baş kadı konumunda bulunan hükümdarın tayin ettiği kadıların görev alanlarını, sürelerini ve diğer hususları belirleme konusunda sahip olduğu yetkiye dayanmaktadır. Nitekim Ebussuûd Efendi bir fetvasında bu sınırlamanın teorik temellerini şöyle ifade etmektedir: “...Zira kudâtın velayeti sâhib-i hilâfetin izin ve icazetinden müstefâddır ve hem esahlı-i akvâl ile hükme memurdurlar” (Ebussuûd Efendi, “Ma'ruzât”, s. 339-340).

mensup olanların çoklukla yaşadığı Anadolu ve Rumeli coğrafyasıyla sınırlı kalmış, Orta doğu ve Kuzey Afrika gibi diğer üç Sünnî mezhebin müntesiplerinin yaşadığı bölgelere bu mezheplere mensup kadılar da tayin edilmiş ve bu bölgelerde Hanefi mezhebinin yanı sıra belli esaslar çerçevesinde bu mezhep görüşleri de uygulanmıştır.

Bu uygulama esnasında kadılar hükümlerini kendi ferdi içtihatlarına ve her olayın özel şartlarına göre değil, Hanefi mezhebinin hâkim içtihadına göre vermişlerdir. Günümüzdeki anlamda bir kanunlaştırma faaliyetinin olmadığı geniş bir coğrafyada sadece bu mezhebin esaslarının uygulanması ve bu uygulama esaslarının kadıdan kadıya değişmeyip mezhep kurucularının içtihatlarıyla şekillenmesi hukukî istikrar ve güven bakımından önemli olmuştur. Bir başka ifadeyle içtihat hukuku olarak gelişen İslam hukuku yargı alanında kadıdan kadıya göre bir değişiklik göstermemiş, bu değişiklik uzun zaman dilimleri içinde ve mezhep temelinde gerçekleşmiştir. Konuyu eşya, borçlar ve aile hukuku alanlarındaki Hanefi içtihat ve uygulamalarından örneklerle biraz daha açıklığa kavuşturmaya çalışalım.

MALIN (EŞYA) TANIMI ve KAPSAMI

İslam hukukunda mal/eşyanın tanımı ve kapsamı hem hukuki işlemler hem de haksız fiiller bakımından önemlidir. Hanefiler malın tanımında onun biriktirilebilme (iddihâr) özelliğini ön plana çıkarırlar. Hanefi hukukçulara göre bir şeyin mal olmasının temel şartı ihtiyaç zamanında yararlanabilmek için biriktirilebilmesidir. Ebu Hanife'ye (ö. 150/767) göre bir şeyin hukuki bir değer taşıması (takavvüm) için mal olarak kabul edilmesi (temevvül) gerekmektedir¹⁰. Serahsi'ye (ö. 483/1090) göre mal olabilme ise ancak bir şeyin korunması ve ihtiyaç zamanı için biriktirilebilmesi anlamına gelmektedir¹¹. Teftâzanî (ö. 792/1390) malı daha açık bir şekilde "insanın elde etmeyi arzu ettiği ve ihtiyaç zamanı için biriktirebildiği şey" olarak tarif eder¹². İbn Emîr Hâc da (ö. 879/1474) malı "korunmak istenen ve biriktirilebilen şey" olarak tanımlar¹³.

10 Şemsü'l-eimme Muhammed b. Ahmed es-Serahsi, *el-Mebsût*, İstanbul (Çağrı Yayınları) 1331/1983, c. XI, s. 79; Sa'deddîn et-Teftâzânî, *Şerhu't-Telvîh ale't-Tavdîh*, tahkik: Zekerîyyâ Umeyrât, Beyrut (Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye) 1416/1996, c. 1, s. 321

11 Serahsi, c. XI, s. 79

12 Teftâzânî, c. I, s. 412. Teftâzânî'nin Hanefi mi Şafii mi olduğu tartışmalı olmakla birlikte yukarıda verdiği tanım Hanefi mezhebinin mal anlayışını yansıtmaktadır.

13 İbn Emîr el-Hâc, *et-Takrîr ve't-tahbîr*, Beyrut (Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye) 1403/1983, c. 2, s. 173.

Daha sonraki Hanefi hukukçular da malı aynı şekilde tanımlamaktadır¹⁴. On dokuzuncu asırda hazırlanmış olmasına rağmen Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye de aynı tanımlı ve dolayısıyla Hanefi anlayışı muhafaza etmiştir: “Mal tab-i insanın mâil olup ihtiyaç zamanı için biriktirebildiği şey”dir¹⁵. Burada açıkça görülmektedir ki İslam hukuk tarihi boyunca Hanefiler malı aynı unsurları içerir bir biçimde tanımlamışlardır. Bu tanım sadece nesneleri mal (eşya) olarak kabul etmekte, hak ve menfaatleri kapsam dışında bırakmaktadır. Zira ancak biriktirebilen şeyler cevherdir; bir diğer ifadeyle nesnedir. Hak ve menfaatler ise arazdır; arazlar bir andan diğerine geçip devam etmezler; dolayısıyla biriktiremezler. Her an oluşur ve sona ererler. Böyle olunca da mal kabul edilmezler.

Hanefilerin mal tanımının iki önemli sonucu, menfaatleri konu alan hukuki işlemlerin kural olarak geçersiz olması ve bunlara yönelik haksız fiillerin tazmin borcu doğurmasıdır. Bir diğer ifadeyle menfaatleri yani arazi konu alan bir satış Hanefilere göre mal olarak var olmayanın (ma’dûm) satışı anlamına gelmektedir ve geçerli değildir. Mesela taşınmazlarla ilgili irtifak hakları bağlı bulundukları taşınmazın satılırken onunla birlikte alıcıya devredilebilirse de Hanefilerdeki hâkim görüşe göre o taşınmazdan bağımsız olarak satılamazlar¹⁶. Aslında kira akdi de menfaatin yani ma’dûmun satışı anlamına gelmekte ve bu sebeple geçerli olmaması gerekmekeyse de Hanefiler Kur’an ve Sünnet’in bu konuda bir istisna getirdiğini, dolayısıyla kira akdinin caiz olduğunu söylerler.

Yine aynı sebeple menfaate yönelik bir haksız fiil, mesela bir malın gasp edilmesi durumunda gasp edilen malın sahibine iadesi, eğer malda bir eksilme meydana gelmişse tazmin edilmesi gerekirse de kullanılan veya kullanılması da sahibinin kullanılmasına engel olunan zamana yönelik bir tazminatın (ecr-i misil) ödenmesi gerekmez. Bu durum Hanefilerin gasp anlayışıyla da yakından ilgilidir. Serahsî gaspı “başkasının malını hukuka aykırı bir şekilde almaktır”¹⁷ diye tarif etmektedir. Daha ayrıntılı bir tanımlı Kâsânî yap-

14 Mesela bk. İbn Nüceym, *el-Bahru’r-Râik Şerhu Kenzi’d-Dakâ’ik*, tahkik: Ahmed İzzu İnâyetü’l-Dimeşkî, Beyrut (Dâru İhyâ’it-Türâsî’l-Arabî) 1422/2002, c.V, s. 80, İbn Âbidîn, *Hâşiyetü Reddi’l-Muhtâr alâ Dürri’l-Muhtâr*, Kahire (Mustafa el-Bâbî el-Halebî) 1386/1966, c. II, s. 257

15 Md. 126

16 Alâ’eddîn el-Kâsânî, *Bedâ’i’u’s-Sanâ’i’ fî Tertîbi’s-Şerâ’i’*, Beyrut (Dâru’l-Kitâbî’l-Arabî) 1982 c. VII, s. 29; Burhaneddin el-Merginânî, *Hidaye*, el-Mektebetü’l-İslâmiyye İstanbul (Kahraman Yayınları) 1986, c. III, s. 46; Mahmûd b. Ahmed Burhânüddin Mâze, *el-Muhîtü’l-Burhânî*, Beyrut (Dâru İhyâ’it-Türâsî’l-Arabî) tsz. c. VII, s. 320

17 Serahsî, c. XI, s. 49

maktadır: Ona göre gasp “bir mal üzerindeki haklı zilyetliğin açıkça ve zorla giderilmesidir.”¹⁸ Bu tanım nesneler üzerindeki zilyetliğin belirtilen tarzda giderilmesini gasp kapsamına sokmaktaysa da menfaatler üzerindeki zilyetliğin giderilmesini bu kapsama sokmaz. Zira mal üzerindeki menfaat an be an gerçekleşmekte ve devamlılık arz etmemektedir. Dolayısıyla haklı zilyedin zilyetliği gasp anından sonrasında devam etmediğinden bunun gâsıp tarafından giderilmesi de söz konusu olmamaktadır. Bir diğer ifadeyle menfaatlerin gaspı durumunda bir sonraki andan itibaren bunlar üzerinde artık haklı bir zilyetlik mevcut olmadığından gâsıbın zilyetliğinin haksız olarak kurulmuş olması da söz konusu değildir. Çünkü her ne kadar gâsıbın haksız zilyetliği o mal üzerinde kurulmuş ise de o anda haklı zilyedin menfaat üzerinde zilyetliği artık kalmadığından onun zilyetliğinin gâsıp tarafından giderilmesi –ki gaspın gerçekleşmesi için bu şarttır- gerçekleşmemiştir¹⁹. Bu konudaki Hanefi istidlalleri ve buna dayalı içtihatları da uzun bir süreç içinde fıkıh kitaplarında devamlılık gösterir²⁰.

Şafii ve Maliki mezheplerinde ise sadece nesneler değil, menfaatler de mal kapsamına dâhildir. Çünkü bir nesnenin hukuken değerli (mütekavvim) mal sayılması ondan elde edilen yararlar doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla nesneyi mal kapsamına alıp ondan yararlanmayı almamak doğru ve tutarlı değildir. Bu sebeple de menfaatler Şafii mezhebinde doğrudan hukuki işlemlere konu olabilir; mesela geçiş hakkı gibi irtifak hakları, üzerinde kurulduğu hâkim araziden bağımsız olarak satılabilirler ve haksız fiile maruz kalmaları halinde tazmin edilmeleri gerekir. Bir malın gasp edilmesi durumunda gasp eden kimse ister bu malı kullansın ve ondan bir fayda sağlasın ister sağlamsın ihlal edilen menfaate yönelik bir ecr-i misil ödenmelidir²¹. Malikilere göre sadece gasp edilen malın kullanılması halinde bundan elde edilen menfaatin tazmin edilmesi gerekir²².

Uzun asırlar boyunca Hanefi mezhebinin hâkim olduğu coğrafyada görev yapan kadılar menfaatlerin mal sayılmaması konusundaki mezhep

18 Kâsânî, c. VII, s. 143

19 Serahsî, c. XIII, s. 173-174

20 Serahsî, c. XI, s. 78; Kudûrî, *Muhtasar* (el-Cevheretü'n-Neyyire ile birlikte), Beyrut 1427/2006, c. II, s. 49; Kâsânî, c. VII, s. 145

21 Ebu'l-Hasen Ali b. Muhammed el-Mâverdi, *el-Hâvi fî fıkhi's-Şâfi'i*, Beyrut (Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye) 1414/994, c. VI, s. 411; c. VII, s. 160

22 Ebu Ömer Yusuf b. Abdullah el-Kurtubî, *el-Kâfi fî Fıkhi Ehli'l-Medîne*, thk. Muhammed Muhammed Ahyed el-Moritânî, Riyad (Mektebetü'r-Riyâdi'l-Hadîse) 1400/1980, c. II, s. 844

görüşüne bağlı kalmışlardır. Bu mezhep anlayışının zaman içinde sosyal hayatta bir takım zorluklar çıkardığı görülmekle birlikte bu zorluklar mezhep doktrininde bir içtihat değişikliğine yol açmamıştır. Şu kadar var ki Hanefi hukukçular kendi mezheplerinin metodolojik esaslarının gereği olarak gasp edilen malın menfaatinin tazmin edilmeyeceği görüşünü istikrarlı bir şekilde ifade etmek ve uygulamakla birlikte gasp edilen maldan elde edilen menfaatin (gelirin) dinen helal olmadığını belirtmeyi de ihmal etmemişlerdir²³.

Ancak onuncu asırdan sonra özellikle menfaatin gaspının yol açtığı problemler sebebiyle Hanefi hukuk doktrini bu konuyla ilgili olarak kısmî bir değişikliğe uğramış, üç istisnai durumda menfaatlerin gaspın da tazmin sorumluluğu doğuracağı kabul edilmeye başlanmıştır. Bu istisnai durumlar vakfedilmiş olan mallarla yetimlere ait bulunan malların ve kiraya verilmek üzere ayrılmış bulunan (mu'addün li'l-istiğlâl) malların gasp edilmesi halleridir. Bu yeni içtihadı göre artık söz konusu malların gasp edilmesi durumunda bu malların sadece iade edilmesi veya eksiklik meydana gelmişse bu eksikliğe yönelik bir tazminatın ödenmesi yetmemekte ayrıca kullanılan süreye yönelik bir ecr-i mislin ödenmesi de gerekmektedir. Hanefi doktrininde tespit edebildiğimiz kadarıyla ilk defa onuncu asrı takip eden dönemde ortaya çıkan²⁴ bu içtihat değişikliği sonraki Hanefi kitaplarına istikrarlı bir biçimde yansımıştır²⁵. Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye de menfaatleri mal kapsamı dışında tutan klasik Hanefi içtihadını korumakla birlikte menfaatin gaspına yönelik bu üç istisnayı maddeleri arasına almıştır²⁶.

Burada menfaatlerin gaspının tazmin sorumluluğu doğurması konusunda getirilen istisnalar vakıf ve yetim mallarının mütevelliler ve vasiler tarafından yeteri kadar korunmadığı ve klasik Hanefi görüşünün bu tür malların zayı olmasına yol açtığı düşüncesiyle kabul edilmiş olsa gerektir²⁷. Kiralık

23 Serahsî şöyle demektedir: "Gasp edilen maldan elde edilen gelir mal sahibinin değil gasp eden kimsenindir. Ancak onu sadaka olarak dağıtır, çünkü o temiz olmayan bir şekilde elde edilmiştir", bk. Serahsî, c. XI, s. 77. Aynı görüş için bk. Kâsânî, c. VII, s. 160; Ebu Bekir el-Haddad, *el-Cevheretü'n-Neyyire*, İstanbul (Dâru't-tibâti'l-âmire) 1316, c. 2, s. 444

24 Kâdihân (ö. 592/1196) tarafından derlenen *Fetava*'da mezhep içinde hakim görüş (zahirü'r-rivâye) olmamakla birlikte çocuklara ve vakfa ait bir malın gasp edilmesi durumunda çocuğun ve vakfın kaybettiği menfaate yönelik olarak bir ecr-i mislin ödeneceğini kabul edenlerin bulunduğu belirtilmektedir, bk. Kâdihân, *Fetâvâ*, Kahire 1310, c. I, s. 312

25 Mesela bk. İbn Nüceym, c. V, s. 256; Kadızâde Şemsüddîn Ahmed, *Netâicü'l-Efkâr*, Mısır (Mustafa el-Bâbî el-Halebî) 1970/1389, c. IX, s. 357; *el-Fetâvâ'l-Hindiyeye*, Beyrut (Daru'l-Fikr) 1991/1411, c.II, s. 449, c. IV, s. 526; İbn Âbidîn, c. VI, s. 41

26 Md. 596

27 *el-Fetâvâ'l-Hindiyeye*, c. II, s. 449; İbn Âbidîn, c. VI, s. 21

mallara yönelik istisna ise bu tür malların kiralık olduğunun ilan edilmesiyle herkese yönelik bir kiralama teklifinin yani icâbın yapıldığı ve bunların gasp edilmesiyle de zımni bir kabulün gerçekleşmiş sayılacağı düşüncesiyle izah edilmiştir. Dolayısıyla herkese yönelik olarak yapılan icaba karşı malı gasp eden kimse zımni bir kabulde bulunmuş olmakta, böylece de aralarında bir sözleşme gerçekleşmiş var sayılmaktadır. Fiyat belirlenmediği için de bu fasit bir sözleşme sayılmakta, bu durumda belirlenmiş bir kira bedeli (ecr-i müsemma) mevcut olmadığı için rayiç bir bedelin (ecr-i misil) ödenmesi gerekmektedir. Burada görülmektedir ki menfaatin kısmen de olsa mal kapsamına alınması ihtiyaçların zorlamasıyla Hanefi hukuk doktrininin zaman içinde kabul ettiği bir çözümdür. Ancak bu çözümün aynı hukuk doktrini tarafından hukuki işlemlerin bütününe içine alacak şekilde genişletilmemesi dikkat çekicidir.

Hanefilerin menfaati mal saymama konusundaki temel yaklaşımlarına bir istisna da Osmanlı döneminde miri araziler ile icareteynli ve mukataalı vakıflardaki tasarruf haklarının devredilmesi dolayısıyla getirilmiştir. Şöyle ki miri arazinin çıplak mülkiyeti (rakabesi) devlete, kullanım (tasarruf) hakkı reayaya aittir. Miri arazi mutasarrıfları arazinin rakabesine sahip bulunan devletle kendi aralarında bir tür kira ilişkisinden doğan tasarruf haklarını bir üçüncü şahsa ancak yetkili devlet memurunun (sipahi) izniyle devredebilmektedirler. Bu devir karşılığında para alıp alamayacakları hayli tartışıldıktan sonra para alınabileceği görüşü hâkim olmuştur. Her ne kadar bu devir işlemine satım değil *ferâğ* denmişse de sonuçları itibarıyla bunun satımdan önemli bir farkı yoktur. İcareteynli ve mukataalı vakıflarda da mutasarrıfların kiralamadan doğan haklarının üçüncü şahıslara para ile devredilebilmesi de uzun tartışmaların ardından şeyhülislamın fetva vermesi ve padişahın da “mücebince amel oluna” diyerek uygulanmasını emretmesiyle mümkün hale gelmiştir²⁸. Bu istisnai hükme rağmen Hanefilerdeki mal anlayışı mezhebin klasik içtihadı istikametinde devam etmiştir. Nitekim on dokuzuncu asırda hazırlanmış bulunmasına rağmen Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye de malı klâsik Hanefi görüşüne göre tanımlamış, hukuki işlem ve sayılan üç istisna dışındaki menfaate yönelik haksız fiillerle ilgili hükümlerini bu tanım üzerine bina etmiştir²⁹. Mecelle’de yapılmayan bu köklü değişiklik ondan kısa bir süre sonra

28 Ömer Hilmi, *İthâfu’l-Ahlâf Fî Ahkâmî’l-Evkâf*, Ankara (Vakıflar Genel Müdürlüğü), yy. 224. Mesele

29 Geçiş (mürur) hakkı gibi irtifak haklarının Mecelle’de ya kadimden beri var olduğu kabul edilmiştir veya sonradan yararlanılan (hâdim) arazi sahibinin izniyle kurulması esası getirilmiştir Birinci durumda yani kadimden beri geçiş hakkının var olması halinde bu

kabul edilen Usûl-i Muhakemât-ı Hukukiyye Kanunu'nun 64. maddesinde 30 Nisan 1914 tarihinde gerçekleşmiş ve hak ve menfaatler mal kapsamına dâhil edilerek akitlere konu olabilme ve haksız fiillere karşı korunabilme esası kabul edilmiştir.

Osmanlı Devleti'nden Türkiye Cumhuriyeti'ne geçiş aşamasında Medeni Hukuk alanında radikal bir değişiklik yerine Mecelle-i Ahkâm-ı Adliyye'nin kısmen tadil edilerek yürürlükte bırakılması düşünülmekteydi. Bu tadilleri yapmak üzere oluşturulan Mecelle Tadil Komisyonu belli bir süre bu tadiller üzerine çalışmış ve bir kısım maddeleri de yeniden yazmıştı. Bunlardan birisi de mal/eşya tanımı maddesidir. Komisyon bu maddedeki eşya tanımını Şafii mezhebi görüşünden yararlanarak hak ve menfaatleri de içine alacak şekilde genişletmiştir³⁰. Böylece menfaatler hem tek başına hukuki işlemlere konu olacak hem haksız fiillere maruz kalması halinde hukuken korunabilecek bir konuma gelmiş oldu. Ne var ki bu değişiklikler kanunlaşmamış, 1926 yılında İsviçre Medeni Kanunu'nun kabulüyle Mecelle ve tabiatıyla İslam hukuku bütünüyle yürürlükten kalkmıştır.

BOŞANMA SEBEPLERİ

Mezheplerin İslam hukuk tarihinde istikrar ve değişim açısından oynadığı rolü ortaya koyması bakımından incelemek istediğimiz bir diğer alan aile hukuku alanıdır. Burada ele almak istediğimiz ilk örnek de mahkeme kararıyla boşanmadır (tefrik). Hanefi mezhebinde kocanın tek taraflı irade beyanı ile gerçekleşen (talak) veya tarafların anlaşarak gerçekleştirdikleri (muhâlaa) boşanmalar dışında mahkeme kararı ile gerçekleşen boşanma sebepleri konusunda diğer mezheplerden daha daraltıcı bir yorumun benimsendiği bilinmektedir. Hanefilerdeki hâkim görüşe göre kocanın iktidarsız olması dışında bir sebeple kadının kocasından boşanma talep etmesi mümkün değildir³¹. Bir başka ifadeyle kocasının eşinin nafakasını sağlamaması veya kendisinden

hakın bu arazilerin taksimi veya satımı esnasında kurulduğu varsayılır ve bu hak süreklilik arz eder. İkinci durumda ise izin veren her zaman bu izni geri alınabilir (md. 2224-1226). Sonuç itibarıyla irtifak haklarının sonradan her iki tarafı bağlayıcı şekilde müstakil bir satım akdine konu olması söz konusu değildir. Kısacası Mecelle'de klasik Hanefi anlayışı irtifak haklarında muhafaza edilmiştir.

30 "Mal onda münafese ve bezl cari olan şeydir", md. 126, bk. Osman Kaşıkçı, *İslam ve Osmanlı Hukukunda Mecelle*, İstanbul (Osmanlı Araştırmaları Vakfı) 1997, s. 353, 364

31 Sadece azınlıkta kalan Muhammed'in görüşüne göre akıl hastalığı da bir boşanma sebebidir, bk. Serahsî, c. V, s. 97

haber alınamayacak bir şekilde ortadan kaybolması (mefkûd hale gelmesi) yahut eşler arasında şiddetli bir geçimsizliğin bulunması bir boşanma sebebi sayılmaz.

Bu durumları ayrı ayrı değerlendirecek olursak Hanefilere göre kocanın evlilik süresince eşinin ihtiyaçlarını örfen makul denecek (maruf) düzeyde karşılaması evliliğin tabii bir sonucu ve kocanın yerine getirmekle yükümlü olduğu bir vecibedir. Koca bu vecibeyi yerine getirmez veya getiremezse mahkemenin eş için nafaka takdir etmesi ve eşe borçlanma izni vermesi mümkündür. Borçlanmaya izin verilmesi halinde eşin takdir edilen nafaka miktarı çerçevesinde yaptığı borçlar doğrudan kocadan talep edilebilecektir³². Ancak nafaka problemi bu yolla da çözülmediği durumlarda Hanefiler eşin bu sebeple boşanabilmesini kabul etmezler. Gerçi Hanefiler kocanın nafakayı karşılamamasının eş için bir zarar doğurduğunu kabul ederler. Ancak onlara göre bu sebeple evlilik birliğine son verilmesi, dolayısıyla kocanın evlilikten doğan hakkının (milk-i nikâh) sona erdirilmesi koca için daha büyük bir zararın doğmasına müncer olur. Dahası kocanın nafaka yükümlülüğünü yerine getirmemesi durumunda mahkemece nafaka takdir edilmesi ve eşe kocası adına borçlanma (istidâne) için izin verilmesiyle zararın bir ölçüde giderilmesi de mümkündür. Evlilik birliğinin mahkemece sona erdirilmesi durumunda ise koca için kesin ve telafi edilemeyen bir zarar doğmuş olmaktadır³³. Dolayısıyla mahkemece karara bağlanmış nafaka borcu kocanın iktisadi imkânlarının düzelmesiyle ödenebileceğinden nafaka yükümlülüğünün yerine getirilememesi sebebiyle bir tefrik kararı verilmesi söz konusu değildir.

Bu konuda diğer mezheplerin yaklaşımı daha farklıdır. Mesela Şafiilere göre evlilik eşlere karşılıklı hak ve vecibeler yükler. Evliliğin kendisine yüklediği vecibeleri yerine getiren kadın nafakaya hak kazanmış olur. Kocanın nafaka yükümlülüğünü yerine getirmemiş veya getirememiş olması ortada telafi edilmesi gereken bir zararın doğmasına yol açar. Bu zararın giderilmesi ise hâkimin boşanma kararı vermesiyle mümkün olur. Bakara suresi 229. ayetinde ifade edilen “ma’rûf” ile evliliği ayakta tutmanın mümkün olmadığı durumlarda başvurulacak “eşi iyilikle serbest bırakmak/salıvermek” bu anlama gelmektedir³⁴. Maliki ve Hanbeliler de nafaka yükümlülüğünün

32 İbn Nüceym, c. IV, s. 313

33 Kâsânî, c. 2, s. 330; Merginânî, c. II s. 41

34 Mâverî, *el-Hâvî*, c. IX, s. 12; Kâsânî, c. II, s. 330

yerine getirilememesini Şafiiler gibi bir boşanma (tefrik) sebebi saymaktadırlar³⁵.

Esasen dört mezhebin de nafaka yükümlülüğünün yerine getirilmemesinin doğurduğu sonuç konusunda özde farklı düşünmedikleri söylenebilir. Ortada bir zarar vardır ve bu zararın giderilmesi gerekir. Şafiiler, Malikiler ve Hanbeliler bu zararın boşanma yoluyla, Hanefiler ise hâkimin eş için nafaka takdiri ve borçlanmaya izin vermesiyle giderileceğini düşünmektedirler. Hanefiler nafaka yükümlülüğünün yerine getirilmemesi ve evliğin sona ermesi şeklindeki iki zarardan kendilerince ehven olanını tercih etmekte ve bu sebeple boşanmayı kabul etmemektedirler³⁶.

Kocanın uzun süreden beri kaybolmuş bulunması ve kendisinden haber alınmamış olması (mefkûdun durumu) da eşin boşanma hakkına sahip olup olmaması bakımından üzerinde durulan bir başka konudur. Hanefiler kendisinden uzun zamandır haber alınamayan, ölü mü sağ mı olduğu bilinmeyen mefkûdu ölümüne hükmedilene kadar kazanılmış haklar bakımından sağ kabul etmekte, dolayısıyla evliliğinin de sürdüğünü söylemektedirler³⁷. Burada Hanefiler kocanın bir gün geri dönebileceği ihtimalini göz önünde bulundurmakta ve geri dönmesi halinde mahkeme kararıyla boşanmış ve başkasıyla da evlenmiş bulunan eşin durumunun birinci koca açısından oluşturacağı zararı kadının maruz kalacağı zarardan daha önemli ve büyük görmektedirler. Şafiiler de eğer eşin nafaka temininde bir problem yoksa (eş geride eşine yetecek kadar mal bırakmışsa) kaybolma sebebiyle bir boşanma hakkını kabul etmezler³⁸. Maliki ve Hanbeliler ise mefkûdun karısının kaybolmuş kocasının ölümüne hükmedilmesini beklemeden belirli şartlarla boşanma hakkının bulunduğunu söylerler³⁹.

Gerek koca tarafından nafaka yükümlülüğünün yerine getirilmemesi gerekse kocanın kaybolmuş (mefkûd) olması hallerinde Hanefi kadınların istikrarlı bir biçimde boşanma kararından kaçındıkları, bir başka ifadeyle kendi mezhep doktrinlerine bağlı kaldıkları görülmektedir. Ancak kadınların

35 Sahnûn, *el-Müdevvenetü'l-Kübrâ*, thk: Zekeriyâ Umeyrât, Beyrut tsz (Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye), c. II, s. 184; Ebû Muhammed Bahâuddîn el-Makdisî, *el-Udde Şerhu'l-Umde*, thk: Salâhuddîn b. Muhamed Uveyde, Beyrut (Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye), 1426/2005, c. II, s. 36

36 İbn Nüceym, c. IV, s. 313

37 Hanefiler mefkûdun ölümüne ancak bulunduğu bölgede akrabaları kalmayınca hükmedilebileceği kanaatindedirler, bk. Serahsî, c. XI, s. 35

38 Mâveridî, *el-Hâvi*, c. XI, s. 317

39 Sahnûn, c. II, s. 31; Muvaffakuddîn İbn Kudâme, *el-Muğnî*, Beyrut (Dâru'l-Fıkr) 1405, c. I, s. 308

probleme bütünüyle gözlerini kapattıklarını da düşünmemek gerekir. Hanefi doktrinine ters düşmeyecek imkânların devreye sokularak problemi halle yönellik çözümlerin bulunduğu görülmektedir.

On dördüncü asırda Bursa'da karşımıza çıkan uygulama kadıların bulunduğu münferit çözümler konusunda dikkat çekicidir. Bu uygulamaların birinde nafaka bırakmadan bulunduğu şehri terk eden ve nerede olduğu bilinmeyen kocasından ayrılmak isteyen bir kadın mahkemeye başvurmakta, kadı davaya bakması için bir Şafii hukukçuyu vekil (naip) tayin etmektedir. Burada kadının Hanefi değil de Şafii hukukçuyu naip tayin etmesinin sebebi açıktır. Böyle bir olayda Hanefi hukukçuların kendi mezhepleri içinde bulacakları çözüm nihayet kadın için nafaka takdir etmek ve kocası adına borçlanabilmesi (istidâne) için izin vermekten ibarettir. Bu da özellikle kadının ödünç alacağı kimse bulamadığı durumlarda problemi çözmektedir. Halbuki Şafii naip problemi kendi mezhebi görüşleri ışığında çözüp kadının mahkeme kararıyla boşanmasına hükmetmektedir. Hanefi kadı da kendi mezhebinin görüşlerine aykırı olduğuna bakmaksızın bu hükmü onaylayıp sicile kaydetmektedir⁴⁰. Bu tür bir çözümün daha önce de bazı Hanefi fakihleri tarafından kabul edildiği ve kısmî bir uygulama alanına sahip olduğu bilinmektedir⁴¹. Mezhep içinde hâkim görüş olmamakla birlikte kadının böyle durumlarda bunun mümkün olduğunu kabul eden bir hukukçuyu naip tayin etmesi ve onun boşanma hükmünü uygulaması bu alandaki ihtiyacı giderme düşüncesiyledir ve Bursa'daki uygulama da bunun bire bir aynısıdır.

40 Bursa Şeriyye Sicillerinde kayıtlı bulunan 28 Muharrem 898 (1492) tarihli bir davada davacı Abdullah kızı Gülsüm kocası Veli b. Ivaz'ın dört buçuk senedir gâip olduğunu ve nafaka olarak bir şey bırakmadığını söyleyerek tefrikini talep etmiş hâkimin tayin etmiş olduğu Şafii nâip de şahitleri dinledikten sonra tarafların boşanmasına hükmetmiştir (Bursa Şeriyye Sicilleri, Defter no: 11a vr 16a. Aynı defterdeki diğer örnekler için bk. 15a, 20b. Öte yandan 1574 tarihinde vefat eden Külkedisi Mehmed b. Musa sicil kayıtlarından örneklerle oluşturduğu Sak mecmuasında bu şekilde Şafii nâip tarafından verilen ve Hanefi kadının uyguladığı boşanma örnekleri mevcuttur (bk. *Bid'atü'l-kâdi*, Süleymaniye Ktp. Denizli no: 166, vr 6a-6b). Bu örnekler bu tür uygulamanın sadece Bursa ile sınırlı olmadığını ve oldukça yaygın bir biçimde ve zannedildiğinden daha uzun süreli olarak uygulanmış olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim on beşinci asır ortalarında Osmanlı devletinde bulunan de Busbecq de kocanın karısının nafakasını temin etmemesinin bir boşanma sebebi olduğunu zikretmektedir (bk. *Türk Mektupları*, Ter. Hüseyin Cahit Yalçın, İstanbul (Remzi Kitabevi) 1939, s. 149-150). İlginç olan nokta on yedinci yüz yıl ortalarında Osmanlı devletinde bulunan Jean Thévenot'nun da aynı bilgileri vermesidir. Burada ya Thévenot eski bilgileri aktarmakta veya Şafii mezhebinden yararlanma Kanuni dönemindeki yasağa rağmen sonraki asırlarda da yer yer devam etmektedir.

41 İbn Mâze, c. 3, s. 381; keza bk. İbnü'l-Hümâm, c. IV, s. 390; Kâdihan, c. I, s. 438; İbn Nüceym, c. IV, s. 312; *el-Fetâvâ'l-Hindiyeye*, c. 1, s. 550-551; İbn Âbidin, c. 3, s. S. 590

Öte yandan savaş halinde veya kocanın o günün şartları ışığında geri dönmeme veya çok uzun bir süre sonra geri dönme ihtimalinin yüksek olduğu diğer durumlarda Hanefî doktrinine uygun şöyle bir çözümün üretildiği de görülmektedir. Böyle bir seyahat öncesinde koca belirli bir süre dönmeme şartına bağlı olarak şartlı bir talakta bulunmakta veya yine dönmeme şartına bağlı olarak karısını boşanmaya yetkili kılmaktadır (tefviz-i talak). Mahkeme defterlerinde her iki türün örneklerine rastlanmaktadır⁴². Açıkça ki bu yola başvurulmasının nedeni kadının her iki durumda da boşanma hakkına sahip olmamasıdır. Özellikle kocanın çıktığı bir seyahatte ölmesi ve ölüm haberinin eşine ulaşmaması durumunda kadın kocasının akranlarının ölümüne kadar kocanın nikâhı altında beklemek zorunda kalacaktır. Bunun doğuracağı ekonomik ve sosyal problemler her türlü izahtan varestedir. Dolayısıyla Hanefî mezhebi görüşleri çerçevesinde üretilen bu çözüm mahkeme kararıyla boşanma konusunda mezhep içinde var olan sınırlı imkânı kısmen genişletmektedir.

Bu problem on dokuzuncu yüzyılın sonu ile yirminci yüz yılın başlarında yaşanan Osmanlı Rus, Osmanlı Yunan, Balkan ve Birinci Dünya harpleri sırasında şehit olan ancak ölüm haberleri evlerine ulaşmayan ve hukuken sağ kabul edilen askerlerin geride bıraktığı eşlerin durumu sebebiyle o dönemde sıklıkla gündeme gelmiştir. Nihayet 29 Rebiulahir 1334/5 Mart 1916 tarihinde şeyhülislamın verdiği Şafîî mezhebi görüşünün uygulanmasının mümkün ve gerekli olduğu fetvasına dayanılarak çıkarılan bir irâde-i seniyye geride nafaka bırakmadan kaybolan kimselerin eşlerinin bu mezhep görüşlerine uygun olarak boşanabilmelerine imkân sağlamıştır⁴³. Bu irâde-i seniyyeden yaklaşık bir sene sonra çıkarılan 1917 tarihli Hukuk-ı Aile Kararnamesi ile hem kocanın nafaka yükümlülüğünü yerine getirmemesi⁴⁴ hem de kocanın uzun süre kaybolmuş ve kendisinden sağ olduğuna dair haber alınmamış bulunması halleri⁴⁵ kadın için ayrı ayrı birer boşanma sebebi sayılmıştır.

Kocanın karısına kötü muamele yapması, dövmesi ve aralarında şiddetli geçimsizliğin bulunması durumu Hanefî mezhebinde çözüm sıkıntısı çekilen bir başka problemdir. 1917 tarihli Hukuk-i Aile Kararnamesi'ne kadar bir içtihat değişikliğine gidilerek bu problem için bir çözüm üretilenmemiştir.

42 C Ronald Jennings, "Women in early 17th century Ottoman Judicial records the sharia court of Anatolian Kayseri", *Journal of Economic and Social History of the Orient*, c. XVIII/1, s. 94-95

43 M. Âkif Aydın, *İslam Osmanlı Aile Hukuku*, İstanbul (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları) 1985, s. 146-148

44 md. 126

45 md. 127

Kocanın karısına kötü muamele etmesi ve aralarında şiddetli geçimsizlik olması durumunda eğer koca boşamaya (talak) veya karşılıklı anlaşma ile boşanmaya (muhâlaa) razı olmazsa burada sadece Hanefî mezhebi açısından değil Şafîî mezhebi açısından da bir çözümsüzlük durumu söz konusudur. Her iki mezhep de bu durumda mahkeme kararıyla tefrike izin vermez. Ancak Hanefî hukuk doktrininin üretmediği çözümün yine bu mezhebin görüşleri ışığında kadılar tarafından üretildiğinin örnekleri mahkeme defterlerinde yer almaktadır.

Karısına karşı şiddet uygulayan ve mahkemenin veya çevrenin uyarılarını dikkate almayan kimseleri kadıların kendileri bakımından daha elverişli bir boşanma şekli olan muhâlaaya yönlendirdikleri, hatta bu hususta baskı yaptıklarını düşündüren örnekler vardır. Osmanlı mahkeme defterlerinde karşımıza çıkan çok sayıdaki muhâlaa örneklerinden hiç değilse bir kısmının bu şekilde gerçekleşen boşanmalar olduğunu düşünmek mümkündür⁴⁶. Bu konuda akraba ve çevre baskısının da aralarında geçimsizlik bulunan eşleri aynı şekilde muhâlaaya yönlendirdiğini düşünebiliriz. Her ne kadar Hanefî hukukçular Nisâ suresinin 35. ayetinde geçen karı koca arasındaki uyuşmazlıkları çözmek için devreye sokulması önerilen hakemlere Hanbelî mezhebinde olduğu üzere boşanma kararı verme gibi kazai bir yetki tanımamışlarsa da bu hakemlerin tarafların arasını bulmak gibi ahlaki bir görevlerinin var olduğu tartışmasızdır. Hakemlerin görevlerini zaman zaman tarafların arasını bularak zaman zaman da kocayı talaka veya muhâlaaya yönlendirerek yerine getirdiklerini düşünmek gerekir. Osmanlı yargı sisteminde “muslihûn” denilen arabulucuların sık sık hukuki ihtilafları çözmeye rol aldıkları göz önüne alınırsa bunların şiddetli geçimsizlik hallerinde de araya girdiklerini düşünmek yanlış olmasa gerektir. Ancak muhâlaa kocanın rızasıyla gerçekleşen bir boşanma türü olduğundan kocanın buna yanaşmaması durumunda problem yine de bütünüyle çözülememektedir⁴⁷.

46 1215 (1800) tarihli bir belgede baba Şeyh Süleyman kızı Mesude'yle damadı Hasan arasında iyi geçimin (hüsni-i muâşeretin) kalmadığı gerekçesiyle bizzat padişaha başvurmakta ikisinin arasının tefrik edilmesini talep etmektedir. Açıktır ki Mesude ve babası Şeyh Süleyman önce normal yolları yani mahkeme kararıyla veya muhâlaa yoluyla boşanmayı denemişler bunlarla sonuç alamayınca son çare olarak padişaha başvurmuşlardır. Rumeli kazaskerine havale edilen davada koca muhâlaaya razı olmuştur (BOA, HH, 15587). Burada açıkça zikredilmemekle beraber Rumeli kazaskerinin kocayı muhâlaaya yönlendirdiği ve hatta kayd-ı ihtiyatla bu hususta baskı yaptığı düşünülebilir.

47 Ebussuud Efendi'nin fetvalarında kadıların bu konuda boşanma dışında her yolu denemeleri önerilmektedir: “Mesele: Zeyd zevcesine enva-i eza edip kadı'nın malumu olsa Zeyd'den tefrike kadir olur mu? El-Cevab: Ezadan ne tarik ile mümkün ise men eylemeğe

Hanefi kadıların buldukları bir başka çözüm karısına iyi muamele etmeyen, boşamaya veya muhâlaaya da yanaşmayan kocayı hâkimin şartlı boşamaya yönlendirmesidir. Bu örneklerde karısı tarafından şikâyet edilen koca mahkemede “bir daha karımı döversem boş olsun” diye şartlı boşamada bulunmakta ve bu şartlı talak da Hanefi mezhebi bakımından geçerli kabul edilmektedir. Sonuç olarak bu şartlı boşamadan sonra karısına şiddet uygulayan koca başka bir işleme gerek olmadan eşini boşamış olmaktadır⁴⁸. Burada şiddete maruz kalan kadının yapacağı tek şey şiddet gördüğünü mahkemede ispat etmek olacaktır.

Uygulamada bulunan çözüm sadece bunlardan ibaret değildir. Osmanlı arşivinde karşımıza çıkan bir belge bu konuda Hanefi mezhebine mutlak bağlı kalma arzusunun doğurduğu çözümsüzlüğün hukuk kuralları zorlanarak nasıl çözüldüğünü göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Selh Rebiulahir 967(1560) tarihli bir hükümde kötü muamele gördüğü kocasından boşanmayan kızının durumunu padişaha arz eden baba Sinan’ın durumuyla ilgili Edirne kadısına gönderilen hükümde şöyle denmektedir:

“Edirne kadısına hüküm ki, hâliyâ Edirne bostancıbaşı Sinan dâme mecdühû mektup gönderip kızını mahrûse-i mezbûredenMüstedâm nam kimesneye verüp hüsn-i zindegânesi (iyi geçimi) olmadığın arz edüp tefrik olunmasın rica etmeğin buyurdum ki vardıkta bizzat müşârün ileyhın kızını mezbûrdan tefrik eyleyip taallül ve inat ettirmeyesün. Şöyle ki taallül ve niza eyleyse bildiresin ki hakkından gelip mûcib-i ibret ola”⁴⁹.

Burada hâkimin elindeki imkân kocayı talaka veya muhâlaaya zorlamaktır. Koca bu iki şıktan birisine razı olmazsa ibret-i alem olacak şekilde “hakkından gelme” devreye girecektir. İslam hukuku içerisinde Hanefi mezhebinin klasik görüşüne aykırı farklı bir görüş benimseme ve bu ve benzer hallerde boşanmaya imkân tanıma yerine fiili bir zorlamaya başvurma dikkat çekicidir⁵⁰.

kadirdir” (Düzdağ, 54). Ne var ki böyle durumlarda hâkimin aile ilişkilerine etkili bir şekilde müdahale etme imkânı yine de sınırlıdır.

48 Bu konuda Kayseri kadısının uygulamaları için bk. Jennings, s. 88-89

49 BOA, Mühimme 3, 256, hüküm no: 739

50 25 Zilka'de 979 (1572) tarihli bir hükümde de şöyle denmektedir: “Silistre beyine hüküm ki hatunun Asitane-i saadetimi gelüp senden şikâyet eyleyüp tefrik olunmasın rica eylemeyin buyurdum ki tehir eylemeyüp yarar vekilin gönderüp mezbure ile bertaraf olasın” (BOA Mühimme, 16, s. 198) Burada da açıkça görülmektedir ki Silistre beyinin eşi kocasından ayrılmak istemiş ancak normal yollardan buna imkan bulamamış ve son çare olarak padişaha başvurmuştur. Burada da yukardaki örnek kadar olmasa bile bir zorlama söz

Bu problem de ancak 1917 tarihli Hukuk-i Aile Kararnamesiyle çözülebilmiş ve şiddetli geçimsizlik durumlarında iki tarafın ailelerinden birer hakem seçilerek tarafların arası bulunmak istenmiş, bu mümkün olmazsa taraflardan kimin kusurlu olduğuna bakılarak bâin (ayırıcı) talaka veya muhâlaaya karar verilmesi ve bu kararın da mahkemece uygulanması esası kabul edilmiştir⁵¹. Bâin talaka hükmedilmesi durumunda koca boşamanın doğurduğu mali yükümlülükleri üstlenecek, muhâlaaya hükmedildiğinde ise koca bu yükümlülüklerden muaf olacaktır.

Yukarda anlatılan zorla boşatmaya benzer bir uygulamaya ikrâh (zorlama) altında yapılan evliliklerin çözümünde da rastlanmaktadır. İkrâh altında yapılan evlenmeler Hanefiler dışındaki üç sünni mezhebe göre geçersizdir⁵². Bu mezheplerde ikrah iradeyi sakatlayan bir sebep olarak kabul edilmektedir. Hanefiler ise satım akdi gibi hukuki işlemlerde ikrahın iradeyi sakatladığını ve işlemi geçersiz kıldığını kabul etmekle beraber evlenme akdi esnasında yapılan ikrahın, zorlamaya maruz kalan kimsenin iradesinin sakatlanmasına yol açacak boyutta olmadığı görüşündedirler⁵³. Onlara göre ikrah rızayı ortadan kaldırırsa da iradeyi bütünüyle sakatlamaz. Dolayısıyla ikrah altında yapılan evlenme ve boşanmalar geçerlidir. Hanefi hukukçuların istikrarlı bir şekilde takip ettikleri bu görüşün Osmanlı devletinde asayişin yeterli düzeyde olduğu ve kız kaçırımların sıklıkla vuku bulduğu bölgelerde ve zamanlarda aileler için ciddi sıkıntılar, kaçırılan ve zorla evlendirilen kadın ve kızlar için büyük mağduriyetler doğurduğu bilinmektedir⁵⁴. Özellikle eşkıya tarafından kız ka-

konusudur. Belgedeki “Yarar bir vekil” ifadesini “boşamaya yetkili bir vekil” olarak anlamak gerekir.

51 md. 130: “Zevceyn beyninde nizâ ve şikâk zuhur edip de tarafeynden biri hâkime mürâcaat ederse hâkim tarafeynin ailelerinden hakem tayin eder. Bir veya iki taraf ailesinden hakem tayin olunacak kimse bulunamaz veya bulunup da hakem olacak evsâfı hâiz olmazsa hâriçten münasiplerini teyin eder. Bu suretle teşekkül eden aile meclisi tarafeynin ifâdât ve müdâfaâtını tetkik ile beynlerini tefrik eder. Ve zevcede ise mehrin tamamı veya bir kısmı üzerine muhâlaa eyler. Hakemler ittifak edemezler ise hâkim evsâf-ı lâzıme hâiz diğer bir heyet-i hakemiyye veya tarafeyne karâbeti olmayan üçüncü bir hâkem tayin eyler. Hakemlerin verecekleri hüküm kat’î ve nâ kâbil-i itirazdır”.

52 Sahnûn, c. II, s. 436; Mâverdi, *el-Hâvî*, c.X, s. 228-229; İbn Kudâme, VIII, 260

53 Serahsî, c. V, s. 94

54 Bu zorlamaların zaman zaman çeşitli menfaatler elde eden mahalli idareciler tarafından yapıldığı da görülmektedir. Padişahların adalet fermanlarında (Adaletnameler) bu tür zorlamalara karşı idareciler uyarılmaktadır, bk. Halil İnalçık, “Adaletnameler”, *Belgeler: Türk Tarih Belgeleri Dergisi*, II/3-4 (1965) s. 99, 107. Gerek mahalli idareciler gerekse sair kimseler tarafından yapılan zorlama örnekleri ve bunlara yapılan muamelelerle ilgili olarak bk. BOA Mühimme, 28, s. 245; *Cevdet, Adliye*, 58, 1715, 2632; keza bk. Mustafa Akdağ, *Türk Halkının Dirlik ve Düzenlik Kavgası: Celali İsyanları*, Ankara (Bilgi Yayınevi) 1975, s. 284

çırmalarda kolluk kuvvetlerinin kaçırılanı kurtarması problemi çözmemekte, kıyılan nikâh sanki meşru bir evliliğin var olduğu ve ortada işlenmiş bir suçun bulunmadığı iddialarına yol açmaktadır. Hanefî hukukçularının görüşlerinin yol açtığı problemi çözmek için Osmanlı yönetiminin bulduğu yöntem zor kullanarak bir kadınla nikâh kıyan kimseye bu defa boşaması için zor kullanmaktır. Kanuni dönemi ceza kanunnamesinde şöyle denmektedir: “Kız veya avret çeküp cebr ile nikâh ettirene cebr ile boşatalar ve dahi siyaset edeler”⁵⁵. Burada da diğer mezhep görüşleri istikametinde zorla yapılan nikâhı geçersiz sayma yerine zorla yapılan evlenmeyi zorla sona erdirmeye yolu seçilmiştir.

Hanefîlerde sadece zorla yapılan evlilikler değil, zor kullanılarak yapılan boşamalar da geçerli sayılmaktadır. Bu durum ise boşanan kadın için zaman zaman ilk nazarda görülmeyen sakıncalar doğurmaktadır. Kocanın ikrah altında karısını boşaması şayet üçüncü boşama ise veya koca ikrah altında eşini üç kere boşamışsa ikrah ortadan kalksa bile, karı koca istese bile tekrar evlenemeyeceklerdir. Dolayısıyla karı koca üzerinden zorlamanın kalkmış olması onların durumlarını düzeltmeyecektir. Halbuki diğer mezheplerin çözümleri kabul edilmiş olsaydı zor kullanılarak yapılan evlenme ve boşamalar geçerli sayılmayacağından bu tür problemler rahatlıkla ve hukuk içerisinde kalınarak çözülebilecekti⁵⁶. Osmanlı devletinde bu problemin çözümü de ancak 1917 tarihli Hukuk-ı Aile Kararnamesi ile gerçekleşmiş ve zorla yapılan evlenme ve boşanmalar geçersiz kabul edilmiştir⁵⁷.

Hanefî hukuk tarihi içinde mezhep görüşünün terkedilerek diğer mezheplerin görüşlerinin veya Hanefî mezhebi içerisindeki azınlıktaki görüşün kabul edildiği örnekler sadece bunlardan ibaret değildir. Sözün gelişi Hanefî mezhebindeki âkil-bâliğ diğer bir ifadeyle tam ehliyetli olan genç kızların velilerinin rızasını almadan evlenebilecekleri yönündeki hâkim görüş on altıncı asırda terkedilmiş, Osmanlı padişahının bir fermanıyla bunların ancak velilerinin rızasıyla (müşterek velayet) evlenebilecekleri yönündeki İmam Muhammed’in görüşünün mahkemelerde uygulanması esas kabul edilmiştir⁵⁸.

55 Ömer Lütfi Barkan, *XV ve XVI Asırlarda Osmanlı İmparatorluğu’nda Zırai Ekonominin Malî ve Hukukî Esasları, Kanunlar*, İstanbul (İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Türkiyat Enstitüsü Yayınları) 1943, s. 121, md. 16; s. 125, md. 16

56 Alaüddeve ve Bozok Kanunnamelerinde Şafî mezhebinin etkisiyle zor altında kalanın (mükreh) nikâhının geçerli olmadığı kabul edilmiş olması bu açıdan dikkat çekicidir, bk. Barkan, s. 121, md. 16, s. 125, md. 16

57 Md. 104

58 “951/tarihinde kudât veli izinsiz nikâh itmemekle memurdurlar”, Ebussuûd Efendi, “Ma’ru-zât”, s. 339

Vakıfların esas itibariyle taşınmaz mallar tahsis edilerek kurulabileceği tarzındaki hâkim görüşten para vakıflarında İmam Züfer'in görüşüne dönülmesi ve mahkemelerde uygulamanın bu yönde olması hususunda padişah fermanı alınması mezhep içinde hâkim görüşten ayrılmanın bir başka dikkate değer örneğidir⁵⁹. Vakıflar konusundaki bir diğer değişiklik vakıf kuran kimsenin vakıftan yararlananlar arasına aile fertlerini alamayacağı yönündeki hâkim Hanefi mezhebi görüşünün azınlıktaki Ebu Yusuf'un görüşü ile değiştirilerek aile vakıflarının kurulmasına imkân tanınmasıdır⁶⁰. Bir tür alacağın temlikli sonucu doğuran mukayyed havalenin Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye'nin hazırlanışı sırasında tartışmalı bir biçimde gündeme gelip nihayet İmam Züfer'in görüşü istikametinde geçerli kabul edilmesi ve Mecelle'nin 692nci maddesinin buna göre düzenlenmesi bu konuda son bir örnek olarak zikredilebilir⁶¹.

İSTIKRAR versus DEĞİŞİM

Sonuç olarak yukarda ele aldığımız örnekler çerçevesinde hukuk kurallarının istikrarlı uygulanması ve değişime cevap vermesi açısından mezheplerin oynadıkları rolü Hanefi mezhebi ve Osmanlı uygulaması çerçevesinde şöyle değerlendirebiliriz. Mahkemelerin veya hukuk âlimlerinin içtihatlarıyla oluşan içtihat hukukları çok farklı görüşlerin ve kuralların oluşmasına imkân tanıdığı, bunun da hukuki istikrar ve güven bakımından kanun hukuklarına nispetle zaman zaman problem oluşturduğu bir vakıadır. Zira içtihat hukukunda her ne kadar hâkime yol gösteren emsal kararlar veya içtihatlar varsa da ortada mecburen uyulacak bir kanun hükmü mevcut değildir. Bu hukuklarda mahkemeler hukuku uygularken karar ve gerekçeleriyle aynı zamanda hukuk da yaratmaktadırlar. İslam hukuku kadıların yanı sıra veya onlardan daha çok hukuk âlimlerinin içtihatlarıyla oluşan bir hukuk sistemidir. Müctehit

59 Para vakıflarının kurulması ve işletilmesi hususunda Hanefi hukuk tarihinde çok ateşli tartışmaların olduğu ve sonunda Züfer'in görüşü hakim kılınarak bu tür vakıfların Osmanlı coğrafyasında çok yaygınlık kazandığı bilinmektedir, bk. Tahsin Özcan, *Osmanlı Para Vakıfları Kanuni Dönemi Üsküdar Örneği*, Ankara (Türk Tarih Kurumu Yayınları) 2003, s. 27-50; Murat Çizakça, *A History of Philanthropic Foundations: The Islamic World from the Seventh Century to the Present*, İstanbul (Boğaziçi University Press) 2000, s. 28-38

60 Mesela Halep'te 1718-1800 yılları arasında kurulan 485 yeni vakıftan 237'si (%48) aile vakfidir (Füruzan Selçuk, "Vakıflar (Başlangıçtan 18. Yüzyılın sonuna kadar)", *Vakıflar Dergisi*, c. VI, s. 26), Edirne'de 133 kamu görevlisi (askerî) tarafından kurulan vakıflardan 80 tanesi (%60) hayri, kalanı aile vakfı veya karma vakıftır (Haim Gerber, "The Vaqf institution in early Ottoman Edirne", *Asian and African Studies*, sy. 17, s. 34

61 Ebul'ulâ Mardin, *Medeni Hukuk Cephesinden Ahmet Cevdet Paşa*, İstanbul (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları) 1996, s. 83-85

hukukçu dediğimiz bu âlimlerin Kuran-ı Kerim ve Hz Peygamber'in sünneti gibi müşterek hareket noktaları var ise de çok geniş bir hareket alanlarının olduğu da bir gerçektir. Bu sebeple aynı hukuk alanında farklı görüşlerin ortaya çıkması kaçınılmazdır. Nitekim mezheplerin oluşum döneminde böyle bir içtihat çeşitliliğine rastlanmaktadır.

Şu kadar var ki oluşumlarını takip eden süreçte mezhepler bir takım siyasi ve hukuki sebeplerle İslam dünyasında genellikle karışık olarak iç içe bulunmamışlar, belirli bölgelerde yoğunlaşmışlardır. Belli bölgelerde sadece bir mezhebin görüşünün hâkim olması da hukuki birlik ve istikrarı beraberinde getirmiştir. Yukarda özel olarak seçtiğimiz bütün örnekler Hanefi hukuk tarihinde uzun bir süreç boyunca istikrarlı bir biçimde uygulanan zamanla değişiklik ihtiyacı hissedilen ve sonuçta değiştirilen hükümlerle ilgilidir. Ele aldığımız ilk örnekte Hanefilerin mal (eşya) kavramı uzun yıllar bu mezhebin literatüründe aynı şekilde tanımlanmış, hukuki işlemler ve haksız fiiller bu anlayışa göre şekillenmiştir. Bu tanıma göre belirlenen kuralların yaklaşık on asır boyunca istikrarlı bir biçimde uygulandığı coğrafyalarda hukuki birlik oluşturduğunu söylememiz mümkündür. Aynı değerlendirmeyi mahkeme kararıyla boşanma konusunda da yapabiliriz. Hanefilerin mahkeme kararıyla boşanma sebepleri konusundaki daraltıcı yorumları yirminci asrın başına kadar mezhep literatüründe istikrarlı bir biçimde korunmuş ve sosyal şartların zorladığı değişiklik ihtiyacı dahi bu asra kadar Hanefi hukuk doktrininde bir değişikliğe yol açmamıştır. Keza zor kullanılarak yapılan evlenme ve boşanmalar konusunda da Hanefi görüşlerinin ciddi bir takım problemler doğurmasına rağmen uygulamada istikrarlı bir devamlılığa sahip olduğu görülmektedir. Bu alanlarda zamanla gerçekleşen değişikliklerin öyle bir anda ve sühuletle yapılmadığı aşikârdır. Bu bakımdan kanun hukuku ile Hanefi mezhebi temelinde gelişen içtihat hukukunun hukuki istikrar noktasından bir farklılık arz etmediğini belirtmek gerekir. İslam hukukunda kadıların kararlarını keyiflerince verdikleri (kadi justice) iddiası fiili bir gerçekliğe değil, "olsa olsa böyle olur" şeklindeki mantıksal bir çıkarıma dayandığını söylemek yanlış olmasa gerekir.

Aslında asıl problem İslam hukukunun bir içtihat hukuku olması sebebiyle istikrarın sağlanamaması değil, mezhep temelinde gelişen hukuk doktrininin sosyal yapı ve hukuki ihtiyaçlar değiştikçe bu değişime aynı ölçüde cevap verememesinde yatmaktadır. Her ne kadar mal tanımının uygulamada ortaya çıkardığı kimi problemleri vakfa ve yetimlere ait mallarla kiraya

verilmek üzere ayrılmış mallar için getirilen istisnalarla çözülebilmişse de mal tanımı değiştirilerek bulunabilecek problemin toptan çözümü cihetine gidilememiştir. Bunu bir açıdan hukuki ihtiyaçların böyle bir değişimi zorlayacak güçte olmamasıyla diğer açıdan da mezhebin oluşumu döneminden uzaklaştıkça mezhep bağlılığının artmasıyla izah edebiliriz. Ancak yine de menfaatlerin sınırlı durumlarda da olsa mal sayılması, para vakıflarının kurulmasına imkân tanınması gibi iktisadi hayatta ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara hukukçuların yaklaşımı hukukun diğer alanlarına sözün gelimi aile hukukunda ortaya çıkan yeni ihtiyaçlara yaklaşımına nispetle daha olumlu olmuştur.

Aile hukuku alanındaki gelişmelere Hanefi doktrininin olumlu cevap vermemesinde, mesela mahkeme kararıyla boşanma sebepleri konusunda daraltıcı yorumların genişletilmemesinde diğer etkenlerin yanı sıra Osmanlı devletinin on altıncı asırda içine girdiği siyasi ve dini şartların etkisi olduğu düşünülmelidir. Bir başka ifadeyle on dört ve on beşinci asırda dolaylı da olsa var olan diğer mezheplerden yararlanma imkânı Şii yayılmacılığını ve *heterodoks* dini hareketleri önleme düşüncesiyle ortadan kaldırılmıştır⁶². Kadılar Hanefi mezhebinin kabul ettiği hukuki imkânlar çerçevesinde kocayı şartlı talaka ve/veya muhâlaaya yönlendirmek gibi münferit çözüm arayışlarına gitmişlerdir. Bu arada ikrah altında yapılan evlenme problemini kocayı karısına boşamaya zorlayarak çözmek gibi hukuk dışı yolların da zaman zaman kullanıldığı olmuştur. Bu örnek bile kadıların dilediği gibi kararı verme imkânının olmadığını ve bu imkânsızlığın siyasi otoritenin devreye girmesi ve/veya hukuk kurallarını zorlamasıyla çözmeye çalışıldığını göstermektedir.

Şunu da ifade etmek gerekir ki mezhep bağlılığı nedeniyle hukuki değişime yeterli süratle cevap verememesi uzun vadede İslam hukukunun toplum dışına itilmesi ve uygulamadan kısmen veya büyük ölçüde kalkması sonucunu doğurmuştur. Yirminci asrın başlarında İslam dünyasında görülen gelişmeler katı mezhep bağlılığının doğurduğu problemlerin ancak siyasi otoritenin devreye girmesiyle bir başka ifadeyle kanun hukukuna dönüş yoluyla çözülmeye çalışıldığını ortaya koymaktadır. Esasen Osmanlı uygulamasında Hanefi mezhebinin kimi içtihatlarından diğer mezhep içtihatlarına veya mezhep içindeki azınlık görüşlerine dönüşte padişahların kadıların görev alanlarını kısıtlama yetkisi kullanılarak çözülmesi istikbaldeki kanun hukukuna dönüşün yolunu hazırlamıştır denebilir. Bu yola girişte dönemin hukukçularının farklı içtihatlarının Hanefi hukuk muhitlerinde kolaylıkla kabul görmeme endişesinin de

62 bk. 9 nolu dip not

rolü olsa gerektir. Neticede bu yol önce Mecelle-i Ahkam-ı Adliyye'de Hanefî görüşlerinden zamanın ihtiyaçlarına uygun görülenlerin kanunlaştırılması-
nın, sonra da 1917 tarihli Osmanlı Aile Kanunu'nda diğer mezheplerin görüş-
lerinden eklektik bir seçim yapıp yürürlüğe konulmasının yolunu açmıştır.
Bunun İslam hukuk tarihinde önemli bir dönüşüm olduğunu belirtmek gerekir.
Nitekim bu örneği Suriye, Ürdün, Mısır, Irak ve Fas gibi diğer İslam ülkeleri
de özellikle aile hukuklarını kanunlaştırırken izlemişlerdir. Ancak en azından
Türkiye bakımından bu adımın geç kaldığını belirtmek gerekir.

İdam Cezasının Tanzimat Dönemi Osmanlı Hukukundaki Görünümüne İlişkin Birkaç Kaynak ve Bu Kaynakların Tahlili

Ahmet Kılınç*

Bu çalışmada Tanzimat Döneminde idam cezası ile ilgili yazılmış 3 kaynak (2 makale ve 1 gazete haberi), latinize ve tahlil edilmiştir. Günümüz akademik yazım ilkelerine uygun yazılmayan eserlerde geniş bir literatür taraması yapıldığı anlaşılmaktadır. Çalışma ile ortaya çıkan bir takım tespitler şunlardır: Tanzimat Döneminde adam öldürme suçlarında bazı mirasçılar, şer'îye mahkemesinde kısas davası açmalarına rağmen bu davalarını takip etmemişlerdir. Bu ise Nizamiye mahkemelerinde verilen idam cezalarının askıda kalmasına neden olmuştur. Zira idam cezasının infaz edilebilmesi için her iki mahkemenin de bu yönde karar vermesi gerekmektedir. Bu sorunun çözümü için dönemin hukukçuları tarafından temyiz merciinin içtihat değiştirmesi yeterli görülmüştür. Kaynaklar, ülkede mevcut olan düalist hukuk sisteminin, cezalarının tespiti ve infazı açısından büyük sorunlara neden olduğunu, ancak dönemin hukukçularının da bu sorunlara çözüm üretme hususunda gayret sarf ettiklerini göstermektedir. İdam cezasının infazı sırasında geniş bir yargı, kolluk ve belediye personelinin hazır olduğu bu çalışma ile ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: İdam Cezası, Tanzimat, Osmanlı Hukuku, İçtihat, Düalist Hukuk Sistemi, İnfaz

Some Documents About Death Penalty from Tanzimat Period and Their Legal Analysis

Three documents about death penalty from Tanzimat era have been latinised, and analysed in this study. It is understood that a wide range of literature was researched among the works that are not compatible with the principle of today's academic writing. Some results of this research are these: In the crime of killing a man during Tanzimat reform era, devisees open a retaliation case in Şer'îye court. However, some inheritor did not follow the cases. This causes the suspension of the death penalties in Nizamiye courts. Because both Şer'îye court's verdict and Nizamiye court's verdict is necessary to execute a death penalty. Lawyers of that period assert that this problem could be solved if appellate authorities change the judicial opinion. Documents indicate that dualist legal system of the country have caused a major problem for the identification and execution

* Yrd. Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Tarihi Anabilim Dalı, akilinc@ybu.edu.tr

of punishment, jurists try to solve these problems. This study demonstrated that a wide jurisdiction, law enforcement, and municipal staff took place during the execution of the death penalty.

Keywords: Death Penalty, Tanzimat, Ottoman Law, Judicial Opinion, Dualist Legal System, Execution

GİRİŞ

Tanzimat fermanının ilanından sonra Osmanlı hukukunda köklü değişikliklerin olduğu bilinmektedir. Bir yanda yüzyıllardır faaliyetlerini sürdüren şer'îye mahkemeleri faaliyetlerine devam etmekte iken diğer yandan Meclis-i Tahkikat gibi yeni ve belirli bir alanda uzmanlaşmış mahkemeler kurulmuştur. Mevcut mahkemelerinin yapılarında birtakım değişiklikler olduğu gibi ilk defa kurulan üst derece mahkemeleri de görev yapmaya başlamışlardır.

Tanzimat Dönemi sadece bu gibi yargılama mercilerinde mevcut olan değişikliklere sahne olduğu için değil aynı zamanda düalist hukuk sistemine sahip olmasından dolayı Türk hukuk tarihinin ayrı bir dönemi olarak incelenmektedir. Bir yanda şer'î hukukun varlığı diğer yanda Batılı tarzda kaleme alınan yeni kanunların varlığı uygulanacak olan hukukta tartışmalara neden olmuştur. Çalışmamız, o dönemde uygulanmasında aksaklığın olduğu ileri sürülen bir ceza türünü, dönemin hukukçuları gözüyle ele alacaktır.

Çalışma, mezkûr dönemde idam cezası ile ilgili yazılmış iki adet makale ve yine idam cezasının infazını bize aktaran bir gazete haberi üzerinden ilerleyecektir. Bu çalışmalardan ilki Mehmed Arif Bey'in "*İdam Cezası: Tarihçesi, Bizde İcra Edilememesi Esbâbı*" adlı makalesidir. İncelenecek ikinci makale ise Mehmed Şerif Bey'in "*İdam*" adlı makalesidir. Bahsedilen bu iki makale de *İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavânin Mecmuası*nda yayınlanmıştır. Çalışmada son olarak *Servet-i Fünun*'da infaz edilmiş bir idam cezası haberi tetkik edilecektir. Bahse konu dönemde idam cezası ile ilgili olarak hazırlanmış eserler sadece bunlardan ibaret değildir¹. Çalışmamızda adı geçen eserleri incelememizin birkaç nedeni vardır. Bunlardan ilki, bu eserlerin cezanın teorik tartışmalarına girmeleridir. İkincisi o dönemde idam cezasının uygulamadaki aksaklıklarını toplu olarak değerlendirmeleridir. Son olarak da eserlerin

1 Örneğin *Hukuk* dergisinde yer alan "Bakkal Ligor'un İdamı Hakkında Mahkeme-i Cinayet-ten Sadır Olan Karar" (İlyas Ressam İstanbul 7 Zilhicce 1308) adlı yazıda da idam cezasına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

bahsedilen aksaklıklara çözüm önerileri sunma gayretleri bizi bu çalışmalarını tahlil etmeye itmıştır.

Çalışmaya iki makalenin de yer aldığı dergi hakkında bilgi verilerek başlanacaktır. Ardından idam cezasını konu edinen makalelerin ayrı ayrı şekli incelemeleri yapılacaktır. Akabinde bu eserlerin esasa ilişkin değerlendirmeleri yapılacaktır. Son olarak da idam cezasının infazı hakkında bilgi aktaran haber üzerinde durulacaktır. Genel değerlendirme ile tespit ettiğimiz sonuçlara yer verilecektir.

Bu çalışma ile Tanzimat Dönemi hukukçularının bakış açısıyla yaşanan aksaklıklar birinci el kaynaklardan ortaya konmuş olacaktır. Dönemin hukukçularının idam cezası hakkında sahip oldukları literatür bilgisi ve yaşanan aksaklıklara ilişkin sorunların nasıl çözüleceği sorusuna verdikleri cevaplar gün yüzüne çıkmış olacaktır. Ayrıca Tanzimat Dönemi düalist hukuk sisteminin idam cezası özelinde ne gibi problemlere sebep olduğu ve bu problemlerin nasıl çözülmesi gerektiği hususunda tespitler ortaya konmuş olacaktır. Yine mezkûr dönemde idam cezasının infazına ilişkin somut veriler bu çalışma ile belirlenmiş olacaktır.

Çalışmanın bilim dünyasına daha faydalı olması için değerlendirmesi yapılan eserler, çalışmanın sonuna eklenmiştir.

Çalışmada yer alan iki makale de *İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavânîn Mecmuası*nda yayınlanmıştır. O nedenle bu dergi hakkında kısa bir bilgilendirme yapılacaktır.

II. Meşrutiyet'ten sonra hukuk alanında yapılan düzenlemeleri ve yaşanan sorunları yansıtmaları açısından ayrı bir öneme sahip olan dergi, Gümülüne Mebusu Mehmed Arif Bey tarafından çıkartılmıştır². 13 Nisan 1909 tarihinde yayın hayatına başlayan mecmuanın toplam 24 sayısı mevcuttur. Mecmua, 12. sayısına kadar her ayın sonunda, 13. sayıdan itibaren ise her ayın başında yayımlanmıştır. Derginin sayıları incelendiğinde Hürriyet, Hilâl, Selanik ve Tanin gibi değişik matbaalarda basıldığı görülmektedir.

Mecmua'nın ilk sayısında çıkış amacı şöyle açıklanmaktadır: "*İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavânîn Mecmuası İlm-i hukûkun kâffe-i aksâmı ile hikmet ve nazariyâtından ve kavânîn-i mevcûdemizle bunların suver-i tatbikiyesi*

2 Fatmagül Demirel, "Kütüphane Rafında Okuyucusunu Bekleyen Bir Yayın: İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavânîn Mecmuası", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.III/sy. 5 (2005), s. 757.

hususunda çekilen müşkilâttan ve bu müşkilâtın önü alınmak için ittihazı icâb eden tedâbirden bahsedecektir."³ Bu açıklama ile dergide, hukuk bilimindeki teorik tartışmalara ve o dönemdeki yürürlükte olan kanunların uygulanması sırasında karşılaşılan zorlukların çözümüne ilişkin yazıların mevcut olacağını anlıyoruz. İncelediğimiz makalelerin de derginin bu amacına uygun olarak kaleme alındığını ifade etmeliyiz.

Dergi hakkında bu kısa bilgilendirmeden sonra ilk inceleyeceğimiz makale Mehmed Arif Bey'in "*İdam Cezası: Tarihçesi, Bizde İcra Edilememesi Esbâbı*" adlı makalesidir. Çalışmaya bu makale ile başlanmasının iki nedeni vardır. İlk neden Mehmed Arif Bey'in idam cezası hakkında diğer makale ile kıyaslandığında daha ayrıntılı bilgiler sunmasıdır. İkinci gerekçe ise bu makalenin yazım tarihinin diğerine göre daha eski olmasıdır.

Mehmed Arif Bey'in "*İdam Cezası: Tarihçesi, Bizde İcra Edilememesi Esbâbı*" adlı makalesinin şekli değerlendirilmesi

Makale, Rumi 31 Mart 1325 (13 Nisan 1909) tarihinde yayınlanan *İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavânin Mecmuasının* 1'inci sayısında yer almaktadır. Derginin 49 ile 53'üncü sayfaları bu makaleye tahsis edilmiştir⁴. Makale metni içinde ayrı alt başlıklara yer verilmemiştir, sadece makalenin ana başlığı olan "idam cezası" altında "Tarihçesi – Bizde İcra Edilememesinin Esbâbı" şeklinde bir alt başlık mevcuttur.

Yazar Mehmed Arif Bey, Hukuk Mektebi mezunu olup, Çatalca'da savcı yardımcılığı ("müddeiumumî muavinliği") yaptığı sırada Meclis-i Mebusan seçimlerine katılmış ve 24 Kasım 1908'de Gümülcine mebusu olmuştur. Ayrıca Meclis-i Mebûsan'da Adliye Encümen-i Mazbata Muharrirliği yapmıştır⁵. Yazarın, bu dergiyi çıkartan kişi olması ve ilk sayıda bu makaleyi kaleme alması vurgulanması gereken diğer özellikleridir.

Okuyucuda merak uyandırmak ve okuyucunun dikkatini çekmek amacıyla sorularla başlayan makalenin gelişme kısmında, cezanın tarihi gelişimi, özellikle Batılı düşünürlerin konuyla ilgili fikirleri ve Batı'da uygulama örnekleri mevcuttur. İslam hukukunda idam cezasının varlığını tartışan makale,

3 F. Demirel, *İlm-i Hukuk*, s. 757.

4 Makalenin için bk. Milli Kütüphane, Süreli Yayınlar Kataloğu, Yer Numarası 1956 SA 239, Mikrofilm Numarası 1896, DVD numarası 56, Dewey Numarası 340, Ankara.

5 İhsan Güneş, *Türk Parlamento Tarihi*, c. II, TBMM Vakfı Yayınları, Ankara 1997, s. 346; F. Demirel, *İlm-i Hukuk*, s. 757.

Tanzimat döneminde idam cezasının uygulanması sırasında ne gibi sorunların olduğunu tespit etmekte ve sonuç olarak bu sorunların nasıl çözülmesi gerektiği fikrini izah etmektedir.

Müellif, Jean Jacques Rousseau, Montequieu, Beccaria gibi Batı dünyasına ses getirmiş olan düşünür ve filozofların eserlerinden yararlanmıştır. Şekli açıdan bakıldığında değinilen kişilerin hangi yılda, hangi eserine atıf yapıldığı belirtilmemiştir.

Mehmed Arif Bey'in makalesini kaleme alırken Almanca kaynaklardan da yararlandığını zannediyoruz. Bizi bu düşünceye iten neden, İngiliz yazar, devlet adamı ve hukukçu olan Thomas More'u "Thomas Morus" şeklinde anmasıdır. "Thomas Morus" ifadesinin ise Almanca kaynaklarda geçtiğini belirtmek gerekir⁶.

Makalenin şekli incelemesini bu şekilde izah ettikten sonra Mehmed Arif Bey'in idam cezası hakkında esas olarak neler söylediği ile çalışmayı sürdürelim.

Mehmed Arif Bey'in "İdam Cezası: Tarihçesi, Bizde İcra Edilememesi esbâbı" adlı makalesinin esasa ilişkin değerlendirilmesi

İfade etmemiz gereken ilk husus, çalışmanın başlığı ile içeriğinin uyum içerisinde olmasıdır. Çalışma, idam cezasının özellikle Batı'daki tarihçesi, bu cezaya Musevilik ve Hristiyanlık dinlerinin bakışı, ortaçağ dönemi Batısında idam cezası ile birlikte bedeni cezaların da ne kadar dehşet verici olduğu konuları ile başlamaktadır. 14. asırdan itibaren Thomas More⁷ ve Jan Dover gibi müelliflerin işkence ve idam cezasına karşı olan görüşlerine değinen makalede, idam cezasına ilk itiraz eden kişinin de Bekarya⁸ olduğu belirtilmiştir.

6 Almanca kaynaklarda adı Thomas Morus olarak geçen Thomas More, (7 Şubat 1478 - 6 Temmuz 1535) İngiliz yazar, devlet adamı ve hukukçudur. Yaşamında önde gelen bir hümanist bilgin ünvanına kavuşup birçok kamu görevi üstlendi. Eseri *Ütopya* ile edebiyatta yeni bir nesil yarattı. http://tr.wikipedia.org/wiki/Thomas_More e.t.: 05.03.2015.

7 Yazar, Thomas More'un hırsızlık suçu ile adam öldürme suçunun ikisine de idam cezası verilmesinin haksızlığı üzerinde durduğundan bahsetmektedir. Thomas More, idam cezasının suçun önlenmesinin önüne geçemediğini ve suçluya idam cezası vermek yerine ona kamu hizmeti yürütme cezası verilmesinin toplum için daha yararlı olacağını ifade etmiştir. Hakkı Demirel, "Ölüm Cezası", *AÜHFD*, c. XII/sy.1-2 (1955), s. 153.

8 İdam cezasının ilgası fikrini en inandırıcı şekilde ifade eden Bekarya'ya göre, yazarın da üzerinde durduğu gibi, bir insanın kendi hayatını yok etmeye hakkı yok iken, başkasının buna hakkı elbette yoktur. Bekarya, hangi hakkın insanın kendi soyunu (geleceğini)

Daha sonra Bekarya'nın konuyla ilgili görüşlerinin Batı'da bir nebze de olsa kabul gördüğüne değinmektedir. Jean Jacques Rousseau⁹, Montesquieu¹⁰ gibi yazarların¹¹ idam cezasını savunmalarına ilişkin görüşlerini eleştiren makale, Toskana¹², Rusya¹³ ve Fransa'da idam cezasının kaldırılmasına yönelik uygulamalara da yer vermektedir.

Yazar, Batıdaki teori, tarihçe ve uygulamadan bahsettikten sonra, İslam hukukunda idam cezasının bazı farklarla kısas suretiyle mevcut olduğunu beyan etmiştir. Yazar, her ne kadar İslam hukukunda idam cezasını kısas suç ve cezaları ile ilişkilendirmiş olsa da kanaatimizce bu noktada bir eksiklik söz konusudur. Zira belirli özelliklere sahip ve belirli usulle ispat edilmiş olan zina suçuna da idam cezası verileceği hususunda tartışma mevcut değildir¹⁴. Yine

kesmeye müsaade ettiğini de sorgulamaktadır; Cesare Becarria, *On Crimes and Punishment*, s. 37, www.thefederalistpapers.org e.t: 05.03.2015

- 9 Yazar, Rousseau'nun suç işleyen kişilerin vatana ihanet ettikleri için tehlikeli olduklarını ve bu nedenle idam edilmeleri gerektiğini ifade ettiğini yazmıştır. Esasında Rousseau, bir kimsenin öldürülmesinin meşru olması için, bu kimsenin öldürülmemesinden bir tehlike doğması şartını gerekli görmüştür: "*Eğer cemiyete yeni yeni kurbanlar verdirmemize mani olmak için yapacak hiçbir şey yoksa ancak o zaman cemiyet sizi ölüme mahkum edebilir*"; H. Demirel, *Ölüm Cezası*, s. 155.
- 10 Yazarın da ifade ettiği gibi Montesquieu, ancak adam öldürme suçunu işlemiş kişilere, idam cezasının verileceğini ifade etmiştir. Toplum, ferdinin birinden mahrum etmiş olan bir kişinin hayatını yine o toplumun korumasının gereksiz olduğunu ifade eden Montesquieu, idam cezasını, ilaca benzetmektedir. Ve ona göre ilaç acı ve tiksindirici olabilir ancak gereklidir; H. Demirel, *Ölüm Cezası*, s. 154.
- 11 Müellif her ne kadar değinmemiş olsa da o dönemde Voltaire de idam cezasının kimseye faydalı olmadığını zikretmiştir. Voltaire, mahkûmları kamu hizmetinde çalıştırmanın daha yararlı olacağını, insanlığa zararı dokunmuş kimseyi, insanlığa faydası dokunmaya zorlamak gerektiğine değinmiştir. H. Demirel, *Ölüm Cezası*, s. 155. Bu cezaya karşı gelen o dönemin diğer hukukçuları, "ölüm cezasının ilgası meselesi" adlı müsabakada birinci olan Paris Kraliyet Mahkemesi avukatlarından CH. Lucas, Rossi ve Lamartine de vardır. Makalenin kaleme alındığı dönemdeki Victor Hugo, George Sand, Eugene Sue, Livingston, Mittermaier, Pessina, Mancini, Bedaridde, Haus, Bonnet ve Olivecrona gibi bazı yazarlar da bu cezaya karşı gelmişlerdir; H. Demirel, *Ölüm Cezası*, 157 vd.
- 12 Toskana bugün İtalya sınırları içerisinde yer alan 17. Yy'da grandukalık olan bir bölgedir; Mikail Acıpınar, "XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Toskana Grandukalığında Türk Esirler", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt XXV/sy. 1 (2010), s. 15-38.
- 13 Demirel, anılan makalesinde idam cezasının ilk kez Rus İmparatoriçesi Elizabet tarafından 1774'te kaldırıldığını ifade etmiştir. Ancak incelediğimiz makalede idam cezasını ilk kaldıran yerin Toskana olduğu ve ilganın altında dük Le'öpold'un olduğu ifade edilmiştir. Demirel, Toskana'nın 1786'da bu cezayı kaldırdığını iddia etmektedir; H. Demirel, *Ölüm Cezası*, s. 163. Kanaatimizce bu husus araştırılması gereken bir noktadır.
- 14 Zina, aralarında nikâh akdi veya evlilik şüphesi ya da mülkiyet ilişkisi bulunmayan kadın ile erkeğin kendi rızaları ile cinsel ilişkide bulunmaları fiilidir. İspat için dört şahit gerekir. Bunlar da zina fiilini çok net bir şekilde görmüş olmalıdırlar. Diğer ispat yöntemi dört kere ayrı oturumlarda ikrardır. Şu halde muhsan olan kişiye recim cezası verilecektir.

belirli unsurları ihtiva etmesi halinde “kat’-ı tarik” olarak ifade edilen yol kesme suçuna idam cezası uygulanmaktadır¹⁵. Had suçu olup olmadığı tartışmalı olan dinden çıkma suçuna da idam cezası verilmesi gerektiği ifade edilmiştir¹⁶. Ayrıca İslam ceza hukukuna göre taziren de idam cezası verilebilmektedir¹⁷.

Yazar, Tanzimat Dönemi Osmanlı topraklarında mahkeme kararı olmasına rağmen, idam cezalarının uygulanmadığını ifade etmektedir. Bunun nedenini ise ülkede mevcut olan yargı organlarına bağlamaktadır¹⁸. Zira yazara göre, Nizamiye Mahkemesinde verilen idam cezası kararının temyiz ve infaz edilebilmesi için aynı vakada Şer’iye Mahkemesinin de idam cezasına hükmetmesi gerekmektedir¹⁹. Müellifin bu görüşü, o döneme ilişkin yeni bir bilgiyi ortaya çıkarmaktadır. Çağımızda Türk Hukuk Tarihi ile ilgili çalışma yapan hukukçular, 1858 tarihli Ceza Kanununun yürürlüğe girmesi ile düalist bir yapının ortaya çıktığını kabul etmekte, ancak aynı davaya farklı kanunların uygulanmasının söz konusu olmadığını belirtmektedirler. Örneğin Maşalı, Şer’i Mahkemede adam öldürme suçunun sabit olması durumunda kısas cezası verilme dahi Nizamiye mahkemesinde kamu davası açılabilirliğini ve ölüm ile cezalandırılabilirliğini ifade etmektedir²⁰. Mehmed Arif Bey ise

Recim cezası verilebilmesi için de sanığın muhsan olması gerekmektedir. Muhsan olma tam ehliyetli olmanın yanı sıra başından geçerli ve fiilen başlamış bir evliliğin geçmiş olması demektir. Osmanlı Devlet’inde bir kez uygulandığı ifade edilmiştir; M. Âkif Aydın, *Türk Hukuk Tarihi*, Beta Yayınları, İstanbul 1999, 3. bs., s. 195; Recim cezasının İslam hukukundaki varlığı üzerine yapılan tartışmaların özeti için bk. Sabri Şakir Ansay, *Hukuk Tarihinde İslâm Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 2002, 4. bs., s. 324.

15 İslam ülkesinde müslümanların veya zimmilerin, mallarını, ellerinden cebir ve şiddetle, korkutarak almak, hayatlarına kastetmek, halkı korkuya düşürmek için bir kişi ya da grubun belli bir silah gücüyle umuma ait bir yolu kesen kişi hem insan öldürmüş hem de mallarını almışsa, önce el ve ayakları kesilir, sonra asılarak öldürülür; Aydın, a.g.e., s. 192.

16 Aydın, a.g.e., s. 200.

17 Munteha Maşalı, “Ölüm Cezası”, *DİA*, cilt 34, 2007, s. 41.

18 Yazar, makalesini kaleme almadan önce de ülke de idam cezasının uygulanmama nedenlerinin araştırılması hususunda Adliye Nezareti tarafından inceleme yapılmıştır. 1301/1884 tarihli bir kayıta dönemin adliye nazırı Said Paşa, idam cezasının kısas tatbik edilmediği takdirde verilebileceğini, kısas cezalarının infaz edilmesi sebebiyle idam hükümlerinde azalma olmasının normal karşılanacağını ifade etmiştir; Y. A. Hus., Dosya No: 179, Vesika No: 69, Tarih 1301/1884; Şentop Mustafa, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukuku*, Yaylacık Matbaası, İstanbul 2004, s. 105.

19 Dönemin hukukçuları her iki mahkemenin aynı anda yargılama yapmasına engel bir halin olmadığını belirtmişlerdir, Halil Rıfat, *Külliyyat-ı Şerh-i Ceza*, İstanbul 1312, s. 8’den aktaran Ahmet Gökçen, *Tanzimat Dönem Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri*, İstanbul 1989, s. 27.

20 Munteha Maşalı, “Osmanlı’da Ölüm Cezası”, *Türkoloji ve Türk Tarihi Araştırmaları Özel Sayısı III, Yeni Türkiye Yayınları*, sayı 45, Ankara 2002, s. 158. Benzer yöndeki görüşler için bk. Ahmed Akgündüz, *Osmanlı Kanunnameleri*, C. 1, OSAV, İstanbul, s. 134; Coşkun Üçok,

Nizamiye Mahkemesinde verilen idam cezasının infaz edilebilmesi için aynı zamanda Şer'i Mahkemenin de bu yönde ceza vermesi gerektiğini belirtmektedir.

1858 tarihli ceza kanunu, bir vakanın hem Şer'îye hem de Nizamiye Mahkemesinde görülebilmesine müsaade etmiştir. Anılan kanunun 171. maddesi, "*Hükm-i kânûnî, hukûk-ı şahsiyyeyi iskât edemeyeceğinden maktûlün veresesi var ise onların iddiaları üzerine hukûk-ı şahsiyye davası mehâkim-i şer'îyyeye havâle olunur*" diyerek gerekli olması halinde aynı vakadan dolayı iki farklı yargı organında yargılama yapılmasına cevaz vermiştir²¹. Bu kanun yürürlüğe girdikten yaklaşık 4 sene sonra, dönemin yöneticileri de Şer'îye ve Nizamiye mahkemeleri arasında görev kargaşasını fark etmişlerdir. 1861 senesinde kaleme alınan irade-i seniyyede aralarında idam da bulunan bazı cezaların infaz edilebilmesi için dosyanın muhakkak Dersaadet'e gönderilmesi yazılıdır. Söz konusu irade, nizamiye mahkemesinin yargılama sırasında temin ettiği tüm evraklarla beraber, *hukuk-ı şahsiye* davasına ve hükmüne ilişkin Şer'îye mahkemesi kararının da başkente gönderilmesini teyit ederek bildirmiştir²². Görülmektedir ki idam cezasının infaz edilebilmesi için eğer konu Şer'îye mahkemesinin görev alanına giriyorsa her iki mahkemede yapılan yargılama evrakları incelenmek istenmektedir. İncelediğimiz makaleyi yazan müellif de bu iradeyi teyit ederek şu bilgiyi aktarmaktadır: Nizamiye Mahkemesince idam cezasına hüküm verilmesi halinde o cinayetten zarar görmüş olan kişi Şer'î Mahkemeye müracaat ederek Şer'î ilam elde etmediği takdirde cinayet mahkemesinin o hükmü askıda kalmakta ve hatta temyiz mahkemesi tarafından incelenebilir bir niteliğe dahi sahip olamamaktadır.

Ahmet Mumcu, Gülnihal Bozkurt, *Türk Hukuk Tarihi*, Savaş Yayınevi, 9. Baskı, Ankara 1999, s. 282. Osman Nuri Uman ise, her iki mahkemenin ayrı ayrı kanunlara dayanarak idam cezası verdiğini bu nedenle o dönemde idam cezasının çoğaldığını ifade etmektedir; Osman Nuri Uman, "İdam Cezası", no: 23, *Adliye Ceridesi*, Yeni Cezaevi Matbaası, Ankara 1942, s. 344.

21 Söz konusu kanun hükmü veya benzer bir düzenleme, 1858 tarihli Ceza Kanununun iktibas edildiği belirtilen 1810 tarihli Fransız Ceza Kanununda mevcut değildir. Senem Öner, *Çeviri Yoluyla Kanun Yapmak: 1858 Tarihli Osmanlı Ceza Kanunu'nun 1810 Tarihli Fransız Ceza Kanunu'ndan Çevrilmesi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, SBE, Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim dalı, Çeviri bilim dalı doktora tezi, İstanbul 2013, s. 69. 1858 tarihli Ceza Kanununun hem özgün, hem de çeviri olduğu yönündeki görüş için bk. Öner, a.g.t.

22 Söz konusu *Mevadd-ı cezaîyede tahkikat ve muhakematın ve hukuk-ı şahsiyyeden dolayı mürafaat-ı Şer'îyenin Şurût-ı icrasıyla ahkâm-ı sâdıranın keyfiyet-i infazı hakkında irade-i seniyyeyi mübellîğ Tezkere-i Samiye'nin* tamamı için bk. Ahmed Akgündüz, "1274/1858 Tarihli Osmanlı Ceza Kanunnamesinin Hukuki Kaynakları, Tatbik Şekli ve Men'-i İrtikâb Kanunnamesi", *Belleten*, C. Lİ, sayı 199, Ankara 1987, s. 168 vd.

Müellife göre, Nizamiye Mahkemesinin vermiş olduğu idam cezası kararının infazı için Şer'îye Mahkemesinden de idam cezası hükmünün çıkması gerekliliği, hukuki açıdan problem doğurmaktadır. Zira Şer'îye Mahkemesinin idam (kisas) cezasına hükmetmesi, kısas suç ve cezalarından adam öldürme suçunun işlendiğinin tespit edilmesi ve failin kisasına karar verilmesi gerekmektedir. Bunun için de yazarın isabetli bir şekilde ifade ettiği üzere, varisler tarafından şikâyetle bulunulması gerekmektedir²³. Yazar Şer'îye Mahkemesinde davanın görülebilmesi için sadece şikâyetin yeterli olmadığını, şikâyet eden kişilerin davalarını takip etmeleri veya davadan vazgeçmemeleri gerektiğini belirtmiştir. Hâlbuki yazara göre, kişiler şikâyetle bulunmakta ama davanın devamını getirmemektedirler: Davadan vazgeçmedikleri gibi, davayı takip de etmemektedirler. Bu durumda Şer'îye Mahkemesindeki yargılama sürüncemede kalmakta ve bir karar çıkamamaktadır. Buna bağlı olarak da Nizamiye Mahkemesi kararı da askıda kalmaktadır.

Kanaatimizce, burada tartışılması gereken husus, İslam ceza hukukunda kısas suç ve cezalarında mağdurun veya mirasçılarının davayı takip etmemeleri halinde yargılama safahatının ne olacağıdır. Bu konuda akla gelen ilk husus, davayı takip etmemenin bir *af* müessesesi olarak kabul edilip edilmeyeceğidir. Malum olduğu üzere kısas suç ve cezalarında af mümkündür. Literatürde affin kısası düşüreceği noktasında fikir birliği vardır. Peki, mirasçıların veya mağdurun suçluyu affetmemesi ancak davayı takip de etmemesi zımnen bir af olarak algılanabilir mi? Öğretide zımnen affa ilişkin değerlendirmeye rastlanılmamıştır. Örneğin Atar, eserinde davaya son veren taraf muameleleri başlığı altında feragat ve affin ceza davalarında kısas suçları için kabul edilebileceğinden bahsetmekte ancak zımnen affa değinmemektedir²⁴. Keza, Ali Şafak'ın eserinde de kısasın düşebilmesi için üç yöntemden bahsedilmektedir²⁵: Kisas edilecek kişinin ortadan kalkması, af ve sulh. Bu yöndeki görüşleri

23 Adam öldürme suçu, kısas suç ve cezalarındandır ve takibi şikâyetle bağlıdır; Fahrettin Atar, *İslam Adliye Teşkilatı*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1979, s. 187-188; Ebu Yusuf, *Kitabul Harac*, Mütercim: Mehmet Ataullah Efendi, Sadeleştiren: İsmail Karakaya, Ankara 1982, s. 152; Abdülkâdir Udeh, *Mukayeseli İslâm Hukuku ve Beşeri Hukuk*, çev. Ali Şafak, Ankara 1990, c. I, s. 83-84; Halil Cin, Gül Akyılmaz, *Türk Hukuk Tarihi*, Sayram Yayınları, Konya 2011, 4. bs., s. 232; Mehmet Akman, *Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması*, Eren Yayıncılık, İstanbul 2004, s. 28; Mustafa Avcı, *Türk Hukuk Tarihi Dersleri*, Konya 2014, s. 180; Münteha Maşalı, "Osmanlı'da Ölüm Cezası", s. 151; s. Uman, ag.e., 343.

24 Atar, a.g.e., s. 187-188.

25 Şafak, s. 80 vd.

çoğaltmak mümkündür²⁶. Yazarın üstüne basa basa “şikâyet edenler davadan vazgeçemedikleri gibi davayı takip de etmemektedirler” ifadesini kullanmasının nedeni bu olsa gerektir.

Bizce mağdur veya velinin davayı açıp daha sonra davayı takip etmemesi af olarak değerlendirilmemelidir. Bilindiği üzere af, mağdur ya da velisi tarafından suçlunun bağışlanmasıdır²⁷. Af, sanık hakkındaki hukuki takibattan vazgeçme veya mahkûmun cezasının bir kısmını ya da tamamını bağışlama şeklinde gerçekleşir²⁸. Af yetkisi, kısas cezalarında bir defa kullanılmasıyla hukuki sonuç doğurmaktadır²⁹. Bu nedenle davayı takip etmeyen kişinin bu yetkisini kullandığını düşünmek isabetli sayılmaz. Şu halde dava açıp, davayı takip etmeyen kişiler sanığı affetmiş sayılmazlar. Bu açıdan bakıldığında yazarın üzerinde durduğu problemle karşılaşılmalıdır. Dava açılmıştır, ancak takip edilmediği için askıda kalmaktadır.

Davanın açılıp, takip edilmemesi durumunu sulh müessesesi ile de izah etmek mümkün değildir. Bilindiği üzere sulh, her iki taraf arasında meydana gelen ihtilaf ve nizaları, karşılıklı rıza ile ortadan kaldırmak için, tarafların yaptığı anlaşmadır³⁰. Bundan dolayı sulhun hukuki sonuç doğurabilmesi için tarafların bir akit yapmaları gerekir ki, davasını takip etmeyen kişinin bir sözleşme yaptığını beklemek mümkün değildir. Nitekim uygulamada dönemim temyiz mercii de sulhun varlığı için açık bir şekilde dile getirilmesinin gerekli olduğuna işaret etmiştir. Örneğin, bir vakada Kınalı Ada’da bir rahip öldürülmüştür. Davada katiller yargılanmış ve öldürme fiili ikrarla sabit olmuş, ancak varislerin mevcut olmaması sebebiyle kısas veya diyete hükmedilememiştir. Meclis-i Vala’da kaydın üzerine düşülen notta, kısas veya diyete hükmedilmediği hallerde sulh gerekeceği, ilamda sulh ile ilgili bir netliğin bulunması, önce “*iktiza-i sulh-i şer’îsinin*” yapılması sonra kanunen katil hakkında tertip edilecek cezanın tayin olunması gerektiği ifade edilmiş ve dosya bidayet mahkemesine gönderilmiştir³¹. Şu halde yazarın belirttiği gibi davanın açılıp takip edilmemesi halinde söz konusu dava askıda kalmaktadır.

26 Ansay, a.g.e., s. 319; Mustafa Avcı, “Kim Kimi Affedebilir (Mukayeseli Hukuk Kaynaklarında Adli Af)” *Kamu Hukuku Arşivi*, 1999.

27 Abdullah Demir, *Türk Hukuk Tarihi*, Yitik Hazine Yayınları, İstanbul 2014, 2. bs., s. 225.

28 Mustafa Avcı, *Türk Hukuk Tarihi*, Mimoza Yayınları, Konya 2014, 4. bs., s. 258.

29 Halil Cin, Ahmed Akgündüz, *Türk Hukuk Tarihi*, Konya 1989, c. I, s. 264.

30 Davud Yaylalı, *İslam Hukukunda Sulh*, Taştan Matbaacılık, İstanbul 1993, s. 13; Yusuf Şen, “İslam Hukukunda Arabuluculuk”, *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. XI/sy. 22 (2012), s. 107; Mecelle md. 1531.

31 Hülâsa kayıt defterleri, s. 23, no:90, Şentop, s. 103.

Buradaki esas problemin, Şer'îye Mahkemesinde kısas hükmü çıkmadığı için Nizamiye Mahkemesinde verilen cezanın temyiz dahi edilememesi olduğunu ifade eden yazar, konuyla ilgili Manisa mahkemesinin kararını göstermektedir. Kararda Nizamiye Mahkemesi tarafından verilen idam cezası hükmünün, Şer'îye Mahkemesi tarafından kısas hükmüyle birleştirilmediği, Şer'îye Mahkemesi kararı verilinceye kadarki sürede failin hapisshanede kaldığı, her nasıl olduysa kararın bir şekilde temyiz mahkemesine gittiği, temyiz merciince de kararın bozulduğu ve kişinin beraat ettiği, ancak kişinin 23 sene hapisshanede kaldığından bahsedilmektedir³². 23 sene idam edilmeyi bekleyen ancak daha sonra beraat eden bir kişinin psikolojik açıdan sarsıntı geçirme ihtimali çok yüksektir. Dönemin idarecileri de bu husus hakkında tedbirler almaya çalışmıştır. Dâhiliye nezaretinden gönderilen vesikada, bidayet mahkemesi tarafından verilmiş olan idam cezasının temyiz aşamasından geçmeden mahkûma tebliğ edilmesinin mahkûm üzerinde psikolojik açıdan baskı hatta işkence olacağı tespit edilmiştir. Bu nedenle idam hükümlerinin, *İrade-i seniyyesi istihsalinden evvel* mahkûma tebliğ edilmemesine dikkat edilmesi istenmiştir³³. Dönemin idarecileri, ortaya çıkan bu gibi olumsuzlukları gidermek için tedbirler almaya çalışsalar da sorunun temeli yazarın da ifade ettiği gibi yargılamanın askıda kalmasıdır.

Uygulamada yazarın iddialarını teyit eden örneklerin mevcut olduğunu ifade etmek gerekir. Örneğin, Teymurhisar (Demirhisar) kazasında bulunan Sav(i)yak köyünden Kolon'un öldürülmesinden dolayı müttehem bulunan şahıslardan aynı köyden Halac Petre(?)'nin 170. maddeye göre idamına karar verilmiş, cinayete karışan diğer kişilere ise, kâtile yardımcı olmaları sebebiyle üçer sene kürek cezası verilmesiyle yetinilmişti. Siroz bidâyet mahkemesinin 21 Receb 1301/17.05.1884 tarihinde verdiği bu karar, Temyiz Mahkemesi ceza dairesinde incelenmiş ve neticede, maktulün vârisleri tarafından şahsî

32 Yazar bu davaya nereden ulaştığına ilişkin bir ipucu vermemiştir. Dolayısıyla söz konusu dava hakkında bildiklerimiz yazarın belirttikleri ile sınırlıdır.

Yazarın bahsettiği davada sanığın idam edilmek üzere 23 sene beklemesi dönemin Ceza Muhakemesi Kanunundaki bir hükmü akıllara getirmektedir. Usul-i Muhakemat-ı Cezaiyye Kanununun 479. maddesine göre, hükmolunan cezalar, hüküm tarihinden itibaren yirmi sene sonra düşecektir. Yazar her ne kadar beraat etmiş olduğunu ifade etse de, söz konusu dava bu kanun hükmüne göre düşmüş de olabilir. Bk. Düstur, 1. Tertip, c. IV, s. 21; Akman, Ceza Yargılaması, s. 115.

33 BOA, DH. MB. HPS, No: 137/5, Dâhiliye Nezareti, Mebani-i Emiriye ve Hapishaneler İdaresi Müdüriyeti vesikası için bk. Ahmet Çiçen, *II. Meşrutiyet Dönemi Cezaevi Islahatı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, SBE, Tarih Anabilim Dalı, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, s. 162 vd.

hak talebine dair şer'i murafaa talebinde bulunulmadığı, bu talepten feragat edildiğine dair i'lâmda ifadeler olmakla birlikte, bu ifadelerin yetersiz olduğu, şahsî hak talebinin Şeri mahkemeden alınacak Şer'i vesikaya dayanması gerektiği belirtilmiştir. Dolayısıyla Şer'i mahkemeden alınacak bu yöndeki bir vesika temin edilene kadar davanın temyiz tetkikatı yapılmamıştır³⁴. Görüldüğü üzere Şer'i mahkemedeki davanın askıda kalması, Nizamiye Mahkemesinde verilmiş olan kararın temyizen incelenmesinin önünde bir engeldir.

Mehmed Arif Bey'in iddialarını teyit edecek örnekleri çoğaltmak mümkündür. Şentop'un aktardığı vakada adam öldürme suçlarında dosyanın muhakkak Şer'i mahkemede de görülmesi gerektiği şu şekilde kaleme alınmıştır: “[M]aktulün veresesinin hukuk-ı şahsiye iddiasından fariğ olduklarını cinayet mahkemesi huzurunda söylemeleri keyfiyetin mahkeme-i şer'iyeye havale olunmamasına sebep ittihaz edilemez, feragat vakiasının vesika-i şer'iyeye müstenid olması lazım gelir.”³⁵

Ayrıca uygulamada nihayete eren ve idam cezası gerektiren dosyalarda hem Şer'i Mahkemenin hem de Nizamiye Mahkemesinin kararlarının mevcut olduğuna ilişkin örnekleri sıklıkla görmek mümkündür³⁶. Kısacası uygulamadaki örnekler yazarın iddiasının tutarlı olduğunu göstermektedir.

Yazara göre esas problem, Nizamiye Mahkemeleri tarafından verilen idam cezası hükmünün temyiz edilebilmesi için dahi, Şer'ie Mahkemesi tarafından verilecek kısas hükmüne gerek duyulmasıdır. Müellif, bu sorunun çözülmesi için mevzuata dayalı bir değişiklik yapılmasına gerek olmadığını ifade etmektedir. Zira yazarın belirttiğine göre cinayet hükmünün ertelenmesi, incelenmesi ve uygulanması hakkındaki işlemlerle ilgili olarak 20 Şubat 317 tarihinde tekrarlanan (pekiştirilen) Adalet Bakanlığının 9 Şubat 299 tarihli İrade-i seniyyelerini içeren bir emirname vardır. Müellifin aksettirdiğine göre emirname, Nizamiye Mahkemesinin vermiş olduğu idam hükmünün temyiz edilebilmesi için Şer'ie Mahkemesinden kısas cezası hükmünün alınmasını şart koşmamaktadır. Yazar, temyiz mahkemesinin yeni bir içtihatta bulunarak sorunun çözüleceğine işaret etmiştir. Temyiz mahkemesi, kamu yararına

34 CM, sy. 331(4 Rebiulahir 1303/10.01.1886); Said Nuri Akgündüz, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukuku Uygulaması*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, yayımlanmamış doktora tezi, İstanbul 2010, s. 115.

35 1303/1886 tarihli Mahkeme-i Temyiz kararı için bk. Ali Rıza, *Tehzibü'l-Mukarrerat*, İstanbul, 1311, s. 66'den nakleden Şentop, s. 103.

36 Örnekler için bk. S. N. Akgündüz, s. 101, 102, 107 vd; Şentop, s. 104; A. Akgündüz, *1274/1858 tarihli Osmanlı Ceza Kanunnamesi*, s. 171, 172.

ve emirnamenin amacına uygun yorum yaparak, Nizamiye Mahkemesinden hâsıl olmuş idam cezası hükmünün temyizi için Şer'îye Mahkemesinin kısas hükmüne gerek olmadığı yönünde bir içtihat oluştursa sorun ortadan kalkacaktır.

Ancak belirtmek gerekir ki Mehmed Arif Bey'in bahsettiği emirnameye ulaşılammıştır³⁷. Mehmed Arif Bey'in ifadelerinden anlaşıldığı kadarıyla, emirnamede bu konuda bir netlik yoktur. Zira müellif, temyiz merciinin içtihat değişikliği ile sorunun çözüleceğini belirtmektedir. Şu halde anlaşılmaktadır ki hukukçular, bu dönemde mahkemelerin içtihat yaparak karşılaşılan hukuki sorunlara çözüm üretebileceklerini vurgulamaktadırlar.

Yazarın ifade ettiği bu husus, Tanzimat dönemi ceza hukuku bilgilerimizi güncellemektedir. Zira günümüz hukuk tarihi eserlerinde Tanzimat'ın hangi devrinde olursa olsun Nizamiye Mahkemeleri tarafından bidayeten veya istinafen verilmiş olan adam öldürme gibi önemli suçlara ait dava ilamlarının mecburi olarak Meclis-i Vala'ya gönderildiği yazmaktadır³⁸. Yazar bu bilgiye ek olarak, Nizamiye Mahkemesinden verilmiş olan bir idam cezası hükmünün temyiz edilebilmesi için Şer'îye Mahkemesinden de kısas hükmünün çıkması şartını ifade etmiştir.

Yazarın belirttiği hususun tam tersinin vaki olması halinde, yani Şer'îye Mahkemesinin kısasa hükmetmesi durumunda, mezkûr mahkemenin kısasın icrası için Nizamiye Mahkemesini beklemesine gerek olmadığına ilişkin örnekler mevcuttur. "...*katîlen vefat eden mezbûr Kâzım'ın kâtili olduğu iddia olunan merkûm Milan'ın inkârına mukarin sebk iden ikrarı şehadet ile ber-nehc-i şer'î ba'de's-sübût mûcibince kâtil-i merkûmun şer'an kısası iktiza eylediğini beyân-ı ibâret olup bu surette muddeiyeler kâtil-i merkûmu kısasdan af veya sulha rağbet etmedikleri halde bizâtihimâ huzurlarında taleble-riyle kâtil-i merkûm vech-i şer'î üzere kısası iktiza edeceği gösterilmiş ve şu*

37 Mehmed Arif Bey'in bahsettiği emirnameye, Mehmet Akman'ın "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Osmanlı Hukuk Mevzuatı I I. Tertip Düstûrun Tarihi Fihrist ve Dizini", *Türk Hukuk Tarihi Araştırmaları*, sy. 3, (2007), s.67-224 ve Sarkis Karakoç, *Külliyat-ı Kavânin, Fihrist-i Tarihi*, c. 1-11, haz. M. Âkif Aydın, Fethi Gedikli, Mehmet Akman, Ekrem Buğra Ekinci, M. Macit Kenanoğlu, *Ankara Türk Tarih Kurumu yayınları*, 2006 adlı eserlerde de rastlamadık.

38 Ekrem Buğra Ekinci, *Osmanlı Mahkemeleri (Tanzimat ve Sonrası)*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2004, s. 138; Benzer görüş için bk. Cin, Akyılmaz, s. 187-188; Sedat Bingöl, "Tanzimat Sonrası Taşra ve Merkezde Yargı Reformu", *Yeni Türkiye Osmanlı Özel Sayısı*, c. I, Ankara 2000, s. 759.

*halde hükm-i Nizâmî hakkında tedkikât-ı temyiziyye icrasına mahal kalmamış olduğundan...*³⁹.

Yazara göre konuyla ilgili olarak diğer sorun, Nizamiye Mahkemesinin verdiği her idam cezasının, Şer'îye Mahkemesince de kısasen idam ile cezalandırılmayacağından kaynaklanmaktadır. Zira yazar Şer'îye Mahkemesince idam cezası verilebilmesi için adam öldürme suçunun alet-i cârihadan biri ile işlenmesi gerektiğini, hâlbuki Nizamiye Mahkemesince idam cezası verilebilmesi için taammüden adam öldürmenin yeterli olduğunu belirtmiştir. Örnek olarak da boğarak adam öldürmeyi seçmiştir, boğarak adam öldürme suçunu Nizamiye Mahkemesinde idam cezası verilebilirken, Şer'îye Mahkemesinde kısasen idam cezası verilememektedir.

Yazarın bu iddiasıyla ilgili görüşlerimizi Mehmed Şerif Bey'in makalesine ilişkin değerlendirmemizde belirttik. Özetlemek gerekirse, alet-i câriha esas itibarıyla Ebu Hanife'nin adam öldürmede gerekli gördüğü bir şarttır⁴⁰. Ebu Yusuf, İmam Muhammed ve İmam Şafii'nin de içinde yer aldığı bir grup İslam hukukçusu ise daha geniş bir yaklaşım tarzını benimseyerek insan bünyesinin dayanamayacağı bir alet ya da şekille ölümün gerçekleştirilmesinin de kasten adam öldürme kapsamında değerlendirileceği kanaatinde dirler⁴¹. İmam Malik ise kullanılan alete önem vermeyerek sadece öldürme kastının mevcudiyetini yeterli görmüştür⁴². Yani alet-i cârihanın kullanılmamış olması o adam öldürmede kısas cezasının kesinlikle verilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Zira diğer mezhepler hatta belirtildiği gibi Ebu Yusuf ve İmam Muhammed'e göre dahi kullanılan aletin muhakkak kesici, delici olmasına gerek yoktur. Yani Şer'îye Mahkemesinin alet-i câriha olmadan kısas cezasına hükmetmesinin İslam hukukuna aykırı olduğunu iddia etmek pek de doğru değildir.

Görüldüğü üzere Mehmed Arif Bey'in belirlemiş olduğu sorun, idam gerektiren bir fiilin hem Şer'îye Mahkemesinde hem de Nizamiye Mahkemesinde görülmesinden kaynaklanmaktadır. Müellif, sorunun çözümü için çeşitli yöntemler ileri sürmüştür. Ancak bu hukuki sorun, mevzuatta yapılan değişiklik ile çözülmeye çalışılmıştır. Zira 14 Cemaziyelevvel 1327/3 Haziran 1909 tarihli düzenleme ile şahsî hak davası da olsa Nizâmîye Mahkemesine

39 BOA, İAZN, D. 62, G. 1323 B-20 (28 S 1326/31.03.1908); Vakânın tahlili için bk. S. N. Akgündüz, s. 109 vd.

40 Udeh, c. III, a.g.e., s. 36; Cin, Akgündüz, c. I, a.g.e., s. 272; Cin, Akyılmaz, a.g.e., s. 271.

41 Ebu Zehra, *el-Cerîme ve'l-Ukûbe fi'l-Fıkhi'l-İslâmî*, Mısır, tarihsiz, s. 291-292, Cin, Akyılmaz, a.g.e., s. 274'den naklen.

42 Udeh, c. III, a.g.e., s. 33-34.

götürülüp bir sonuca bağlanan davanın artık Şer'îye Mahkemesine götürülmesi yasaklanmıştır⁴³. Ancak uygulamada bu hükme riayet edilmediğini gösteren vakalara rastlamak mümkündür⁴⁴.

Mehmed Arif Bey'in kaleme aldığı yazıyı bu şekilde izah ettikten sonra inceleyeceğimiz diğer makaleye geçebiliriz.

Mehmed Şerif Bey'in "İdam" adlı makalesinin şekli değerlendirilmesi

Makale, 30 Eylül 1325 (13 Ekim 1909) tarihinde, *İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavânîn Mecmuası*nın 2. Cilt, 7. sayısında, sayfa 447 ile 448'de yer almaktadır. Makalenin bulunduğu sayı İstanbul'da Hilal Matbaasında basılmıştır⁴⁵. Metnin başında veya sonunda yazarın kim olduğu yazılmamıştır. Fihristten bu yazıyı kaleme alan kişinin "Mehmed Şerif" olduğu anlaşılmaktadır. Mehmed Şerif aynı dergide bir kaç yazı kaleme almıştır. Yazdığı metinleri "Ceza Hâkim ve Avukatlarına" başlığı altında toplayan Şerif, idam cezasını yazmadan önce "Mehâkim" ve "Kanun-ı Cezâ" adlı makaleleri dergide yayınlamıştır. Mehmed Şerif'in avukat olduğunu bu ciltteki başka bir yazısından anlamaktayız⁴⁶. Çalışmada herhangi bir dipnotun olmadığını ve kaynakçaya yer verilmediğini ifade etmek gerekir. Çalışma "devamı var" denilerek bitirilmiştir, ancak devamına rastlanılamamıştır.

Mehmed Şerif Bey'in "İdam" adlı makalesinin esasa ilişkin değerlendirmesi

İdam cezasının insanlığın en eski cezalarından birisi olduğunu belirterek yazısına başlayan Mehmed Şerif Bey bu cezanın umumi suçlardan bazı

43 S. N. Akgündüz, s. 68; İkinci, s. 269.

44 Yanya'nın Dervîja çiftliği köyü ahalisinden İstefaçoka'nın kızı Kostantino'yu öldürdüğü iddiasıyla itham olunan Panayoti hakkında Yanya vilâyeti istinaf ceza mahkemesi Ceza Kanunu'na uygun olarak on beş sene kürek cezası vermiş ve karar temyiz olunarak tasdik olunmuş iken, maktûlenin vârisleri olan anne ve babası Şer'îye Mahkemesinde de dava açmışlar ve suç sâbit görüldüğü için Şer'îye Mahkemesi kısas kararı vermiştir. 3 Cemaziyelevvel 1329/02.05.1911 tarihinde çıkarılan irade ile kısas kararı onaylanmıştır. BOA, İ.M.Ş.H, D. 3, G. 1329 CA-1 (1329 CA 03/02.05.1911). Vakanın tahlili için S. N. Akgündüz, s. 109.

45 Makalenin orijinal hali için bk. Milli Kütüphane, Süreli Yayınlar Kataloğu, Yer Numarası 1956 SA 239, Mikrofilm Numarası 1896, DVD numarası 56, Ankara.

46 Bk. "İlmi Hukûk ve Mukayese-i Kavânîn Mecmuası", Hilal Matbaası, İstanbul (Rumi) 1326/1910, s. 19 vd.

cürümlere, taammüden adam öldürmeye, 174/son fıkradaki fiile⁴⁷, yakma fiilinde can kaybı (166 md.) olması haline uygulanacağını belirtmiştir. Dönem itibariyle bahsedilen Ceza Kanunu 1858 tarihli Ceza Kanunudur. İfade etmek gerekir ki 1858 tarihli Ceza Kanunundaki idam cezasına ilişkin hükümler sadece yazarın ifade ettikleri ile sınırlı değildir. Kanunun 16, 18, 22, 33, 48, 49, 50, 51, 52, 56, 57, 59, 61, 60, 62, 163, 166, 168, 169, 170, 172, 204. maddelerinde de idam cezasına ilişkin hükümler mevcuttur. Makalede sadece 2. Bab 1. Fasıldaki idam cezasından bahsedilmiş; umumi suçlara verilecek idam cezasına değinilmemiştir. Yazarın çalışması bütün olarak değerlendirildiğinde işlenen konunun taammüden adam öldürme suçunun idam cezası ile cezalandırılması olduğu görülmektedir. Bu nedenle makalenin adı “taammüden adam öldürme suçu ve idam cezası” olsa içerik ile daha uyumlu olurdu.

Yazar, öncelikle adam öldürme suçunun tanımını yapan 168. maddeye atıfta bulunmuştur. 168. madde “*Katl, gerek silah ile ve gerek tesmimile ve gerek suver-i uhrâ ile bir şahsı idam etmektir*” hükmünü amirdir. Ardından taammüden adam öldürmenin tarifini yapan 169. maddeye değinmiştir: 169. maddeye göre taammüden adam öldürme, katilin adam öldürme fiilini işlemeyen önce fiili zihninde tasavvur etmiş ve tasarlamış bulunmasıdır. Yazar nihayet 170. maddede taammüden adam öldürme suçunu işleyen kişiye idam cezasının verileceğinin yazılı olduğunu belirtmiştir.

Mehmed Şerif Bey böylece idam cezasına çarptırılacak adam öldürme fiillerinde taammüdün varlığına vurgu yapmaktadır. Buradan hareket ile adam öldürmenin tarifini yapan silah ve zehirlenmenin anlaşılır olduğunu ancak tarifte geçen “suver-i uhrâ” (başka bir suretle) ifadesinin incelenmeye muhtaç olduğunu belirtmektedir.

Yazarın esasında üzerinde durduğu nokta, taammüdün nasıl belirleneceği hususudur. Kanun “başka bir suretle” işlenecek olan adam öldürme fiilinde taammüdün varlığının veya yokluğunun nasıl belirleneceği konusunda bir düzenleme yapmamıştır. Adam öldürme, yazarın da belirttiği üzere birçok şekilde ika edilebilir. Eğer fiilde taammüt var ise verilecek ceza idamdır. Bu nedenle taammüdün tespiti mühimdir. Dolayısıyla tarifte geçen “başka bir suretle” ifadesinin taammüt ile ilişkilendirilmesi önemlidir. Daha açık bir ifade ile “başka bir suretle” adam öldürmüş olan kişinin bu fiili taammüden

47 1858 tarihli Ceza Kanununun 174/son hükmü taammüt olmadan da idam cezası verileceğini amirdir. Yazar bu hususa kısaca değinmiştir. Bunun gerçekleşebilmesi için fail, başka bir suç işlerken taammüt olmadan bir adam öldürürse bu kişiye idam cezası verilir.

mi yoksa kasıt olmaksızın mı öldürdüğüün tespiti yapılmalıdır. Yazar, bu noktada takdir yetkisinin hâkimde olduğuna değinerek söylenecek başka bir şey olmadığını ifade ederek çalışmasını bitirmiştir.

Daha önce de ifade edildiği üzere işbu yazının kaleme alındığı dönemde adam öldürme fiili hem Şer'îye Mahkemelerinde hem de Nizamiye Mahkemelerinde yargılanmaktadır. Çalışma bir bütün olarak değerlendirildiğinde yazarın, Nizamiye Mahkemelerinde görev yapan hâkim ve avukatlara hitap ettiği anlaşılmaktadır. Nitekim yazar adam öldürme fiilinin “ukubat”taki görünümüne hiç değinmemiş; bu fiili sadece 1858 tarihli Ceza Kanunu açısından incelemiştir. Bilindiği üzere bu kanunun uygulanacağı mahkemeler de Nizamiye Mahkemeleridir.

Bu tespiti yaptıktan sonra taammüdün belirlenmesi konusunda İslam ceza hukukunun bakışı hakkında bilgi vermenin faydalı olacağını düşünüyoruz.

Kıyas suçları⁴⁸ içerisinde yer alan, öldürülmesi meşru olmayan bir kişiyi bilerek, isteyerek katletmek, İslam hukukçuları tarafından katl-i amd olarak nitelendirilmiş ve kastın tespit edilmesinde kullanılan alete büyük önem verilmiştir⁴⁹. Hanefî, Şafîî ve Hanbelî hukukçulara göre, adam öldürmek için elverişli bir alet kullanan kişiler kasten adam öldürme suçunu işlemişlerdir. Ebu Hanîfe'ye göre, bu alet kesici, delici, vücudun parçalarını birbirinden ayırıcı (alet-i cariha) nitelikte olmalıdır. Bıçak, kama, kılıç, ok, cam, taş, ateş gibi⁵⁰. Daha önce de belirttiğimiz gibi, Ebu Yusuf, İmam Muhammed ve İmam

48 Kıyas ve diyet gerektiren suçlar, şahısların hayatına ve vücut bütünlüğüne karşı işlenen suçlar olup, cezaları Kuran ve Sünnet tarafından belirlenmiştir. En belirgin özelliği mağdur veya mirasçılardan suçluyu af etme yetkisi olan bu suçların takibi şikâyetle bağlıdır. Unsurları tamam ise hâkimin cezayı değiştirme, alt ve üst sınırlar arasında ceza belirleme veya infazı durdurma gibi yetkisi yoktur. Bu suçlara ilişkin bir başka önemli özellik, mezkûr suçlarda zaman aşımı geçerli değildir. Hafifletici nedenlerin dikkate alınmadığı bu suçlarda, ispat için belirli sayıda şahidin varlığı gereklidir. Şikâyetten vazgeçme, uzlaşma veya yaptırımın başka bir cezaya çevrilmesi kıyas suçlarında mümkündür. İslam hukukçuları bu suçları genellikle adam öldürme (el-cinayetü ale'n-nefs), müessir fiil (el-cinayetü âlâ mâdûne'n-nefs) ve anne karnındaki çocuğa yönelik ve onun ölümüyle sonuçlanan cinayetler olmak üzere üçe ayırmışlardır. Udeh, c. I, a.g.e., s. 81 vd.; Cin, Akylmaz, a.g.e., s. 231; Ebu Yusuf, s. 334; Cin, Akylmaz, a.g.e., s. 232, Aydın, a.g.e., s. 161; Cin, Akgündüz, c. I, a.g.e., s. 264; Akman, Ceza Yargılaması, s. 115; Joseph Sachact, *İslam Hukukuna Giriş*, Ankara 1986, s. 176; Mustafa Avcı, *Osmanlı Ceza Hukukuna Giriş*, Mimoza Yayınları, Konya 2008, s. 28; Hasan Ali Eş-Şazeli, “Cinayet”, *DİA*, sy. 8, İstanbul 1993, s. 14.

49 Cin, Akylmaz, a.g.e., s. 271.

50 Udeh, c. III, a.g.e., s. 36; Cin/Akgündüz, c. I, s. 272; Cin, Akylmaz, a.g.e., s. 271. Hatta Ebu Hanîfe'ye göre büyük taş, büyük sopa ile adam öldürme kasten katl değildir. Fakihe göre öldürme aleti silah, delici, kesici ve parçalayıcıdır; bunların dışındaki aletlerle ölüm

Şafii'nin de içinde yer aldığı bir grup İslam hukukçusu ise daha geniş bir yaklaşım tarzını benimseyerek insan bünyesinin dayanamayacağı bir alet ya da şeikle ölümün gerçekleştirilmesinin de kasten adam öldürme kapsamında değerlendirileceği kanaatindedirler⁵¹. İmam Malik ise kullanılan alete önem vermeyerek sadece öldürme kastının mevcudiyetini yeterli görmüştür⁵².

Kasten adam öldürme suçunda taammüdün belirlenmesi hususunda mezhepler arasında görüş farklılıkları mevcut iken, bu suça verilecek cezanın kısas/idam olduğu konusunda tartışma yoktur⁵³.

Görüldüğü üzere yazarın muhtac-ı tedkik olarak ifade ettiği, adam öldürme suçunu tarif eden 1858 Ceza Kanununun 168. maddesindeki “başka bir suretle” ifadesi mezhepler arasında da tartışılmıştır. Yazar “*Ba’zen semmiyât ve ba’zen te’sirât-ı ma’neviye ile idam-ı nefis eylemek ve hususiyle cezâdan kurtulmak heva-yı hâssıyla müte’ammid kâtillerin vesâ’it-i katle mürâca’at ettiklerinden*” diyerek adam öldürme suçunda kullanılan aleti sınırlamanın, failin taammüdünü belirlemede yetersiz kalacağına işaret etmiştir. Yazar, taammüdün varlığının tespitinin ise zor olduğunu ifade ederek, bu konuda takdir yetkisinin ceza hâkiminde olduğunu ifade etmekle yetinmiştir. Bundan dolayı da bu konuda söz söyleyecek başka bir hususun olmadığını zikretmiştir.

İslam ceza hukukunda da belirtildiği üzere, kasten adam öldürme suçunu işleyen kişiye idam cezası verileceği tüm mezhepler tarafından kabul edilmiştir. Yani 1858 tarihli Ceza Kanununda yerini bulan taammüden adam öldürme suçu ve bu suça verilecek cezanın idam olması, İslam ceza hukukundaki kısas suç ve cezalarında yer alan adam öldürme suçu ve cezasıyla da bağdaşmaktadır. Ancak, bu görüş, Maliki mezhebi esas alınırса anlamlı olmaktadır. Zira Hanefi mezhebi taammüdün varlığını, adam öldürmede kullanılan

gerçekleştirilmiş olsa bile kastın varlığında şüphe mevcuttur; Ali Şafak, *Mezheplerarası Mukâyeseli İslâm Ceza Hukuku*, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1977, s. 72.

51 Ebu Zehra, el-Cerime, s. 291-292, Cin, Akyılmaz, a.g.e., s. 274’den naklen.

52 Udeh, c. III, a.g.e., s. 33-34.

53 Konuya ilişkin bir hadis şu şekildedir: “Allah’tan başka ilah olmadığına ve benim Resulullah (sav) olduğuma şahadet eden müslüman bir kimsenin kanı ancak şu üç şeyden biri ile helal olur: Cana karşı can, zina eden evli, dinini terk edip cemaatten ayrılan”; Buhari, Muhammed b. İsmail, *Sahihu’l-Buhari*, Çağrı yayınları, İstanbul, 1992, Diyat, 6; Müslim b. Haccac en-Nişabüri, *Sahihu Müslim*, İstanbul, 1992, Kasame, 25, 26; Ebu Davud, Süleyman İbnü’l-Eşas b. İshak es-Sicistani, *Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1992, Hudud, 1; Tirmizi, Muhammed b. İsa, es-Sünen, Çağrı yayınları, İstanbul, 1992, Hudud, 15; Adnan Koşum, “İslam Hukukunda Ölüm Cezası”, Süleyman Demirel Üniversitesi, *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 5, Isparta 1998, s. 117 vd.

aletlere bağlamıştır. Ancak Maliki mezhebi yukarıda da izah edildiği üzere, sadece öldürme kastının mevcudiyetini yeterli görmüştür⁵⁴.

Yazarın taammüdü belirleme noktasında Batı ile mukayese yapması da ilgi çekici olan bir başka noktadır. Mehmed Şerif Bey, adam öldürmede kullanılan aletin taammüde etkisini belirleyecek olan makamın Batı'da jüri olduğuna işaret etmektedir.

Mehmed Şerif Bey'in makalesi üzerinde bu şekilde durduktan sonra inceleyeceğimiz son kaynağa (gazete haberine) geçebiliriz.

*“Servet-i Fünûn – ‘İlâve Kısmı numero 275’de yer alan İ’dâm Cezası”
Başlıklı Yazının Değerlendirilmesi*

Servet-i Fünûn'da yer alan bu yazı, 6 Haziran 1312/18 Haziran 1896 tarihinde infaz edilen iki idam cezası hakkında bilgi vermektedir. Bu haberi kimin yaptığı hususunda bir bilgi mevcut değildir. Haber, *Servet-i Fünûn*'un 11. Cilt, 275. sayısında yer almaktadır⁵⁵. Mezkur dergi, Alem Matbaası Ahmed İhsan ve Şürekası tarafından İstanbul'da basılmıştır. Dergi, 27 Mart 1891 – 26 Mayıs 1944 tarihleri arasında yayımlanmış, bilim, sanat, magazin ve edebiyat dergisi olarak kabul edilmektedir⁵⁶. Yaklaşık 53 yıllık yayın hayatı süresince 2464 sayı çıkmıştır.

Haberde iki kişinin idam edildiğinden bahsedilmektedir. İdam edilen kişiler aynı vakadan ötürü suçlu bulunmuşlardır. Buna göre Toros oğlu Oseb ve Agop oğlu Gigork, Galata'da Yeni Han'da Şehbaz Efendi'ye tehdit içeren mektup göndererek para talep etmeye teşebbüs ettikleri sırada polis Halil Efendi'yi vazifesini yerine getirdiği esnada yaralamış ve öldürmüşlerdir. Yargılama neticesinde her ikisine de idam cezası verilmiştir.

54 Günümüz İslam hukukçularının bir kısmı da kasten adam öldürmede kullanılacak aletin kastın belirlenmesinde çok önemli olmadığını ve ölüme yol açacak fiilin yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Örneğin, el-Maliki'ye göre “Kasten öldürme bir kişinin bir başka kişiye, genelde ölümüne neden olacak bir şeyle vurması ya da bir kişinin bir başka kişiye karşı genellikle onun ölümüne yol açacak bir fiilde bulunmasıdır”; Abdurrahman el-Maliki, *İslam'da Ukûbât Nizamı*, Köklü Değişim Yayıncılık, Ankara 2011, s. 133.

55 Haberin orijinal hali için bk. Milli Kütüphane, Süreli Yayınlar Kataloğu, Yer Numarası 1956 SB 501, Mikrofilm Numarası 97-432, Dewey numarası 70, Ankara.

56 Seda Sonkur, *Servet-i Fünûn Dergisi Üzerine Bir İnceleme (1553-1604. Sayılar) (20 Mayıs 1926-12 Mayıs 1927)*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2008, s. 5.

Bu haberi kıymetli kılan husus, infaz sırasında kimlerin orada olduklarını göstermesidir. Buna göre infaz sırasında Beyoğlu mutasarrıfı, zabtiye yazı işleri amiri, istinaf savcısı, Beyoğlu jandarma taburu komutanı, jandarma karakol müfettişi, jandarma taburunda görevli alaybeyi, istinaf mahkemesi üyeleri, zabıt kâtibi ve zabıtaadaki diğer görevli memurlar ve özel olarak getirilen papaz hazır bulunmuşlardır. Görüldüğü üzere kalabalık bir yargı ve yürütme personeli infaz anında hazır bulunmuşlardır. İdam edilen kişilerin Hristiyan olmalarından ötürü papazın getirilmesi de dikkat çekici olan bir başka noktadır.

Haber, bize idam cezasının asılarak infaz edildiğini göstermesi açısından da kıymetlidir. Keza, bir idam cezasının 45 dakikayı geçmeyecek kadar süre içerisinde yerine getirildiğini bu haber sayesinde öğreniyoruz. Zira ilk idamın saati ile ikinci idamın saati arasında 45 dakika vardır. O dönemde idam cezalarının Galata köprüsünde yerine getirildiği de bu yazı ile anlaşılmaktadır.

Genel Değerlendirme

İncelenen eserleri şekli açıdan değerlendirdiğimizde, çalışmaların doğal olarak günümüzde genel olarak kabul edilmiş olan akademik yazım ilkelelerine uygun olmadığını ifade etmek gerekir.

Eserler toplu olarak değerlendirildiğinde dönemin hukukçularının idam cezası ile ilgili derinlemesine literatür bilgisine sahip olduklarını görüyoruz. Özellikle Mehmed Arif Bey'in bahsedilen ceza ile ilgili görüşlerinin çağdaş ceza hukukçuları tarafından da ileri sürüldüğüne şahit olunmuştur. Aynı şekilde, incelediğimiz yazarların atıf yaptığı kişilere, günümüz hukukçularının da atıf yaptığını görmekteyiz. Müelliflerin kendi çağdaşı ülkeleri inceledikleri de anlaşılmaktadır. Mehmed Şerif Bey'in adam öldürmede kullanılan aletin taammüde etkisini belirleyecek olan makamın Batı'da jüri olduğuna işaret etmesi bu görüşümüzü desteklemektedir.

Söz konusu makalelerde konunun derinlemesine incelenmediğini ifade etmek gerekir. Örneğin Mehmed Arif Bey'in İslam hukukunda idam cezasını sadece kısas suçları ile ilişkilendirmesi bu duruma bir örnektir. Zira "ukubat"ta belirli şartlar altında zina, yol kesme ve irtidat fiillerinde de idam cezası vardır. Mehmed Şerif Bey ise konuyu İslam ceza hukuku açısından hiç değerlendirmemiştir.

Her bir makale bize o dönem hukukunun uygulanması ile ilgili özel bilgiler aktarmıştır. Örneğin Tanzimat Döneminde adam öldürme suçunda varisler, Şer'îye Mahkemesinde kısas davası açmaktadırlar ancak davalarını takip etmemektedirler. Mehmed Arif Bey, örnek vakalar ile bu tespiti varmaktadır. İslam ceza hukuku literatürü incelendiğinde kısas davasında davayı açıp, takip etmemek ne af ile ne de sulh ile ilişkilendirilememektedir. Şu halde Mehmed Arif Bey'in bu tür davaların askıda kaldığı yönündeki görüşünde isabet olduğu zikredilmelidir.

Mezkûr dönemde adam öldürme suçlarında Şer'îye Mahkemelerinde davanın askıda veya sürüncemede kalması şu açıdan aksaklığa neden olmuştur. Nizamiye Mahkemesinde verilen idam cezasının infaz edilmesi için aynı zamanda Şer'îye Mahkemesinden de kısas şeklinde cezanın verilmesi gerekmektedir. Uygulamadaki örnekler de Mehmed Arif Bey'in iddialarını teyit etmektedir. Şer'îye Mahkemesinde dava yürütülemediği için Nizamiye Mahkemesinde verilen kararın bir ehemmiyeti kalmamaktadır. Yargılamalar neticesinde kesinleşmiş bir karara varılamamadan ötürü, mahkûmlar yıllarca hapisanelerde kalabilmiştir. İdam edileceği günü beklerken beraat eden mahkûmların psikolojik açıdan zarara uğrayacağı dönemin idarecileri tarafından tespit edilmiş ve buna ilişkin tedbirler alınsa da esas sorun yargılamanın askıda kalmasıdır. Mehmed Arif Bey, sorunun kaynağını, cinayet hükmünün ertelenmesi, incelenmesi ve uygulanması hakkındaki işlemlerle ilgili olarak 20 Şubat 317/5 Mart 1902 tarihinde tekrarlanan (pekiştirilen) Adalet Bakanlığının 9 Şubat 299/21 Şubat 1884 tarihli emirnamesinin yanlış yorumlanmasına bağlamaktadır. Buna göre Nizamiye Mahkemelerinde verilen idam cezalarının temyiz edilebilmesi için Şer'îye Mahkemesinden kısas cezasının alınmasına gerek yoktur. Mehmed Arif Bey temyiz merciinin bu yönde içtihat oluşturmasının sorunu çözeceği konusunda fikir beyan etmektedir. Müellifin bahsettiği emirnameye ulaşamadığımızı ifade etmek gerekir. Ancak izah edilenlerden anlaşılmaktadır ki bu konuda bir boşluk vardır ve bu boşluk dönemin hukukçularına göre içtihat ile doldurulabilecek bir husustur. Bu da bize göstermektedir ki hukukçular, mahkemeleri modern anlamda içtihat faaliyetlerine benzer kararlar alma hususunda cesaretlendirmişlerdir.

İzah edilen bu hususlar, esasında ülkede mevcut olan düalist hukuk sisteminin cezaların tespiti ve infazı açısından büyük sorunlara neden olduğunu göstermektedir. Mehmed Arif Bey'in bahsettiği vakada görüldüğü üzere bir kişi 23 sene idam edileceği günü bekledikten sonra beraat etmiştir. Bu vakada

görüldüğü üzere, iki farklı hukuk sisteminin iki farklı yargı organında uygulanmaya çalışılması bu sorunu oluşturmuştur. Mehmed Arif Bey her ne kadar sorunu düalist hukukla ilişkilendirmese de sorunun temeli, tek bir vakaya iki farklı hukukun kurallarının iki farklı yargı organınca bakılmasında yatmaktadır. İşbu sorun dönemin hukuk koyucusu tarafından da tespit edilmiş ve mevzuat değişikliği ile çözüm üretilmeye çalışılmıştır. Nitekim 14 Cemaziyelevvel 1327/3 Haziran 1909 tarihli düzenleme ile şahsî hak davası da olsa Nizâmiye Mahkemesine götürülüp bir sonuca bağlanan davanın artık Şer'îye Mahkemesine götürülmesi yasaklanmıştır.

Bu çalışma ile gerek müelliflerin ifadelerinden gerekse uygulamadaki diğer vakalardan yola çıkarak, mevzuat değişikliğine kadarki dönemde Tanzimat devrinde Nizamiye Mahkemesinden verilmiş olan bir idam cezası hükmünün infaz edilebilmesi için dosyanın Meclis-i Vala'ya gönderilmeden önce aynı dava hakkında Şer'îye Mahkemesinin kısasa hükmetmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.

Ancak uygulamada yazarın belirttiği hususun tam tersinin vaki olması halinde, yani Şer'îye Mahkemesinin kısasa hükmetmesi durumunda, mezkûr mahkemenin kisasın icrası için Nizamiye Mahkemesini beklemesine gerek olmadığına ilişkin örneklerin olduğunu belirtmek gerekir.

Son olarak *Servet-i Fünûn*'da yer alan idam cezasının infazına ilişkin haberden yola çıkarak yargı, kolluk ve belediye personelinin infaz sırasında hazır olduğu anlaşılmaktadır. Asılma suretiyle infaz edilen idam cezasından önce Hristiyan olan mahkûmlar için papaz getirilmesi dikkate değer bir tespittir.

Kaynakça

- Acıpinar Mikail, "XVII. Yüzyılın İlk Yarısında Toskana Grandukahğında Türk Esirler", *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Cilt XXV/sy. 1 (2010).
- Ansay Sabri Şakir, *Hukuk Tarihinde İslâm Hukuku*, Turhan Kitabevi, Ankara 2002, 4. bs.
- Akgündüz Ahmed, "1274/1858 Tarihli Osmanlı Ceza Kanunnamesinin Hukuki Kaynakları, Tatbik Şekli ve Men'-i İrtikâb Kanunnamesi", *Belleten*, C. LI, sayı 199, Ankara 1987.
- Akgündüz Ahmed, *Osmanlı Kanunnameleri*, C. 1, OSAV, İstanbul 1990.

- Akgündüz Said Nuri, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukuku Uygulaması*, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış doktora tezi, İstanbul 2010.
- Akman, Mehmet, *Osmanlı Devleti'nde Ceza Yargılaması*, İstanbul: Eren Yayıncılık, 2004.
- Atar Fahrettin, *İslam Adliye Teşkilatı*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1979.
- Avcı Mustafa, *Türk Hukuk Tarihi*, Mimoza Yayınları, Konya 2014, 4. bs.
- Avcı Mustafa, "Kim Kimi Affedebilir (Mukayeseli Hukuk Kaynaklarında Adli Af)" *Kamu Hukuku Arşivi*, Diyarbakır 1999.
- Avcı Mustafa, *Osmanlı Ceza Hukukuna Giriş*, Mimoza Yayınları, Konya 2008.
- Aydın M. Âkif, *Türk Hukuk Tarihi*, Beta Yayınları, İstanbul 1999, 3. bs.
- Becarria Cesare, On Crimes and Punishment, www.thefederalistpapers.org e.t: 05.03.2015
- Cin Halil, Akgündüz Ahmed, *Türk Hukuk Tarihi*, Konya 1989, c. I.
- Cin Halil, Akyılmaz Gül, *Türk Hukuk Tarihi*, Sayram Yayınları, Konya 2011, 4. bs.
- Çiçen Ahmet, *II. Meşrutiyet Dönemi Cezaevi Islahatı*, Afyon Kocatepe Üniversitesi, SBE, Tarih Anabilim Dalı, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Afyonkocatepe 2010.
- Demir Abdullah, *Türk Hukuk Tarihi*, Yitik Hazine Yayınları, İstanbul 2014, 2. bs.
- Demirel Fatmagül, "Kütüphane Rafında Okuyucusunu Bekleyen Bir Yayın: İlm-i Hukuk ve Mukayese-i Kavanin Mecmuası", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, c.III/sy. 5 (2005).
- Demirel Hakkı, "Ölüm Cezası", *AÜHFD*, c. XII/sy.1-2 (1955).
- Düstur, 1. Tertip, 4. Zeyl, Numara 4, Babıali, Matbaa-i Osmaniye, Dersaadet, 1302.
- Ebu Yusuf, *Kitabul Harac*, mütercim: Mehmet Ataullah Efendi, sadeleştiren: İsmail Karakaya, Ankara 1982.
- Ekinci Ekrem Buğra, *Osmanlı Mahkemeleri (Tanzimat ve Sonrası)*, Arı Sanat Yayınevi, İstanbul 2004.
- el-Malikî Abdurrahman, *İslam'da Ukûbât Nizamı*, Köklü Değişim Yayıncılık, Ankara 2011.
- eş-Şazeli Hasan Ali, "Cinayet", *DİA*, sy. 8, İstanbul 1993.
- Gökçen Ahmet, *Tanzimat Dönem Osmanlı Ceza Kanunları ve Bu Kanunlardaki Ceza Müeyyideleri*, İstanbul 1989.

Güneş İhsan, *Türk Parlamento Tarihi*, c. II, TBMM Vakfı yayınları, Ankara 1997.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Thomas_More e.t.: 06.12.2013.

Koşum Adnan, "İslam Hukukunda Ölüm Cezası", *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sy. 5, Isparta 1998.

Maşalı Münteha, "Ölüm Cezası", *DİA*, c. 34, 2007.

Maşalı Münteha, "Osmanlı'da Ölüm Cezası", *Türkoloji ve Türk Tarihi Araştırmaları Özel Sayısı III, Yeni Türkiye Yayınları*, sy. 45, Ankara 2002

Öner Senem, *Çeviri Yoluyla Kanun Yapmak: 1858 Tarihli Osmanlı Ceza Kanunu'nun 1810 Tarihli Fransız Ceza Kanunu'ndan Çevrilmesi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, SBE, Batı Dilleri ve Edebiyatları Anabilim dalı, Çeviribilim doktora tezi, İstanbul 2013.

Sachact Joseph, *İslam Hukukuna Giriş*, Ankara 1986.

Sonkur Seda, *Servet-i Fünûn Dergisi Üzerine Bir İnceleme (1553-1604. Sayılar) (20 Mayıs 1926-12 Mayıs 1927)*, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde 2008

Şafak Ali, *Mezheplerarası Mukâyeseli İslâm Ceza Hukuku*, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum 1977.

Şen Yusuf, "İslam Hukukunda Arabuluculuk", *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. XI/sy. 22 (2012).

Şentop Mustafa, *Tanzimat Dönemi Osmanlı Ceza Hukuku*, Yaylacık Matbaası, İstanbul 2004.

Udeh Abdülkâdir, *Mukayeseli İslâm Hukuku ve Beşeri Hukuk*, çev. Ali Şafak, Ankara 1990, c.I.

Uman Osman Nuri, "İdam Cezası", no: 23, *Adliye Ceridesi*, Yeni Cezaevi Matbaası, Ankara 1942.

Uslu Muhammet, <http://muhammetaliuslu-com.tr.gg/TERTIP-1-Zeyl-4.htm> e.t.: 06.02.2014.

Üçok Coşkun, Mumcu Ahmet, Bozkurt Gülnihal, *Türk Hukuk Tarihi*, Savaş Yayınevi, Ankara 1999, 9. bs.

Yaylalı Davud, *İslam Hukukunda Sulh*, Taştan Matbaacılık, İstanbul 1993.

Ekler

(s.49)

İdam Cezası

Tarihçesi – Bizde İcra Edilememesi Esbâbı

Hey'et-i ictimaiyyenin hakk-ı mücâzâtı efrâd-ı cemiyetinden birinin hayâtını ifnâ idecek bir raddeye varır mı? Cezâ-i idam bir vâsıta-i telâfi midir? Yoksa hey'et-i ictimaiyeyeârız olan mazarratı sûret-i meşrû'ada ta'mir midir? cihetleri birçok zamandan, bir asırdan ziyâde müddetten beri hukemânın, erbâb-ı hukukun nazar-ı dikkatini celb etmiştir.

Kurûn-ı ûlâ ve vustâda ne cezâ-i idama ve ne de bazı cinâyetler için tatbik edilmiş olan müthiş azâb-ı cismâniyeye karşı hiçbir avâze-i şikâyet işitilmemiştir. Nitekim en evvel katl-i beşer cürmünü ika' eden kimse idam edilmeyip alnına bir namussuzluk nişânesi vaz' edilerek kürre-i arz üzerinde dolaşmağa mahkûm edilmiş olduğunu mervîdir. Ma'mâfih bu hâl kavânin-i Mûsevîyeye idam cezası vaz'ına mâni' olamamıştır. İncil-i şerîf fenâlığa karşı iyilik etmeği, sağ yanağına vuran kimseye solunu da uzatmağı, gömleği alan kimseye paltoyu da vermeyi emrettiği hâlde cezâ-i idamın meşrûiyetine kâ'il olmuştur. Kurûn-u vustâda Hıristiyan rüesa-yı rûhâniyesi bugün hatırası bile bize dehşet veren mezâlim ve vahşet icrasından geri durmamıştır.

Edebiyat ve sanayinin inkişâfa yüz tuttuğu on dördüncü asır milâdından itibaren ahlak ve tabâyi' bir dereceye kadar kesb-i safvet ederek azap ve cefanın dehşet ve şiddetine karşı itiraz sedâları yükselmeye başlamıştır. Thomas More namında bir müellif serikatın katl cürmü ile aynı cezaya tâbi olmasındaki haksızlığı meydana koymuştur. Jan Dover namında biri de sihirbazların ihrâk cezasına dûcâr olması zulüm ve itisâf olduğunu dermeyân etmiştir. Ogüst Nikolaki (?) nâmında bir hükâma da on yedinci asırda işkence cezasına karşı ref'-i avâze-i şikâyet etmiştir. Mamâfih on sekizinci asra kadar cezâ-i idam kavâninde ve mukarrerât-ı muhâkemede büyük mevki işgal eylemiş ve o zamana kadar bu cezânın esâsına dokunan itiraz eden olmamıştır.

İdam cezasına ilk defa itiraz eden Beccaria nam müellif olmuştur. Jean-Jacques Rousseau "Hukuk-ı ictimâiyeye tecavüz eden eşirrâ cinâyet-i azîmelerinden dolayı vatanına âsi ve hâin olurlar. Binâenaleyh bu kabîl adamları ya memleketinden ihraç etmeli veyahut umuma düşman olduğundan nâşi

idam eylemelidir. Zira bunlar tehlikeli adamlardır.” diyor ve bununla idamı tasvip ediyordu... Montesquieu cezâ-i idamı umûm-ı eşşirâyâ tecvîz etmeyip ancak katl cürmüne karşı bir tedbîr-i müessir olmak üzere kabul etmiş ve mutlak ve tabii bir hak olduğunu teslim etmeyerek “bir şahıs hayatı mahv ettiği veyahût mahva kıyâm eylediği takdirde idam cezasına istihkâk kesbeder.” demiştir.

İdâm cezasının ibtidâ aleyhinde bulunduğunu beyan ettiğimiz Beccaria “insan hayât-ı zâtîyesine mâlik olmadığından kendi hemcinsine de bu hakkı tevdi ve binâenaleyh hayat gayr-i kâbil-i taarruz olduğundan ne cemiyet ve ne de ferd ona tecavüz edemez.” fikrinde bulunmuştur, ki cezaya mukâvele-i ictimaiyeyi esas ittihâz eden mesleğe nazaran bu mütâlâa doğru olabilir. Çünkü o esasa göre kendisinin mâlik olamadığı bir hakkı âhara yani heyet-i ictimâiyeye terk edememesi tabiidir. Bundan sonra insâniyetin hissiyât-ı merhametkârîsi günden güne terfi ve an’anât-ı müdhişeyi mağlûb ederek idam cezasının men’i fikri yalnız müellifler, filozoflarca değil; padişâhlar, hükümet adamlarınca da takdir edilmeğe başladı. Toskana dükası Birinci Leopold hükûmetinde cezâ-i idamı lağv etti. Rusya imparatoriçesi Elizabeth ve İkinci Katerina da onu takîb etti. Fransa’da İnkılâb-ı Kebîr’den sonra bu cezanın nazar-ı dikkati celb etmemesi mümkün değildi. Nitekim 1791 senesinde tanzim edilmiş olan kanun-ı ceza lâyihasında cezâ-i idamın ref’i talep ve teklif ediliyordu. Fakat o lâyihada mevâdd-ı âdiyede idam cezasının ref’i teklif olunduğu halde mevâdd-ı siyâsiyede bir ceza şeklinde olmayıp fakat bir vâsıta-yı müdâfaa olmak üzere muhafaza edilmesi dermeyân olunuyor idi. Mecliste bazı hutebâ ve bülegânın irâd ettikleri nutukların tesiriyle Fransa memleketinde cezâ-i idamın lağv edildiği taht-ı karâra alındı. Ve fakat icrâsı âsâyiş-i umûmiyenin tamamıyla taht-ı temine alınmasına ta’lîk edildi. Lakin bazı vukûât-ı fevkalâdenin zuhûr etmesi üzerine 1810 Kanûn-ı Cezasında idam tekrar kabul ve hatta israf bile edildi. Ve cinâyet-i siyâsiye ve âdiye, katl, ihrâk, kalpazanlık gibi yirmiyi mütecâviz cürme, idam cezası vaz’ edildi. Ve bilâhare Gizo cerâim-i siyâsiye hakkında cezâ-i idama şiddetle hücum etti ve diğer bazı müellifler de cerâim-i âdiyede bile idam cezasının tatbikine itiraz ettiler.

İdam cezasının muârızları idam cezasının bir gûnâ menfaat-i ictimâiye temîn etmesi ile beraber hükm-i vak’ada mehâkimin hata etmek ihtimalini nazar-ı mütâlâaya alarak mahkûmları telâfisi gayr-i kâbil bir zarara uğratmak tehlikesini dermeyân ediyor ve buna misâl olmak üzere Fransa mahkeme-i temyîzinden nakz edilerek başka mahkemelere sevk olunan

mücrimlerin mehâkim-i mezkûrede beraat ettiklerini zikreyliyor ve “idam cezasının ahlâkî ifsâd ettiğini ve halkı kan görmeye alıştırdığını ve kalpleri katılaştırdığını, hayât-ı beşerin bir kıymeti olmadığı zehâbını nazar-ı halkda ispat iderek hayatın dūçâr-ı tahkir olmasını intâc eylediğini ve taklîd-i kânûna tebâen katl vukûâtını da arttırdığını” beyan ediyorlar.

Bu mütâlaât Avrupa’da hüsn-i telakkîye mazhar oldu. Bazı küçük hükûmetlerde idam cezası kâmilten kaldırıldı ve ekserisinde ise cerâim-i siyâsiyeden kaldırılarak cerâim-i âdiyede ibkâ edildi. Bugün pek müthiş ve âlem-i insâniyete şeyn irâs edecek derecede vahşetkârâne irtikâb edilen cerâimde tatbik ve icrâ ediliyor ve cerâim-i sâire mahkûmîn-i idamiyesinin cezâları hükümdârânın hâiz olduğu salâhiyete binâen müebbed kürek cezasına tebdil veya müstemlekeye i’zâm edilmektedir.

Şeriat-ı İslâmiye idamı, bazı farklarla beraber esasen kısas suretinde kabul ve ancak tatbik ve icrası hususunda takyîdât-ı lâzime vaz’ etmiştir. Ancak Mehâkim-i Nizâmiyeden Kânûn-ı Cezâyâ tatbîkan hükmedilmekte olan idam cezaları bir hayli zamandan beri icra edilememekte ve bu yüzden bir hayli mugâyir-i ma’delet ahvâl tahaddüs etmektedir. Ahkâm-ı mezkûrenin adem-i icrâsı esbâbı devr-i sâbıkın lüzumlu lüzumsuz afv ve tebdilleri [ile] beraber bir mahkeme-i cinâiyeden sâdır olan idam cezasının tenfiz ve icrası için müddeisi tarafından mahkeme-i şer’iyede kısas davası ikâme edilerek ilâm-ı şer’iyeyle rabtı mecburiyetidir. Filhakika mehâkim-i cinayetce idam cezasına hüküm verildiği takdirde o cinayetten mutazarrır olan şahıs mahkeme-i şer’iyeyle bi’l-mürâcaa ilâm-ı şer’î istihsâl etmediği halde o hükm-i cinâî yüzü üstü kalıyor ve hatta Mahkeme-i temyizce bile tetkik edilemiyor.

Halbuki mehâkim-i şer’iyeden bu ilâmı istihsal etmek müddeî-i şahsînin davasını takip etmesine vâbestedir. Müddeî-i şahsîlerin ekserisi takîb-i davâ etmemekle beraber ferâgat da etmediklerinden bu hâl pek ziyâde müşkilâta sebebiyet vermekte ve vereseyle takîb-i davâyâ mecbur edecek vasıtanın fıkdanı bu müşkilâtı arttırmaktadır. Her mahkemede mahkûmiyet-i idamiye ile neticelenmiş birçok muamele evrâkı mevcut olduğu hâlde mücerret idam cezasının mahkeme-i şer’iyece ilâma rabt edilememesinden nâşi Mahkeme-i temyize gönderilemiyor ve bu yüzden pek büyük mahzurlar da tevellüd ediyor. Mahkeme-i temyizce esbâb-ı kânûniyeye mebnî nakz edilmesi ve tekrîr-i muhâkemede beraat etmesi ihtimali mevcûd olan mahkûmîn senerce hapisshanede çürüyor ve bin müşkilât ile bu ilâm-ı şer’iye rabtı husûsu ikmâl olunduktan sonra Mahkeme-i temyizce ilâmları nakz edilip bilâhare

beraat eden eşhâs telafisi gayr-i kâbil azîm zararlara uğruyor ve hatta Manisa mahkemesinde idam cezasına mahkûm olan bir şahıs evrâkı ilâm-ı şer'iyeye rabt edilemediğinden nâşi vaktiyle Mahkeme-i temyize gönderilememiş ve seneler geçtikten sonra her nasılsa ikmâl edilerek Mahkeme-i temyizce lede't-tahkîk ilâm esbâb-ı kânûniyeye mebni nakz edilerek tekrar-ı muhâkemedede şahs-ı merkûm beraat etmiş ise de bi'l-hesâb merkûmun yirmi üç sene hapis-hanede kalmış olduğu anlaşılmıştır. Bu yüzden bu gibi birçok zulümler vukûa gelmiş olduğu gibi bu muâmelenin devamı halinde de daima zuhûr edeceği tabiidir. Bununla beraber Kânûn-ı Ceza ahkâmınca idam cezasını icap eden bazı cerâim-i cinâiye şer'an mutlaka kısas cezasını istilzam etmiyor. Ve bu hâlde mehâkim-i cinâiyece verilen idam cezası hükümsüz, ve manasız kalıyor...

Meselâ kısas cezasıyla mücâzât edilmesi lâzım gelen katl cürmünün âlât-ı cârihadan biri ile ika edilmesi kavî-i müftâ bihe göre şarttır. Halbuki Kânûn-ı Cezâyâ göre katlin ikâmında taammüd kâfi olup alet-i katl her ne olursa olsun kâtilin idam cezasıyla mahkûm edilmesi lâzımdır. Şu hale göre meselâ bi't-taammüd ihnâk cürmünün Kânûn-ı Cezâ mûcibince cezası idam olduğu hâlde şer'an kısas cezası verilemiyor. Mahkeme-i şer'iyeden kısas ilâmı verilmedikçe idam cezası da icra edilemiyor. Ve binâenaleyh kanun namına verilen ahkâm-ı cinâiye faydasız kalıyor.

İlâmât-ı cinâiyyenin tehir, tetkik ve icrası hakkındaki muâmele 20 Şubat 317 tarihinde te'kid edilmiş olan Adliye Nezâreti'nin 9 Şubat 299 tarihli İrâde-i Seniyyeyi hâvi emir-nâmesine müsteniddir. Ancak emir-nâmemize göre de idam cezalarında tedkîkât-ı nizâmiye icra ve ilâm-ı şer'iiyenin istihsal edilmemesi tedkîkât-ı temyiziyyeyi tehir edeceğine dair bir günâ kayıt ve işaret yoktur. Bu, Mahkeme-i temyizin maksada gayr-ı muvâfık olarak tefsirinden ileri gelmiştir; ki bundan ne kadar vahim ve elim netâic husûle geldiği bâlâda zikredilmiştir. Bu haksızlığın önü alınmak ve ahvâl-i müessifeye meydan verilmemek üzere, ilâmât-ı cinâiyyenin ilâm-ı şer'iiyenin istihsaline hâcet olmayarak temyizen tetkikine dair maksad-ı İrâde-i seniyyeye muvâfık ve hâl ve maslahata mutabık Mahkeme-i temyizin ikinci bir tefsiri lazım ve bu şimdilik kâfidir. Mahkeme-i temyizden tasdik edilerek kazıyye-i muhkeme teşkil etmiş olan bir ilâma müsteniden mahkûm olan bir şahsın hapis-hanede kalması aleyhinde değil, belki lehindedir ve telâfisi kâbil olmayan zararlara sebebiyet vermezler. Binâenaleyh ileride -bu hususta kat'i bir tedbir ittihaz oluncaya kadar şimdilik ilâmât-ı cezâiyyenin temyizen tetkikinden sonra ilâm-ı şer'iyeye rabt hususunun temin edilmesi, kısmen maksada kâfidir.

(s. 447)

İdam

Beşeriyetin en eski bir cezasıdır. Bu ceza ancak azîm cinâyete tatbik ediliyor. Bizde idam; cerâim-i umûmiyeden bazı cürümlerle taammüden katl, bir de Kânun-ı Cezânın 174 nci maddenin fıkra-i âhiresi ve ihrâk fiilinde telef-i nefis vûkû'u gibi ef'âle mahsûs ve münhasırdır. Kânûn-ı Cezânın yüz altmış sekizinci maddesinde, katl gerek silâh ile, gerek tesmîm ile, gerek suver-i uhrâ ile bir şahsı idam etmektir ve (169) uncu maddesinde taammüden katl: bir kimse katl fiilini ikâdan mukaddem zihninde tasavvur ve tasmîm etmiş bulunmasıdır. Ve yüz yetmişinci maddesinde bir kimsenin taammüden kâtil olduğu kânûnen tahakkuk eylerse idamına hüküm olunur, sûretinde olmasına nazaran mûcib-i idam olan katlin şenâ'at-i taammüdü hâvi olması, iktizâ edeceği anlaşılmakta ve katlin zehab-ı rûhu icâb eden âlât ve semmiyât ile vukû'u gösterilmekte olmasına binâen kayd-ı âhar olan (suver-i uhra) muhtâc-ı tetkikdir. Katl, silâh ile semm ile salb ile veya bir taş vurarak âlât-ı kâtileden birinin istimâliyle olabileceği cihetle suver-i uhrâdan maksad-ı kânûn; hayât-ı beşerin kâsıd tarafından bir sûret-i gayr-i meşrûada idamı demektir. Heyet-i udûlun cârî olduğu akvâm-ı garbiyyede katl fiilinin ikâ'ında müstamel âletin fenle salahiyet ve ademini takdir mesâil-i kânûniye hâricinde görölerek hükkâmın bunu tayin ve takdir etmesine müsaade edilmemiş ve yalnız mevki-i bahs ve münâkaşaya konulduktan sonra takdiri jürinin salâhiyeti dairesinde görülmüştür. Bazen semmiyât ve bazen tesirât-ı maneviye ile idam-ı nefis eylemek ve husûsiyle cezadan kurtulmak hevâ-yı hâssıyla müteammid kâtillerin vesâit-i katle müracaat ettiklerinden kanunumuzdaki "suver-i uhra" bizde takdire ait kalmış demektir. Binâenaleyh hükkâm-ı cezâ burada bir hakk-ı takdîre mâliktir. Taammüd; kable'l-icrâ tasavvur ederek vukûuyla tasavvur arasında nedâmeti icâb edecek kadar zaman geçmiş ola. Bu kabîl kâtil-i âmid olanların şenâ'at-ı tasavvurlarına kanun; idamdan başka bir ceza tertip edememiştir. Amdin subûtu gayet güçtür. Delâil-i zâhiresi artık takdîr-i hükkâma mevdû' olduğundan bu cihet hakkında söz söylemeğe ihtiyaç yoktur.

115

numara 275

Servet-i fûnûn – İlâve Kısmı

İdam Cezası

-Ermeni erbâb-ı fesâdı tarafından Galata'da Yeni Han'da Şahbaz Efendi'ye tehdîdâmîz mektup irsaliyle akçe taleb eylemeğe teşebbüs ettikleri

sırada polis Halîl Efendi'yi icrâ-yı vazife esnasında cerh ve katl eden Mercan'da Ali Paşa Hanı'nda kahvecilik eden Çemişgezekli Toros oğlu Oseb nâm-ı diğer Karabet ve Gedikpaşa'da mukîm Tekfurdağ'lı Agob oğlu Kunduracı Gigork (?) nâm-ı diğer Leon'un vicâhen icra olunan muhâkemât-ı âleniyelerinde a'zam-ı cinâyet olan işbu fiil-i katli irtikâb etmiş oldukları kanunen rehîn rütbe-i subût olarak Kânun-ı Cezâ ahkâmı mûcibince idamlarına hüküm lâhik olmuş idi.

Bunlardan Çemişgezekli Toros oğlu Oseb nâm-ı diğer Karabet Pazar-tesi gecesi saat yedi raddelerinde Galata'ya isâl edilerek Beyoğlu mutasarrıfı âtîfetli Enver ve zaptiye mektupçusu saadetlû Ahmed Râgıb ve istinâf müdde'î-i 'umûmisi saadetlû Cemaleddin Beyefendiler hazerâtıyla Beyoğlu jandarma taburu kumandanı saâdetlû Hüseyîn Paşa ve jandarma karakolhaneleri müfettişi izzetlû Hüseyîn Zaim Beyoğlu jandarma taburuna memur alay beyi izzetlû Hâfız Sabri Bey ve istinâf mahkemesi azâsından saâdetlû Hacı Reşad Efendi hazretleri ve zabıt kâtibi Burhaneddin Bey ve memûrîn-i sâire-i zâbıta hâzır oldukları hâlde lazım gelen muamelât-ı kânûniye bi-tamâmihâ ifâ kılındıktan ve mahsûsân celb edilen papas marifetiyle merâsim-i mezhebiye icrâ ettirildikten sonra saat sekizde köprü'nün Galata cihetinde salben idam olunduğu gibi Tekfurdağlı Agop oğlu Kunduracı Gigork nâm-ı diğer Leon'un dahi kezâlik zaptiye mektupçusu muşârunileyh Ahmed Râgıb ve istinâf müdde'î-i umûmisi Cemaleddin Beyefendiler ile zaptiye heyet-i tahkikiyesi reisi saâdetlû Hüsnü Efendi ve Dersaâdet jandarma alayı kumandanı saâdetlû Halil Paşa ve İstanbul polis meclisi reisi saâdetlû Hüseyin Efendi hazerâtı ve istinâf mahkemesi azâ-ı mülâzımlarından izzetlû Hâlid ve zabıt kâtibi Ref'et Beyefendiler ve sâir memûrîn-i zâbıta hâzır oldukları hâlde kezâlik muâmelât-ı kânûniye ve merâsim-i mezhebiye ifâ edildikten sonra saat dokuza çeyrek kalarak İstanbul tarafında Parmak kapı'da salben idam edilmiştir.

İtalyan Konsolosluğu Mahkemesi Takrir Defterleri 3

Tarih: H. 1306-1307 / M. 1888-1889

M. Macit Kenanoğlu* - Figen Kenanoğlu**

(s.1) 1) Sapanca'da keşide edilip İtalya konsolatosuna vurûd eden bir kıt'a telgrafnâmeden anlaşıldığı vechile Adapazarı istasyonunda geçen Çe-harşenbe ve Pençşenbe arasında vâki gece demiryolu mültezimlerinden ve İtalya devleti tebe'âsından Orelli nâm kimesne dört el revolver ile vurularak tehlikeli bir halde bulunup ve yine Focic isminde olan bir İtalyalı revolver ile katl olunmuş ve zevcesi dahi mecrûh edilmiş olduğundan bu misillû vukûatın bâ-telgrafnâme mahall-i vâkıadan isti'lâm ve îcâbının icrâsıyla netice-i müs-tahselesinin serîan taraf-ı konsolatoya bildirilmesi temennî olunur. 3 Mart [1]306.

2) Galata'da Kurşunlu hânda 17 numarada mukîm İtalya devleti tebe'âsından Nâim Benzonana'nın konsolatoya vermiş olduğu istid'âya na-zaran Balat'ta Yarım Balat sokağında sâkin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Haim Fresco ile hazır elbise ticâretinin icrâsı zımında 29 Zilhicce 1306 tarih-li bir kıt'a kontrato mûcebince akd-i şirket eylemişler şimdi ise merkûm Fresco'nun kâffe-i hareket ve muâmelesi sâlifü'z-zıkr kontratoya muğâyir bu-lunmuş bulunduğu ve bu muğâyereti dahi ispat edeceğinden merkûm Haim'i mahkeme-i ticârete celbile şirketin hesap ve sâir muâmelesinin rü'yeti ve zimmetinde tebeyyün edecek mebâliğin maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i

* Prof. Dr., İstanbul Şehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi.

** Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Doktora Öğr.

istid'â icâbının icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 5 Mart [1]306.

3) İtalya devleti tebe'âsından Stilyanos Giovanni'nin Çatalca mutasarrıflığına tâbi Silivri kazasında mutasarrıf olduğu Çavuşlu çiftliği arazisine Silistre muhâcirlerinin ikâme ve iskân ettirildikleri [yerlerden] ihrâclarıyla icâb-ı madeletin icrâsı zımında taraf-ı konsolatodan 15 Mayıs 305 ve 23 Mayıs 305 ve 25 Mayıs 305 tarihlerinde yazılan tekârîr-i müteaddide üzerine Muhâcirîn Komisyonu'nun Dâhiliye Nezâret-i celîlesi'nin Çatalca mutasarrıf-ı sâbıkına hitâben tastîr kılınan evâmîr ahkâmınca mutasarrıf-ı muşârunileyh muhâcirin-i merkûma çiftlik-i mezkûr arazisinden ihrâc ettirildikten sonra mahalli Meclis-i İdare heyeti ile Defter-i Hâkânî memuru muhâcirinin ikâme ve iskân eyledikleri araziye keşf ve muâyenesi ba'de'l icrâ İtalyalı-yı merkûmun çiftlik arazisinden madûd olduğu heyet-i mebhûse cânibinden tanzîm ve temhîr edilen mazbata ve evrâk-ı resmiyeden müstebân olmuştur binâenaleyh Defter-i Hâkânî Nezâreti ve Muhâcirîn Komisyonu işbu arazi hakkında mukaddema icrâ olunan tahkîkât ve tedkîkât ve bu bâbda İdâre-i mûmâileyhâ heyetinin tanzîm eylediği sâlifü'z-zikr mazbata ve tastîr kılınan evâmîr-i sâbıkayı şimdi adem-i kabul ile tekrar muhâcirîn-i merkûmeyi çiftlik-i mezkûr arazisine idhâl ettirileceği istihbâr olunmuş ve vücudu istihbâr olunan şu idhâl meselesi ise büsbütün usûl ve adl ve kanuna muğâyir bulunmuş idiğünden mâada İtalyalı-yı merkûmun dahi küllî zarar ve ziyânını mucip olacağı huveydâdır işte ber vech-i marûz Defter-i Hâkânî Nezâreti ile Muhâcirîn Komisyonu'nun bu bâbda bir iddiası var ise evvel emirde merciine bi'l-murâcaa işbu arazi-i munaziunfiha'nın tasarrufu hakkında bir hüküm ve karar istihsâl etmedikçe muhâcirîn-i merkûma hiçbir vakit çiftlik-i mezkûr arazisine hakk-ı duhûle kesb-i selâhiyet ettirilemeyeceği umûr-ı malûmeden bulunmuş olmağla bu halde muhâcirinin mârru'l-beyân çiftlik arazisine ithâl ettirilmemesi ve böyle bir zarar ve ziyânının vukûuna meydan verilmemesi zımında icâb eden tedâbir-i müessirenin şimdiden ittihâzını İtalyalı-yı merkûm bâ-arzuhal talep eylemiş olmağla ber mûceb-i talep icâb-ı hâlin serîan icrâ buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 15 Mart [1]306.

4) İtalya devleti tebe'âsından Stilyanos Giovanni nâm tâcir tarafından bi't-tanzîm ve aynen huzûr-ı âlîlerine takdîm kılınan protokollerin muâmele-i kanûnîsinin ifâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 17 Mart [1]306.

(s.2) 5) Aydın vilâyet ve şehrinde İtalya devletinin tebe'â ve tüccârlarının umûr ve husûsât-ı vâkıalarının rûyet ve tesviyesi zımnında tebe'â-i devlet-i aliyyeden Hacı Dimo nâm zât muvakkatan konsolos memuru nasb ve tayîn kılınmış olduğundan icâb eden mektûb-ı sâmisinin tastîr ve i'tâsı İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 19 Mart [1]306.

6) İtalya devleti tebe'âsından Hristo Oconomo'nun Rusûmât Emâneti memûrlarından Kemal Bey aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihşâl eylediği i'lâmın mevki-i icrâyâ vaz'ı ve mutazammın olduğu mebâliğin tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 20 Mart [1]306.

7) Halep'te mukîm İtalyalı Kobe nâm zâtın hânesinden üçyüzbin frank kıymetinde eşyâsı sirkat edilmesinden dolayı bu kere mahalli İtalya konsolosu tarafından sefârete keşide olunan telgrafnâme meâline nazaran bu gibi bir mesele-i mühimme hakkında taraf-ı hükûmetten icâb eden gayret ve takibât-ı kanûniye icrâ kılınmadıktan başka bu kerre mezkûr fiil ile müttehemden derdest olunan eşhâsın konsolos gıyabında âdî bir istintakları icrâ kılınmış ve merkûmûnun dahi beraatleri tarafına gidileceği istihbâr olunmakta idiği beyân olunmuş bu gibi cesîm bir sirkat hakkında icâb eden tedkîkât ve tahkîkât-ı kanûniyenin sûret-i şedîdede icrâ kılınması zımnında Adliye Nezâret-i celîlesi tarafından mahalli hükûmete icâb eden evâmirin i'tâ olunması taraf-ı sefâretten temennî olunur. 21 Mart [1]306.

8) Hudeyde[de] bulunan İtalya konsolos memuru maiyetinde imtiyâzlı tercümân olmak üzere San'â'da mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Hakkı Efen-di nasb ve tayîn kılınmış olmağla icâb eden mektûb-ı sâmisinin tastîr [ve] i'tâsı İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 31 Mart [1]306.

9) İtalya devleti tebe'âsından Guistiniani Bartelmi nâm tâcir tarafından tanzîm ve aynen huzûr-ı âlîlerine takdîm kılınan protesto varakalarının umûr-ı hukûkiye-i muhtelite marifetiyle muâmele-i kanûniye-i mukteziyelerinin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 31 Mart [1]306.

10) İtalya devleti tebe'âsından Albercon nâm tâcirin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Beyrut'ta mukîm maârif müdürü Mahmud Celâleddin Bey zimmetinde iki kıt'a bono mûcebince yüz yirmidört aded lirâ onbeş kuruş alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı mûmâileyhin Birinci

Mahkeme-i Ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme tahsîli ve bu bâbda verilecek hükmün muvakkaten icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 2 Nisan [1]306.

11) Dersaâdet İtalya sefâreti maiyetinde bulunan Sezya nâm beylik vapuru yakınlarda Karadeniz'e azîmet edeceğinden muvakkaten yirmibeş gün kadar İzzeddin nâm vapur-ı Hûmâyûnun memurları üzerine bend ettirilmesi zımında musâade buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 2 Nisan [1]306.

(s.3) 12) İtalya devleti tebe'âsından Joseph Amon nâm tâcirin Üsküdâr bidâyet mahkemesi reisi saâdetlû Arif Bey Efendi aleyhinde olarak Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihşâl eylediği 19 Mart 306 tarihli ve 1 numaralı ve mîr-i mûmâileyhin yüzbeş lira maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme mahkûmiyetini mutazammın bir kıt'a i'lâm-ı gıyâbının ber müceb-i usûl icrâsı hususunu İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 3 Nisan [1]306.

13) Trabzon'da mukîm İtalya devleti tebe'âsından Morfe (?) karyesinde vâki Manganez tesmiye olunan madenin sâhib-i imtiyâzı Parçelli nâm kim mesne olup işbu maden Trabzon'da mukîm Hacı Ahmed Efendi tarafından mahkeme-i ticâret vasıtasıyla taht-ı hacze aldırılmış ancak işbu haciz yolsuz ve bî-esâs olduğundan fesh olunmuş olduğu halde muahharan mûmâileyh Ahmed Efendi bidâyet hukuk mahkemesine murâcaatla maden-i mezkûrun be-tekrâr haczine kıyâm etmiş hâlbuki mârru'l-arz merkûm evvelce hacz-i mezkûrun icrâsı hakkında mahkeme-i ticârete mürâcaat etmiş ve bilâhare mezkûr hacz yolsuz bulunduğu mebnî mahkeme-i ticâretce fekkolunmuş ve mûmâileyh ise mezkûr fekk kararı aleyhinde bir gûne istînâf ve temyîz ve sâir turuk-ı kanûniyeye murâcaat eylediğinden artık yine husûs-ı mezkûr hakkında icrâ-yı hacz için hukuk mahkemesine mürâcaat hakkı olduğunu ve mahkemenin dahi tekrar hacz icrâsına selâhiyet-i kanûniyesi bulunmadığı ve hatta bunun üzerine İtalyalı-yı merkûm protesto [...] keşîde eylediği halde mahkemece yine işgâ olunmayıp haczin icrâsına karar vermiş bu ise işbu husus hakkında tekrâr bidâyet hukuk mahkemesinde icrâ olunan işbu hacz nizâm ve kanuna muğâyirdir çünkü bir mahkemeden bir iş hakkında bir karar verildiği halde yine o iş hakkında diğer bir mahkemeden başka bir

karar verilmesi kanun hâricinde olduğu umûr-ı bedîhiyeden bulunmasına ve husûs-ı mezkûr ise pek mühim mesâilden olup şu yolsuz muâmelenin devamı bir takım müşkilâta tesâdüf ettirebileceği cihetle keyfiyetin muhikkâne ve âdilâne bir sûrette tetkîk ve ol-vechile kanuna ve usûl-ı mevzûa dâhilinde muâmele edilmek üzere mahalli mahkemesine evâmîr-i mukteziyenin i'tâsı husûsu taraf-ı sefâretten mütemennâdır. 4 Nisan [1]306.

14) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Antonio Ganye nâm mühendisin zevcesi Stefana nâm hâtun tarafından konsolatoya takdîm olunan istid'âdan anlaşıldığı üzere zevci müteveffâ-yı merkûmun tebe'â-i devlet-i aliyyeden Azapkapısı'nda mukîm kaytancı David Behor nâm kimesnenin Azapkapısı'nda İskender sokağında vâki inşâ etmiş olduğu hâne kalfalık ücreti olarak yüz elli aded lirâ ve müteveffânın mahdûmu ve mezbûre[nin] taht-ı vesâyetinde bulunan Giuseppe Ganye dahi yevmiyesinden onaltı lirâ ki cem'ân yüz altmışaltı lirâ zevcinin vefâtıyla merkûm David Behor i'tâdan imtinâ ve taannüd ettiği ve mebâliğ-i mezkûre ise merkûmun vefâtıyla kendisine ve merkûmun evlâdına intikâl ettiğinden merkûm David Behor Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle mârru'z-zıkr mebâliğin maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli husûsunun taht-ı hükme aldırılması[nı] mezbûre Stefana bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ol-vechile îcâb-ı halin icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 4 Nisan [1]306.

15) 23 Zilhicce 94 tarihinde Gelibolu'da İtalya konsolos memûru bulunan Petro Cena'nın infisâl etmiş olduğundan yerine bu defa mahall-i mezkûrda olan İngiltere konsolos vekîli Emilkara Odonî nâm zât İtalya konsolos memûru nasb ve tayîn edilmiş olmağla sıfatının tanınması zımında iktizâ eden mektûb-ı sâmîsinin tastîr ve i'tâsı taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 7 Nisan [1]306.

(s.4) 16) 23 Zilhicce 86 tarihiyle Avlonya'da İtalya konsolos memuru nasb edilmiş olan Giovanni Desirodo yerine bu defa İtalyalı Bozio nâm zât konsolos memuru nasb ve tayin kılınmış olmağla îcâb eden mektûb-ı sâmîsinin tastîr ve i'tâsı taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrir olunur. 7 Nisan [1]306.

17) Dersâadet İtalya sefâretinin maiyet ve taht-ı idaresinde bulunan hastahâne ve mekteplerin defteridir:

Tophâne Defterdar yokuşunda hastahâne		
Hasta yatağı	Tabip	Surdeşarj Rahibe
Aded	Aded	Aded
70	2	10
Beyoğlu'nda Leh sokağında zukûr mektebi		
Bilâ ücret şakirdân-ı hârici	Muallim	
Aded	Aded	
220	8	
Yeniçarşı caddesinde vâki zukûr mektebi		
Bilâ ücret şakirdân-ı hârici	Muallim	
Aded	Aded	
18	2	
Beyoğlu'nda Pangaltı caddesinde zukûr mektebi		
Bilâ ücret şakirdân-ı hârici	Muallim	
Aded	Aded	
117	5	
Galata'da Haraccı sokağında 12 numaralı zukûr mektebi		
Bilâ ücret şakirdân-ı hârici	Muallim	
Aded	Aded	
46	2	
Beyoğlu'nda Ağa hamamında inâs mektebi		
Dahili ücretli inâs şakirdân	Hârici bilâ ücret inâs şakirdân	Surdeşarj Rahibe
Aded	Aded	Aded
25	120	5
Büyükdere İnâs Mektebi		
Hârici bilâ ücret inâs şakirdân	Surdeşarj Rahibe	
Aded	Aded	
120	5	

11 Nisan [1]306.

(s.5) 18) İtalya devleti tebe'âsından ve Beyoğlu'nda Cadde-i Kebir'de 452 numaralı dükkânda mukîm iken vefât eden terzi Domenico Lena'nın İtalya'da Banyaluca nâm mahalde mütemekkin olan vereselerinin bâ-sened-i musaddak Dersaâdet'te bulunan vekîlleri Paolo Parma tarafından konsolatoda i'tâ kılınan istid'âda 12 Mart 1886 tarihli ve müteveffâ-yı merkûmun emrine muharrer bir kıt'a tahvîl mücebince Kuruçeşme'de Kuruçeşme cad-desinde 16 numaralı hânede mukîm Mehmed Alâüddin Efendiden elli dört lirâ ve yirmi iki kuruş alacağı olup meblağ-ı mezbûr mâh be mâh dörder lirâ tesviye olunacak iken dört lirâ tesviye olunarak küsûr deyni tesviye ve i'tâdan imtinâ etmekte ve sened-i mezkûrun vadesi munkaziye olmuş olduğu cihetle medyûn-ı mûmâileyhin mahkeme-i ticârete celbiyle mârru'z-zıkr mebâliğin maa güzeste ve masârifat-ı muhâkeme taht-ı hükme alınması ve verilecek hükmün maa muvakkat-ı icrâ i'tâsı hususunu bâ-istid'â talep eylemiş olmağ-la ber müceb-i istid'â îcâb-ı halin icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 10 Nisan [1]306.

19) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Bereket hânında mukîm tüccârândan Angelaki Corpi aleyhine ve Muhâcirîn Komisyonu azasından Mehmed Mazhar Efendi lehinde Birinci Mahkeme-i Ticâretten sudûr eden 16 Kanunisanî 305 tarihli ve 309 adedli i'lâm-ı gıyâbî mûmâileyh mösyö Corpi'ye 10 Mart 306 tarihinde tebliğ olunmuş ise de aleyhine i'tirâzu'l-hükm eyler şöyle ki evvela Mehmed Mazhar Efendi imtiyâz sahibi yalnız kendisi olduğundan münferiden dava ikâmesine hakkı olmadığı sâniyen maden taharrîsi için tayin olunan vakt-i muayyen temdîd edilmiş iken mûmâileyh Mehmed Efendi dava-ya kıyâm etmesinden dolayı mûmâileyh Corpi'nin bu bâbda icrâsına bed' ettiği muâmelesi men' edilmiş ve şu hâl mukâveleye muğâyir hareket demek olduğundan ba'demâ bi't-tab' zarar ve ziyân ve sâir vechile selâhiyeti olduğu cihetle gerek arzettiği mârru'z-zıkr esbâbdan ve gerek esnâ-yı muhâkemede şifâhen edeceği i'tirâzât-ı sâireden keyfiyet anlaşılacağı vechile i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr gadrini mûcip bulunduğundan muterezun aleyh-i mûmâileyh Mehmed Mazhar Efendinin celbiyle bi'l-muhâkeme i'lâm-ı gıyâbînin feshi ve masârifât-ı muhâkeme ve zarar ve ziyân-ı sâirenin mûmâileyh Mehmed Mazhar Efendiye tahmîli ve akdemce peşinen i'tâ ettiği mebâliğin istirdâdı ve zarar ve ziyân talebi hususlarında hâiz olduğu hukukunu sûret-i kat'îyyede muhafaza olunmasını İtalyalı-yı mûmâileyh bâ-istid'â talep eylemiş olmağ-la ber müceb-i istid'â îcâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 10 Nisan [1]306.

20) İtalya devleti tebe'âsından Pandeli Casanova nâm tâcirin Beyoğlu Merkez sokağında 6 numaralı hânede mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kostantino Livanopulo nâm kalfadan bir kıt'a açık bono mücebince kırkbir buçuk lirâ-i Osmânî alacağı olup medyûn-ı merkûm i'tâsından imtinâ ve taannüd etmekte bulunduğundan Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle mârru'z-zikr alacağının maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve sâire taht-ı hükme alınmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 12 Nisan [1]306.

21) İtalya devleti tebe'âsından Fortunato Cobiga nâm kimesnenin Emilia Mariole nâm hâtun zimmetinde Dersaâdet İtalya konsolatosu mahkemesinden istihşâl eylediği bir kıt'a kat'î ve lâzım-ı icrâ i'lâm mücebince re'su'l-mâl ve güzeste olarak dörtyüz altmışiki aded lirâ kırkbir kuruş alacağı olup ve yine devlet-i muşârunileyhâ tebe'âsından Carolina Mariole nâm hâtun merkûme Emilia'dan yine konsolato i'lâmıyla re'su'l-mâl ve güzeste olarak sekizyüz kırk üç aded lirâ kırkbir kuruş ki min haysi'l-mecmû' bin üçyüz beş aded lirâ ve kırkbir kuruş matlupları olup ve işbu Carolina'nın alacağı olan meblağın tesviyesi zimnında medyûne-i merkûme Emilia'nın Ayestefosde karyesinde mutasarrıfa olduğu bir bâb hânenin furûhtuyla esmân-ı hâsılasından tesviye-i deyn ettirilmesi hakkında Beyoğlu İcra Dâiresi'nden karar verilmiş ve Makri karyesi bidâyet mahkemesi tarafından dahi hâne-i mezkûr mevki-i muzâyedeye vaz' olunarak seksen bin kuruşa çıkmış ve Sivastopulo nâm kimesne tarafından dahi bin ikiyüz aded lirâ verilmiş ve muahharan Vahap Paşa tarafından bin ikiyüz yirmi aded lirâ verilmiş ise de sonra her ikisi keff-i yed etmeleri üzerine tekrâr hâne-i mezkûr muzâyedeye vaz' olunup esnâ-yı muzâyedede merkûme Emilia tarafından vukûbulan i'tirâz üzerine iş sürüncemede kalmış ve tekrar hâne-i mezbûr mevki-i muzâyedeye vaz' olunarak dâyine-i merkûme Carolina üzerine sekizyüz aded lirâya kalmış ancak muzâyede-i sabıkada Sivastopolo nâm kimesneden bin aded lirâ teklif edilmiş olduğu muhakkak idiği halde hâne-i mezkûr (s.6) sekizyüz lirâya verilmesi câiz olamayacağı Beyoğlu bidâyet mahkemesi tarafından ifâde ve beyân edilmiş hâlbuki hâne-i mezkûr yeniden mevki-i icrâya vaz' olunacak olur ise yine iş sürüncemede kalacağı ve hitâmpezîr olamayacağı derkârdır binâenaleyh merkûm Fortunato Cobi-ga ve Carolina Mariole'nin matlûpları birleşip de hâneyi bin ikiyüz aded lirâ mukabilinde üzerlerine veyahut irâe edecekleri adamın uhdesine ferâğını icrâ ve nakden merkûme Emilia'ya ikiyüz aded lirâ i'tâ ve işbu vechile tesviye olunmasını miyânelerinde ittifâk hâsıl olmuş olduğundan bu halde merkûm Fortunato ve Caroline hukuklarının muhafazasıyla berâber bu sûretle icrâsına

tâlip olduklarına dâir konsolatoya bir kıt'a istid'â takdîm ederek ve ber-vech-i müsted'â icâb-ı halin icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 16 Nisan [1]306.

22) İtalya devleti tebe'âsından Joni Laoro nâm modisterenin devletlû necâbetlû Nureddin Efendi hazretlerinin merhûme vâlideleri beşinci Kadın Efendi hazretleri zimmetlerinde elbise ve dikiş i'mâli bedelinden mütebâkî ikiyüz otuzüç aded lirâ-yı Osmânî ve altmış santim alacağı kalmış ve bunun istihşâli hakkında çend defa merciine murâcaat edilmiş ise de bir netice hâsıl olmamış ve merhûme-i muşârunileyhânın terekese ise Hazîne-i celîleye ait olduğu gibi duyûnâtı dahi ânâ râci olacağı umûr-ı malûmeden bulunmuş olmağla emsâli vechile matlûbât-ı vâkıyanın Hazîne-i celîle-i muşârunileyhadan tesviye ve ifâsıyla merkûmenin şu fakr u zarurettten halâs buyrulması taraf-ı konsolatodan tekrâr iltimâs ve takrîr olunur. 17 Nisan [1]306.

23) İtalya devleti tebe'âsından Hristo Oconomo'nun Rusûmât Emâneti memurlarından Kemâl Bey aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihşâl eylediği i'lâmın mevki-i icrâyâ vaz'ı ve mutazammın olduğu mebâliğin tahsîli zımında medyûn-ı mûmâileyhin rub' maâşının taht-ı hacze aldırılması ve andan istîfâ-yı matlûb ettirilmesi[ni] İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 17 Nisan [1]306.

24) Trablusşam'da mukîm İtalya konsolos vekîli maiyetinde imtiyâzlı tercümân bulunmak üzere nasb ve tayîn kılınan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Françesko Ğavra'nın iktizâ eden mektûb-ı sâmisinin tastîr ve i'tâ buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 18 Nisan [1]306.

25) İtalya devleti tebe'âsından A. A. Cohen Frer ve Kumpanyasının tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve Hâriciye nezâret-i celîlesi memurlarından Haccik Efendi zimmetinde bâ-i'lâm-ı ticâret mahkûmun bih alacağı olan malûmu'l-mikdâr mebâliğin tahsîli ve bu sûretle lâzımu'l-icrâ olan işbu i'lâmın tenfiz-i ahkâmı zımında medyûn-ı mûmâileyhin rub' maâşı ber-mûceb-i karar Mart 1883 tarihinde taht-ı hacze aldırılmış idi ancak mahcûz olan maâşın meblağ-ı matlûbeyeye mahsûben şimdiye kadar mezkûr kumpanyanın mahcuzu bin sekizyüz seksen bir kuruştan ibâret olup kûsûr kalan maâşât-ı mahcûze tahsîl olunup olunmadığı ve tahsîl olunmuş ise ne sebebden nâşî bu âna değîn kumpanyaya verilmemiş ve nâ-tahsîl kalmış ise niçin tahsîl olunmamış işte şu mevâdd-ı meşrûhanın isti'lâmını mutazammın taraf-ı konsolatodan

20 Temmuz 305 tarihinde yazılan takrîre cevâben Ticâret İcrâ memuriyetinden tastîr kılınan derkenârda medyûn-ı mûmâileyh Haccik Efendi'nin rub' maâşının haczi tarihi olan 5 Haziran 300 senesinden bu âna değin altmışüç aylık vârid olmak lâzım gelir iken yalnız otuzüç aylık gelip bu maâşât bedelâtından dahi hissesine isâbet eden miktar dayin-i (s.7) mûmâileyhe verildiği ve maâşât-ı mezkûreden açık görünen otuz aylığın onikisi Efendi-i mûmâileyhin ma'zûl kalmasından ve onsekizi dahi maâşâtın tedâhülde kalmasından neş'et ettiği beyân ve iş'âr kılınmış hâlbuki memurîn ve sâirenin ol-mikdar tedâhülde maâşları kalmayıp ancak bir iki maâşları tedâhülde kaldığı ve medyûn-ı mûmâileyhin mazûliyeti bahsine gelince hiçbir vakit ma'zûl kalmamış olduğu umûr-ı malûmedendir binâenaleyh karar ile ahiren icrâ olunan işbu hacze itibar olunmayarak medyûn-ı mûmâileyhe¹ doğrudan doğruya maâş i'tâ olunduğu anlaşılmış ve bu bâbda kanun dâiresinde icrâ olunan böyle bir haczi hükümsüz tutarak medyûnun maâşını i'tâ eden her kim ise ber müceb-i karar maâş-ı matlûb ana tazmîn ettirilmesi taraf-ı konsolatodan tekrar 23 Eylül 305 tarihinde bâ-takrîr talep ve iltimâs olunmuş ise de el'ân bir netice hâsıl olmamasından dolayı Hâriciye nezâret-i celîlesinde medyûn-ı mûmâileyhin maâşını i'tâ eden her kangı memûr ise medyûn-ı mûmâileyh ile berâber mahkemeye celbleriyle meblâğ-ı matlûbe-i mütebâkiyenin maa güzeste ve masârif-i muhâkeme te'diyesine mahkûm ve mes'ûl tutulmaları kumpanya-i mezkûr tarafından bâ-istid'â talep olunmuş olmağla ber-müceb-i müsted'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 17 Nisan [1]306.

26) İtalya devleti tebe'âsından Giovanni Battista Podesta nâm makaronyacının Birinci Mahkeme-i Ticâret tarafından istihsâl eylediği 233 numaralı bir kıt'a i'lâm mücebince Evkâf-ı Humâyûn Deâvî Kalemi hulefasından Mustafa Agâh Efendi'den maa güzeste ve masârif-i muhâkeme bin beşyüz doksanyedi kuruş alacağı olup medyûn-ı mûmâileyh meblağ-ı mezbûrun te'diyesine ber müceb-i i'lâm mahkûm bulunmuş olduğundan usûlü vechile rub' maâşının taht-ı hacze aldırılması ve bu sûretle i'lâm-ı mezkûrun tenfiz-i ahkâmıyla istîfâ-yı matlûb ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 18 Nisan [1]306.

27) Trablusgarp'da mukîm İtalya devleti tebe'âsından ve tüccârân-ı muteberesinden Minorah Hisan nâm kimesne yüzde bir rusûm-ı ihrâciyesini

1 Metinde bu kelime "mumaileyhaya" şeklindedir.

verdikten sonra Paris'e bir takım Devekuşu tüyü göndermiş ve Paris'e vusûlünde mezkûr tüyde bazı² kusur bulunmuş olduğu ve işbu kusurun tamiri zımnında tekrar sâlifü'z-zikr tüy Trablusgarp'a iâde edilmiş olmasından Trablusgarp gümrüğünden tekrar resm-i duhûliye talebine kıyam edilmiş hâlbuki mezkûr tüy transit tarikiyle iâde olunup tamir olunduktan sonra yine Paris'e gönderileceğinden duhûliye resm-i gümrüğü alınması mucâz olamayacağı bedîhî bulunmuş olmağla işbu depozito edilmiş olan duhûliye resminin tüy-i mezkûr vade-i muâyynesinde ihrâc olunduğu halde mezkûr depozitonun istirdâd olunması zımnında Trablusgarp gümrüğüne îcâb eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 21 Nisan [1]306.

28) Birkaç sene Erdek'de ikâmet edip şimdi Dersaadet'te bulunan İtalya devleti tebe'âsından Nicola Vasilyadi nâm tâcirin ekseri Erdek'in köy çorbacılarıyla ticâretinde alacağı olup bundan dolayı kendisine bed muâmele ve tehdidde bulunduklarından mahall-i mezkûra bir daha gidemeyeceği ve zaten Erdek'de İtalya konsolosu bulunmadığından hukûk-ı şahsiyesi görülmeyip yüz üzere kalmasından bahsile merkûmun oraca gerek aleyhine ve gerek lehine ne kadar işi var ise kâffeten Hudâvendigâr vilâyet-i celîlesinde bakılması zımnında îcâb eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 24 Nisan [1]306.

(s.8) 29) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Antonio Ganya'nın zevcesi Stefana ve kız karındaşı Marnico geçen Pençşenbe günü müteveffâ-yı merkûmun inşâsına mubâşeret eylediği Beyoğlu'nda İskender sokağında kâin tebe'â-i devlet-i aliyyeden David Behar'ın mutasarrıf olduğu hâneye giderek orada her nasılsa merkûm Behar'ın evlatları olan Rafâel ve Vitali üzerilerine hucûm ederek darb ve elbiselerini parça parça etmelerinden dolayı merkûm Rafâel ve Vitali jurnal olarak Galata zabtiye merkezi'ne teslim edilmişler ve merkûmânın bi-gayrı hakkın merkûmeleri darb ve bed muâmele etmiş oldukları Giovanni Salo ve Antonia kadın ve ismini bilmedikleri bir ehl-i İslam şehâdetleriyle ispat edeceklerinden bu halde merkûmân Rafâel ve Vitali haklarında iktizâ eden te'dibât-ı lâzîminin icrâsını İtalyalı merkûmeler bâ-istid'â talep etmelerine binâen ber-vech-i müsted'a îcâb-ı halin icrâ buyrulması devlet-i müşârunileyhâ konsolatosundan iltimâs ve takrîr olunur. 25 Nisan [1]306.

30) Selânik'te İtalya konsolosu bulunan ka[va]lyer "Tizi" yerine bu defa kavalier "Vitofinis" tayin olunmuş ise de mûmâileyh Vitofinis mahalli memuriyetine azîmet edinceye kadar konsolato'nun umûr ve husûsunun vekâleten

2 Metinde bu kelime "bazen" şeklindedir.

rü'yeti[ni] konsolos vekili bulunan avukat Dominyoni Kacca ifâ edeceğinden işbu muvakkat memuriyetinin tanılması zımında iktizâ eden evâmirin tastîr ve i'tâ buyrulması[ni] İtalya sefâreti iltimâs ve takrîr eder. 30 Nisan [1]306.

31) 8 Safer 1307 tarihinde Selânik'e kavalier Julio Tizi nâm zât İtalya konsolosu nasb ve tayin kılınmış idi şimdi ise mûmâileyh diğeri mahalle tahvîl-i memûriyet eylemiş olduğundan yerine bu defa kavalier Vitofinis tayin edilmiş olmağla icâb eden berât [ve] fermân-ı âlisinin tastîr ve i'tâsı İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 30 Nisan [1]306.

32) (Sehven yazılmıştır) Bundan çend gün akdem İtalya devleti tebe'âsından Vito Salerno nâm kimesne Beyoğlu'nda Kron tesmiye olunan kahvehânede durmakta iken orada bulunmuş olan Yıldız Saray-ı Humâyûnu hizmetinde bulunan tabip Yusuf Zeki Efendi tarafından merkûm Salerno'nun hânesinde İtalya kralının karındaşının vefâtı gününde İtalya bandırasını ta'lîk etmesinden dolayı (s.9) Selânik'de İtalya konsolosu bulunan kavalier Tizi yerine bu defa tayin olunan kavalier Vitofinis tayin olunmuş ise de mûmâileyh Vitofinis mahall-i memûriyetine azîmet edinceye kadar konsolatonun umûr ve husûsunun rü'yeti[ni] vekâleten konsolos vekili bulunan avukat Dominyoni Kaçça ifâ edeceğinden iktizâ eden evâmirin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 30 Nisan [1]306.

33) İtalya devleti tebe'âsından demirci Luigi Rudolfo nâm kimesne Büyükkada'da Adalı sokağında mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden mimar Luca Carnavoli nâm kimesneye Beyoğlu'nda Tarlabası'nda Artin sokağında 66 numara ile murakkam inşâ eylediği hâne için i'mâl eylemiş olduğu demir bedelinden dolayı zimmetinde yedibin dörtyüz kırkbuçuk kuruş ve Beyoğlu'nda Margirit sokağında 12 numara ile murakkam hâne için i'mâl eylemiş olduğu demirden dahi ikibin dörtyüz otuzdokuz kuruş on para ve Aynalıçeşme'de Kerem sokağında vâki hâne için kezâlik i'mâl eylediği demir bedelinden ikiyüz onyediyüz kuruş on para ki min haysî'l-mecmû' onbin doksanyedi kuruş alacağı olup işbu alacağından beşbin dörtyüz kuruş makbûz olmuş ise ve kûsûr dörtdin altıyüz doksanyedi kuruşun ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûm Luca Carnavoli'yi Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisi'ne celbile meblağ-ı mezbûr-ı mütebâkinin maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsilini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i müsted'â icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunilehya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 1 Mayıs [1]306.

34) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Serkiz sokağında 1 numaralı hânede sâkine Virginia Moliniari nâm hâtunun odasında 1194349 numaralı bir kıt'a Rumeli Demiryolu tahvîli sirkat olunarak Galata'da Karaköy caddesinde 23 numaralı mağazada sâkin yahudi Menâs nâm kimesne işbu Rumeli Demiryolu tahvîli dûn bir kıymetle iştirâ eylemiş ve tahvîl-i mezbûr ise mâl-ı mesrûk olduğu anlaşılmış olduğundan istirdâdını talep eylemiş olmağla merkûm Menâs Beyoğlu cezâ mahkemesine celbi ve andan tahvîlin ahzıyla merkûmeye redd u i'tâ buyrulmasını bâ-arzuhal vukûbulan talebine binâen ol-vechile icâb-ı halin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 2 Mayıs [1]306.

(s.10) 35) Rençber Beyzâde'nin keyfiyet-i katlinden dolayı on sene mahpûsiyetine karar verilen İtalya devleti tebe'âsından Haydarpaşa şimendiferi yol memuru Bertrand Giuseppe geçenlerde zât-ı şevket simât-ı hazret-i Hilâfetpenâhi'nin afv ve lutfuna mazhar buyrulmuş olmağla sebîli [tahliye] edilmiş ancak merkûmun Üskûdar zâbıta merkez[in]den derdesti tarihinde yedi buçuk aded lirâ-yı Osmânî ile kırk kuruş ve bir aded sîm saat ve bir siyah şapka ile bir aded metre ve küçük bir frenk şebuğı (?) ve altı patlar bir kıt'a revolver merkez-i mezkûrdan zabt edilmiş olmağla nukûd ve eşyâ-yı mebhûsenin İtalyalı-yı merkûma i'tâ ve teslîm buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 2 Mayıs [1]306.

36) İtalya devleti tebe'âsından Giacomo Inarke nâm çalgıcı geçen Cuma günü akşam üstü saat oniki raddelerinde arp tesmiye olunan çalgısını Beyoğlu'nda Rusya sarayının karşısında Liyon şekerci dükkânının kapısına yakın bıraktığı halde sirkat olunmuş ve çalgı-yı mezkûrun Beyoğlu zâbıtası tarafından taharrîsiyle sahibine istirdâdına himmet buyrulması [taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur]. 10 Mayıs [1]306.

37) İtalya devleti tebe'âsından Salamon Behâr Gavril nâm kimesne 10 Şubat 1889 tarihli bir kıt'a sened mücebince tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Bahçekapısı'nda Yorgancı hânında 1 numarada mukîm Bozand Şehirliyân nâm kimesneye oniki aded Rumeli şimendifer tahvîli ikrâz edip muahharan dahi bir aded daha vermiş ki cem'ân onüç aded şimendifer tahvîli etmiş ve mezkûr senedin tarihi hitâmında iâde etmesi lâzım iken iâde etmemiş ve çend defa dâyin-i merkûm mutâlebede bulunmuş ise de medyûn-ı merkûm Şehirliyân mezkûr şimendifer tahvîllerini iâde etmekten imtinâ eylemiş olmağla merkûmun mahkeme-i ticârete celbiyle sâlıfu'z-zikr tahvîllerin maa güzeste ve masârif-i muhâkeme istirdâdına ve aynen istirdâdları kabil

olamadığı takdirde bedellerinin hüküm ve i'âm tahtına alınması[nı] İtalyalıyı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ol-vechile icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 10 Mayıs [1]306.

38) Beyoğlu'nda Tozkoparan mahallesinde 12 numaralı hânede ikâmet eden Francesca Ferimi nâm kadın hâne-i mezkûrede ikâmet eden ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden Aspasya Papadopoulo tarafından ve Yunanlı Rokobali ve Bulgar Yovani huzurunda bilâ sebep bed lisân ile nâmusuna hâlel getirmiş idiğünden ve merkûme Aspasya'nın hareketi ise nizâma mugâyir idiğünden ber-vech-i kânûn te'dîbi zımında Beyoğlu cezâ mahkemesine havâlesi zımında İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 12 Mayıs [1]306.

(s.11) 39) İtalya devleti tebe'âsından Cazacrando Giuseppe nâm kimesnenin Feri³ karyesi Katolik mezaristanının kurbünde bulunan mağazasında emâneten ressâm Nicola tarafından vaz' olunan sekiz çift ğaloş'un geçen Çeharşenbe günü Kasımpaşa'da ikâmet eden İsmail Olayidas tarafından tebe'â-i devlet-i aliyyeden Osmân Basnak ve Ali Basnak nâm şâhidin huzurunda sirkat edilmiş olduğundan mârru'z-zikr sekiz çift ğaloş'un iâde ve istirdâdı ve tazmîn-i zarar talebi ile merkûm sârikın te'dîbi Beyoğlu cezâ mahkemesi tarafından icâbının icrâsı zımında İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 12 Mayıs [1]306.

40) (Battal) Dersaâdet İtalya konsolato mahkemesinde derdest-i rü'yet bulunan muhâkemede şehâdetlerini istimâa luzûm görülmek üzere Sultanhamam'da mukîm ve tüccârdan Komidas Demirciyan ve Mehmed Parada ve Şamlı Mehmed önümüzdeki Mayıs onüçüncü Pazarertesi günü saat üçde konsolatoya i'zâm ettirilmeleri zımında iktizâ eden celbnâmenin i'tâsına himmet olunması iltimâs ve takrîr olunur. 15 Mayıs [1]306.

41) Şuhûd: Yunânî Mariyanetti Morayini ve Konstantin Morayini ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden Stefano Vasilyadi ve polis memuru Edhem Efendi.

Beyoğlu'nda Yeniçarşı'da mukîm Keş sokağında 67 numaralı hânede sâkine İtalya devleti tebe'âsından Lucia Bozo nâm kadın hâne-i mezkûrun bir odasını tebe'â-i devlet-i aliyyeden Georgio İlia nâm kimesneye îcar etmiş ve merkûm ise bir darb maddesinden dolayı bir müddet mahpûs iken her nasılsa sebîlî tahliye olunması üzerine mezkûr hâneye gelip nezdinde bulunan anahar ile odayı açıp elbisesini tebdîl ile gitmiş ve ferdası günü tekrar gelip hânenin

3 Metinde bu kelime "Ferik" şeklindedir.

kapısını şikest ederek merkûme Lucia'ya *"ben seni öldürürüm"* diyerek bir takım tehdidâtta ve bed muâmele ve itâle-i lisanda bulunmuş ve merkûmenin nâmusuna hâlel getirmiş olduğu bâlâda isimleri muharrer olan şuhûd ile sâbit bulunmuş olmağla merkûm Georgio'nun Beyoğlu cezâ mahkemesi'ne celbiyle te'dîbi zımnında îcâb-ı hâlin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 16 Mayıs [1]306.

42) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda mukim Vito Salerno nâm kimesne İtalya kralı biraderi prens Emade vefâtında kendi hânesine İtalya bandırasını (s.12) çekmiş idi bundan dolayı Saray-ı Humâyûn hizmetinde bulunan tabîp Yusuf Zeki Hamay tarafından zabıtaya haber vererek mezkûr bandırayı indirilmesine ısrar eylemiş İtalyalı ise tabîb-i merkûmu Beyoğlu'nda Kron kahvehânesinin ittisâlinde tesâdüf etmekle kendinin zabıtaya ihbâr etmesinin sebebini sordukda *"sen bir daha bandırayı ta'lik eder isen hânene gelip bandırayı koparıp yüzüne vururum"* gibi itâle-i lisan ve nâmusu muhill bazı tefevvuhâtta bulunmuş ve *"kuvve-i cebriye ile hânene girerim şöyle böyle yaparım"* demiş olduğu ve böyle hakk-ı duhûlü olmayan yere duhûl etmesi câiz olamayacağı gibi tabîb-i merkûmun hareket-i vakıası ise muğâyir-i nizâm olduktan maada hareket-i mebhûseyi İtalyalı marangoz Nicola Zengi ve yine İtalyalı arabacı Paolo Madelini ve Avusturyalı Paolo Marinoviç ve Yunanlı Villiam Mavrocodato ve yine Yunanlı Mavrocodato huzurlarında icrâ eylemiş idiğünden bu babda tabîb-i merkûmun Beyoğlu Ceza Mahkemesine celbiyle hakkında îcâb eden te'dîbât-ı lâzîmenin icrâ olunması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 16 Mayıs [1]306.

43) İtalya devleti tebe'âsından Tophâne'de Küçükpazar sokağında 8 numaralı hânede sâkin Benjamin Espozito Carnipo nâm çalgıcı mâhiye beş aded sîm mecidî îcar ile mezkûr hânenin bir odasında ikâmet etmekte bulunmuş ve yine hâne-i mezkûrede ikâmet etmekte ve hâne edâsını deruhde etmek iddiasında bulunan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kalyopî nâm kadın geçen hafta merkûm Benjamin hânede bulunmadığı bir zamanda merkûme Kalyopî hânenin yukarisına çıkarak İtalyalı-yı merkûmun evlatlarını darb ve familyasına bed muâmele ve itâle-i lisân ettikten sonra ol-civarın tulumbacılarının muâvenetiyle hem İtalyalının evlâdlarını ve hem de familyasını sokağa atmış ve bir daha hâneye duhûllerine musâade etmemiş ve sâlifu'z-zikr odalarında bulunan mefrûşâtlarını dahi zabteylemiş ve İtalyalı-yı merkûm ise evlâd u iyâlini lokantaya getirip yevmiye otuz kuruş vermek mecburiyetinde bulunmuş olduğundan ve bu hal ise küllî gadrini mucip bir muâmele idiğünden bu

bâbda merkûme Kalyopi'yi Beyoğlu cezâ mahkemesine celbile evvel emirde te'dîbi [ve] zarar ve ziyânını[n] tazmîni ve hukûk-ı şahsiyesinin muhafazasıyla ihkâk-ı hak buyrulması zımında İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 16 Mayıs [1]306.

44) (Battal) İtalya devleti tebe'âsından Üsküdar Bağlarbaşı'nda Tophânelioğlu caddesinde dört numaralı köşkte mukîm doktor Sosi Fuad Bey zevcesi Sâliha Râbia Hanım'ın cânib-i sefârete takdîm eylediği istid'âda Deraliyye'de Fatih'te Beylikçi Mustafa Efendi'nin konağında müstecireten sâkine merhûm Hasan Hüsnü Paşa'nın kerîmesi Naciye Hanım'ın gûyâ ki zimmetinde iki yük doksanbir bin altıyüz doksan küsûr kuruş alacağı olup bunun te'mîn-i istifâsıçun ikâmet etmekte olduğu marru'z-zikr köşk ile bağın onbeş sehm itibarıyla mutasarrıf olduğu altı sehmini ve kezâlik Balat kurbûn-de mutasarrıfe olduğu muhterik dakîk fabrikası arsasının onsekiz sehminden bir sehmini ve Kartal kazasına tabi Yakacık karyesinde vâki bir kıt'a köşkün on sehminden bir sehmini ve Selânik'te Avrathısarı kazasında kâin Puşlar çiftliği ile emlâk ve arazisinin sülûsân hisselerini meblağ-ı mezkûra mukâbil merhûn ve mahcûz (s.13) olduğundan bahsile emlâk-i mezkûredeki hisselerini bi'l-furûht esmânından tesviye-i deyn olunması hakkında aleyhine ikâme olunan dava üzerine Üsküdâr bidâyet mahkemesinde husûsât-ı mezkûreyi mutazam-ın 12 Nisan 306 tarih ve kırkdört numaralı bir kıt'a i'lâm-ı gıyâbî istihsâl ve 26 Nisan 306 tarihinde tarafına gönderilip ve fakat kendisi İtalya devlet-i fahîmesi tebe'âsından bulunduğu cihetle muâmele-i teblîğiye usûlüne sefir mutabık idiğünü dermiyan kılınmış ve hüküm bi'l-vucûh muğâyir-i kanun bulunmuş olan hükm-i gıyâbî-i mezkûre aleyhine i'tirâz ale'l-hüküm eylemiş şöyle ki:

Evvelâ davetiye varakasına tarafına verilen şerhden ve emlâk-i mezkûre tasarrufunu nâtık senedât münderecâtından ve cânib-i sefâretten ol-bâbda mahkemeye mürsel takrîr-i resmî mezâyâsından kendisinin İtalya devlet-i fahîmesi tebe'âsından bulunduğu mahkemece kable'l-hükm tezâhür etmişken dava-yı vâkûn rû'yetine mahkemenin adem-i selâhiyeti bedihî olduğu halde dava[yı] bi'r-rû'ye verdiği i'lâm keenlemeyekün hükmünde olduğu

Sâniyen bi'l-farz ve'l-takdir mahkemenin dava-yı mezkûru zât-ı maslahatça rû'yetine vazifedâr olduğu teslim edilse bile mademki kendisinin İtalya tebe'âsından bulunduğu mahkemeye rabten mürsel takrîr mufâdından tebey-yün etmiş her halde icrâ kılınan muhâkemede tercümânın huzûru lâ-büdd bulunduğ

Sâlisen Adliye Nezâret-i celîlesinin i'lâmda mebhûsun anı tezkeresi-ne gelince işbu tezkerenin cümleten muhteviyâtı dava-yı vâkıa zinhar cihet-i ta'lîk ve şumûl olduğunu esbâb-ı mezkûreye ve delâil-i sâireye mebni tarafey-nin Üsküdâr bidâyet mahkemesine celbi ve i'lâm-ı mu'terezun fihin feshiyle hâlet-i sâbıkalarına ırcânı evvel emirde vazife meselesi bi'r-rü'ye müddeiye-i mûmâileyhâ davasının rü'yeti ve masârif-i muhâkeme-i sâirenin mu'terezun aleyhaya tahmîlini İtalyalı-yı mûmâileyhâ Sâliha Râbia Hanım talep etmiş olmağın ber mûceb-i talep ve istid'â muktezasının icrâsı iltimâs olunur. 16 Mayıs [1]306.

45) Dersaâdet İtalya konsolatosu mahkemesinde derdest-i rü'yet olan bir davadan dolayı istimâ-ı şehâdetlerine luzûm görülen tebe'â-i devlet-i ali-yeden ve tüccârdan Sultanhamamında sâkin Komidas Demirciyan ve Meh-med Berda ve Şamlı Mehmed nâm kimesnelerin alafranga işbu bin sekizyüz doksan senesi mâh-ı Haziranına musâdif ikinci Pazarertesi günü saat ikide konsolatoya i'zâm ettirilmeleri zımnında iktizâ eden celbnâmenin tastîrine himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 17 Mayıs [1]306.

46) Nişantaşı'nda Şafak Gazinosu'nun müste'ciri İtalya devleti tebe'âsından Mike Bofe geçen Cumartesi akşamı dört raddelerinde gazi-nosunda bulunduğu zamanda yine Nişantaşı'nda ikâmet etmekte bulunan Ahmed Paşa'nın arabacısı Rıza hâlet-i sekirde olduğu halde mezkûr gazi-noya duhûl ederek bir konyak kadehini alarak yanındaki masaya gidip kuûd eyledi on dakika sonra Ali Bey refakatinde Şükrü nâmında bir şahıs ile ga-zinoya duhûl ederek mûmâileyh Ali Bey Rızayı gördüğünde Şükrü ile beyn-lerinde husûmet ve adâvet olduğu ve o esnada beynlerinde muaraza zuhûra geleceğinden havfle İtalyalı-yı merkûma ihbâr etmesi üzerine mezkûr gazino derûnunda bir vakıa zuhûra gelmemek için Ali Bey Şükrüyü alıp taşraya çıkar-masını merkûm Mike rica eylemiş (s.14) ve Ali Bey dahi Şükrüyü alıp taşraya çıkmış olduğundan merkûm Rıza İtalyalıyı çağırdığında *"ben birini öldürmek isterim"* demesiyle elindeki baston ile şişe ve kadehleri şikest ettikten sonra kıyâm eyledi ve fesini koy gel diyerek ve İtalyalı ise yorgun olduğundan bahisle gitmeyeceğini söylediğinden Rıza bastonu alarak gazinonun gerü kapı ner[dü] banlarından çıkıp orada durarak Parpa buraya gel demesi üzerine İtalyalı-yı merkûm şüphe etmeyerek yanına vardığında merkûm Rıza elindeki ihfâ ey-lediği kama ile göğsünün sol tarafına vurmuş ve ben seni cerh eyledim iki üç kere söyleyerek kamayı yere ilka edip berâberinde bulunan Muhyiddin kamayı

alarak firâr eylediler işte vukûât-ı meşrûhayı gören hizmetkâr Kosta ve İspiro ve Onnik ve çalgıcı Antonyo Manzarine ve Vasil Gabriel ve duvarcı Corci ve bunlardan mâada pek çok gören vardır ifâdâtı sırasında beyân kılınacağı[nı] merkûm İtalyalı bâ-istid'â talep ve dava ederek merkûm Rıza'nın hareketi ise mucâzât-ı şedîdeyi müstelzim ef'âl-i kabîhadan ma'dûd bulunmuş olduğundan serîan bunun hakkında iktizâ eden tahkîkât ve tetkîkâtın icrâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur 17 Mayıs [1]306.

47) İtalya devleti tebe'âsından Üsküdar'da Tophânelioglu caddesinde 4 numaralı köşkte mukîm doktor Sosi Fuâd Bey zevcesi Sâliha Râbia Hanım'ın cânib-i sefârete takdîm eylediği istid'âda Der-aliyyede Fatih'te Atpazarı'nda beylikçi Mustafa Efendi'nin konağında müste'cireten sâkine Hasan Hüsnü Paşa'nın kerîmesi Nâciye Hanım'ın gûyaki zimmetinde iki yük doksanbir bin altıyüz doksan kûsûr kuruş alacağı olup bunun te'mîn-i istifasiçün ikâmet etmekte olduğu mârru'z-zikr köşk ile bağın onbeş sehm itibarıyla mutasarrıfe olduğu altı sehmini ve keزالık Balat kurbünde mutasarrıfe olduğu muhterik dakîk fabrikası arsasının onsekiz sehminden bir sehmini ve Kartal kazasına tabi Yakacık karyesinde vâki bir kıt'a köşkün on sehminden bir sehmini ve Selânik'de Avrathisarı⁴ kazasında kâin Puşlar çiftliği ile emlâk ve arazisinin sülûsân hisselerini meblağ-ı mezkûra mukâbil merhûn ve mahcûz olduğundan bahsile emlâk-i mezkûredeki hisselerini bi'l-furûht esmânından tesviye-i deyn olunması hakkında aleyhine ikâme olunan dava üzerine her ne kadar kendisi tarafından İtalyalı idiğü iddia olunması ve gönderilen ihzâr varakası üzerine İtalyalı olduğunun beyân ile kabul olunmamış ve mensup olduğu sefâreti cânibinden bir kıt'a takrîr gönderilmiş ise de Üsküdar bidâyet mahkemesinden husûsât-ı mezkûreyi mutazammın 12 Nisan 306 tarih ve 44 adedi hâvî bir kıt'a i'lâm-ı gıyâbî istihsâl ve 26 Nisan 306 tarihinde tarafına nâ-meşrû sûrette irsâl kılınmış ve hükmü bi'l-vucûh muğâyir-i kanun bulunmuş olan i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûre aleyhine i'tirâz ale'l-hükm eylemiş şöyle ki davetiye varakasına tarafından verilen şerhden ve emlâk-i mezkûreye tasarrufunu nâtık senedât münderecâtından ve cânib-i sefâretten ol-bâbda mahkemeye mürsel resmi takrîr mezayâsından kendilerinin İtalya devlet-i fahîmesi tebe'âsından bulunduğu mahkemece kable'l-muhâkeme tezâhür etmiş iken dava-yı vâkıanın rü'yetine mahkemenin adem-i selahiyeti bedîhî olduğu halde dava-yı bi'r-rü'ye verdiği i'lâm keenlemeyekün (s.15) hükmünde olduğu ve bi'l-farz ve'l-takdir mahkemenin dava-yı mezkûru zât-ı maslahatça rü'yetine vazifedâr olduğu

4 Metinde bu ifade "Atpazarında Hisari kazasında" şeklinde olup bu ifadenin sehven böyle yazıldığı 44 no'lu hükümden anlaşılmaktadır

teslîm olursa bile mademki kendisinin İtalya devleti tebe'âsından bulunduğ u mahkemece resmen mürsel tahrîr mufâdından tebeyyün etmiş her halde [icrâ] kılınan muhâkemed e tercüman ın huzuru lâ-büdd olduğ u ve Adliye nezâret-i celîlesinin i'lâm da mebhûsun an h tezkiresine gelince işbu tezkirenin cümle-i muhteviyat ı dava-y ı vâkıa zinhar cihet-i taalluk ve şumûlü olmad ığ ı ve esbâb-ı mezkûre ile ileride dermiyân kılınacak delâil-i sâireye mebnî mezbûre Naciye Hanım ın Üsküdâr Bidâyet mahkemesine celbi ve i'lâm-ı muterezun fihin fes-hiyle tarafeynin hâlet-i sabıkalarına ırcân ı ve husûs-ı mezkûrda mahkeme-nin vazifedâr olmad ığ ının tahrîrini ve müddei-i mûmâileyhâ davasının reddini ve masârif-i muhâkeme ve sâirenin mu'terezun aleyhaya tahmîlini İtalyalı-y ı mûmâileyhâ Sâliha Râbia Hanım talep etmiş olmağ ın ber-mûceb-i talep ve istid'â muktezasının icrâs ı iltimâs olunur. 17 Mayıs [1]306.

48) İtalya devleti tebe'âsından ve Trablusgrap tüccârlarından Eugenie Rebib ve birâderleri Saltori ve şurekâs ı tarafından sefârete verip aynen takdîm kılınan istid'â münderecâtına nazaran îcâbının icrâs ı zımnında makâm-ı Meşîhatpenâhiye tebliğ buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve tahrîr olunur. 17 Mayıs [1]306.

49) İtalya devleti tebe'âsından Giustiniani Bartolomeo nâm tâcirin Bi-rinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediğ i bir kıt'a i'lâm mûcebince Sakız mutasarrıf-ı sâbık ı merhûm Kemal Bey zimmetinde maa güzeste ve masârif-i muhâkeme sekizyüz aded lirâ-y ı Osmânî alacağ ı olup meblağ-ı mezbûrun tahsîli zımnında dâire-i icrâdan müteveffâ-y ı muşârunileyhin hal-i hayatında meblağ-ı mezkûrdan yalnız sekizbin sekizyüz doksan üç kuruş istîfâ edilmiş ve kûsur kalan meblağ dahi istîfa olunmakta iken muşârunileyhin vefât ı vukubul-muş ve hîn-i vefâtında emvâli hukûmet-i mahalliye tarafından taht-ı temhîre alınmış olduğ u ve muahharan mahdûmu Saray-ı Humâyûn kâtiplerinden izzetlû Ali Ekrem Bey Sakız'a gidip memhûr olan emvâlin mührünü fekk ede-rek merhûm muşârunileyhin kâffe-i emvâlini ahz ile Dersââdete îsâl eylemiş olduğ u Sakız'dan Ticâret İcrâ Dâiresine bildirilmiş ve ş u halde mûmâileyh Ali Ekrem Bey'in hareketi nazar-ı kanunda kendisinin mes'ûliyetini îcâb ettirir mevâddan bulunmuş idiğ unden mûmâileyh Ali Ekrem Bey'in Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisi'ne celbiyle merhûm pederinin deyni olan meblağ-ı mezbûru andan maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli hususu taht-ı hükm ve i'lâma rabtını tâcir-i mûmâileyh bâ-istid'â talep etmiş olmağ ın ol-vechile icâb-ı hâlin icrâs ı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 19 Mayıs [1]306.

(s.16) 50) Haydarpaşa'da mukîm İtalya devleti tebe'âsından Genaro De Torres nâm lokantacının hizmetinde bulunan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Niko nâm kimesne merkûm Genaro'nun beş yaşında bulunan mahdûmu Mikele'ye fi'li şenî' icrâsına tasaddî etmesi üzerine çocuğun vâlidesi tarafından o anda Haydarpaşa zabıta memuru Salih Efendi'ye ihbar-ı keyfiyetle şikâyet eylemiş ancak mumâileyh Salih Efendi merkûmenin şikâyetine sem' u itibâr etmedikten mâada hâtuna bed muâmele edip def eylemiş olduğu ve merkûm Niko'nun dahi şu fi'le tasaddî ve hareketinden ve mumâileyh Salih'in vazîfe-i memuriyetinde olan tekâsülû ve zaten merkûm Genaro'nun hakkında kullandığı muâmelede gayr-ı muhik olduğunun haklarında iktizâ eden te'dibât-ı lâzîme-i kanuniyenin icrâsını merkûm Genaro bâ-istid'â talep eylemiş olmağ- la ber-mûceb-i istid'â husûs-ı meşrûh Üsküdar cezâ mahkemesinde rû'yetiyle ihkâk-ı hak buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 19 Mayıs [1]306.

51) İtalya devleti tebe'âsından J. B. Dalcio'nun Kartal karyesi sâkinlerinden ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden müteveffâ Dimitraki zevcesi müteveffiye Panayot kadının kebîr oğlu Olmes zimmetinde bâ-i'lâm-ı ticâret malûmu'l-mikdar mebâliğ alacağı olup mebâliğ-i mezbûrenin tahsîli zımnında i'lâm-ı mezkûr mevki-i icrâya vaz' olunarak medyûn-ı merkûmun pederinden müntakıl emlâkinin furûhtuna teşebbüs olunmuş ise de müteveffiye-i merkûmenin diğer veresesi olduğu ve işbu veresenin hüviyet ve kimlerden ibâret olduğu mahallinden musaddak elde bir kıt'a ilm u haber olmadıkça dâyin-i merkûm bu bâbda istîfâ-yı matlûb etmesi mümkün olamayacağı umûr-ı tabiiyyeden bulunmuş olmakla bu halde mes'ele kaç şahsa münhasır olduğu ve mirasçılar kebîr olup olmadıkları ve ber-hayat olduklarına dair mahalli hükûmeti vesâtatiyle oranın imam ve muhtar ve çorbacılarından musaddak bir kıt'a ilm ü haber alarak bu tarafa iâde ve irsâli hususunda hükûmet-i muşârunileyhâya iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 22 Mayıs [1]306.

52) İtalya devleti tebe'âsından Yeniköy'de sâkin Justinio Umberto Ankarani nâm kimesne gördüğü anda tanıyacağı Yeniköy mahallesi ahalisi evladlarından kayıkçı ve balıkçı on nefer kendisine küllî yevm sokakta bed muâmele ve tahkîrde bulunduklarından ve hatta merkûm İtalyalı gecelerde taşraya çıkamamak derecesine vardığı ve merkûmünün efkârları bir fenalığa müstenid olacağı ve bu hal ise çirkin ve ma'delete munâfi bir hal olduğundan bunların İtalyalı-yı merkûm hakkında bir daha böyle muâmelede bulunmamaları

zımında kendilerine iktizâ eden tenbihât ve bu hâlin adem-i tekerrürü için te'mînât-ı mukteziyenin i'tâsına⁵ mecbur buyrulmaları taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur . 21 Mayıs [1]306.

(s.17) 53) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Kumbaracı mahallesinde Mektep sokağında 26 numaralı hânede mukîm Maria Pelucetti nâm kadın geçen Pençşenbe günü sokaklarından geçen bir Bulgar'dan iştirâ eylemiş olduğu enginâr fiyatından dolayı beynlerinde munâzaa vukubulmuş ve merkûm Bulgar ol-civarda bulunan merkez zabıtaya murâcaat ederek Süleyman Çavuş gelip hod be hod hâneye girerek merkûm Maria'yı kakarak sen bu Bulgarı demir ile vurdun deyu ısrar ile bir takım bed muâmelede bulunmuş ve çavuş-ı merkûmun hareketi ise nizâma muğâyir olmağla Beyoğlu cezâ mahkemesine celbiyle te'dibi zımında taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 22 Mayıs [1]306.

54) (Battal) İtalya devleti tebe'âsından Dersaadet'te Yıldız hânında 11 numaralı odada sâkin François Constantini nâm tâcire tebe'â-i devlet-i aliyeden Kostantino Kosodi tarafından (gûya mösyö J. Floriani'ye ikibin frank medyûn idiğü) ikibin dokuz yüz küsûr frankın haczine dâir olan istid'â meblağ-ı mezkûrun güzeste ve masârifıyla berâber merkûmdan te'diyesine mahkeme-i ticâretten verilen i'lâm-ı gıyâbî teblîğ olundukda merkûm Constantini tarafından şu yolda i'tirâz olunur ki: evvela i'lâm-ı mezkûrun verildiği anda kendi sağır sinnde olduğu, saniyen 1 Şubat 1888 tarihinde yani hacz-i mezkûrun edildiği sırada mûmâileyh mösyö Floriani'ye hiçbir paraca medyûn olmadığı ve sâlisen hem muhâkemenin cereyânı vaktinde ve hem de muhâkemenin husûlünden sonra sâdır olan evrâkın teblîğâtından mahrûm olduğu zira olzamanda Dersaadet'ten ğâib bulunduğuna binâen hacz-i mevzûun reddiyle [keen]lemyekün hükmünde tutulması ve işbu i'tirâzın itibarıyla müddei merkûmun mahkemeye celbini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmasıyla icâb-ı hâlin icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur.

55) 27 Zilhicce 79 tarihinde Antalya'da İtalya konsolos memuru nasb olunmuş olan Enrico Miliyoti'nin vukû-ı infisâliyle yerine bu defa Augusto Fon nâm zât konsolos memuru nasb ve tayîn kılınmış olmağla memuriyetinin tanılması zımında iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Mayıs [1]306.

5 Metinde bu kelime "i'tâyâ" şeklindedir.

(s.18) 56) Beyoğlu bidâyet cezâ mahkemesi'nden altı mâh mahbûsiyetiyle mahkûm bulunan İtalya devleti tebe'âsından Francesco Cigala'dan ahz ve emânette bulunan bir aded sîm saat ve bir çakı ve bir pasaport merkûmun zevcesi Maria'ya teslim edilmesi taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 30 Mayıs [1]306.

57) (56) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Kurşunlu hân ittisâlinde 16 ve 17 numaralar ile murakkam mağazalarda mukîm tâcir Nâim Benzonana'nın cânib-i konsolatoya takdîm etmiş olduğu bir kıt'a istid'âya nazaran merkûm bundan akdem hazır elbise satmak üzere tebe'â-i devlet-i aliyyeden Balat'ta Selânikli Avram Behâr'ın hânesinde Yarım Balat sokağında mukîm Hâim Fresco ile akd-i şirket ederek İstanbul'da Küçük Barnatan hânın alt katında isticâr etmiş oldukları odadan geçenlerde şerîki merkûm Fresco yüzelli aded pantolon diktirmek üzere bi'l-iğfâl bir mikdar kumaş ve mağazanın çeşidini düzmek bahânesiyle bin yüz kuruş dahi alıp ne mezkûr pantolonları ve çeşitleri getirmiş olduğu halde kendisinin de ğâib olması üzerine hal-i keyfiyet İstanbul müddeiumûmî makâm-ı âlîsine bildirildiği esnalarda yahudilerin geçen paskalya yortusundan bi'l-istifâde mezkûr odanın anahtarı hânın odabaşısı yedinde bulunduğu halde merkûm Hâim mezkûr hânın kahvecisiyle bi'l-ittifâk âlât-ı mahsûsa ile odanın kapısını kuşâd ile bir takım eşyâ ve oda derûnunda bulunan demir kasayı bi's-şikest bin altıyüz onbir kuruşla üç aded Rumeli demiryol tahvîlâtı sirkat etmiş oldukları yortunun üçüncü Pazar günü mezkûr odayı açtıklarında anlaşılması üzerine derhal civâr polis dâiresine ihbâr-ı keyfiyetle tahkîkât ve tahrîrât-ı vakıa neticesinde eşyâ-yı mesrûkanın bir kısmı kahvecinin hânesinde bulunarak elân polis dairesinde mahfûz bulunması cihet[iy]le maznûnân-ı merkûmânın taht-ı tevkîfe alınmasıyla muâmele-i nizâmiyesinin îfâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 31 Mayıs [1]306.

58) (57) Dersaâdet'te Yıldız hânı'nda 11 numaralı odada sâkin François Constantini nâm tâcir aleyhine ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kostantino Kosodi lehine olarak Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisi'nden verilen 24 Kanunievvel 1305 tarihli i'lâm-ı gıyâbîde guyâ merkûm François'nın bir kıt'a defter mücebine J. Floriani nâm kimesneye ikibin dokuzyüz kırksekiz frank ve kırkbeş santim deyni var diyerek 1 Şubat 1888 tarihinde meblâğ-ı mezkûr üzerine vaz' olunan hacz tasdîk edilmiş ve bu bâbda vukubulan istid'â üzerine meblâğ-ı mezkûr güzeşte ve masârif-i muhâkeme ile berâber (s.19) merkûm François'dan tahsiline sâlifü'z-zikr i'lâm-ı gıyâbîde karar verilmiş ve karar-ı

mezkûr merkûm François'ya tebliğ olundukda adem-i kabul ile aleyhine şu vechile i'tirâz eder şöyle ki; evvelâ, haczin vaz'ı zamanında kendisinin sağır bulunduğundan ve hiçbir varaka-i resmiyenin ahz u imza etmesine mezu'n olmadığı ve hacz-i mezkûr vasisine tebliğ olunacağı yerde kendisine tebliğ edilmesi muv[a]fık-ı hâl [ve] maslahat olamayacağı derkârdır sâniyen, tarih-i mezkûrda haczin vaz' edildiği sırada merkûm Floriani'ye bir akçe deyni olmadığı gibi miyânelerinde cârî olan hesab kat' edilmişti sâlisen ol-vakit merkûm François Dersaâdet'te bulunmadığından esnâ-yı muhâkemede teâtî olunan evrâk kendisine tebliğ olunmamıştır işte bu esbâb-ı meşrûhadan hükm-i gıyabî-i mezkûrun feshini ve hacz-i mevzu'un ve esnâ-yı muhâkemede şifâhen serd u beyân edeceği delâilden nâşî fekk u ref'i ve masârif-i muhâkeme ve sâirenin merkûm Kostantin Kosoda'ya tahmîli zımnında mahkemeye celbiyle ihkâk-ı hak buyrulmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ol-vechile icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 31 Mayıs [1]306.

59) (58) Yakup ve Büyük Hüseyin ve Mehmet ve Küçük Hüseyin nâm kavaslar ile kapıcı Aristidi konsolato tarafından vukubulan emr-i kat'î üzerine vazifelerini îfâ etmiş olduklarından ve bu bâbda olan hareketlerinin istimâi ise mezkûr konsolatoya âit vezâîfden bulunmuş olmağla işbu müzekkere-i mebhûseye cevâben tezyîline ibtidâr kılındı. 2 Haziran [1]306.

60) (59) İtalya devleti tebe'âsından ve tüccârdan mösyö Yuda Benbassad'ın devlet-i aliyye tebe'âsından Aynacıoğlu Raben Kohen zimmetinde bedel-i sulh olarak matlûbu bulunan elli aded lirâ-yı Osmânî'nin tahsîli hakkında 22 Muharrem 307 ve 6 Eylül 305 tarihli ve 168 adedli gıyâben ve ba'de'l-i'tirâz 19 Ramazan 307 ve 16 Nisan 306 tarihli ve 39 numaralı Birinci Mahkeme-i Ticâret'ten vicâhen sâdır olan iki kıt'a i'lâmlar usûlü dâiresinde mahkûmunaleyh-i merkûm Raben Kohene tebliğ olunmuş olduğundan i'lâm-ı mezkûrların tenfizleri zımnında medyûn-ı merkûmun îfâ-yı deynden muhâlefeti takdirinde Galata'da Havyar hânında 46 numaralı odada mukîm sarrâf Şaban Nahman Benbassad zimmetinde medyûn-ı merkûmun matlûbu kırk aded lirâ-yı Osmânî'nin taht-ı hacze alınmasıyla tahsîli ve Dersaâdet'te Acem hânında medyûn-ı merkûmun mağazasında bulunan emvâl-i ticâriyesinden mütebâki kalan meblağâ kâfi mikdârının haczi ile usûlü dâiresinde bi'l-müzâyede furûhtu ve esmân-ı hâsılasından istîfâ-yı matlûb olunması bâbında icra memuriyet-i behiyyesine havâlesi İtalyalı merkûm (s.20) Yuda Benbassad'ın vekîl-i musaddakı Pandelaki Kalçanidi Efendi

tarafından bu kerre bâ-arzuhal istid'â olunmağla icâb-ı kanûnîsinin icrâsı iltimâs olunur. 24 Şevval [1]307 ve 31 Mayıs [1]306.

61) (60) Galata'da Borsa civarında Şekerci hânda mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Vasilaki Baltacı ve Teryande Philippidis Dolis nâm kimesneler tarafından Rosita Afromarya nâmıyla litoğrafya ile tahrîr eylemiş oldukları ihbârât-ı ticâriye tarzında olarak 5 ve 17 Mayıs 1890 tarihiyle Dersaâdet ve diyâr-ı ecnebiyede tanıtmış oldukları nüshada Dersaâdet'te sâkin İtalya devleti tebe'âsından ve tüccârdan Antonio Ceraci'nin nâmus ve itibarına hâlel ve şikest eder bazı akvâl derc eyledikleri ve işbu akvâl-i münderecenin İtalya'da Mesine şehrinde "Gazete De Mesine" nâm gazetede neşr ve i'lân olunmuş idigünden ancak mezkûr Rosita De Ceraci imzasıyla yazılan telgraf sahte olup işbu sahtekârlık Ceraci'nin yazmış olduğu telgraf-ı asliye Telgrafhânenen lede't-tatbik anlaşılaçağı derkârdır bu halde merkûmânın etmiş oldukları şu hareket muğâyir-i kanun bulunmuş olduğundan mahkeme-i cezâiyeyle celbeleriyle haklarında iktizâ eden te'dîbât-ı lâzîmenin icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 5 Haziran [1]306.

62) (61) Galata'da Cizvit kilisesi civarında mukîm İtalya devleti tebe'âsından Nesim Giacomo nâm kimesne ile tebe'â-i devlet-i aliyyeden Galata'da Beyzâde sokağında 37 numaralı mağazada sâkin Hacı Ali bin Hasan miyânelerinde mün'akid olan bir kıt'a mukâvelenâme mûcebince mağaza-i mezkûrda bulunan kâffe-i eşyâ ve edevâtı elli aded lirâ-yı Osmânî mukabilinde merkûm Ali İtalyalı-yı merkûma furûht eylemiş ve ale'l-hesâb olarak beş aded lirâsını peşînen almış olduğu halde henüz ber mûceb-i mukâvele teslimi meşrût olan eşyâ ve edevât-ı mebhûseyi merkûm Ali teslim etmemiş ve ale'l-hesab peşînen almış olduğu meblağın dahi pişmanlık olarak üç mislini vermekden ve mukâvelenin icrâsından imtinâ' eylemekte bulunduğundan bu halde merkûm Ali'nin Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle marru'l-arz mağazanın eşyâ ve edevâtıyla teslimi mecbur edilmesi ve olamadığı takdirde meblağ-ı mehûz-ı mezkûrun üç mislinin i'tâsına maa fâiz ve masârif-i muhâkeme ve sâireye taht-ı hükm ve i'lâma rabt olunmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 6 Haziran [1]306.

(s.21) 63) (62) Bursa'da bulunan İtalya konsolos vekâletine Hudâvendigâr vilâyet-i celîlesi tarafından 1 Mayıs 306 tarihli ve 4 numaralı

yazılan tahrîrâtta anlaşıldığı vechile Lefke demiryolu amelesinden her ikisi İtalyalı bulunan katil Braşkeva oğlu Mateo ile maktul Obezico Papi üzerlerinde olan akçe ve eşyanın mikdar [ve] cinsini mübeyyin vekâlet-i mebhûseye verilip andan buraya gönderilen bir kıt'a sûreti leffen takdîm kılınan defterde mahall-i vakıya giden müddeiumûmi muavini ve azanın yevmiye ve ücret-i rûkûbiyelerine üçyüz elli kuruş alınmış olduğu görülmüş hâlbuki kâtil ve maktûl İtalyalı olduğu halde bunlar için mahall-i vakıya giden müddeiumûmi muâvini ve a'zânın yevmiye ve ücret-i rûkûbiye nâmıyla akçe almaları mesbûku'l-emsâl olmadığından sâlifuz-zikr alınmış olan üçyüz elli kuruşun istirdâdı zımında vilâyet-i muşârunileyhâya iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 6 Haziran [1]306.

64) (63) İtalya devleti tebe'âsından Halep'de mukîm tüccârân-ı mutebereden Cope hakkında icrâ kılınan sirkat maddesinden dolayı derdest bulunan tahkîkâtta gûya merkûm Cope familyası tebe'â-i devlet-i aliyyeden olduğu iddiasıyla konsolato tercümanının huzur ve müdâhalesi mahallî mahkemesi tarafından kabul olunmamaktadır hâlbuki sâlifuz-zikr Cope familyasının yedinde bulunan evrâk-ı resmiyeden familya-yı mezbûr İtalyalı olup tebe'â-i devlet-i aliyyeden olmadığı müstebân bulunmuş olduğundan ol-sıfat ile tanınması zımında iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 7 Haziran [1]306.

65) (64) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Leon hanında mukîm A. Madele nâm tâcirin tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve 21 numaralı Şirket-i Hayriye vapurunun kapudanı bulunan Palasi Zeharyadis zimmetinde bâ-sened kırkdört aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûmun mahkeme-i ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 11 Haziran [1]306.

(s.22) 66) (65) İtalya devleti tebe'âsından Giovanni Ğardenki'nin Beyrut'ta mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Selim Sâbit Efendi'den her biri bin yedyüz altmışaltı frank olmak üzere iki kıt'a poliçe mücebince üçbin beşyüz otuziki frank alacağının tahsîli için Beyrut'ta bulunan vekîli Surî Efendi marifetiyle Beyrut mahkeme-i ticâreti tarafından mûmâileyh Selim Sâbit Efendi aleyhine istihsâl olunan 9 Rebîulevvel 95 tarihli ve 55 numaralı i'lâm-ı gıyâbî 8 Mart 1294 tarihinde medyûn-ı mûmâileyhe teblîğ olunduğu ol-vakit Beyrut

vâlisi Azîz Paşa tarafından konsolatoya yazılan tahrîrâtta müstebân olmuş ve i'âm-ı mezkûr icrâ olunarak medyûn-ı mûmâileyh haps olundukda bin frank te'diye edip kûsûr kalan meblağ yirmibeş günden sonra te'diye edeceğini taahhüt etmiş ancak vekîl-i merkûmun vukû-ı vefâtı ve dâyin Dersaâdet'te bulunması hasebiyle medyûnun vukûbulan sâlifü'z-zikr taahhüdü icrâ ettirilemediği ve şimdi ise dâyin-i merkûm bizzât Beyrut'a gidip i'âm-ı mebhûsun icrâsını talep etmiş ise de mahallî icrâ memuru tebliğ ilmühaberî mevcut olmadığından bahisle icrâ edemeyeceği cevabını vermiştir hâlbuki vaktiyle i'âm-ı mezkûr medyûn-ı mûmâileyhe tebliğ olunduktan mâada icrâ bile edilmiş olduğu evrâk-ı resmiye-i mevcûde ile müsbet ve ilmühaber meselesine gelince ol-zaman mezbûr ilmühaber ora icrâ komitesi'nde hıfz olunmak üzere tevdî eylediği ve muahharan işbu komite'nin lağv veya mahall-i âhere naklin-den dolayı mezkûr ilmühaber zâyi olmuş ise zâyi meselesi dâyin-i merkûma taalluk eder ciheti olmadığı ve İtalyalı-yı merkûm ise fakîrû'l-hâl ve evlâd u iyâl sahibi olup ancak i'âm-ı mezbûrun icrâsiçûn Beyrut'a azîmet etmiş olduğundan artık ber-vech-i meşrûh i'âm-ı mezkûr icrâsının avk u te'hîrine mâni esbâb-ı mûcibe-i kanûniye olmadığından bu hâlde icrâsına ve mutazammın olduğu mebâliğin tahsîli dâyin-i merkûma i'tâsı husûsuna mahall-i mezkûr icra memuriyetine iktizâ eden evâmîr-i serîanın tastîr buyrulması temennî olunur. 12 Haziran [1]306.

67) (66) İtalya devleti tebe'âsından Yedikulede mukîm Pietro Palman nâm kimesnenin Fransa'da Lille şehrinde sâkin Edmondo Paolo (S) nâm şerîkinden Yedikulede inşâ olunmuş olan gâz fabrikasında edilen inşaattan dolayı sekizbin yüz elliüç frank ve altmış santim alacağı olduğundan bahisle meblâğ-ı mezbûrun kimesneye verilmemesi zımnında Galata'da Bereket hânında mevkii bulunan Dersaâdet Gaz Şirketine bâ-varaka-i resmiye mukaddema ihtâr olunmuş idi şimdi ise şirket-i mezkûre tarafından meblağ-ı mezbûrun bir miktarı verilmiş ve bâkî kalan altı bin beşyüz seksen beş frank ve doksan santimin tesviyesiçûn şirket-i mezbûre tarafından iki kıt'a çek verileceğinden mezkûr çekler te'diye olunduğu halde ihtâr-ı mezkûrun keenlem-yekün hükmünde tutulması zımnında hân-ı mezkûrda bulunan gaz şirketine icrâ-yı tebliğât buyrulması[nı] İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 18 Haziran [1]306.

(s.23) 68) (67) 18 Şevval 302 tarihli emirnâme mücebince Bandırma'da bulunan Yunan konsolosu[na] muvakkaten İtalya devleti tebe'âsının umûr ve

husûsât-ı vâkıalarının rü'yet ve tesviyesi ihale edilmiş idi muahharan sıfat-ı mezkûru merkûmdan ref edilmiş idiğü ve bundan sonra merkûmun sıfatı tanılmaması zımnında hükûmet-i mahalliyesine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve tahrîr olunur. 20 Haziran [1]306.

69) (68) İşkodrada tevellüt etmiş olan Stefano Piyanki veledi Giacomo nâm kimesne çend sene akdem Venedik'e gidip orada ikâmet etmekte olduğı esnâda tâbiyyet-i Osmâniye'nin terki ve İtalya tâbiyyetine dehâleti zımnında Bâbîâliye bi'l-mürâcaa Tâbiyyet Nizâmnâmesi'nin beşinci bendine tevfi-kan bu bâbda iktizâ eden irâde-i seniyyeyi istihsâl ve işbu irâde-i seniyyenin sudûr eylemiş olduğı Roma sefâret-i seniyyesinin alafranga 15 Teşrinisâni 1879 tarih ve 11288 numara ile Venedik şehbenderliğine meb'ûs tahrîrâtan müstebân olmuş ve merkûm Piyanki sâlifü'z-zikr irâde-i seniyyenin ahkâmına istinaden İtalya devleti tâbiyyetine dehâlet etmiş ve hatta İşkodra'da bulunan İtalya konsolosu tarafından dahî 10 Mart 1880 tarihli tahrîrâtla olvakit mahall-i mezkûrda olan vâli-i vilâyete ihbâr-ı keyfiyet edilmiş ve şimdi ise merkûm Payanki Venedik'de vefât edip hal-i hayatında yapmış olduğı vasiyetnâme mücebince Venedik'de ve İşkodra'da bulunan kâffe-i emlâk ve emvâl-i metrûkesi Venedik'de mukim zevce-i metrûkesi Teresa Mozanni binti Andrea nâm hatunu terk eylemiş ve gûya müteveffânın hükm-i nizâmı icrâ etmeksizin Venedik'e gitmiş olmasına mebni hakkında tebe'â-i devlet-i aliyye sıfatıyla muâmele olunacağı vâli-i vilâyet tarafından beyân ve iddia olunmakta idiğü anlaşılmış hâlbuki bâlâda bast u beyân olunduğı vechile müteveffâ-yı merkûm vaktiyle hükm-i nizâmı tamamıyla icrâ eylemiş olduğı Roma sefâret-i seniyyesinin mârru'l-arz tahrîrattan müstefâd olmuş olmağla bu halde müteveffâ-yı merkûmun sıfat-ı ecnebiyesinin tanınması zımnında İşkodra vilâyetine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve tahrîr olunur. 21 Haziran [1]306.

70) (69) Şuhûd: Anastaş ve kotoncu İziya veledi Nikolaki Dimitri ve muayene-i tâm dahi leffen takdîm kılınmıştır.

Tophâne civarında Çukurbostan'da 3 numaralı hânede ikâmet etmekte bulunan İtalya devleti tebe'âsından Pietro Gorini veledi Giovanni nâm duvarcı tarafından verilen istid'âya nazaran Mayıs onyedinci Pençsenbe günü saat birbuçuk raddelerinde kendi hânesinin önünde bir arbeye istimâ edip işbu arbeye ne olduğunu tahkîk etmek için kapısının önüne çıkmak ve orada 19 yaşında ve muahharan ismi Kâzım olduğı tahakkuk eden bir şahıs gûya pencerinin birinden üzerine su atılmış olduğı iddiasında bulunup ve İtalyalı-yı

merkûm ve evlâd u iyâline bed muâmele ve ağza alınmayan ve nâmusu muhill bir takım sözler söylemiş ve bunun üzerine İtalyalı-yı merkûm Kâzımı kakmasından boğazına vurmuş ve merkûm Kâzım bir sandalye alıp İtalyalı-yı merkûm üzerine hucûm etmiş ise de orada bulunan bazı kesân aralarına girip tefrîk etmişler ve bir müddet sonra yine gelip refakatinde bir asker ve iki kadın olduğu halde setresinin altında ihtifâ eylemiş olduğu bir baston ile sağ eline darb ve işbu darbdan dolayı İtalyalı-yı merkûm sekiz gün hasta olup işinden geri (s.24) kalmış olduğundan merkûm Kâzım hakkında iktizâ eden te'dibât-ı lâzîmenin icrâsı zımında Beyoğlu Ceza Mahkemesinde rü'yetiyle ihkâk-ı hak buyrulmasını sâlifü'z-zikr istid'âda talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 23 Haziran [1]306.

71) (70) Cenevre'de mukîm İtalya devleti tebe'âsından Angelo Master Angelo nâm kunduracının Hidîv-i Mısır hazretlerinin akrabasından olup şimdi Dersaâdet'te bulunan Hüseyin Bey nâm zâttan kundura esmânından dolayı 241 ve masârif-i muhâkeme olarak 171 ki cem'ân dörtyüz oniki frank alacağı olup meblağ-ı mezbûrun tahsîlîçün her ne kadar Mısır'da iken mutâlebe eylemiş ise de ahzına destres olamadığı ve İtalyalı-yı merkûm ise esnâf takımından bulunduğu ve mûmâileyh Hüseyin Bey şimdi burada olduğu cihetle meblağ-ı matlûb-ı mezbûrun i'tâ ve tesviyesi zımında iktizâ eden tenbihât ve tebliğâtın icrâ buyrulmasını devlet-i müşârunileyhâ sefiri iltimâs ve takrîr eder. 23 Haziran [1]306.

72) (71) İtalya devleti tebe'âsından Mariano Elizo nâm kasabın konsolatoya verip bir sûreti leffen takdîm kılınan istid'âsından anlaşıldığı vechile Tophâne'de Taşçioğlu Salhânesi'nde mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccardan Mustafa nâm kimesne tarafından 19 Haziran 306 tarihinde İtalyalı-yı merkûma tebliğ ettirdiği protestosunda gûya yedibin kuruş alacağı olup meblağ-ı mezkûru vermemek üzere merkûm Mariano mağazasını ahara devr edeceğinden bahisle meblağ-ı matlûbu üç gün zarfında te'diye etmediği halde aleyhine ikâme-i dava birle masârif-i muhâkeme zarar ve ziyân ve ücret-i vekâlet tazmînine mes'ûl tutacağı[nı] beyân eylemiş hâlbuki merkûm Mustafa ol-mikdar alacağı olmayıp ve eğer alacağı var ise İtalyalı-yı merkûm ile miyânlerinde cârî olan muhâsebe rü'yet olunsun ve eğer bu bâbda matlûbu var ise icâbına bakılacağı ve muhâsebeleri rü'yet olunmadıkça borcu olup olmadığı[nı] bilemeyeceğini tezkâr ve mağazanın devri meselesine gelince İtalyalı-yı merkûmun husûsât-ı vâkıasına kimesne müdahaleye selâhiyeti

olamayacağı ve bundan dolayı merkûm Mustafa mahkemeye murâcaat edecek olur ise bu yüzden mütevellid zarar ve ziyân ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet ve sâire kendisine âid ve râci olacağını bilmek ve âna göre hareket etmek üzere işbu takrîrin bir kıt'a sûreti dahi Mustafa'ya teblîğini İtalyalı-yı merkûm talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep îcâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 23 Haziran [1]306.

73) (72) Halep'te bulunan İtalya konsolosu hakkında imtiyâzlı tercümân bulunmak üzere nasb ve tayîn kılınan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Alberto Hams veledi Rızkullah ve Nasri Hams veledi [...] mahallince memuriyetlerinin tanınması zımında iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 26 Haziran [1]306.

(s.25) 74) (73) Nefs-i Selânik'te Roğoz mahallesinde Sûretler sokağında malûmu'l-hudûd ve sırf mülk olarak bir hâne ve ittisâlinde bir kıt'a arsa ve üç masura âb-ı lezîzi şâmil 17 Eylül 1299 tarihli ve 33 ve 34 ve 28 numaralar ile murakkam üç kıt'a Defter-i Hakânî'nin muvakkat ilm u haberiyle oranın ol-vakit İtalya konsolosu Francesco Zerboni nâm zât uhdesinde muvâzaa tarihiyle mukayyed olup ancak mâ-i mezkûr ile emlâk-i mezbûre İtalya devletinin malı olup ötedenberi mekteb ve hayrât için isti'mâl olunmakta olduğu cihetle emlâk-i mezkûrenin mukâtaa-i zemîne rabtı ve ol-vechile irâde-i seniyyesinin istihsâli ve bu bâbda verilecek sened-i hakanînin dahi devlet-i muşârunileyhâ nâmına i'tâsı zımında 13 Şubat 301 ve 4 Haziran 302 tarihlerinde taraf-ı sefâretten tastîr kılınan tekârirden şimdiye kadar bir semere-i hasene muşâhade olunmamış ve İtalya Hâriciye nezâreti ise husûs-ı meşrûhun bir ân evvel emsâli misillû irâde-i seniyyesinin istihsâli ve İtalya devleti nâmına geçirilmesi emrinde iktizâ eden sened-i hakânî'nin i'tâsı hakkında ısrâr etmekte olduğundan bu halde muâmele-i mebhûse-i matlûbenin istikmâli ne vesâite mütevakkıf ise serîan işârât-ı sâbıka mûcebince icrâ buyrulması tekrar taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 26 Haziran [1]306.

75) (74) Evvelâ Antoin Galavanî İtalyalı olmayıp ve sâniyen Suçetta Artemisyan nâmıyla Pangaltı caddesinde Latin Fakirhânesi sene be sene Latin sefâretinin birisinin taht-ı himâyesinde bulunup sene-i hâlde ise Belçika devleti sefâreti himâyesinde bulunduğu ve merkûm Galavanî Fakirhâne meclis idâresinin reisi olmağla ve husûs-ı meşrûh mezkûr Fakirhâneye âid bulunmuş olduğundan merkûm Galavanî'ye sıfat-ı memuriyetine âid olup

Belçika sefâreti vasıtasıyla âna tebliğât-ı mukteziyenin icrâ buyrulması [taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur]. 26 Haziran [1]306.

76) (75) Tophâne-i âmire civarında Defterdâr yokuşu caddesinde vâki olup vaktiyle İtalya devleti sefâreti tarafından iştirâ olunmuş olan arsalar hastahâne olmak için bi'l-istîzân irâde-i seniyyeleri şerefsudûr etmiş ve sefâret nâmına dahi mukayyed bulunmuş olduğu 20 Receb 1288 ve 3 Rebîulevvel 289 tarihli leffen takdîm kılınan ilm ü haber sûretinden müstebân olacağı vechile Tophâne Etmekçi başı mahallesinde Kembraşı sokağında 33 ve 35 numara ile murakkam müfrez bir bâb menzil ve bir kıt'a arsa mezkûr hastahâneye ilâve olmak üzere devlet-i muşârunileyhâ sefâreti tarafından bu defa iştirâ olunarak muvâzaa tarikiyle sefâret kavaslarından Salih bin Mustafa nâmına senedât-ı hakânîleri i'tâ edilmiş olduğu sûret-i mütekaddimelerinden anlaşılacağı cihetle bunların dahi yani mezkûr arsa ve menzil mukataa-i zemîne rabtı ve devlet-i muşârunileyhâ nâmına geçirilmesi hakkında iktizâ eden irâde-i seniyyelerinin istihşâli zımında vesâit-i lâzımenin ikmâl ve icrâ buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 28 Haziran [1]306.

77) (76) Doktor Sosi Fuâd Bey'in zevcesi Sâliha Râbia Hanım ile kerîmesi beyninde mütekevvîn dava Üsküdâr hukuk mahkemesinde derdest-i rü'yet olup ancak tabîb-i mûmâileyhin İtalya tâbiyeti[ni] adem-i kabulünden nâşî Bâbîâlî ile sefâret miyânında i'tirâz vukûbulmuş olduğundan taraf-ı sefâretten işbu tâbiyet meselesi Roma Hâriciye nezâretine arz edilmiş ve Roma'dan buna dâir îcâb eden tafsilât dahi talep olunmakta olup ve tafsilât-ı mebhûse ise karîben i'tâ olunacağından ba'demâ tabîb-i mûmâileyhin tâbiyeti meselesi hallolunabileceğinden şimdilik dava-yı vâkûn te'hîr-i rü'yeti zımında iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 27 Haziran [1]306.

(s.26) 78) (77) İtalya devleti tebe'âsından Anatoli Barcelli nâm kimesneye bâ-fermân-ı âlişân ihsan buyrulan Trabzon vilâyeti dâhilinde Sürmene kazasında vâki [...] manganez madeni üzerindeki bazı hukuku ile seksen bin ruble matlûbâtının Rusya devleti tebe'âsından Prens Oldenborg tarafından Trabzon'da mukîm tüccârdan ve ashâb-ı nüfûzdan Nemlizâde Hacı Ahmed Efendi gûya havâle eylediği mûmâileyh Ahmed Efendi'nin vukûbulan iddiası üzerine Trabzon bidâyet mahkemesi maden-i mezkûr ile teferruât ve cevâhir-i mahrûcenin haczine ruhsat i'tâ etmiş ve bu yolda evvelce mahkeme-i ticâret tarafından hacz vaz' ve muahharan fekkedildiği ve lede'l-hâce muhâkeme ve Adliye Nezâret-i celîlesine arz etmek ve bu babda İtalyalı-yı merkûmun

hukuk-ı meşrûa-ı mevcûdesi nazar-ı dikkate alınmayarak ve muğâyir-i kanûn olarak esas davanın dahi rû'yetine vazifedâr bulunduğuna dâir mahkeme-i mezkûreden karar vermiş ve işbu karar aleyhine İtalyalı-yı merkûm tarafından istinaf-ı dava etmiş ve yevm-i muhâkeme dahi sene-i hâliye Temmûz'unun birinci günü tayin kılınmış ve ancak husûs-i meşrûhada vukûbulan muğâyeret-i kanuniye İtalya devleti sefâretinin nazar-ı dikkatini câlib mevâddan bulunmuş ve emre muharrer olmayan bir taahhüd-i âdînin kanun dairesinde havâlesi muteber olabilmek için muhîlin rızası meşrût bulunduğuna ve muhîlin olarak bakılmayarak in'ikadı kabul edilen havâlenin neticesi beyne'd-devleteyn müne'akid olan muâhedât ahkâmına muğâyir olarak tebe'â-i ecnebiyeden birinin istediği takdirde diğeri yerine kâim olarak müddei sıfatı ve bilakis tebe'ânın dahi istediği zaman bir ecnebi yerine kâim olarak ol-sıfatı ihraz edemeyeceği bedîhî bulunmuş idiğünden şu noktaların nazar-ı dikkate alınması zımında Trabzon istinâf mahkemesine bâ-telgraf iş'âr buyrulması iltimâs ve takrîr olunur. 28 Haziran [1]306.

79) (78) Tebe'â-i devlet-i aliyyeden Mıgırdıç Makasaryan nâm kimesnenin Boğazkesen'de 3 numaralı mutasarrıf olduğu hânde İtalya devleti tebe'âsından Artiseli Moçelli nâm hâtun ikâmet etmekte olup bundan dört gün akdem merkûm Mıgırdıç'ın yeğeni Karabet merkûmenin evladını darb etmekte iken merkûmenin yetişmesi üzerine merkûm Karabet bir demir kürek ile sağ eline ve gözüne darb ve cerh eylemiş olduğundan bu bâbda dârib-i merkûm hakkında iktizâ eden te'dîbât-ı lâzîmenin icrâsını ve tazmînât-ı matlûbenin ifâsı zımında husûs-ı müddea Beyoğlu Ceza Mahkemesinde rû'yetiyle ihkâk-ı hak buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 28 Haziran [1]306.

80) (79) İtalya'da Navarro şehrinde mukîm İtalya devleti tebe'âsından Giovannî Rotondi kumpanyası vekîl-i musaddakı olup Galata'da Andon Bey hânında 5 numaralı odada sâkin dava vekîllerinden Aleksan Melkisyan Efendi imzasıyla bu defa konsolatoya takdîm kılınan arzuhalde Beyoğlu'nda Sakızağacı caddesi'nde 56 numaralı hânde sâkin olup el-yevm Büyükdere Mezarburnu'nda Seleciyan Bedros Efendi hânesinde misâfireten mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Agop Papazyan ve Galata'da Mehmet Ali Paşa hânında 5 numaralı odada Viçen Karayan ve İstanbul'da [...] hânesinde sâkin Jak Karayan nâm kimesneler biri tüccâr ve biri avukat ve diğeri komisyoncu sıfatlarıyla müvekkili bulunan Giovanni Rotondi ve kumpanyasının yedibin yüz kırkyedi frank ve seksenbeş santimini dolandırmış oldukları gibi

kumpanya-i mezkûr tarafından gönderilen emtia-i ticâriyeyi dûn bahâ ile furûht etmiş ve mezkûr ticâret evinin gûya hâl-i iflasta bulunduğuna dâir bir rivâyet-i kâzibe ifşâ ile ihlâl-i nâmûs ve umûr-i ticâriyelerine sekte îrâs etmiş olduklarından merkûmûn Agop Papazyan ve Viçen ve Jak Karayan'ların celb-leriyle bi'l-muhâkeme cezâlarının tayîni ve dolandırmış oldukları meblağ-ı mezbûr yedibin yüz kırkyedi frank seksen santim ile doğrudan doğruya îrâs etmiş oldukları zarar ve ziyânın maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet merkûmûndan tazmîni hususunun hüküm ve i'lâma rabt buyrulması vekîl-i mûmâileyh tarafından bâ-istid'â talep olunmuş olmağla ber müceb-i istid'â icrâ-yı îcâbı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 30 Haziran [1]306.

(s.27) 81) (80) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Michel Sola ve-resesi vekîlleri Galata'da mukîm Avukat mösyö Jack Barucci ile Kücezâde Zennûb Efendi tarafından konsoloshâneye takdîm kılınan istid'ânâmede Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisi'nden sâdır olan 21 Ağustos 295 tarihli i'lâm mücebince müteveffâ-yı merkûm Michel Sola'nın Maliye Hazîne-i celîlesi zimmetinde re'su'l-mâl ve hüküm tarihine kadar işlemiş olan fâiz olmak üzere mahkûmun bih alacağı olan bir milyon yüz elli iki bin yediyüz elli altı kuruşun ber müceb-i i'lâm hîn-i tesviyesine değin icâb eden fâiziyle maan tahsîl ve istifâsı zımnında mükerreren mürâcaat vukubulmuş ve i'lâm-ı mezkûr dahi kesb-i kat'ıyyet ve lâzımu'l-icrâ bulunmuş iken hazîne-i muşârunileyhâ el'ân meblâğ-ı mahkûmun-bihâyı edâ etmemiş olduğundan i'lâm-ı mezkûrun kâffe-i turuk ve vesâiti-i kanuniye ile icrâ ve tenfîz-i hük-mü ve bu bâbda mahkeme-i ticâret icra memûriyet-i behiyyesinden Hazîne-i muşârunileyhâya müceddeden kat'ıyyü'l-müfâd bir kıt'a ihbarnâme tastîr ve isrası talep ve istid'â olunmuş olmağla ber müceb-i istid'â icrâ-yı îcâbı iltimâs ve takrîr olunur. 30 Haziran [1]306.

82) (81) İtalya devleti tebe'âsından Salamon Behar Gabriel lehine ve Şehirliyân Bozand nâm kimesne aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten verilen 14 Haziran 1306 tarihli ve 75 numaralı i'lâm-ı gıyâbî el'ân icrâ olunmamış olduğundan usûl ve nizâmına tevfiķan i'lâm-ı mezkûrun mevki-i icrâyâ vaz' buyrulmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 3 Temmuz [1]306.

83) (82) İtalya devleti tebe'âsından olup berâ-yı ziyaret Kudûs-i Şerîf'e gidenler miyânında bazıları fakîru'l-hâl ve adem-i vukûflarından nâşî esnâ-yı

râhda Saltanat-ı Seniyye şehbenderlikleri tarafından pasaportlarını vize ettirilmemesinden dolayı kendilerinden cezâ-yı nakdî talep olunmakta olduğu ve bunlar ise ekserisi iktidarsız fukara takımından bulundukları cihetle kendilerinden talep olunan işbu cezâ-yı nakdîden muaf tutulmaları ve bu bâbda kendilerine teshîlât-ı lâzımenin ifâsı zımnında Kudüs-i Şerîf mutasarrıflığına icâb eden tenbîhâtın i'tâ buyrulmasını devlet-i muşârunileyhâ sefirî iltimâs ve takrîr eder. 3 Temmuz [1]306.

84) (83) Tebe'â-i devlet-i aliyyeden umûr-ı beytiyesiyle iştigâl edip İzmir'de Seydi Köyü'nde mukîme Mariya Limperi Hacı Nikola oğlu nâm hâtunun İzmir'de sâkine İtalya devleti tebe'âsından bilâ san'at umûr-ı beytiyesiyle meşgûle Anastasya ve (B) Koskolo aleyhine ikâme eylediği alacak davası üzerine İzmir mahkeme-i ticâretinden sudûr eden 21 Kanûnievvel 304 tarihli ve 236 numaralı i'lâm hükmünü adem-i kabul ile merkûme Anastasya tarafından ikâme edilen istînâf-ı dava evrâkı 4 Temmuz 305 tarihinde Birinci Mahkeme-i Ticârete vurûd edip 10 Nisan 305 tarihli muâmele-i kanûniyesi ifâ ettirilen istînâf istid'âsı üzerine tayîn (s.28) olunan yevm-i muhâkemede müstatefeten merkûme Anastasya Koskolo geldiğinden husûs-ı meşrûh Birinci Mahkemece istînâfen rû'yet olunarak mahkeme-i mezkûrenin 27 Şubat 305 tarihli ve 327 numaralı i'lâm-ı gıyâbîsinde istînâf istid'âsı reddolunmuş ve i'lâm-ı gıyabî-i mezkûr merkûme Anastasya'ya teblîğ olundukda menâfiini ihlâl eylediğinden bahisle i'lâm-ı gıyâbî-i mezbûr aleyhine ber-vech-i âti esbâb ile vekîli mösyö Georgi Forlanî i'tirâz ale'l-hüküm eder şöyle ki, evvela ol-esnâda müvekkilesi nâ-mizâc olup vekîl göndermek iktidârını hâiz olmadı, sâniyen İzmir Mahkeme-i Ticâretinin i'lâmı muğâyir-i kanundur, sâlisen bâlâda mezkûr istînâf istid'âsında muayyen olan esbâb-ı istînâfiye ol-derece sarîh ve âşikârdır ki Birinci Mahkeme-i Ticâretçe yek nazarda İzmir i'lâmının hemen feshine medâr-ı kâfi addedecek idi, işte şu esbâb-ı meşrûhadan ve istînâf istid'âsında zikrolunan delâil ve berâhin ve esnâ-yı muhâkemede dahi şifâhen serd u beyân kılınacak esbâb-ı makbûleye istinâden merkûme Mariya'nın istid'âsının kabulü ve İzmir i'lâmının cerh ve iptali ve evvel ve ahir vukubulan masârif-i muhâkeme zarar ve ziyân ve sâireye mahkûm tutulması hususunu bi-hasebî'l vekâle vekîl-i mûmâileyh Georgi Forlani bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsı İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 7 Temmuz [1]306.

85) (84) Kudüs-i Şerîf'de Sur hâricinde Bâb-ı Halîl cihetinde vâki 585 numara ile murakkam sırf mülk bir bâb hâne maa bahçe bir kıt'a defter-i

hakânînin muvakkat ilm ü haberiyle oranın İtalya konsolosu Gaetano bin Ernesto Solanis nâm zât uhdesinde muvâzaa tarikiyle mukayyed ve ancak mezkûr hâne ve bahçe İtalya devletinin malı olup hayrât ve müberrât için isti'mâl olunacağı cihetle mukâtaa-i zemîne ba'de'r-rabt sened-i hakânîsinin devlet-i muşârunileyhâ nâmına i'tâsı hususuna emsâli misillû irâde-i seniyye-nin istihsâline ve muâmele-i lâzîmenin istikmâline himmet buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 10 Temmuz [1]306.

86) (85) İtalya devleti tebe'âsından Francesco Alkardi binti Giovanni nâm kadının Beyoğlu'nda Tomtom mahallesinde Leonardi sokağında uhdesinde mukayyed olduğu 17 ve 19 numaralar ile murakkam iki bâb hânenin men'î furûhtu zımında 16 Haziran 97 tarihiyle İtalya sefâreti tarafından bâ-takrîr iş'âr kılınmış idi ve şimdi ise mezkûr hânelerden 19 numaralı hânenin bir mâni-i şer'îsi kalmadığı cihetle kadın-ı mezbûra ferâğına müsâade gösterilmiş olmağla ol-vechile mezkûr 19 numaralı hânenin icâb eden muâmelesinin ifâ buyrulmasıyla berâber 17 numaralı diğer hânenin üzerine vaz' edilmiş olan sikvestronun ibka edilmesi bâbında İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 11 Temmuz [1]306.

(s.29) 87) (86) İtalya devleti tebe'âsından Kadıköyü'nde Yeniyol'da mukîm Giovanni Battista Riccini nâm mukataacı Kanûnievvel 1889 tarihinde Dersaâdet'ten İzmit'e azîmet edip ol-esnâda mahdûmu Oleppo ve diğer arkadaşı Basilio Podovis ile mukaddema Hukûmet-i seniyyeden gerek silah taşımak ve gerek sayd u şikâr etmek için lâzımgelen tezkereleri ahzylemişler ve yedlerinde bulunduğu halde ancak mâh-ı mezkûrun yirminci günü İzmid civarında arkadaşlarıyla berâber ava gitmiş iseler de avdetlerinde İzmid'de Hatapcılar'da kâin merkûmun mağazası önünde rusûm memurları tarafından derdest ve tezkereleri talep olundukda derhâl İtalyalı-yı merkûm tarafından hem kendi ve hem de arkadaşlarının tezkerelerini ibrâz eylemiş ise de memûrîn-i mûmâileyhim i'tirâz ederek sâlifü'z-zikr tezkerelerin İzmid'e şumûlû olamayacağı ifâde ve beyân olunmuş ve hâmil oldukları üç aded nev'îcâd tüfenk ve üzerlerinde bulunan fişengi ve bir aded çanta ve bir kaput ve bir aded barut masurası ile bir küçük defter memurîn-i mûmâileyhim tarafından ahzedilmiş ve bu ise gerek tüfenklerin ve gerek eşyâların ahz u zabtı muğâyir-i nizâm olduğundan bahisle mârru'l-beyân tüfenklerin ve eşyâ-yı mebhûsenin istirdâdını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep icâb-ı hâlin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 12 Temmuz [1]306.

88) (87) Söğüt'te İtalya devleti tebe'âsından Mister Carlo'nun hayli vakitten beri hapsedtirilmiş olduğu İtalya konsolatosuna ihbar edilmiş olmağla merkûmun keyfiyet-i hapsi neden dolayı idiğü mahallinden bâ-telgrafnâme isti'lâmı ve neticesinin cânib-i konsolatoya bildirilmesi temennî olunur. 19 Temmuz [1]306.

89) (88) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda mukîm Vito Salerno'nun İtalya kralı karındaşının yevm-i vefâtından nâşî İtalya bandırasını mukîm olduğu hânede çekmesi üzerine Saray-ı Humâyûn hizmetinde bulunan tabîp Yusuf Zeki Hamay tarafından mezkûr bandıraya vukûbulan hakaretinden dolayı aleyhine Beyoğlu cezâ mahkemesinde ikâme-i dava edilmiş idi bu kerre merkûm Salerno gûya ispat-ı müddeâ edemediğinden bahsile dava-yı vakıasının mahkeme-i mezkûreden 11 Temmuz 306 tarihinde reddolunmuş olduğundan işbu red kararını merkûm Salerno adem-i kabul ile aleyhine istînâf-ı dava eylemiş ve Sapanca'da ikâmet eden iki şahıs ismini mahkemeye haber vermiş ise de merkûmun işbu ihbarına mahkemece sem u itibar olunâmamıştır ve esnâ-yı muhâkemede şifâhen dahi serd ü beyân edeceği ve delâil-i kanûniyeye istinaden husûs-ı mebhûsun istînâfen fasl u rü'yeti zımında iktizâ eden muâmele-i kanûniyenin ifâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep îcâb-ı halin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 19 Temmuz [1]306.

(s.30) 90) (89) İtalya devleti tebe'âsından ve telgraf memurlarından Beyoğlu'nda sâkin Sezar Lanca'nın konsoloshâneye takdîm ettiği istid'ânâmede tebe'â-i devlet-i aliyyeden bilâ sanat Beyoğlu'nda Ayazpaşa sokağında 89 numaralı hânede sâkin Bedros Davazyan nâm kimesne nin gûya mösyö Şarl Lanca zimmetinde alacağı olan mebâliğ'e kendisi kefil olduğu iddiasıyla merkûm Bedros Davazyan 2016 kuruşun maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme edâsına mahkûmiyetini hâvî Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisinden 21 Haziran 1889 tarihiyle bir kıt'a î'lâm-ı gıyâbî sâdır olarak kendisine tebliğ olunmuş ise de medyûn-ı asıl mösyö Şarl Lanca tarafından î'lâm-ı mezkûr aleyhine vukûbulan î'tirâz ale'l-hükûm neticesinde medyûn-ı merkûmun deyni mahkeme-i mezkûrece yalnız 5825 kuruşa tayîn ve tahdîd olunmuş idiğünü ve fi'l-hakîka merkûm Bedros Davazyan'ın matlûbâtı maa fâiz meblağ-ı mezbûru tecâvüz etmediğinden ve şu hâlde mahkeme-i mezkûre bu hususta kendisini ancak 5825 kuruş için mes'ûl tutabileceğinden bahsile esbâb-ı mezkûreden ve esnâ-yı muhâkemede arz ve ilân edeceği

ilel u esbâb ve sâireden dolayı i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr hükmünü adem-i kabûl ile i'tirâz ale'l hüküm etmeğe mecbûr olmuş idiğine binâen merkûm Bedros Davazyan'ın Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle işbu i'tirâz ale'l-hüküm istid'âsının kabul ve i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr hükmünün fesh ve kâffe-i masârif-i muhâkemenin muterezun-aleyh Bedros Davazyan'a tahmîl edilmesi[ni] talep ve istid'â etmiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icrâ-yı îcâbı iltimâs ve takrîr olunur. 21 Temmuz [1]306.

91) (90) 29 Muharrem 307 tarihinde bâ-berât ve fermân-ı âli İşkodra'da İtalya konsolosu nasb olunan Vito Finis diğer mahalle tahvîl-i memûriyet eylediğinden yerine bu defa kavalier Philippe Massa nâm zât konsolos nasb ve tayin kılınmış olmağla icâb eden berât ve fermân-ı âlî'nin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 21 Temmuz [1]306.

92) (91) İtalya devleti tebe'âsından Domenico Lena veresesinin vekîli Paolo Parma'nın tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kuruçeşme sokağında 116 numaralı hânede mukîm Mehmed Alaaddin Efendi aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 26 Haziran 306 tarihli ve 18 numaralı i'lâmın icrâsı zımında medyûn-ı mûmâileyhin Mâliye Nezâret-i celîlesince muhasses olan tekâud maâşından münasip miktarın tevkîfi ve ol-vechile i'lâm-ı mezkûrun tenfîz-i ahkâmını vekîl-i merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â îcâb-ı hâlin îfâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 1 Ağustos [1]306.

93) (92) İtalya devleti tebe'âsından Naim Benzonana'nın Evkâf-ı Humâyûn Nezâret-i celîlesi Meclis-i İdâre azâsından saâdetlû Ali Bey Efendi zimmetinde Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisinden istihsâl edip [suret-i] musaddakası kendisine teblîğ kılınan bir kıt'a i'lâm mûcebince matlûbu olan yirmi beş adet lirâ-yı Osmâni ve ellidört buçuk kuruş ki cem'an yirmiyedi adet lirâ ve sekiz buçuk kuruşun îfâsında muhâlefet etmekte olduğundan mahkeme-i ticâret icrâ dâiresine celbiyle meblâğ-ı mezbûr güzesteşiyle berâber tahsîli ve tahsîl olunmadığı sûrette medyûn-ı mûmâileyhin Evkâf-ı Humâyûn Nezâret-i celîlesinde Meclis-i İdare azalığına mahsûs-ı muhasses olan maâşından ber-mûceb-i nizâm mâh be mâh rub'unun tevkîfiyle ticâret icrâ veznesine gönderilmek üzere Nezâret-i muşârunileyhâya bir kıt'a tezkire-i resmiyenin tastîr buyrulmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 1 Ağustos [1]306.

(s.31) 94) (93) Galata'da Kınacıyan hânında 3 numarada mukîm İtalya devleti tebe'âsından İzak Fernandis nâm tâcirin Burgaz'da bulunan vekîli tarafından geçen Teşrînievvel mâhında Marsilya'ya gönderilmek üzere Gürcü şirketi vapurlarından Banormos nâm vapura altmışsekiz denk deri tahmîl edilmiş ve muahharan şirket-i mezkûra şüpheli bir denk yazılmış olmasından nâşî merkûm Fernandis işbu şüpheli denki Gürcü kumpanyasından suâl ve talep etmiş ve eğer denk-i mezkûr zâyî' olmuş ise tazmîn edileceği mârru'l-arz Gürcü kumpanyası tarafından beyân olunmuş ve "Alfa" vapuru Marsilya'ya vâsıl olarak yalnız altmışyedi denk deri ihrâc ve teslîm eylemiş olduğundan bu halde zâyî' olan bir denk derinin bedeli bulunan beşyüz kırkbeş frank ve zarar ve ziyân olarak yüz elli frank ki cem'an altıyüz doksanbeş frankın maa güzeste ve masârîf-i muhâkeme mezkûr Gürcü kumpanyasının direktörü B. M. Gürcü'den tahsîlini tâcir-i merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla icâbının icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 2 Ağustos [1]306.

95) (94) Halep'te bulunan İtalya konsolosu Enrico Vito nâm zât istihsâl eylediği me'zûniyet üzerine birkaç mâh memleketi cânibine azîmet edeceğinden mûmâileyhin esna-yı gaybûbetinde konsolos vezâîfini mahalli mezkûrda olan tercüman mösyö Olef Sula'ya ihâle etmiş olduğundan sıfatının tanılması zımnında iktizâ eden evâmirin tastîr ve i'tâ buyrulmasını İtalya seffiri iltimâs ve takrîr eder. 8 Ağustos [1]306.

96) (95) Nefs-i Selânik'te Roğoz mahallesinde Sûretler sokağında malûmu'l-hudûd sırf mülk olarak bir hâne ve ittisâlinde bir kıt'a arsa ve üç masura âb-ı lezîzi şamil 17 Eylül 1299 tarihli ve 33 ve 32 ve 28 numaralar ile murakkam üç kıt'a Defter-i Hâkânî'nin muvakkat ilm u haberiyle ve muvâzaa sûretiyle mahall-i mezkûrun ol-vakit İtalya konsolosu olan Francesco Zerbonî nâm zât uhdesinde ve keزالik Kudüs-i Şerîfte sur hâricinde Bâb-ı Halîl cihetinde vaki 585 numara ile murakkam bir bâb hâne maa bahçe Defter-i Hâkânî'nin bir kıt'a muvakkat ilm u haberiyle ve muvâzaa tarikiyle Kudüs-i Şerîf'te bulunan İtalya konsolosu Gaetano bin Ernesto Solanis uhdesinde mukayyed olup ancak emlâk-i mezkûre İtalya devletinin malı ve irâd olmak için olmayıp mektep ve müessesât-ı hayriye için ittihâz ve istimâl olunmakta olduğundan bu bâbda emlâk-i mebhûsenin mukataa-i zemine rabtı zımnında irâde-i seniyyesinin istihsâliyle verilecek senedât-ı Hâkâniyenin devlet-i muşârunileyhâ nâmına i'tâsı talebini mutazammın akdemce taraf-ı sefâretten 13 Şubat 301 ve 4 Haziran 302 ve 2 Haziran 306 ve 1 Temmuz 306 tarihlerinde tastîr kılınan

tekârîr-i müteaddideden şimdiye kadar netice-i matlûbe hâsıl olamamış ve İtalya Hâriciye nezâreti ise emlâk-i mezbûre muâmelesinin ikmâl ve tesviyesi talebinde ısrâr etmekte olduğundan bu halde Şûrâ-yı Devletin Mart 305 tarihli kararında bu misillû musakkafât ve müstağallât-ı mevkûfenin emâkin-i resmiye ve câmi ve kilise ve mektep ve müessesât-ı hayriye-i sâire binâ ve inşâ edilmek üzere usûl ve nizâmına tevfikân mukataa-i zemîne rabt edilmekte olduğu muvazzah bulunmuş olmağla emsâli misillû sâlifü'z-zikr emlâkin mukataa-i zemine rabtı zımında iktizâ eden (s.32) irâde-i seniyyesinin istihsâli ve devlet-i muşârunileyhâ nâmına senedât-ı Hâkânîyesinin i'tâ olunması hakkındaki muâmele-i matlûbenin istikmâli ne vesâit ve esbâba mütevakkıf ise serîan tekârîr-i sâbika-i muharrere ahkâmınca icrâ olunması taraf-ı sefâretten mükerreren iltimâs ve takrîr olunur. 9 Ağustos [1]306.

97) (96) Hatab Kapısı'nda Keresteciler'de keresteci tüccârlarından Küçük Hasan Fâtin ve İstanbul'da Kantarcılar'da Ali Paşa hânında 22 numara sâkin tebe'â-i devlet-i aliyyeden köşe sarrâfî Mihâl Yovan Bülbüloğlu taraflarından Şerif Ali zâde Arif Efendi'nin keşide etmiş olduğu elli lirâlık bir kıt'a polîçe İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Havyar hanında 6 numara da mukîm Haim S. D. Toledo nâm bankere ciro olunmuş ve vadesinde bedeli te'diye edilmemesinden nâşî protestosu icrâ edilmiş olduğundan bu halde sâlifü'z-zikr protesto ve polîçe mücebince merkûmân Küçük Hasan Fâtin ve Mihâl Yovan Bülbüloğlu mahkeme-i ticârete celbleriyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve zarar ve ziyân ve ücret-i vekâlete mahkûm tutulmalarını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâb-ı hâlin ifâsı İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 14 Ağustos [1]306.

98) (97) İtalya devleti tebe'âsından ve Anadolu demiryolu amelesi takımından Brande Battista nâm kimesne muhtellu'ş-şuûr olarak Hudâvendigâr vilâyet-i celîlesine gönderilmiş ve vilâyet-i muşârunileyhanın 13 Haziran 306 tarihli ve 347 numaralı tahrîrâtla merkûmu buraya ba's ve irsâl edilmiş ise de şimdiye kadar konsolatoya teslim edilmemiş olduğundan bi't-taharrî buldurulup konsolatoya teslim ettirilmesi husûsu lâzımgelenlere emr u tenbih buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 16 Ağustos [1]306.

(s.33) 99) (98) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Ağa Hamamı sokağında sâkine müteveffâ Guilianî zevcesi Beatris kadının ilk zevci Fransa devleti tebe'âsından müteveffâ Mateo Hapson sülbünden tevellüd edip muahharan vefât eden yine Fransalı Emil Hapson tebe'â-i devlet-i aliyyedendir

diyerek ve müteveffâ-yı merkûmun verâseti câriyeleri ile müteveffâ amcası Antoin Hapson ve amcasının kız karındaşı müteveffîye Recina ile kendisine munhasır olduğundan bahsile tahrîr-i tereke ve terekeden madûd olan emlâk ve eşyâ ve nakidde bulunan hisse-i ırsiyyesinin aliverilmesi zımında madam Maronica binti Oseb Hapson tarafından merkûme madam Beatris Gulani aleyhine takdîm eylediği istid'â Havâle Müdüriyeti cânibinden sadr-ı Rumeli semâhatlû Efendi hazretlerine havâle olunarak li-eclî'l-muhâkeme merkûme Beatrise iki defa davet pusulası gönderilmiş ancak müteveffâ Mateo ve mahdûmu Emil Hapson Fransa devleti tebe'âsından oldukları gibi bunların hîn-i vefâtlarında terekeleri âid olduğu Dersaâdet Fransa kañçıaryasından ve Fransa'da Nis şehrinde çend sene akdem tahrîr-i terekeye müstehak olanlar beyninde umûr-ı tereke taksim ve tesviye edilmiş ve merkûme Avusturya ve Macaristan devleti tebe'âsından olup el-yevm tebe'â-i devlet-i aliyyeden olduğu[nu] iddia eden Maronica'nın hakk-ı verâseti olmadığı ve tebe'â-i ecnebiyenin terekeleri mensûb oldukları kañçıaryaları marifetiyle tahrîr ve tesviye edilmek mukteza-yı hâl [ve] maslahâtta bulunmuş ve bu dahi olvechile icrâ edilmiş olduğundan bahisle merkûme Maronica kadın Rumeli Sadâretine havâle ettirmiş olduğu istid'âsının iptalini ve keyfiyet-i iptalin Rumeli Sadâretine bildirilmesini İtalyalı-yı merkûme Beatris kadın bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icrâsına himmet buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 18 Ağustos [1]306.

100) (99) Dersaâdet'te Mahmut Paşa'da Ömer Efendi caddesinde kâin İtalya devleti tebe'âsından Levi ve Cohen nâm şirketin mağazasına bundan çend gün akdem şurekâdan Levi'ye hitâben Beytülmâl kassâmlığı tarafından bir kıt'a ihzâr varakası gönderilmiş ve merkûm Levi Dersaâdet'te bulunmadığı ve İtalya devleti tebe'âsından idiğü ifâde ve beyân olunması üzerine mezkûr varaka-i ihzâriye mübâşiri tarafından geri alınmış ise de geçen Pazartesi akşam saat yarımında mahkeme-i mezkûre memurlarından biri mübâşir ve zabtiye refakatinde bulunduğu halde mağazaya gelerek kapı açdırılarak bekçileri taşraya çıkarmak ve mezkûr mağazayı temhîr ettirmeye mübâşeret edilmiş ancak bekçiler mağazayı terk edemeyeceklerini beyân etmeleri üzerine hod be hod memûrîn-i merkûme mağazaya duhûl ve defâtir ve sandıkların mahall-i mahsusu[nu] temhîr edip gitmişler ve ferdâsı günü yine memûrîn-i merkûme gelerek mağazanın hizmetkârların tard edip mağazanın kapılarını dahi temhîr eylemişler ve işbu hareketin ne sebepten nâşî vukûbulduğu tahkik olundukda şirket-i mebhûsede şerîk bulunan müteveffâ Menâhem Levi'nin mahdûmu Vitali Levi gûya şirket-i mezkûrede kendisine isâbet eden hissesini istihsâl

etmek emeline mebni idiğü anlaşılmış ise de merkûm Vitali Levi yedinden kendisine isâbet eden hisse bundan akdem İtalya konsolatosu marifetiyle ahz eylediğini ve bu babda yedinden dahi bir kıt'a ibrâ alındığından bu babda olan iddiası bî-esâs bulunduğu cihetle bu halde Beytûlmal kassâmlığı hod be hod İtalyalı eşhâsın mağazasına hakk-ı duhûlleri olmadığı halde duhûl edip temhîr etmek büsbütün muğâyir-i usûl ve kanun bulunmuş olduğu bu hareket-i nâ-becâdan dolayı mesûliyeti deruhde edip medhali bulunanlar hakkında dahi iktizâ eden te'dibât-ı kanuniye icrâ olunmak vukua gelen ve gelmiş zarar ve ziyân ve sâirenin eşhas-ı merkûmeye tazmîn ettireceği hususu badehu icâbına bakılmak üzere evvel emirde sâlifü'z-zikr mağazanın serîan mühürlerinin fekk u ref'i zımnında iktizâ eden tedâbir-i kanuniyenin ittihâz buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 18 Ağustos [1]306.

(s.34) 101) (100) İtalya devleti tebe'âsından Gusto Selveli ve Andrea Simtani ile Fransa devleti tebe'âsından Andreas Crilo mâh-ı hâlin onikinci Pazar günü sayd u şikâr etmek zımnında Küçükköy civârında Saba nâm mahalde bulundukları zamanda karşılıklarına bir adam çıkıp kendilerine siz güvercin ve tavukları sayd ediyorsunuz ve kendileri ise güvercin ve tavuk gibi hayvanâtı sayd etmediklerini cevâben beyân etmişler ise de adam-ı merkûm işgâ etmeyip tüfenklerini ahza kıyâm ve merkûmûn ise yollarına devam ederek aralarında dokuz şahıs ellerinde karabina olduğu halde takip ve ellerindeki silahlâı istimâle başlayarak hatta kurşunların bir tanesi Simtani'nin çizmesine isabet eylemiş ve bu hâl üzere merkûmûn Taşköprü'ye kadar gelebilmiş ve orada bulunan bir çiftliğe ilticâ ve duhûl etmişler ancak çiftlik-i mezkûrede bulunan bir adam bunlara siz buradan gidiniz bunlar buraya gelirler ise biz belâmızı buluruz demesi üzerine sayyâdîn-i merkûmûn yine firâra başlamışlar ise de merkûmlardan biri Selveli ve Crilo çalırlarda ihtifâ eylemiş bir müddet sonra oradan savuşmuşlar ancak Simtani mecrûh bulunmuş olduğundan firâra iktidarı olmadığı cihetle eşhas-ı merkûme tarafından derdest olunmuş ve kendisini katledeceklerinden bahisle tüfengini almışlar ancak sayyâdîn-i merkûmûnun esnâ-yı muhâkemede şifâhen i'tâ edecekleri tafsilâtta keyfiyet anlaşılacağı derkâr olmağla bu halde eşhâs-ı merkûme taharrî ettirilmesiyle derdestleri hakkında evâmîr-i mukteziyenin tastîri ve mucazât-ı şedidenin haklarında icrâsı ve ihkâk-ı hâk buyrulması[nı] merkûmân İtalyalılar bâ-istid'â talep etmelerine binâen ber müceb-i istid'â icâb-ı halin icrâsı İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 21 Ağustos [1]306.

102) (101) İtalya devleti tebe'âsından Fortuna Cobiga nâm kimesne ve yine devlet-i muşârunileyhâ tebe'âsından Carolina Mariole nâm hatun Emilia Mariole nâm dul hâtun zimmetinde İtalya konsolatosu mahkemesinden sâdır olan bir kıt'a i'lâm mücebine mahkûmun-bih matlûpları olan bin üç-yüz aded lirâ ve kırkbeş kuruşun tahsîli zımında medyûn-ı merkûme Emilia Mariole'nin Ayestefanos'da bulunan bir bâb kârgir hânesinin Beyoğlu bidâyet mahkemesi icrâ dâiresinin kararıyla mevki-i muzâyedeye ve bedel-i malûm ile tâlibi uhdesinde takarrur edip hatta muâmelenin hitâmında mahkemenin resmi olan yirmibeş buçuk aded lirâ-yı Osmânî tesviye edilmiş iken Makri karyesi mahkemesi tekrar resm olarak yirmibeş buçuk aded lirâ-yı Osmânî ahzylemesi muğâyir-i hakkâniyet [olup] çünkü Makri karyesi mahkemesinin muâmelesi Beyoğlu bidâyet mahkemesinin kararı üzerine icrâ olunmakta olduğu ve medyûn-ı merkûma mesken tedârîki için ikiyüz aded lirâ dahi depozito olunmuş idiği ve Beyoğlu hukuk mahkemesinin kararı ve emri mücebine hâne-i mezkûr Giovanni Pankilari uhdesine ferâğının icrâ olunması hakkında Makri karyesi meclisi'ne bildirilmesi ve bu bâbda iktizâ eden kâffe-i muâmele-i resmiye îfâ ve bâlâda zikrolunan rusûm ve depozito te'diye olundukda ve hâne-i mezkûrun muâmele-i ferâğiyesinin esnâ-yı takarrüründe karye-i mezbûr kaimmakâmı tarafından üç mâh mukaddem Agop nâm şahsın vukûbular ihbarı üzerine gûya sâlifü'z-zikr hânenin mahlûl⁶ olduğu beyân edilmiş ise de karye-i mezkûr meclisi işbu hâne hakkında icrâ edilen şu muâmele Beyoğlu bidâyet hukuk mahkemesi kararıyla yapılmış bir muâmele olduğundan bahisle kaimmakâm-ı mûmâileyhe cevap verilmiş ve kaimmakâm dahi işbu cevabı Şehremâneti behiyyesine bildirmiş ve hâne-i mebhûsun anha mahlûl olmadığı gibi ve şimdiye kadar müşteri-i merkûm üçyüz aded lirâ-yı Osmânî masârif ve te'diyâta dūçâr ve üç mâh mukaddem vukubular bir ihbâr ile cereyan eden bunca muâmele-i ferâğiyenin tatil ettirilmesi usûl ve kanuna muğâyir olduğundan bu bâbda kaimmakâm-ı mûmâileyhin müdahalesinin men'i ve işbu hâne hakkındaki muâmele-i ferâğiyeye-i sâbıkanın istikmâli zımında lâzımgelen evâmîr ve tedâbîr-i şedîdenin icrâ ve ittihâz buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 21 Ağustos [1]306.

(s.35) 103) (102) İtalya devleti tebe'âsından Marinio'nun zevcesi Filibine nâm hâtun tarafından konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran geçen Cuma günü hânesinde ikâmet etmekte iken Beyoğlu'nda Bayır so-kağında 88 numaralı hânedeki mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden marangoz Giovanni Molyo'ya gelip bir takım bed muâmele ve lisân eyledikten sonra

6 Bu kelime asıl metinde "hulul" şeklindedir.

merkûmeyi ve oğlu Carlo'yu darb ve cerh eylemiş ve merkûm Giovanni'nin hareketini müşâhade eden kesânla mevki-i subûta îsâl edeceğinden bu hâlde merkûmun te'dîbi zımnında Beyoğlu cezâ mahkemesinde husûs-ı munaziun fihin rü'yetiyle ihkâk-ı hak buyrulmasını merkûme Filibine bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber vech-i müsted'â îcâb-ı hâlin icrâsını devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 21 Ağustos [1]306.

104) (103) Geçen Haziran mâhında Bilecik civârında Köprü nâm mahalde demiryolu amelelerinden ve İtalya devleti tebe'âsından Marini'nin 152 kilometrede bulunan barakasına çend kesân duhûl ettiklerini ve mezkûr barakada ikâmet eden Avusturyalı Cuya nâm kadını derdest ederek dağa îsal eylemişler ve ırzına tasallut edilerek bin belâ ile hayatını tahlis etmesine ve bu muâmele-i nâ-meşrûadan nâşî merkûme hastalanmış ve bu meseleden dolayı İtalyalı-yı merkûm küllî zarar ve ziyân ve masârif ve duyûnâta dûçâr olmuş ve şimdi ise derdest olup mesele-i mebhûsede medhalleri bulunan ve taht-ı tevkîfde olan Şahin Mustafa ve Hacı Velî ve Süleymân ve Mustafa Ali nâm kimesnelerden tazminât olarak altıyüz franka mahkûm edilmeleri ve bu bâbda İtalyalı-yı merkûmun vukubulan istid'âsı nazar-ı dikkate alınarak ihkâk-ı hak olunması zımnında îcâb eden mahalle evâmirin tastîri devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 23 Ağustos [1]306.

105) (104) 3 Zilhicce 1303 tarihinde Ludovico Cûya nâm zât Trabzon İtalya konsolosuna nasb edilmiş idi şimdi ise mûmâileyh diğerk mahalle tahvîl-i memûriyet eylediğinden yerine bu defa Kont Eduardo Francicci konsolos nasb ve tayin kılınmış olmağla îcâb [eden] berât ve fermân-ı âlinin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 27 Ağustos [1]306.

(s.36) 106) (105) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Demir hânda 26 numarada mukîm Giacomo Gencini nâm kimesnenin Şişli'de 47 numarada sâkin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Lucika binti Carlo ve kerîmesi Maria nâm hâtunlarda ber mûceb-i defter malûmu'l-miktar bir takım eşyâ ve mefrûşât bin sekizyüz sekseniki senesinden beri yed-i zabtlarında bulunup hatta eşyâ ve mefrûşât-ı mebhûsenin istirdâdı için vaktiyle Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine protesto kılıklı bir kıt'a istid'ânâme takdîm eylemiş ise de el-hâletu hazihi eşyâ ve mefrûşât-ı mezkûreye destres olamadığından merkûme Lucika ve kerimesi Maria'nın Beyoğlu hukuk mahkemesine celbleriyle sâlifü'z-zikr eşyâ ve mefrûşâtın aynen istirdâdı ve aynen kabil-i istirdâd olamadığı halde esmânının maa zarar ve ziyân ve masârif-i muhâkeme taht-ı i'lâma rabt

olunmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemesine binâen ber-vech-i müsted'â icâb-ı halin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Ağustos [1]306.

107) (106) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Demir hânda 26 numarada mukîm Giacomo Gencini nâm kimesne İstanbul'da Tahtakale'de Kundakçı hânında tüccârdan Mehmed Efendi zimmetinde bâ-tahrîr elli adet lirâ-yı Osmânî matlûbâtı olup meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve sâire ile berâber taht-ı hükme alınması zımında Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisi'ne celbini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Ağustos [1]306.

108) (107) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Demir hânda 26 numarada mukîm Giacomo Gencini nâm kimesnenin Galata'da Karaköy'de Tramvay caddesinde 27 numaralı mağazada mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Ferîd Yâni nâm kimesneden altı adet lirâ-yı Osmânî matlûbâtı olup merkûmun Beyoğlu bidâyet mahkemesi hukuk dâiresi'ne celbiyle ihkâk-ı hak buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Ağustos [1]306.

109) (108) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Demir hân'da 26 numarada mukîm Giacomo Gengini nâm kimesne İstanbul'da Nalburlar çarşısında mukîm nalbur Mehmed Ağa'dan dört adet lirâ-yı Osmânî matlûbâtı olup merkûmun Beyoğlu bidâyet mahkemesi'ne celbiyle maa fâiz ve masârif-i muhâkeme ücret-i vekâletle berâber taht-ı hükme alınması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Ağustos [1]306.

(s.37) 110) (109) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Demir hânda 26 numarada mukîm Giacomo Gencini nâm kimesne Konya'da mukîm Süleyman zâde Mehmed Bey'den ücretten dolayı ve bâ-sened dört bin kuruş alacağı [mevcut] idiğünden meblağ-ı mezbûru güzeste ve masârif-i sâiresiyle berâber hükmolunması zımında Bey'-i mûmâileyhin ber vech-i usûl mahkeme-i ticârete celbini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep ihkâk-ı hak buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Ağustos [1]306.

111) (110) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Demir hânda 26 numarada mukîm Giacomo Gencini nâm kimesnenin Ankara'da mütemekkin Oseb oğlu Kevork nâm şahıstan ücretten dolayı bâ-sened seksen lirâ-yı Osmânî alacağı olup meblağ-ı mezbûrun güzeste ve masârif-i sâiresiyle berâber taht-ı

hükme alınması zımında medyûn-ı merkûmun ber vech-i usûl Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i müsted'â ihkâk-ı hak buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 29 Ağustos [1]306.

112) (111) Beyrut'ta İtalya konsolosu tercümanı bulunan mösyö Masad'ın karındaşı Selim Masad mine'l-kadîm İtalya tâbiyeti hakkında tanılmış ise de şimdi hükûmet-i mahalliye merkûmun sıfatı aleyhine i'tirâz etmekte olup ancak sene-i Mîladî'nin bin sekizyüz altmışaltı tarihinde İtalya kralı tarafından merkûm Selim Masad'a verilen berât mûcebince İtalya tâbiyetinde olduğu müsbet olduğundan bu bâbda sıfât-ı tâbiyetinin tanılması zımında hükûmet-i mahalliye bâ-telgrafnâme iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 30 Ağustos [1]306.

113) (112) Beyoğlu'nda İmam Arabacı sokağında 1 numaralı hânede mukîme İtalya devleti tebe'âsından Teresa İzandor nâm hâtun tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kalyoncu kolluğunun polis mevkii ittisâlinde ismini bilmediği bir sütçüden süt almakta iken her nasılsa derûnunda üç aded lirâ-yı Osmânî ve onüç kuruş ve bir altın haç bir aded cüzdanını görmeyerek yere düşürüp merkûm sütçü ahzeylemiş ve merkûme Teresa bir müddet sonra cüzdanını zâyî eylediğini tahattur ettikde **(s.38)** mukîme olduğu hâne sahibini sütçüye gönderip sâlifü'z-zıkr cüzdanı sütçünün yedinde olduğunu görerek talep etmiş ise de merkûm sütçü işbu cüzdanı vermekte muhâlefet birle yolda bulunduğunu ve derûnunda bir haç idiğini ifâde ve beyân eylemiş olmağla bu halde merkûmun bu hareketinden dolayı hakkında iktizâ eden te'dîbât-ı lâzime icrâsıyla berâber mebâliğ-i mezkûre ile maan haç ve cüzdanı maa masârif-i muhâkeme îade ve istirdâdını merkûme Teresa İzandor bâ-istid'â talep eylesine binâen ber mûceb-i istid'â husûs-ı munaziunfih[in] Beyoğlu Ceza Mahkemesinde rü'yetiyle ihkâk-ı hak buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 1 Eylül [1]306.

114) (103⁷) Prevezede mukîm İtalya devleti tebe'âsından Stefano Fonda nâm tâcir yine mahall-i mezkûrda mütemekkin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Moize Haim nâm kimesneden muâmele-i ticâret ahz u i'tâsından dolayı alacağı olup merkûm Moize aleyhine mahall-i mezkûr mahkeme-i ticâretinde ikâme-i dava eylemiş ve mahkeme-i mezkûre tarafından ise tarafeynin kabul ve imza eyledikleri kararnâme mûcebince husûs-ı munaziun fihin rü'yet ve tesviyesi zımında mümeyyizlere havâle eylemiş ve mümeyyizler ise devâm

7 Metinde 112 no'lu metinden sonra 103 no ile hükümler devam etmektedir.

ve hesâbâtın rü'yeti esnasında mahkeme-i mezkûre ilga edilmiş ve iş mahalli bidâyet mahkemesine ihâle olunmuş ancak bidâyet mahkemesi ecnebi azalar ile tercümânı kabul etmeyerek İtalyalı-yı merkûm aleyhine gıyâben bir hü-küm i'tâ eylemiş ve i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr aleyhine gerek konsolos ve gerek sefâret tarafından protesto edilmiş muahharan Preveze'de mahkeme-i ticâret tesis olunarak dava-yı vakıa mahkeme-i ticârete nakl ve orada rü'yet ve tesviyesine devâm edilmiş ise de bidâyet mahkemesi reisi tarafından ticâret mahkemesine yazdığı tezkerede kendisince husûs-ı mebhûsu tesviye ve ikmâl etmiş addederek hod be hod i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr icrâsına kıyâm edeceğine ihbâr eylemiş hâlbuki husûs-ı meşrûhada tercümânın hazır olmayıp ve heyet-i muhtelite huzurunda rü'yet olunmayan bu misillü i'lâmâtın hükmü ahden ve kanûnen nâfiz olamayacağı bedîhi bulunmuş olduğundan bu bâbda İtalyalı-yı merkûm küllî zarar ve ziyâna dâ'î edileceğinden gadirden vikâyesi zımında i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr hükmünün iptaliyle ticâret mahkemesince işin devâm-ı rü'yetine bâ-telgrafnâme mahall-i mezkûra iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 3 Eylül [1]306.

115) (104) İtalya devleti tebe'âsından Berti nâm komisyoncu Tophâne civârındaki çarşıda 68 numaralı mağazada mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden zahîreci Dimitri nâm kunduracıya beşyüz frank kıymetinde eşyâ bırakmış idiğünden merkûm Dimitri eşyâ[-ı] mezbûreyi ahire furûht ederek esmânını vermekten imtinâ eylemekte olduğundan bu bâbda merkûm Dimitri'nin mahkeme-i ticârete celbiyle eşyâ-yı mezkûrenin aynen istirdâdını veyahut bedelini maa masârif-i muhâkeme merkûm Dimitri'den tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâb-ı halin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 3 Eylül [1]306.

(s.39) 116) (105) Mukaddema İtalya sefâreti kâtiplerinden Fidel de Nolsel başka mahalle nasb edilmiş idiğünden Dersaâdet'te terk eylemiş olduğu iki sandık derûnunda kendisine mahsûs müsta'mel elbise ve eşyâ İtalya cânibine gönderileceğinden gümrükten imrârına musâade buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 3 Eylül [1]306.

117) (106) Hristaki Zoğrafos Efendi lehine ve İtalya devleti tebe'âsından Neskoviç nâm kimesne aleyhine ola[rak] Beyoğlu bidâyet hukuk mahkemesi'nden verilen 17 Mayıs 306 tarihli i'lâm-ı gıyâbî hükmünü adem-i kabul ile İtalyalı-yı merkûm tarafından hükm-i mezkûr aleyhine ber vech-i [âtî] i'tirâz eder şöyle ki; evvela merkûm Neskoviç mûmâileyh Hristaki

Efendinin hânesinde oturmakta olan Antonietta Pasano nâm hatun için yalnız bir senelik icâra kefil olmuş sâniyen hâne-i mezkûrda İtalyalı-yı merkûm ikâmet eylemediği sâlisen merkûme Antonietta'nın ne zevci ve ne de akrabası olduğu râbian bedel-i icârı müstecireten merkûme tarafından te'diye ve ifâ etmediğine dâir mûmâileyh Hristaki Efendi bir gûne haber ve malûmât i'tâ etmemiştir işte esbâb-ı meşrûhaya ve mahkemede şifâhen serd u beyân edeceği esbâb-ı sâire-i vâzihaya istinâden i'lâm-ı mezkûrun feshini ve masârif-i muhâkeme ve sâire mûmâileyh Zoğrafos Efendiye tahmîli hususunu İtalyalı-yı merkum bâ-istid'â taleb eylemiş olmağla ber müceb-i müsted'â icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 6 Eylül [1]306

118) (107) İtalya devleti tebe'âsından Sirkeci'de Bizans Otelinde mukîm J. Ricetti nâm mühendis tarafından konsolatoya verdiği istid'â aynen ve leffen takdîm kılınmış olmağla icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 6 Eylül [1]306.

119) (108) İtalya devleti tebe'âsından rahip Pastora'nın mahkeme-i cinâyette derdest-i rûyet bulunan katli maddesinden dolayı berâ-yı şehâdet **luzûm ve celbi** olan râhib-i maktûlun refiki rahip Luccini şimdiki halde İtalya'da bulunarak masârif-i râhiyesi olmadığından gelmeğe adîmu'l-iktidâr bulunmuş olmağla İşkodra'dan mukaddema celb olunan şuhûd hakkında verilen karara tevfiikan râhib-i merkûmun gelmesi için masârif-i râhiyesinin peşinen tesviyesi zımnında iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması devlet-i muşârunileyha konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Eylül [1]306.

(s.40) 120) (109) İtalya devleti tebe'âsından Arcoli Stephan nâm mühendise sayd u şikâr zımnında iktizâ eden tezkerenin i'tası taraf-ı sefâretten iltimâs olunur. 11 Eylül [1]306.

121) (110) İtalya devleti tebe'âsından Hâim Anyas'ın konsolatoya verdiği istid'âyâ nazaran geçen Salı günü yevm-i mahsûsları olmak üzere ber müceb-i mezhep komşulardan afv talep etmek için zevcesi Luna ile berâber Hasköy'de Parmakkapı'da Mehmed Efendi'nin hânesinde mukîm bulunan tebe'â-i devlet-i aliyyeden muzıkacı Hâim Afya'nın hânesine gitmişler ise de merkûm Afya merkûme Luna'yı kolundan tutarak odanın dışarısına atmış ve arkasına iki tekme vurmuş ve merkûme ise hâmile olup şimdi fenâ bir halde esîr-i firâş olarak ağzından kara sular gelmekte idiğünden ve merkûm Afya'nın bu hareket-i nâ-becâsı ise ispat edileceğinden merkûmun Beyoğlu

ceza mahkemesine celbiyle hakkında iktizâ eden te'dibât-ı lâzîminin icrâsı ve bundan dolayı giriftâr olunmuş ve olunacak kâffe-i zarar ve ziyân ve sâirenin tazmîn ettirilmesiyle berâber ihkâk-ı hak buyrulmasını İtalyalı-yı merkûm salifu'z-zikr istid'âda talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â îcâb-ı halin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 15 Eylül [1]306.

122) (111) Avusturya ve Macaristan devleti tebe'âsından Carl Caspere nâm kimesnenin İtalya devleti tebe'âsından Mariole nâm hâtun zimmetinde bâ-istid'â altıbin altıyüz ellisekiz kuruş alacağı olup meblâğ-ı mezkûrun ah-zına destres olamadığından bahisle meblâğ-ı mezkûrun te'mîn-i istîfâsı zım-nında medyûne-i merkûmenin Makri karyesi hukuk mahkemesi sandığında depozito tarîkiyle ikiyüz aded lirâsı olduğunu istihbâr eylemiş olduğundan medyûne-i merkûmenin depozito edilen işbu ikiyüz aded lirâsından altıbin altıyüz ellisekiz kuruşla masârif-i muhâkeme olmak üzere dokuz aded lirânın hacz ve tevkîf ettirilmesini Avusturyalı-yı merkûm talep eylemiş ve İtalya konsolatosu mahkemesi dahi dâyinin işbu talebine muvafakat birle bir kıt'a kararnâme îtâ eylemiş olmağla ber müceb-i kararnâme tevkîfât-ı lâzîminin icrâsı zımında îcâb eden muâmelenin îfâ buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 19 Eylül [1]306.

(s.41) 123) (112) (Hârîçte müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen ve bilâ tabîr yazılıp sahibine verilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Dersaâdet sâkinelerinden bilâ san'at Matilda Yudici nâm kadın cânibinden Dersaâdet İtalya sefâreti kançılaryasına takdîm eylediği istid'âda zevcinin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Yorgaki Paganaki'ye olan ikiyüz aded lirâ deyni için vermiş olduğu kefâletin te'mîni zımında merkûm Yorgaki'ye emânet tarîkiyle verdiği oniki bin frank kıymetinde olan lamba ve evâni-i sâire merkûm Yorgaki tarafından Dersaâdet'te Asmaaltında kâin Camlı hânda 1 numaralı odada mahfûz bulunmuş iken ahîren vefât eden Dimitri Banciri'nin bazı vârisleri tarafından vukûbulan istid'âlarıyla emtia-i mezkûreyi müteveffânın olduğundan bahsile dahil-i tereke etmek talebinde bulunduğundan merkûme kadın hukuk-ı âcizelerinin muhafazasıçün emtia-i mezkûreyi Birinci Meclis-i Ticâretin 17 Şubat 305 tarihli kararıyla taht-ı hacze aldırılmış ise de eşyâ-yı mezkûre üzerine kassam marifetiyle mevzu' olan mühürlerin bu kere fekkedilmiş ve artık haczin îfâsıçün bir sebep meydanda bulunmamış olduğundan bahsile hacz-i mezkûrun fekki hususu taht-ı hükme alınması merkûme kadın

tarafından istid'â ve talep olunmuş olmağla ber mûceb-i istid'â icrâ-yı îcâbı kılınmıştır. 19 Eylül [1]306.

124) (113) Florio ve Robatinio nâm İtalya vapur şirketi vapurlarından Roma tesmiye olunan vapurun jurnalinde yani yevmiye defterinde ber vech-i âtî zikrolunacak mevâdd mukayyedir şöyle ki alafranga 27 Eylül 1890 tarihinde Cuma günü ale's-seher Bozcaadası kurbunde mezkûr Roma vapuru demirini almakta iken demir kopup onbeş kulaç mikdarı zincir ile berâber zâyî olmuş ve makine ile yavaş yavaş Kal'a-i Sultaniye üzerine harekete mecbûr olarak alafranga saat altıda yani tulû-i şems esnasında vapur-ı mezbûr Kavak ve Kilitbahir istihkâmı pişgâhında bulunduğu halde Kavak istihkâmâtından bir pare top atılmış ve biraz müddet sonra iki pâre daha atıldıkda o anda makineyi tornistan ederek vapur geriye alınmış ve geriye alınırken Kilitbahir istihkâmâtından gülleli bir daha top atılıp güllesi vapurun önüne düşmüş ve az kalıp vapuru büyük bir zarara dûçâr edecek idi binâberin şu hareket-i vâkıa yolsuz olduğu derkârdır çünkü gece mezkûr vapur geçmek efkârında olmadığı o gece Kavak istihkâmâtı sularında kalmasından müstebândır bu halde vapur-ı mezkûr yoluna devam etmek için sabahı bekleyerek sabah oldukda ve fenerler dahi söndükde âheste âheste yoluna devam etmek ve o esnâda sâlifü'l-arz vapur istihkâmâtın cenûb tarafında bulunmakta olup üzerine istihkâmâtın şu harekât muğâyir-i nizâm olduğu kapudanın raportosundan numâyân ve harekât-ı vâkıayı kapudan-ı merkûm protesto etmekte olduğundan bu babda Bahriye Nezâretinin nazar-ı dikkatini celb ile berâber bademâ bu misillû harekâtın adem-i tekerrürü zımnında mahalline iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 22 Eylül 306.

125) (114) İtalya devleti tebe'âsından El-Avogadro de Polyano'nun tebe'â-i devlet-i aliyyeden Feri Karyesi'nde mukîm Artin Eğerci nâm kimesne zimmetinde elli aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûmu mahkeme-i ticârete celbile meblâğ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 22 Eylül [1]306.

(s.42) 126) (115) Muharrem 1303 tarihinde Hidiviyet-i Mısriyye dâhilinde Tanta şehrinde Girolamo Norse konsolos memuru nasb edilmiş idi şimdi ise merkûm memuriyetinden infisâli vukubulmuş olmağla yerine bu

defa İtalya devleti tebe'âsından Luigi Ezbirace konsolos memuru nasb ve tayîn kılınmış olduğundan icâb eden mektûb-ı sâminin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 24 Eylül [1]306.

127) (116) Selânîk şehrine amed u şüdd eden Portekiz devletinin sefâin ve tüccârlarının umûr ve husûsât-ı vâkıalarının rü'yet ve tesviyesi zımında Portekiz devleti tarafından şehir-i mezkûra İtalyalı Samuel Modiano konsolos vekîli nasb ve tayîn kılınmış olmağla icâb eden berât ve fermân-ı âlî'nin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 24 Eylül 306.

128) (117) 11 Muharrem 306 tarihli berât ve fermân-ı âlî mücebince Fe-liçe Maysa nâm zât İşkodra'ya konsolos nasb olunmuş idi ancak mûmâileyh Maysa yakınlarda mahall-i memûriyetine gidemeyeceğinden yerine şimdilik muvakkaten İtalya konsolos vekîllerinden avukat Soreppo Cayopconi vekâleten ifâ-yı vazife edeceğinden icâbeden mektûb-ı sâminin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Eylül [1]306.

129) (118) Tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve deâvi vekîllerinden Dimitri Leyan Bey İtalya konsolatosu mahkemesinde vukûbulacak deâvide icrâ-yı vekâlet etmesini talep eylemiş olduğundan mûmâileyh Leyan Bey mehâkim-i devlet-i aliyye huzurunda kabul olunup olunmadığı ve mutemed bir zât mıdır değil midir buralarının muvazzahan beyân buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Eylül [1]306.

130) (119) Beyoğlu bidâyet cezâ mahkemesi tarafından 9 Ağustos 305 tarihli verilen i'lâm-ı gıyâbî mücebince İtalya devleti tebe'âsından Giuseppe Scattoni gûya polis memurlarından İsmâil Efendiyi darb eylemesinden nâşî altı mâh mahpusiyetine karar verilmiş ancak merkûm Scattoni mûmâileyh İsmail Efendi'yi hiçbir vakit darp eylemediğine ve esnâ-yı muhâkeme de dahi şifâhen serd u beyân edeceği esbâb-ı kâfiyeye istinâden i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr hükmüne bi'l-i'tirâz muhâkeme-i vicâhiyelerinin icrâsıyla ihkâk-ı hak olunmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-vech-i müsted'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Eylül [1]306.

(s.43) 131) (120) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda mukîm Domenico Vacca aleyhine ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden Üsküdar'da Vâlide-i Atîk mahallesinde 18 numaralı hânede sâkin tabîb Mehmed Şerefüddin Efendi

ve zevcesi Saîde Hanım lehine olarak Beyoğlu bidâyet hukuk mahkemesinden verilen 13 Haziran 306 tarihli i'lâm 22 Ağustos 306 tarihinde İtalyalıyı merkûma teblîğ olundukda i'lâm-ı mezkûr hükmünü kabul etmeyerek esbâb-ı âtiyeden nâşi istînâf-ı dava eder şöyle ki; merkûm Vacca tarafından munaziun[fih] olan hânenin tamiri için sekiz bin kuruş sarf etmiş olduğu hakkındaki iddiasını mahkeme-i mezbûre istimâ' etmezden [mukaddem] i'lâm-ı gıyâbîyi tasdik etmiş idiğü ve miyânelerinde mevcut olan muhâsebenin rü'yetini merkûm Vacca mutâlebe eylemiş ise de mûmâileyh Mehmed Efendi rü'yet-i muhâsebeden imtinâ ve istinkâf eylemiş olduğundan işte şu esbâba ve lâyihasında zikrolunacak delâil ve berâhin-i kanûniyeye istinâden dava-yı istinâfiyesinin kabulü ve müste'nefunaleyh mûmâileyh Mehmed Efendi ve zevcesinin bu bâbda olan masârif-i muhâkeme ve zarar ve ziyânlarını zâmin bulunan musaddak kefâlet senediyle mezkûr lâyiha leffen takdîm kılınmış olmağla müste'nefunaleyh-i mûmâileyh Mehmed Efendi ve zevcesinin celbiyle îcâb-ı kanunisinin icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep etmekle ol-vechile îcâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 26 Eylül [1]306.

132) (121) İtalya devleti tebe'âsından İşkodra'da katledilen rahip Pastore'nin mahkeme-i cinâyette derdest-i rü'yet bulunan davasından dola-yı Londra'da North Valdez Saint [...] nâm mahalde bulunup li-ecli's-şehâde celb olunan râhib-i maktulün arkadaşı Loceni nâm rahip cânib-i konsolatoya verdiği istid'âdan anlaşıldığı vechile navlûn ve masârif-i rahibe olarak altıyüz seksen frank ve on santim vukubulmuş olduğu leffen takdîm kılınan defterden müstebân olmağla evvel be evvel meblağ-ı mezbûrun ve merkûmun memleketine avdet masârifinin dahi tesviye ve îfâsını ve merkûm Loceni memleketine avdet edinceye kadar burada kaldığı müddet için vukubulan masârifinin başkaca tesviye ve îfâ olunmasını rahib-i merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â îcâb-ı halin îfâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 1 Teşrinievvel [1]306

133) (122) Saint Miller nâm İngiliz vapurlarından Dersaâdet'e ihrâc olunmuş olan ıslak hinta İtalya devleti tebe'âsından Pandeli Casanova tarafından iştirâ edilmiş ve hinta-ı mezkûr ise mavnalarda bulunmakta olduğundan Fenerbahçesinde ve Kağıthânede ebniyeden baîd bir mahalde kurutmak üzere ihrâca musâade i'tâsı husûsunda işbu takrîr serîan Şehremâneti behiyyesine havâle buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 3 Teşrinievvel [1]306.

(s.44) 134) (123) İşkodra'da bulunan İtalyan mektebinin luzûmu için İtalya'dan mahalli mezkûra gönderilmiş olan iki sandık mekteb-i mezkûra mahsûs eşyânın bilâ rusûm teslimine gümrük tarafından imtinâ olunmakta idiğünden emsâli ve usûlü vechile bi'l-muâyene ve rusûmdan muaf olarak hemen teslimi zımnında iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs olunur. 4 Teşrinievvel [1]306.

135) (124) İtalya devleti tebe'âsından Yedikule'de mukîme Luigi Rodani zevcesi Guglielmo Rodani nâm hatun tarafından konsolatoya verdiği istid'âya nazaran Samatya'da Mîrâhur sokağında kâin bâ-hüccet-i şer'iyeye zevcinin mutasarrıf olduğu bir bâb hâne bundan beş mâh mukaddem Yedikule Şimendifer Fabrikası'nda müstahdem İtalyalı Pascovali Omilye nâm kimesneye icâr edilmiş idi muahharan Teodor veledi Liolfo nâm kimesne merkûme Guglielmo zevcinin gaybûbetinden bi'l-istifâde gûya mezkûr hâne kendisinin olduğundan bahsile hânede müste'ciren ikâmet eden İtalyalı-yı merkûmu ihrâc etmek üzere Dersaadet Birinci Hukuk Mahkemesinde 5 Eylül 306 tarihinde ikâme-i dava eylemiş hâlbuki merkûm Teodor sâlifü'z-zikr hâne kendisinin olmadığı ve derûnunda olan müste'ciri ihrâca dahi selâhiyeti hâiz olamayacağından zevcinin on güne kadar vurûd edeceğinden vurûduna değin zevcinin muhafaza-i hukuku zımnında müste'cir-i merkûm aleyhine ikâme olunan sâlifü'l-arz davanın te'hîr-i rü'yetini merkûme Guglielmo bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 9 Teşrinievvel [1]306.

136) (125) İtalya devleti tebe'âsından demirci Luigi Rudolf'un tebe'â-i devlet-i aliyyeden Luca Carnovelli nâm mimâr aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 10 Temmuz 306 tarihli ve 118 numaralı i'lâm-ı gıyâbî merkûm Luca'ya teblîğ olunmuş olmağla i'lâm-ı mezkûrun tenfiz-i ahkâmı zımnında iktizâ eden muâmelenin icrâ buyrulmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemesine binâen ber-mûceb-i talep icâb-ı hâlin ifâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 9 Teşrinievvel [1]306.

(s.45) 137) (126) Tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve sûtçü esnafından bir kimesnenin İtalya devleti tebe'âsından madam Teresa İzandor nâm hatundan bir altın haç sirkat eylemesinden dolayı merkûm sûtçünün dört mâh mahpusiyetine hükmolunmuş ve merkûme madam ise sâlifü'z-zikr haçın istirdâdını talep eylemiş olmağla ol-vechile merkûmeye i'tâ buyrulması

devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 10 Teşrinievvel [1]306.

138) (127) Hasköy’de Halıcıoğlu mahallesinde ikâmet etmekte olan İtalya devleti tebe’âsından İlia Pardorpulos nâm kimesne geçen Pazarartesi günü kendi hânesine gitmek için Yemiş İskelesine gelip vapur bileti- ni almak üzere biletçi Bartın’lı Ali nâm kimesne silik olarak iki aded kuruş İtalyalıya vermiş merkûm İtalyalı ise kabul etmediğinden mûmâileyh Ali nâmusu muhil bazı tefevvühâtta bulunmuş olduğundan ve hatta mahalli polis memurlarına teslim ettiği sırada ve memurîn-i mûmâileyhim tarafından dahi bir takım bed muâmelede bulunmuş olduklarından bunların kanun [ve] adalet iktizâsınca te’dîbi ve tevellüd eden zarar ve ziyânının merkûm Ali ve memurîn-i mûmâileyhime tazmîn ettirilmesi merkûm Pardorpulos tarafından cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid’âdan anlaşılmış olmağla bu halde merkûmları Dersaâdet bidâyet cezâ mahkemesine celbleriyle icâb eden muâmele-i kanûniyenin îfâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 11 Teşrinievvel [1]306.

139) (128) İtalya devleti tebe’âsından Galata’da Havyar hânında mukîm Hâim (Es) de Toledo’nun tebe’â-i devlet-i aliyyeden Hatap Kapısı’nda Keresteciler’de sâkin Küçük Fatın ve Kantarcılar’da Ali Paşa hânında sâkin Mihail Yovan Bülbüloğlu aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 24 Eylül 306 tarihli ve 11 numaralı i’lâm-ı gıyâbî merkûmân Fatın ve Mihail Yovan Bülbüloğlu’na tebliğ edilmiş olduğundan i’lâm-ı mezkûrun tenfîz-i ahkâmı zımında icâb eden muâmele-i kanûniyenin îfâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 13 Teşrinievvel [1]306.

(s.46) 140) (129) İtalya devleti tebe’âsından Leon Şoton nâm kimesne sene-i hâliye Eylül’ünün onbirinci Cumaertesi günü saat sekiz râddelerinde kendi hânesinde familyasıyla taâm etmekte iken Fransalı Behor Alfeze ve tebe’â-i devlet-i aliyyeden Abraham Fresco ve karındaşı David merkûm Leon hânesine hucûm ve bilâ sebep taşlayarak camlarını ve sofrâ üzerinde bulunan kadeh ve lamba ve sâire kâmilen şikest ve hatta endah ettikleri taşlardan büyük bir taş hâmile bulunan zevcesinin sol böğrüne isabet ederek İtalya hastahânesi tabîbinin vukûbulan muâyene raportosundan zevce-i merkûme fevkalade nâ-mizâc olduğu tebeyyün etmiş *“ve bu vukuâtı ifşa ederseniz hânenizi ihrak ederiz”* diyerek bir takım tehdidâtta bulunmuş oldukları ve bi-gayrı hakkın bu muâmele-i nâ-becâ haklarında icrâ edildiğine dâir kom-şuları olan İtalyalı Joseph Levi ve İsak Cohen ve devlet-i aliyye tebe’âsından

Yaşeva Boyleci ve Pandof Kamandi zevcesi madam Markade nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sabit olacağı derkâr olduğundan evvel emirde merkûmûnun muğâyir-i kanun bulunan şu muâmelelerinden nâşî şedîden te'dipleri ve bu yüzden vukubulmuş ve bulacak kâffe-i zarar ve ziyân ve sâire merkûmûn Behor ve Abraham ve David'e tahmîl ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â husûs-ı müddea Ceza Mahkemesinde rü'yetiyle ihkâk-ı hak buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 13 Teşrinievvel [1]306.

141) (130) Anadolu demiryolu mültezimlerinden olup Bilecik civârlarında katl olunmuş olan İtalya devleti tebe'âsından Picolotto'nun keyfiyet-i katlinden dolayı cereyân eden muhâkemedede hazır bulunmak üzere konsolato tercümanlarından mösyö Battista nâm zât ol-tarafa gönderilmiş idiğünden memûr-i mûmâileyhe iktizâ eden muâvenet ve teshilâtın ifâ buyrulması ve Bilecik mutasarrıflığına iktizâ eden telgrafnâmenin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs olunur. 18 Teşrînievvel [1]306.

142) (131) İtalya devleti tebe'âsından Giacomo Genaro Itarelli'ye tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstepan tarafından [...] ve isnad olunan duvardan tuğla düşmesinden dolayı Beyoğlu Ceza Mahkemesinde lede'l-muhâkeme üç mâh mahbusiyetine ve masârif-i muhâkemenin kendisine âdiyeti hakkında verilen kararı adem-i kabul ile istinaf-ı dava etmiş ve istinaf-ı cünhada husûs-ı mezkûru istinafen rü'yet ve tetkikini talep etmekte bulunduğundan hasmının celbiyle muhâkemelerinin icrâsı ve bidâyet i'lâmının feshiyle masârif-i muhâkeme ve sâirenin müstenifün aleyh-i merkûma tahmilini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-vech-i müsted'â icâb-ı hâlin icrâsını devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 24 Teşrînievvel [1]306.

(s.47) 143) (132) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Kristo Lenardi sokağında 1 numaralı hânede mukîm Gabrielli Monelli nâm muzıka mualliminin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Nikola nâm şahıs tarafından bi-gayrı hakkın nehb u gasb olunan cüzdanı derûnunda bulunan iki mecîdî ve üç çâr yek ile oniki kuruş ufak para ve altından mamûl iki saat anahtarıyla küçük bir kurşun olduğu halde mezkûr cüzdan ile derûnunda olan mezkûrâtın kendisine iâde ve istirdâdını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep cüzdan ve muhteviyâtının i'tâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 24 Teşrinievvel [1]306.

144) (133) Cidde'ye amed u şüdd eden İtalya devletinin tebe'â ve tüccârlarının husûsât-ı vâkîalarının rü'yet ve tesviyesi zımnında mahall-i mezkûra İtalyalı Carlo Mizadri konsolos memuru nasb ve ta'yîn kılınmış olmağla icâb eden mektûb-ı sâminin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 27 Teşrinievvel [1]306.

145) (134) Kavala'da bulunan konsolos memûru maiyetinde imtiyâzlı tercümân bulunmak üzere nasb ve tayîn kılınan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Diyonisyo Prodromidis nâm kimesnenin icâb eden mektûb-ı sâminin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 27 Teşrinievvel [1]306.

146) (135) İtalya devleti tebe'âsından Luigi Rudolfo nâm kimesnenin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Luca Carnovelli nâm mimâr aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihlâl eylediği 1 Temmuz 306 tarihli ve 118 numaralı i'lâm mücebine maa güzeste ve masârif-i muhâkeme alacağı olan tahmînen dörtbin kuruşun ahzına destres olamadığından bahsile meblağ-ı mezbûrun te'mîn-i istîfâsı zımnında medyûn-ı merkûm Luca'nın Büyükada'da Cakomi caddesinde 1 ve 3 ve 5 numaralı mutasarrıf olduğu üç bâb hânesinden birinin taht-ı hacze aldırılmasıyla berâber furûhtunu ve esmân-ı hâsılasından istîfâyı matlûp ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 30 Teşrinievvel [1]306.

(s.48) 147) (136) (Hariçte tanzim edilmiş olmakla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ mösyö De Lena veresesinin İtalya kançılaryasında mahfûz ve musaddak vekâletnâme-i umûmîsi mücebine vekîl ve maslahatgüzârı verese-i mezkûra irsen intikal etmiş olan M. Palma ve evladı De Lena halefleri ünvanıyla marûf ve Hazret-i Şehriyârî'nin terzisi nâmıyla meşhûr Beyoğlu'nda Doğruyol'da 45 numaralı ticaretgâhın müdir-i umûru mösyö Paul Parma'nın vekâletnâmesinde hâiz olduğu mezûniyetine binâen Galata'da Banka-yı Osmânî sokağında iki numaralı Hamdi Paşa hânında mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve dava vekîllerinden Kücezâde Zennûb Efendi'yi tevkiîl eylemiş olması cihetiyle Efendi-i mûmâileyhin hâiz olduğu vekâletine istinâden müvekkillerine izâfetle bi'l-vekâle kançılaryaya takdîm etmiş olduğu istid'âsında Beşiktaş'ta mukîm sabık Şehremini devletlû Mazhar Paşa hazretlerinin müteaddid emirnâmeler mantukunca dörtbin dört yüz kırk üç frank ve beş santim elbise bahâsından deyni olmağla muşârunileyhin Birinci Mahkeme-i Ticârete li-ecli'l-muhâkeme celbiyle meblağ-ı mezkûrun

maa faiz ve harc-ı i'lâm ve bi'l-cümle masârifât-ı muhâkeme ve ücret-i vekâlet ile maan icrâ-yı muvakkatla taht-ı hükme alınmasını talep eylemiş olmağla ber müceb-i talep muâmele-i mukteziyenin icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 7 Teşrinisani [1]306.

148) (137) (Müsveddesi hariçte tanzîm edilmiş olmağla yazılıp sahibine verilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Kadı Karyesi Frenk Katolik kilisesi ser-rahibi monsenyör Di Necri tarafından cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran 16 Ağustos 1888 tarihli bir kıt'a emre muharrer senet mücebince Şirket-i Hayriye idâresi sandikkârı Pişmiş oğlu Artin kefâletiyle Beyoğlu'nda Taksim civârında Ermeni Katolik kilisesi karşısında sâkin ve Şirket-i Hayriye idâresi memurlarından Abdal oğlu Antuvan zimmetinde ezgayrı teslim matlûbu olan yirmi altı aded lirâ-yı Osmânî'nin ahzına destres olamadığından kefil ve medyûn-ı merkûmânın Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun merkûmândan yekdiğerine kefil bi'l-mâl sıfatıyla maa fâiz ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet tahsiline ve verilecek hükmün muvakkat icrâsına hüküm ve i'lâm olunmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i müsted'â icâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 6 Teşrinisâni [1]306.

149) (138) (Hariçte müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen yazılıp sahibine verilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Kavafyân hanında bir numaralı odada sâkin tüccardan Nicola (K) Vasiliyadi'nin tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccârdan Erdek kazası dahilinde Gonya karyesinde ikâmet etmekte olan Nikola Moskovaki ile Haralambo Moskovaki aleyhinde Birinci Meclis-i Ticâret huzurunda ikâme eylediği alacak davasının rü'yetine dair gıyâben verilen 7 Ağustos 306 tarihli ve 120 numaralı i'lâmın bir kıt'a sûret-i musaddakası bu kerre kendisine tebliğ ettirilmiş ise de dava-yı vâkıasının rü'yeti için tayîn olunan yevm-i muhâkemede hazır bulunmak üzere usûlen celb olunmamış olduğundan ve şu hâlde i'lâm-ı mezkûr munâfi-i kanûn bulduğundan adem-i kabul ile keyfiyetin i'tirâz ale'l-hüküm kâidesine tevfi-kan bi'l-muvâcehe rü'yeti ile işbu i'tirâz istid'âsının kabulü ve i'lâm-ı mute-rezunbihin feshiyle ber müceb-i iddia medyûn-ı merkûmun yekdiğerine kefil bi'l-mâl sıfatıyla meblağ-ı müddeabihin maa faiz ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet ifâsına ve keyfiyetin muvakkat icrâsıyla maan taht-ı hükm ve karara alınmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i müsted'â icâbının icrâsı zımnında taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 7 Teşrinisâni [1]306.

(s.49) 150) (139) İtalya devleti tebe'âsından Gaetano Capudano nâm kimesnenin Galata'da Lüleci Hendek sokağında 53 numaralı hânenin müste'cîr-i evveli olduğu halde tebe'â-i devlet-i aliyyeden Bostancı Kosta'ya bir odasını îcâr etmiş ancak merkûm Capudano'nun hâne sahibi ile olan îcâr konturatosu munkaziye olmuş idiğünden bundan üç mâh mukaddem merkûm Kosta'ya mezkûr odanın tahliye etmesini ihbar etmiş ise de elân sâlifü'z-zikr odayı tahliye etmediğinden merkûm Kosta'nın Galata hukuk mahkemesine celbiyle sâlifü'z-zikr odanın tahliyesine ve tahliyesine kadar yevmiye on kuruş ücret i'tâsına maa masârif-i muhâkeme mahkûm tutulmasını merkûm İtalyalı bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 10 Teşrinisânî [1]306.

151) (140) İtalya devleti tebe'âsından Joni Laord nâm modisterenin devletlû necâbetlû Nureddin Efendi hazretlerinin merhûme vâlideleri beşinci kadın Efendi hazretleri zimmetinde elbise ve dikiş i'mâlî bedelinden mütebâki ikiyüz otuzüç aded lirâ-yı Osmânî ve altmış santim alacağı kalmış ve bunun istihsâlî hakkında çend defa merciine murâcaat edilmiş ise de bir netice hâsıl olmamış ve merhûme-i muşârunileyhânın terekesi ise Hazîne-i celîleye ait olduğu gibi duyûnâtı dahi ana râcî olacağı umûr-ı malûmeden bulunmuş olmağla emsâlî vechile matlûbât-ı vakıanın Hazîne-i celîle-i muşârunileyhâdan tesviye olunması hakkında taraf-ı konsolatodan 17 Nisan 306 tarihinde tastîr kılınan takrîrden henüz bir semere-i hasene hâsıl olmamış ve merkûme Joni Laord her bâr konsolatoya murâcaatla sızlanmaktan hâlî olmadığı ci-hetle merkûmenin fakr u zarurettten halâsı zımnında iş'âr-ı sâbık vechile matlûbunun bir ân evvel tesviye ve îfâ buyrulması mükerreren iltimâs ve takrîr olunur. 12 Teşrinisânî [1]306.

152) (141) İtalya devleti tebe'âsından Giovanni Battista Podesta nâm kimesnenin tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Bağcılar içinde 337 numara-da mukîm makaronyacı Panayot Vafiyâdi aleyhine olarak Birinci Mahkeme-i Ticâretten gıyâben istihsâl edip muahharan hükmü tasdîk kılınan 51 numaralı ve 20 Mart 306 tarihli i'lâm mûcebince masârifât ve güzeste ve sâire ile maan alacağı olan ma'lûmu'l-miktâr mebâliğin ahzına destres olamadığından bahisle medyûn-ı merkûmun Bağcılar içindeki makaronya fabrikasında bulunan emvâl ve eşyâ ve sâireden alacağına kifâyet edecek miktarın usûlü vechile haczi ve ol-vechile i'lâm-ı mezkûrun tenfiz-i ahkâmı zımnında emvâl ve eşyâ-yı mezkûrenin **(s.50)** furûhtu ve esmân-ı hâsılasından tesviye-i

matlûp ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 17 Teşrinisânî [1]306.

153) (142) İtalya devleti tebe'âsından Constantino Scattoni nâm kalanın tebe'â-i devlet-i aliyyeden Sultan Bayezid'da Maliye nezâreti karşısında 15 numarada sâkin Antonyo Lazaro ve yine tebe'â-i devlet-i aliyyeden Tarlabası'nda Kostantino Levanopulo nâm kimesnelerin Fener'de Melkiyo sokağında vâki mutasarrıf oldukları hânenin tamîri için vermiş olduğu Sivas-topol taşları bedelinden dolayı gayrı-ez teslim üçyüz altmışdokuz frank altmış dört santim alacağı olup ahzına destres olamadığından bahisle medyûnân-ı merkûmânın mahkeme-i ticârete celbleriyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 21 Teşrinisânî [1]306.

154) (143) İtalya devleti tebe'âsından Antonio Cafiero beş seneden beri Gümüşhâne'de vâki Hastahâne-i Amirede eczacı kalfalığında bulunmasından dolayı bâkiye-i maâşından altıyüz seksensekiz kuruş alacağı olup meblağ-ı mezbûrun tahsiline muvaffak olamadığından bahsile ve kendisi fakîru'l-hâl bulunmuş ve Dersââdet'ten taşraya gideceğinden meblağ-ı mezkûrun merkûm Antonio'ya serîan i'tâsına himmet buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 21 Teşrinisânî [1]306.

155) (144) Ayastefanos'da mukîme İtalya devleti tebe'âsından madam Marirole nâm hâturn aleyhine İtalya kançılaryası tarafından mahall-i mezkûra bir memûr gideceğinden merkûmenin hânedan ihrâcında muhâlefet olunur ise hîn-i hâcette cebrî iktizâ ettiği halde memûr-ı mûmâileyhe iktizâ eden muâvenet ve teshîlâtın îfâsı zımında şimdiden Ayastefanos zabıta merkezine icâb eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 21 Teşrinisânî [1]306.

(s.51156) (145) Kudüs-i Şerif Rum Patrikhânesinin Kandiye'de bulunan akârâtında müste'ciren ikâmet eden İtalya devleti tebe'âsından Lambiri'nin ihrâcı hakkında Kandiye bidâyet mahkemesi tarafından verilen karar aleyhine merkûm Lambiri istînâf-ı dava ederek dava-yı istînâfiyesi derdest-i rü'yet bulunmuş olduğu halde hod be hod mahkeme-i mezkûre i'lâm-ı ibtidâinin icrâsına kıyâm etmesi muğâyir-i nizâm ve bu babda İtalyalı-yı merkûmun gad-rini mucip olduğundan dava-yı istînâfiyesinin rü'yet ve faslına değin bidâyet

i'lâmının te'hîr-i icrâsı zımnında mahalli bidâyet mahkemesine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 22 Teşrinisânî [1]306.

157) (146) (Hariçten mübeyyazı ile berâber müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiş) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Kığork Bey hânında onbir numarada mukîm dava vekîli mösyö Virginio Pederelli'nin yazhânesini ikâmetgâh tayîn etmiş olan mühendis mösyö J. B. Riccini'nin cânib-i sefârete takdîm eylediği bir kıta istid'âda Topkapı'da Kaldırmacılar kethüdâsı Abdurrahman Ağa'nın kendisi ile beynlerinde bazı inşâatın icrâsından dolayı mün'akid olan şirketin mümeyyizân marifetiyle rü'yet-i muhâsebesini mutazammın Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisi'ne takdîm eylediği 2 Kanunisânî 300 tarihli istid'â üzerine tayîn buyrulan yevm-i muhâkemede kendisinin Dersââdet'te bulunmadığı hasebiyle ne bizzât dava-ya icâbet ve ne dahi vekîl irsâl edememiş olduğundan mahkeme-i mezkûre müddeînin talebine mebnî davanın ani'l-gıyâb rü'yetine ibtidâr ve davaya esâs ittihâz olunan arzuhalin cümle-i münderecâtı hilâfında ve bu bâbda bir gûne talep vukubulmaksızın mahkeme husûs-ı munaziun fihâyı ikiye taksim edip bir taraftan yüz yetmişbeş lirâyı duyûnât-ı muaccele makâmında bi't-telakkî te'diyesine hükmetmiş ve diğer taraftan muâmelât-ı şirketten mütevellid muhâsebenin rü'yeti vazife hâricinde idiğünü kabul ederek bu bâbda icâb-ı hâline bakılmak üzere i'lâm-ı gıyabînin tarih-i tebliğinden itibaren onbeş gün zarfında i'tirâz ale'l-hüküm etmek mecbûriyetini taht-ı karara almış ve 26 Şubat 300 tarihi ile sudûr eden işbu hükm-i gıyâbî aleyhine 4 Haziran 301 tarihli mütekaddim arzuhal ile i'tirâz ale'l-hüküm olmuş ise de bu kerre yine kendisinin Dersââdet'te bulunmadığı hasebiyle tayîn olunan muhâkeme gününden haberdar olamadığı gibi nasb ve intihâb ettiği vekîlinin dahi vazîfe-i vekâletini tanımamış olmasından mahkeme-i mezkûre sâbıkı vechile davayı rü'yet ve hükm-i gıyâbîyi 20 Mayıs 302 tarihli i'lâm ile tasdik etmiş ve işbu muâmelâtta kendisi yakında haber almış olmasından nâşî mezkûr her iki i'lâm aleyhine esbâb-ı âtiyeye mebni iâde-i muhâkeme tarikinde takdîm-i istid'â ettiğini şöyle ki evvela her bir davanın müessis-i ileyhi arzuhâl olup müddeînin arzuhâlinde ise müddeabihin miktar ve kemiyeti tayîn edilmemiş olduğu gibi yüz yetmişbeş lirânın başkaca i'lâma rabtı talebi dahi bulunmayıp bilakis müddei kendi alacağını rü'yet-i muhâsebeyeye hasretmiş olduğu halde mahkeme davayı ikiye taksim eylemiş olması ile talep olunmayan bir şeyi hükmetmiş demek olacağını sâniyen mârru'z-zikr yüz yetmişbeş lirânın menâfi-i şirketten te'diyesi mukarrer olmağın mahkeme-i mezkûre tetkîk-i hesâbât kaziyesi

gibi bunda dahi vazîfedâr olamayacağı bedîhi iken mahkeme-i mezkûrenin hareket-i ma'rûzası Ticâret Kanûnnâme-i Humâyûnu'nun kırkinci madde-sine muhalif düştüğü sâlisin mezkûr yetmişbeş lirânın başkaca talebi ancak şirket-i mezkûrenin kâr etmemiş olmasına menûti binâberin mahkeme-i mezkûre kendisinin muâmelât-ı şirketten dolayı mütevellit muhâsebenin rü'yetine vazîfedâr olmadığını taht-ı karara almış iken işbu muhâsebenin netice-i rü'yetinden tezâhür edebilecek yüz yetmişbeş lirânın hakkındaki diğer bir kararı vermeğe vazîfedâr olmadığı emr-i celî (s.52) olduğundan mahkeme-i mezkûre tarafından bu bâbda verilen kararın rü'yet-i muhâsebe kaziyyesinin mümeyyizâna luzûm-ı havâlesi hakkındaki diğer kararına serâpâ mübâyin bulunduğu râbian mârru'z-zikr yüz yetmişbeş lirânın te'diyesi bir şarta müteallik olduğu mübrez evrâk münderecâtı ile mahkemede anlaşılmış iken mahkeme-i mezkûrenin şart-ı mezkûr hey'etini tahkik ve taharrî etmesi luzûmu Usûl-i Muhâkeme-i Ticâret Nizâmnâmesinin altmış sekizinci maddesi cümle-i münderecâtından olduğu bedîhi olduğu halde mezkûr şartın adem-i tetkîki ile altmış sekizinci madde-i kanûniye hükmü ihlâl edilmiş bulunmasını ve esbâb-ı mezkûreye ve ileride lede'l-hâce dermiyân olunacak delâil ve berâhin-i sâireye ve Usûl-i Muhâkeme-i Ticâret Nizâmnâmesi'nin yüz yirmi üçüncü ve yüz yirmi dördüncü maddeleri ahkâmına tevffikan işbu iâde-i muhâkeme arzuhalinin kabulü ile merkûm Abdurrahman Ağa'nın Birinci Mahkeme-i Ticârete celbini ve ilâm-ı muâdiye feshedilerek tarafeynin hâlet-i sabikasına bi'l-ircâ muhâkemelerinin yeni baştan icrâsını ve ale'l-usûl teslim-i verese edilen mebâliğin iâdesini İtalyalı-yı merkûm J. B. Riccini talep etmiş olmağla ber-mûceb-i talep iktizâsının icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 22 Teşrînisânî [1]306.

158) (147) İtalya devleti tebe'âsından Giovanni Gardenki'nin Beyrut'ta mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Selîm Sâbit Efendi aleyhine Beyrut mahkeme-i ticâretinden istihsâl eylediği 9 Rebûlevvel 95 tarihli ve 55 numaralı i'lâm medyûn-ı merkûm Selîm Sâbit'e tebliğ olunarak mûcebince dâyin-i merkûmun alacağı olan üçbin beşyüz otuziki frankın tahsîli zımnında i'lâm-ı mezbûr mevki-i icrâya vaz' olundukda bin frank tahsîl ve istihsâl edilmiş ve kûsûr kalan meblağın istifâsı dâyin-i merkûm tarafından lede'l-mutâlebe Beyrut icrâ memûru i'lâm-ı mebhûsunanah medyûn-ı merkûma tebliğ olunmadığından bahisle icrâsı kabil olamayacağını ifâde ve beyân etmiş olmağla İtalyalı-yı merkûm sefârete bi'l-murâcaa taraf-ı sefâretten Adliye Nezâret-i celîlesine yazılan 12 Haziran 306 tarihli takrîr ve muahharan Beyrut müddeiumûmîliği cânibinden yazılan tahrîrât üzerine i'lâm-ı mezkûrun

muâmele-i teblîğiyesi kanun dâiresinde vukubulmuş ise icrâsına devâm olunması Nezâret-i muşârunileyhâdan mahalline iş'âr olunmuş ise de memûr-ı mûmâileyh i'lâmât-ı hukûkiyenin sûret-i icrâsına dâir olan kanunnâmenin üçüncü faslındaki yirmi ikinci maddeye tatbik ederek teblîğ ilm u haberi ibrâz olunmadıkça i'lâm-ı mezkûrun icrâsına muvâfakat etmemiş olduğu istihbâr olunmuştur hâlbuki i'lâm-ı mezbûr vaktiyle mübâşir Mihâil Şâhin Ağa marifetiyle 8 Mart 94 tarihinde medyûn-ı merkûm Selîm Sâbit Efendiye teblîğ edilmiş olduğu Beyrut mahkeme-i ticâretinin 8 Muharrem 308 tarihli ve 90 numaralı derkenarından müstebân olduğu gibi bâlâda mezkûr i'lâma mahsûben medyûn-ı merkûmdan bin frank tahsîl olunduğu halde artık icrâ memuru i'lâmın medyûna adem-i teblîği hakkındaki ifâdesi büsbütün vâhî ve bî-esâsdır binâenaleyh i'lâm-ı mezbûr medyûn-ı merkûma 8 Mart 94 tarihinde teblîğ olunup kanunnâme-i mezbûr ise 5 Haziran 1295 tarihinde neşr ve ilân olunduğundan bu halde işbu kanunnâmenin neşrinden mukaddem teblîğ-i i'lâm vâki olmuş ve bu nizâmın mâ-kabline şumûlû olamayacağı derkârdır bununla berâber ol-esnâda yani i'lâmın teblîği tarihinde yalnız "mûcebince" işaretiyle i'lâmât icrâ edilmekte idiğünden bu bâbda mahalli icrâ memurunun dâyin-i merkûmdan ilm u haber mutâlebesine ve kanunnâme-i mebhûsun bu meseleye tatbiki selahiyeti (s.53) olamayacağından her halde i'lâm-ı mebhûsun teblîği yolunda vukubulduğu ve medyûndan istihsâl olunan sâlifuz-zikr bin frank i'lâmın icrâsına esas tutulması ve bundan böyle icrâsının avk u te'hîrine mâni esbâb-ı mûcibe-i kanûniye olmadığı cihetle hemen icrâsına ve mutazammın olduğu mebhâlig-i mütebâkiyenin medyûn-ı merkûmdan tahsîliyle dâyin-i merkûma i'tâsı hususuna mahall-i mezkûr icrâ memûriyetine kat'î sûrette evâmîr-i serîanın tastîr buyrulması tekrar tarafı-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 24 Teşrinisânî [1]306.

159) (148) İtalya devleti tebe'âsından Joseph Amon nâm tâcirin Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 8 Teşrinisânî 306 tarihli ve 233 numaralı i'lâm mûcebince Üskûdâr bidâyet mahkemesi reisi Arif Bey'den masârîf-i muhâkeme ve sâire otuz beş adet lirâ-yı Osmânî alacağı olup nizâm-ı vechile i'lâm-ı mezbûrun icrâsı ve medyûn-ı mûmâileyhin maâşından istîfâ-yı matlûb ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla bermûceb-i istid'â icâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 24 Teşrinisânî [1]306.

160) (149) Yafa iskelesine amed u şüdd eden Portekiz devletinin tebe'â ve tüccârlarının umûr ve husûsât-ı vâkîalarını rü'yete ve tesviye etmek üzere bu

defa devlet-i muşârunileyhâ tebe'âsından Hamzelak nâm kimesne konsolos vekîli nasb ve tayîn kılınmış olmakla icâb eden fermân-ı âlînin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 27 Teşrinisânî [1]306.

161) (150) Dersaâdet'te mukîm İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Francesco J. Corpi'nin veresesı ve devlet-i muşârunileyhâ tebe'âsından vâlidesi ve Giovanni'nin dul zevcesi Caterina Corpi ve müteveffânın zevcesi Orane binti Gorici ve müteveffânın birâderi ve kız karındaşı Angelo ve Cesare ve Domenico ve Tomasso ve Inasio ve Michael Domenico'nun zevcesi Maria nâm kesânın vekîlleri bulunan merkûm Domenico J. Corpi (s.54) ve Karlo (EL) Gorici müvekkillerinin mûrisi ve müteveffâ-yı merkûmun tebe'â-i devlet-i aliyyeden bilâ sanat Galata'da Demir hânda 1 numaralı odada sâkin ve Vincent Rahçı nâm kimesne zimmetinde bir kıt'a taahhüt senedi mücebince ikiyüz doksan aded lirâ-yı Osmânî alacakları olup ahzına destres olamadıklarından bahsile medyûn-ı merkûmun mahkeme-i ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini vekîlân-ı merkûmân müctemian müvekkillerine izâfetle bâ-istid'â talep etmelerine binâen bervech-i müsted'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 29 Teşrinisânî [1]306.

162) (151) Ayastefanos karyesinde mukîme İtalya devleti tebe'âsından madam Mariöle aleyhine İtalya konsolatosu mahkemesi tarafından verilen bir kıt'a i'lâm mücebince mahkûmun bih deyni olan mebâliğ-i malûmenin istîfâsı zımnında medyûn-ı merkûmenin mahall-i mezkûrda bulunan bir bâb kârgir hânesi mevki-i icrâda lede'l-muzâyede bedel-i malûmu mukabilinde İtalya devleti tebe'âsından Pancilari uhdesine takrîr etmiş ve muâmele-i icâbiyesi icrâ kılınmış ve mahallî icrâ memûru mezkûr hâneyi yeni müşteriye teslîm etmesi lâzım gelir iken teslîm etmeyip hânenin eski sahibesi hâneye duhûl edip çıkmaması üzerine taraf-ı konsolatodan karye-i mezkûreye bir memûr gönderilip murâcaatı vukûunda kendisine muâvenet ve teshîlât-ı lâzımenin îfâsı zımnında Çekmece-i Sağîr kâimmakâmılığına iktizâ eden evâmirin i'tâsı Şehremâneti behiyyesinden bâ-takrîr iltimâs olunmuş idi bu bâbda memur-ı mûmâileyhe muâvenet ve teshîlât-ı mukteziyenin îfâsı için emânet-i muşârunileyhâdan kaimmakâm-ı mûmâileyhe emir verilmiş ve kaimmakâm-ı mûmâileyh ise husûs-ı mezkûrun cihet-i mülkiyeye taalluku olmasından ale'l-usûl mahalli mezbûr icrâ memûriyetine murâcaat edilmiş ise de icrâ memûru hânenin teslîmi için sâhibi tarafından dâire-i icrâya bâ-istid'â

murâcaatı vâki olmadıkça bu hususta bir şey yapılması mümkün olamayacağına ifâde ve ityân eylemiş idiğünü kaimmakâm-ı mûmâileyh bâ-tahrîr Emânet-i muşârunileyhâya iş'âr eylemiş hâlbuki mahallî icrâ memûrunun hâne sahibi tarafından bâ-istid'â murâcaatı iktizâ eder demesi usûle muvafık değildir çünkü mârru'z-zikr i'lâmın icrâsı ve medyûne-ı merkûmenin hâne-i mebhûsun anhdan ihrâcıyla hânenin merkûm Pancilariye teslîmi vezâifi icrâ dâire-i aliyyelerine âid mevâddan idiğü derkârdır binâenaleyh merkûm Pancilari küllî yevm konsolatoya murâcaatla sızlanmakta olduğundan husûs-ı meşrûh böyle müddet-i medîde sürüncemede kalıp sâlifü'l-arz i'lâmın hük-mü tenfiz edilmemesinden nâşî Beyoğlu icrâ dâiresi tarafından bir memûr ve cânib-i konsolatodan dahi gönderilecek memûr ile berâber mahall-i mezkûra gidip serîan i'lâm-ı mezkûr hükmünün icrâsı ve olunmadığı halde konsolatoca bundan böyle muktezâ-yı hâle göre icâb eden tedâbîr-i müessire-i kanuniye teşebbüs edeceğine beyân ve takrîr eder. 1 Kanunievvel [1]306.

163) (152) Hademe-i hâssa-i şâhâne yoklamasından 7 Teşrinisânî 302 ve 26 Ağustos 303 tarihleriyle verilip ticâret icrâ dâiresine gönderilen ve dâire-i mûmâileyhâ tarafından konsolatoya teslim edilen iki kıt'a ilm ü haber mücebince İtalya devleti tebe'âsından Musika-i Humâyûn-ı Cenâb-ı Mulûkâne muallimi saâdetlû Ğavatelli Paşa'nın maâşından dâyinlerine ve-rilmiş olan şehri bin dokuzyüz kuruştan Paşa-yı mûmâileyhin üçyüz bir se-nesi Teşrinievvelinden Şubat nihâyetine kadar beş aylık Hazînece tedâhulde kalmış olan dokuzbin beşyüz kuruş ve üçyüz iki senesi Ağustos ibtidasından (s.55) Şubat nihâyetine kadar yedi aylık onüçbin üçyüz kuruş ki cem'ân yir-miiki bin sekizyüz kuruşun Bâb-ı Serâskerî'den tahsîlini Paşa-yı mûmâileyhin dâyinleri bâ-istid'â talep etmelerine binâen ber-vech-i müsted'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 4 Ka-nunievvel [1]306.

164) (153) İtalya devleti tebe'âsından Ayastefanos'da mukîme madam Mariole nâm hâatun aleyhine İtalya kançılaryası tarafından istihsâl olunan bir kıt'a i'lâmın icrâsı zımnında merkûmenin hânedan ihrâcı hakkında cânib-i konsolatodan 21 Teşrinisânî 306 tarihinde yazılan takrîr üzerine iktizâ eden muâvenet ve teshîlâtın îfâsı Emânet-i behiyyelerinden mahalli mezkûr kaimmakâmlığına iş'âr buyrulmuş ve kâimmakâm-ı mûmâileyh tarafından mahall-i icrâsına müracaat eylemiş ve ahîren bazı muâmelenin icrâsını ihbâr eylemiş hâlbuki mahall-i icrâsınca yapılacak bir muâmele kalmamış oldu-ğundan ve husûs-ı mezkûrun her bir muâmelâtı Beyoğlu icrâ dâiresince îfâ ve

ikmâl olunmuş olduğu ve hâne-i mezkûrda mukîme bulunan merkûme İtalyalı olduğu halde doğrudan doğruya konsolatonun ihrâcına hak ve selâhiyeti derkâr idiğûne binâen bunun ihrâcında muâvenet-i behiyyeleri tekrar talep olunmakta olduğundan serîan merkûme madam Mariole'nin hânedan ihrâcı zımnında taraf-ı konsolatodan gönderilecek memûra iktizâ eden muâvenet ve teshîlâtın îfâsı zımnında iktizâ eden tahrîrâtın bilâ vasıta tastîr buyrulması taraf-ı konsolatodan tekrâr iltimâs ve takrîr olunur. 6 Kanunievvel [1]306.

165) (154) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Tepebaşı'nda 37 numarada mukîm Aleksander Tonitti nâm tâcir cânib-i konsolatoya verdiği istid'âya nazaran tebe'â-i devlet-i aliyyeden Fethullah Ferrâ nâm kimesnenin vâlidesi müteveffıye madam Angela Ferrâ nâm hatun terekesinden kendisine ait hissenin tesviyesi zımnında 26 Ağustos 1889 tarihinden sene-i hâliye Temmuzunun beşinci gününe kadar merkûm Aleksander merkûm Fethullah'ın vekîli sıfatıyla hissesi için çalışmış olduğundan hizmet ve ücretine mukabil merkûm Fethullah Ferrâ bin üçyüz aded lirâ-yı Osmânî'nin merkûm Aleksander'a i'tâsını taahhüt eylemiş şimdi ise sâlıfu'z-zikr tereke meselesi hitâm pezîr olmuş olmağla hizmet ve ücretine mukabil i'tâsını taahhüt eylediği marru'l-arz meblağı vermekten imtinâ eylediği gibi tâcir-i merkûm dahi hizmet-i mesbûkasını iptal ve hukûkunu payimal etmek fikir ve maksadına binâen aleyhine protesto ederek beşyüz yetmiş dokuz aded lirâ-yı Osmânî bir alacak davasını ikâme eylemiş ise de evvel emirde merkûm Fethullah Ferrâ'nın mahkemeye celbiyle işbu vâhî protesto ve iddiasının reddi mârru'z-zikr bin üçyüz aded lirâ-yı Osmânî'nin maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i talep icâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Kanunievvel [1]306.

(s.56) 166) (155) (Hâriçte müsveddesi tanzim edilmiş olmağla bilâ ta'bîr yazılıp sahibine verilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Dersaâdet'te Kesantopulo sokağında mukîm tabak ve billûr ve sâire tüccarı İlia Alfandari tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccârdan Dersaâdet'te Boyacı hânında yedi numaralı mağazada mukîm Artin Avedisyan nâm kimesneye lirâ-yı Osmânî yüz oniki kuruş hesabıyla altıbin yüz seksensekiz buçuk kuruş bedel mukabilinde ve gümrük tezkeresi kendisine teslim olunduğu akabinde peşînen veyahut kabul eylediği bir imzânın kefaletiyle te'mîn olunmuş ve mûmâileyh Artin Avedisyan imzasıyla mumzâ bir kıt'a emre muharrer senet verilmek şartıyla mûmâileyh Artin Avedisyan'a bir kıt'a faturada tafsîl olunduğu vechile yedi varil ve iki

sandık tabak fincan lamba ve sâire ile elli iki düzine ve üç aded lamba ve şişe ve sâire furûht edip mûmâileyh Artin Avedisyan gümrük muâmelâtınca mahza kendisine bir menfaat husûle getirmek üzere diğer mahalden iştirâ eylemiş olduğu tahmînen üç sandık emvâl ile diğer bazı eşyâların dahi masârifi tarafından tesviye olunmak üzere mûmâileyh Alfandari tarafından teslîmini havâle eylemiş iken mûmâileyh Artin Avedisyan gûya bâlâda tadâd olunan [...] icrâ olunsun olunmasın emvâl-i mezkûreyi kendisine teslîme mecbur bulunduğu iddiasıyla emvâl-i mezkûreyi teslimden imtinâ ve gerek bizzât kendisinden iştirâ eylediği ve gerek diğer mahalden iştirâ edip kendisine teslimini deruhde eylediği emvâl için sarf eylediği masârifin tesviyesine muhâlefet eylediği gibi Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisinde aleyhine ikâme eylediği davadan müstebân olduğu vechile kendisinden iştirâ eylediği sâlifu'l-arz yedi varil ve iki sandık ma'lûmu'l-düzine lamba ile diğer emvâl için tarafından sarf olunan bin kırk kuruşun dahi ifâsında muhâlefet eylemekte olduğundan mûmâileyh Artin Avedisyan'ın Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisi'ne celbiyle kendisine furûht olunan emvâlin bir gûne zarar ve ziyân ve masârif-i muhâkeme talebe selahiyeti olmamak üzere teslîme mecbur kılınması ve bilakis İtalyalı-yı mûmâileyhin nakliye ve sandık ve varil ve arziye ve sâire masârifi olan bin kırk kuruşun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet mûmâileyh Artin Avedisyan'dan tahsîlinin i'lâma rabtı mûmâileyh Ilia Alfandari tarafından bâ-istid'â talep ve dava olunmakla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 10 Kanunievvel [1]306.

167) (156) Leffen bir kıt'a sûreti takdîm kılınan hüccet-i şer'iyeye mücebince İtalya devleti tebe'âsından Petro veledi Vicin Padetti nâm tâcir Beyoğlu'nda Tomtom mahallesinde Leonardi sokağında vâki ma'lûmu'l-hudûd 32 numara ile murakkam müştemilât-ı ma'lûmeyi muhtevî bir bâb menzile mutasarrıf iken fevt olup müteveffâ-yı merkûmun hal-i hayatında yapmış olduğu vasiyetnâme-i resmîyenin melfûfen takdîm olunan sûret-i mütercemesi mealinden keyfiyet müstebân olacağı vechile müteveffâ-yı merkûm menzil-i mezbûru zevcesi devlet-i muşârunileyhâ tebe'âsından Maria Padetti'ye terk ve hibe etmiş olduğundan ber müceb-i usûl ve kaide menzil-i mezkûru merkûme Maria Padetti binti Mateo uhdesine muâmele-i ferâğîyesinin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 11 Kanunievvel [1]306.

168) (157) Trablusgarp vilâyetinde vaki Masrata nâm şehre amed ü şüdd eden İtalya devletinin tebe'â ve tüccârlarının umûr ve husûsât-ı

vâkıalarının rü'yet ve tesviyesi zımnında mahall-i mezkûrda bulunan İtalya devleti tebe'âsından Eduardo Reggini konsolos memuru nasb ve tayîn kılınmış olmağla icâb eden mektûb-ı sâminin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 15 Kanunievvel [1]306.

(s.57) 169) (158) (Hâricten müsveddesi tanzîm olup aynen yazılıp sahibine verilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Üsküdar'da Tophânelioğlu'nda 4 numaralı köşkte mukîm doktor Sosi Fuâd Bey'in zevcesi Saliha Hanım tarafından cânib-i konsolatoya takdîm olunan arzuhalde Dersaâdet'te Çalgıcılar yokuşunda Köprülü Mustafa Paşa hânında mukîm devlet-i aliyye tebe'âsından müteveffâ Giritli Mustafa Paşa ailesinin umûrunda müstahdem Osmân Efendi gerek zâtına ve gerek At Pazarında Beylikçi Mustafa Efendi konağında mukîme kerîmesi Nâciye Hanıma âit olan akarât icârâtından zimmetine geçirdiği üçyüz ellibin kuruşu tarafına henüz îfâ etmediğinden ve kerîmesi ise kendi aleyhine ikâme-i dava ile mebâliğ-i mezkûreyi tarafından talep ve iddia eylemiş olduğundan mûmâileyh Osmân Efendi'nin ve taalluku cihetiyle kerîmesi mûmâileyhânın dahi celbiyle meblağ-ı mezkûrenin mûmâileyhden tahsîli ve kerîme-i mûmâileyhâya ait olan cihetin tefrîkiyle bu bâbdaki matlûbâtının mûmâileyh Osmân Efendi'ye âidiyetine ve zâtına âit olan mebâliğin dahi mûmâileyh Osmân Efendi'den maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet tahsîl ve tazmîni husûsunun taht-ı hükme alınması mûmâileyhâ Saliha Hanım tarafından istid'â kılınmış olmağla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 22 Kanunievvel [1]306.

170) (159) (Hâricden müsveddesi tanzîm olup aynen yazılıp sahibine verilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Lloyd hanında mukîm komisyoncu mösyö Antonio Garagi tarafından cânib-i konsolatoya takdîm kılınmış olan istid'âda kendisinin nâmus ve haysiyetini münkir olarak poligraf vasıtasıyla yazılmış varakalar neşretmesi ve bu varaka münderecâtını Mesina'da tab' olunan Rivista Agro Maria nâm cerîdeye derceylemesi cihetiyle ikâmetgâhı Galata'da bulunan Baltacı Dolis kumpanyası aleyhinde Beyoğlu Birinci Ceza [Mahkemesi] huzurunda ikâme eylemiş olduğu davanın dünkü gün cereyân eden muhâkemesi neticesinde Usûl-i Muhâkemât-ı Cezâiye'nin yedinci maddesine istinaden dava-yı vâkıa kabil-i istimâ olmadığına dâir ekseriyetle verilip dünkü gün tefhîm olunan karar Usûl-i Muhâkemât-ı Cezâiye'nin yirmi ikinci maddesinin mantuk-ı sarîhine muhâlif bulunmuş ve neşriyât-ı vâkıanın menbaı Dersaâdet'te bulunduğu gibi maznûn-ı aleyhimânın ikâmetgâhı dahi Dersaâdet'te bulunmak ve bi'l-farz ve't-takdîr mezkûr yedinci

madde mukteziyâtı şu davada kabil-i tatbik olsa dahi dava-yı vâkıanın adem-i istimâî tarafına gidilmek için maznûn-ı aleyhimânın hengâm-ı ikâ-ı cürümde memâlik-i Osmâniye hâricinde olması ve mürtekip olduğu cürümden dola-yı mucâzât-ı kanûniye görmüş olması hususunun tahakkukuna mütevakkıf olmak gibi nukat-i dakîka-i esâsiye gözetilmemiş olduğu cihetle karar-ı vâki şu sûretle dahi min külli'l-vucûh muğâyir-i usûl ve kanun görünmüş olmağla mûmâileyh mösyö Antonio Garagi karar-ı mezkûrun istînâfen tetkiki zımnında icâbının icrâsını istid'â eylemiş olduğundan istînâf istid'âsı makâmına kâim olan işbu takrîrin evrâk-ı müteferriasiyla birleştirilerek tetkikât-ı istînâfiye icrâ kılınmak üzere keyfiyetin takımıyla istînâf müddeiumûmiliğine irsâli Beyoğlu Birinci Cezâ Riyâsetinden iltimâs olunur. 24 Kanunievvel [1]306.

171) (160) İzmid sancağında Balâbân nâm mahalde mütemekkin İtalya devleti tebe'âsından Lorenzo Spavacetti nâm kimesne mahalli mezkûrdan azîmet etmek efkârında olup ancak pederi bulunan Guglielmo gûya bazı kesâna borcu olduğundan bahsile bazı kimesneler merkûm Lorenzo'nun azîmetine mumânaat etmekte olduklarından ve bunun ise hiçbir kimesneye borcu olmadığından azîmetine mumânaat olunmaması zımnında İzmid sancağına icâb eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 26 Kanunievvel [1]306.

(s.58) 172) (161) İtalya devleti tebe'âsından Fortuna Cobiga ve Carolina Mariole'nin Emilia Mariole nâm dül hâtun zimmetinde konsolato i'lâmıyla mahkûm alacakları olan mebâliğ-i malûmeden dolayı merkûme Emilia Mariole'nin Ayestefanos'da bulunan bir bâb kârgir hânesinin furûht olup İtalyalı mösyö Pancilari uhdesine takrîr ettiğine dair Ayestefanos bidâyet mahkemesinden mahkeme-i aliyyelerine vârid olan tezkerenin bir kıt'a sûretinin i'tâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 26 Kanunievvel [1]306.

173) (162) Selânik'te mukîm İzak Vide Modiano nâm familyadan bulunan Avrâm nâm kimesne derdest olan bir davada tebe'â-i devlet-i aliyye sıfatıyla tanılması hukûmet-i mahalliye tarafından iddia olunmakta hâlbuki merkûm İzak Vide Modiano familyası İtalya devleti tebe'âsından olduğu mukaddema Bâbîâliden tasdik olup sene-i milâdiye 10 Nisan 1873 tarihinde sefârete yazılan notadan müstebân olmağla merkûm Avram'ın dahi İtalyalı sıfatında tanılması zımnında bâ-telgraf Selânik vilâyetine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 26 Kanunievvel [1]306.

174) (163) İtalya devleti tebe'âsından Gaetano Capudano'nun tebe'â-i devlet-i aliyyeden Bostancı Kosta aleyhine Beyoğlu bidâyet mahkemesi ikinci hukuk dairesinden istihşâl eylediği 1 Kanunievvel 306 tarihli ve 272 numaralı i'lâm merkûm Kosta'ya tebliğ olunmuş olmağla i'lâm-ı mezkûrun tenfiz-i ahkâmı zımnında iktizâ eden muâmele-i kanuniyenin icrâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 27 Kanunievvel [1]306.

175) (164) İtalya devleti tebe'âsından Büyükdere'de mukîm Pietro Salamon nâm tuğlacının tebe'â-i devlet-i aliyyeden Büyükdere'de Mezarburnunda 24 numaralı hânede sâkin bilâ sanat ve her gün Beyoğlu'nda Halep çarşısında bulunan Mişel Heçar nâm kimesne zimmetinde bir kıt'a bono mûcebince yetmiş altı adet lirâ-yı Osmânî ve kırk beş kuruş ve erzak bahasından dolayı bâ-defter ikiyüz seksen dört frank alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûm Mişel Heçarı mahkeme-i ticârete celbile mebâliğ-i mezkûrenin maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 31 Kanunievvel [1]306.

(s.59) 176) (165) İtalya devleti tebe'âsından Rosa Lacandele nâm hatun tarafından cânib-i konsolatoya verilen istid'âyâ nazaran Pangaltı'da mukîm Sîrâk nâm kimesne merkûmenin beş yaşında bulunan kerîmesi İlsiyeye Lacandele'ye bir taş endah edip gözünü cerh etmesinden dolayı hükûk-ı şahsiye iddiasıyla dava eylemiş ve Beyoğlu bidâyet mahkemesinde maa muhâkeme karar verilmiş olmağla merkûme Rosa Lacandele ise işbu kararı adem-i kabul ile esbâb-ı istinâfiyeyi ileride mahkemeye takdîm edeceğinden şimdiki halde karar-ı mezkûrun feshiyle ihkâk-ı hak olunması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 1 Kanunisânî [1]306.

177) (166) (Hariçten müsveddesi tanzîm olup aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Kesantopulo hanında mukîm tabak ve billûr tüccârı İlia Alfandari'nin cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Çarşı-yı Kebîr civarında Sepetçi hanında mukîm komisyoncu Nezâret Daramcıyan ve kezaik tebe'â-i devlet-i aliyyeden Çarşı-yı Kebirde Sorguccu hânında mukîm lokantacı Bağdasar Daramcıyan zimmetlerinde bir kıt'a emre muharrer senet mûcebince maa güzeste otuz iki lirâ-yı Osmânî matlûbu olup usulü dairesinde her ikisi aleyhine protestosu icrâ kılındığı halde meblağ-ı mezkûrun îfâsında âciz bulunduklarından bahsile îfâsına muhâlefet eylemekte bulunduklarından

merkûmânın mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbleriyle i'lân-ı iflâsiyetlerine hüküm ve meblağ-ı mezkûrun deyn ve masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb olarak masalarına kaydolunması İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmakla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 2 Kanunisânî [1]306.

178) (167) Av tezkereleri olduğu halde bundan akdem sayd u şikâr için İzmid'e azîmet eden Kadı karyesinde mukîm İtalya devleti tebe'âsından Giovanni Battista Riccini ve mahdûmların İzmid'den esnâ-yı avdetlerinde Süvari Kolcusu ve Belediye Çavuşları tarafından takip ve derdest edilerek Belediye dâiresinden bâ-jurnal idareye gönderilmiş gerçi bunların yedlerinde bir tezkere var ise de bunun İzmid'e şumûlü olamayacağından bahisle yedlerindeki nev-icâd üç aded tüfenk ve eşyâ-yı sâireleri zabt ve mezkûr tüfenkler mevki-i muzâyedeye vaz' olunarak bin üçyüz yetmiş beş kuruş bedel ile tâliplerine furûht olunmuş olduğu Hâriciye nezâret-i celîlesinin Umûr-ı Hukûkiye-i Muhtelita kaleminden cânib-i konsolatoya vârid olan 25 Kanunievvel 306 tarihli ve 41 numaralı müzekkerede ifâde ve beyân kılınmış hâlbuki merkûmûnun yedlerinde av tezkeresi olduğu halde tüfenklerini zabt ve bir mahkemenin hüküm ve kararı lâhik olmaksızın tüfenklerinin furûhtuna kıyâm ve hukûmet-i metbûalarına ihbâr-ı keyfiyet etmeksizin haklarında muâmele icrâ etmek büsbütün uhûd-i mevcûde ve kavânîn-i mevzuaya muğâyir bir muâmele idiğünden bu bâbda merkûmûn haklarında icrâ olunan şu muâmele kabul olunamayacağından merkûmûn İtalyalıların hukûk-ı şahsiyelerinin muhafazasıyla işbu protesto taraf-ı konsolatodan terkîm ve tesrîb kılınmıştır. 6 Kanunisânî [1]306.

179) (168) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da mukîm Rosso ve Boccardo nâm şirketin Galata'da Gümrük sokağında 36 numaralı mağazada sâkin Antuvan C. Zoğrafos nâm tâcirden bâ-poliçe ikibin dörtyüz ellidört frank doksan santim alacakları olup ahzına destres olamadıklarından bahisle medyûn-ı merkûmun i'lân-ı iflâsiyeti ile berâber meblağ-ı mezbûrun maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme tahsîlini merkûm Rosso ve Boccardo bâ-istid'â talep eylemelerine binâen ber-müceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur 7 Kanunisânî [1]306.

(s.60) 180) (169) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Yazıcı sokağında 74 numarada mukîm Luigi De Augustini'nin konsolatoya verdiği istid'âdan anlaşıldığı vechile gûya merkûm De Augustini'nin hizmetinde ve hânesinin kapıcılarına müste'cirlerinin çocuklarını darb etmesin emretmiş

idiğünü ve dört yaşında bulunan Askar nâmındaki çocuğu kapıcı tarafından darb edilmiş olduğu ve gözlerine dahi îrâs-ı mazarrat eylediği madam Berte Schiller tarafından tahrîren ve şifâhen iftirâ edilmiş ve işbu vâhî ve bî-esas olan iftirâdan dolayı merkûm De Augustini ise gerek merkûmeyi ve gerek beslemesi olan Yunan devleti tebe'âsından Flori nâm hâtun ile tebe'â-i devlet-i aliyyeden İlya Muradyan nâm kapıcıların Beyoğlu Bidâyet Ceza Mahkemesi-ne celbleriyle işin tahkîk ve tetkîki ve iftirâ-yı vâkûn meydana çıkarılmasıyla berâber İtalyalı-yı merkûm nâmusunun ikmâli hususu sâlifü'z-zikr istid'â ile talep edilmiş olmağla ber müceb-i talep istid'â sûretinin leffiyle îcâbının icrâsını devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 7 Kanunisânî [1]306.

181) (170) İtalya devleti tebe'âsından Salamon Behur Gabriel nâm kimesne tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Bahçekapısı'nda Yorgiyadi hânında 1 numaralı odada mukîm Yozgad Şekerliyan aleyhine mukaddema Birinci Mahkeme-i Ticârette ikâme eylediği on üç aded demiryolu tahvîlatının aynen istirdâdı davası üzerine merkûm Yozgad Şekerliyan tahvîlât-ı mebhûsenin aynen istirdâdına mahkûm olmuş ise de ahîren merkûm Yozgad tahvîlât-ı mezkûre mukabilinde otuz beş aded lirâ-yı Osmânî vermesi miyânelerinde mun'akid olan mukâvelenâme ahkâmından bulunmuş ve işbu mukâveleye istinaden medyûn-ı merkûm Yozgad'a onbeş aded lirâ-yı Osmânî teslimâtı vukûbulmuş ve şimdi ise mütebâki yirmi aded lirâ-yı Osmânîyi vermekte muhâlefet etmekte olduğundan bahisle ber müceb-i mukâvele merkûm Yozgad Şekerliyan Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle ya aynen tahvîlât-ı mezkûrenin istirdâdı veyahut meblağ-ı mezkûr-ı mütebâkiyi maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalıyı merkûm bâ-istid'â talep etmekle ol-vechile îcâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 8 Kanunisânî [1]306.

182) (171) İtalya devleti tebe'âsından De Lena veresesinin devletlû Mazhar Paşa aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 31 Kanunievvel 306 tarihli ve 269 numaralı i'lâm-ı gıyâbî medyûn-ı muşârunileyhe tebliğ olunmuş olduğundan i'lâm-ı mezkûrun tenfîz-i ahkâmı zımnında iktizâ eden muâmele-i kanuniyenin îfâ buyrulması verese-i merkûme vekîli Kücezâde Zennûb Efendi tarafından bâ-istid'â talep olunmuş olmağla ber müceb-i istid'â îcâb-ı hâlin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Kanunisânî [1]306.

183) (172) Safer 92 tarihinde bâ-emirnâme-i sâmi Sisam'da İtalya devlet-i fahîmesi tarafından konsolos memuru nasb olunan Arastidi Istematyadis bu defa mahall-i mezkûra konsolos vekîli tayin kılınmış olduğundan iktizâ eden fermân-ı âlînin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 14 Kanunisânî [1]306.

(s.61) 184) (173) İtalya devleti tebe'âsından Pietro Salamon nâm tuğlacı ile Clement Aker ve şurekâsı miyânelerinde mütekevvîn davadan dolayı merkûm Pietro Vincenzo De Kurucci nâm kimesne nâmına olarak 25 Mayıs 1888 tarihinde İtalya konsoloshânesinden bi't-tanzîm Birinci Mahkeme-i Ticârete hitâben verdiği bir kıt'a vekâletnâmenin bundan böyle hükmü mer'î ve muteber tutulmamak üzere iptaliyle İtalyalı-yı merkûma redd u iâde buyrulmasını bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsı devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 14 Kanunisânî [1]306.

185) (174) Hudâvendigâr vilâyeti dahilinde Bilecik kazasında mukîm İtalya devleti tebe'âsından Zaloni nâm eczâcîdan mahalli hükûmeti tarafından patente rusûmu talep ve tazyîk olunmakta olduğundan patente rusûmu ise henüz ecnebilere tamîm edilmediğinden merkûm Zaloni'nin rusûm-ı mebhûse için tazyîk olunmaması zımında mahalline iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 15 Kanunisânî [1]306.

186) (175) İtalya devleti tebe'âsından Avram Levi nâm tâcir mahkeme-i ticâret tarafından istihsâl eylediği 20 Eylül 305 tarihli i'lâm mûcebince tebe'â-i devlet-i aliyyeden Servet Basmacıyan nâm kimesneden güzeste ve masârif-i muhâkemededen mâada doksan aded lirâ-yı Osmânî ve yirmi dokuz kuruş alacağının istihsâlî için i'lâm-ı mezkûrun tenfiz-i ahkâmı zımında medyûn-ı merkûmun hânesinde bulunan eşyâ ve emvâlinin hacziyle furûhtu ve andan istifâ-yı matlûb ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â icâb-ı halin icrâ buyrulmasını devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur⁸. 17 Kanunisânî [1]306.

187) (176) (İşbu takrîrin bir sûreti yazılıp Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisi'ne i'tâ olunduğunu müş'ir işbu mahalle şerh verildi) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda mukîm Albercon nâm tâcirin Rumeli Şimendifer Kumpanyası'nda müstahdem tebe'â-i devlet-i aliyyeden Vensan Almam nâm

⁸ Bu kelime metinde "eder" şeklindedir.

memurun zimmetinde dört kıt'a bono mücebince sekiz aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup te'diyesinde muhâlefet etmekte olduğundan medyûn-ı merkûmun Beyoğlu bidâyet hukuk mahkemesine celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme mahkûm tutulması ve bu babda verilecek hükmün dahi muvakkatan icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâbının icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 17 Kanunisânî [1]306.

(s.62) 188) (177) Galata'da Bat Pazarı'nda 74 numaralı hânede mukîm İtalya devleti tebe'âsından Sparacini Guglielmo nâm duvarcı tebe'â-i devlet-i aliyyeden İzmid-Ankara şimendiferi ikinci şubesi mültezimi Re'yeski ve ânın mühendisi Dani Efendi ile fiyatı mukarrer olan husûsât üzere iş işlemek için miyânelerinde mun'akid olan mukâvele-i şifâhiye mücebince duvarcı-ı merkûma işlemekte oldukları ameliyât üçyüz aded lirâ-yı Osmânîden mütecâviz bir ameliyât iken merkûm Re'yeski yalnız ikiyüz onbeş aded lirâ-yı Osmânî merkûma te'diye etmiş ve rü'yet-i muhâsebeden imtinâ ettikten mâada merkûmun alât ve edevâtını zabt ve kendisini çalışmaktan men' eylemiş ve'l-hâsıl çalıştırdığı bi'l-cümle işlerin hesâbını rü'yet etmekten istinkâf etmiş olduğundan evvel emirde mültezim-i merkûmun Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle gerek İzmid-Ankara şimendiferi ameliyâtından mütebâki takrîben matlûb olan seksen beş aded lirâ-yı Osmânî ve gerek ameliyât-ı mebhûseden başka sâir çalıştırdığı ameliyât muhâsebesinin rü'yetiyle tebeyün edecek istihkâkının maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini ve bu babda vukûbulmuş ve bulacak kâffe-i zarar ve ziyân ve sâiresinin mültezim-i merkûma tahmîli hususunu İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 21 Kanunisânî [1]306.

189) (178) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmakla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından ve telgrafhâne memurlarından Beyoğlu'nda Taksim civarında 22 numaralı hânede sâkin Sezar Lance'nin konsoloshâneye takdîm eylediği arzuhalde tebe'â-i devlet-i aliyyeden bilâ sanat Beyoğlu'nda Ayaspaşa'da 89 numaralı hânede sâkin Bedros Davazyan tarafından ikâme olunan dava üzerine Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisinden verilip tarafına tebliğ kılınan 21 Haziran 305 tarihli ve 93 numaralı i'lâm-ı gıyâbî mücebince mösyö Şarl Lance'ye olan kefâletinden dolayı merkûmun bâkiye-i deyni olmak üzere müddei merkûm Bedros Davazyan Bey'e ikibin onaltı kuruş maa güzeste

ve masârif-i muhâkeme edâsına mahkûm olmuş ise de medyûn-ı asıl bulunan mösyö Şarl Lance müddei merkûma altı bin beşyüz otuzyedi kuruşun edâsına mahkûm olduğuna nazaran kendisinin dahi cihet-i kefâletten dolayı bundan fazla bir meblağ îfâ ve te'diyesine mecbur tutulamayacağına ve maamâfih merkûm Şarl Lance'nin ânifu'z-zikr deynine mösyö Jean Antoniadi ile birlikte irâe-i kefâlet ettiğinden işbu kefâlet-i deyn mezkûr altıbin beşyüz otuzyedi kuruşun yalnız nısf miktarına şumûlü olabileceği ve esnâ-yı muhâkemede dahi arz ve ilâve edeceği edille ve esbâb-ı sâireye mebni i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr hükmünü adem-i kabul ile i'tirâz ale'l-hüküm etmeğe mecbûr olduğundan bahisle müddei-i merkûm Bedros Davazyan'ın Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine bi'l-celb işbu i'tirâz ale'l-hüküm istid'âsının kabulüyle i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr hükmünün feshini ve muhâkeme-i vicâhiyelerinin icrâsıyla müddei-i merkûmun dava-yı vâkıasının ânifu'z-zikr altı bin beşyüz otuzyedi kuruşun nısf miktarına kasr ve tahdît olunmasını ve bi'l-cümle masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlete mahkûm tutulmasını talep ve istid'â etmiş olmağla ber müceb-i istid'â icrâ-yı icâbı iltimâs ve takrîr olunur. 23 Kanunisânî [1]306.

190) (179) Mukaddema Bâbîâlî cânib-i sâmisî tarafından Rusûmât Emânetine gönderilen defterde mukayyed olan ve bâlada muharrer Trablusşam'da bulunan İtalya mekteplerinin lâzımlerinin mektebe mahsûs olarak İtalya'dan vurûd eden eşyânın usûl ve emsâli vechile ba'de'l-muâyene imrârına ruhsat verilmesi zımnında mahall-i mezkûr gümrük memuruna iktizâ eden evâmirin bâ-telgrafnâme iş'âr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 28 Kanunisânî [1]306.

191) (180) İtalya devleti tebe'âsından Vito Salerno'nun tebe'â-i devlet-i aliyyeden tabip Yusuf Zeki Hamayi aleyhine istînâf-ı cunhada 2 Ağustos 1890 tarihinde ikâme eylediği istînâf davasının bidâyetinde yani bidâyet cezâ mahkemesinde hukuk-ı şahsiyesini mutâlebe etmeyip yalnız bir ihtardan ibâret olduğu cihetle bu defa İtalyalı-yı merkûm işbu istînâf davasından külliyyen ferâgat etmiş idiğünden merkûmun ferâgati vechile muâmele-i lâzîminin îfâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 28 Kanunisânî [1]306

(s.63) 192) (181) 19 Rebûlevvel 78 tarihinde Kal'a-i Sultâniyede İtalya konsolos memuru nasb ve tayîn kılınan Emilio Vitali bu defa memûriyetinden isti'fâ eylemiş olduğundan yerine mösyö Acire Videtti Karavel nâm zât konsolos memûru nasb ve tayîn kılınmış olmağla icâb eden mektûb-ı sâminin

tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Kanunisânî [1]306.

193) (182) (Hariçten tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) Beyoğlu'nda Cadde-i Kebîrde dörtyüz ellibir numaralı hânede zât-ı Hazret-i Şehriyârînin terzibaşısı M.Palma ve evladı De Lena halefleri bulunan İtalya devleti tebe'âsından De Lena veresesinin Galata'da Bank-ı Osmânî sokağında Hamdi Paşa hânında iki numaralı odada mukîm bâ-sened-i musaddak vekîli Kücezâde Zennûb Efendi'nin müvekkillerine izâfetle bi'l-vekâle kançılaryaya takdîm etmiş olduğu istid'âsında müvekkillerinin sabık Şehremîni devletlû Mazhar Paşa zimmetinde 25 Cumadelevvel 306 tarihli Birinci Mahkeme-i Ticâret i'lâmı mücebine masârifât-ı muhâkeme ve işlenmiş ve işleyecek fâizlerinden mâada dörtbin dörtyüz kırkûç frank ve beş santim matlupları olup i'lâm-ı mezkûr 2 Kanunisânî 306 tarihinde Paşa-yı mûmâileyhe usûlen tebliğ edilmiş olduğu gibi i'lâm-ı mezkûrun icrâsı dahi talep edilmiş olan meblağ-ı mezbûrun tahsiline muvaffak olunamamış olduğundan Paşa-yı mûmâileyhin Beşiktaş'ta kâin konağında mevcut bulunan araba ve bargirlerini ve meblağ-ı mahkûmunbihi tesviyeye kâfi eşyâsının usûlen taht-ı hacze alınarak bi'l-furûht esmânından duyûn-ı mahkûmunbiha'nın tesviyesini talep eylemiş olmağla ber müceb-i talep muâmele-i mukteziyenin icrâsı iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Kanunisânî [1]306.

194) (183) Beyoğlu'nda Cadde-i Kebîr'de 399 numaralı dükkânda mukîm İtalya devleti tebe'âsından Albercon nâm tâcir Mustafa Paşa zâde devletlû Kâmil Paşa aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 1 Ağustos 303 tarihli ve 29 numaralı i'lâmın tenfiz-i ahkâmı zımında Paşa-yı muşârunileyhin Hidiviyet-i Mısriye tarafından verilen maâşının rub' miktarının hacziyle istîfâ-yı matlûb ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 31 Kanunisânî [1]306.

195) (184) Beyoğlu'nda Cadde-i Kebîr'de 399 numaralı dükkânda mukîm İtalya devleti tebe'âsından Albercon nâm tâcir Rusûmât Meclisi azasından Mehmed Ali Bey aleyhine Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisinden istihsâl eylediği 1 Ağustos 302 tarihli ve 196 numaralı i'lâmın tenfiz-i ahkâmı zımında mîr-i mûmâileyhin rub'-ı maâşının hacziyle berâber İzmir'de mutasarrıf olduğu çiftliğinin vâridâtından istîfâ-yı matlûb ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâ

buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 31 Kanunisânî [1]306.

(s.64) 196) (185) Kavala'da bulunan İtalya tebe'âsı mahall-i mezkûr ticaret odasına kendilerini kaydettirmedikçe ne murûr tezkeresi ve ne de nâmlarına gümrüğe gelen mallar kendilerine teslim olunamayacağı Kavala hukûmeti tarafından mahall-i mezkûrda olan İtalya konsolosluğuna beyân ve iş'âr olunduğu istihbâr olunmuş hâlbuki oda-ı mebhûsun anhaya kaydolunmak mecburi olmayıp rızaya muhavvel bir mesele idiğünden tebe'â-i merkûmenin husûsât-ı vâkıalarının avk u te'hîrde bırakılmaması zımında emsâli vechile hukûmet-i mahalliyyeye iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 5 Şubat [1]306.

197) (186) Trablusşam'da mukîm İtalya devleti tebe'âsından Georgio Barodi geçen Kanûnievvelin onbeşinde mahall-i mezkûr muhâsebecisinin hizmetkârı Ahmet Bahri tarafından bıçak ile darb olunmuş⁹ ve dârib-i merkûm Ahmet Bahri der[d]est olunmuş ise de mahalli mahkemesi tarafından kasden darbetmediği cihetle dört mâh mahpusiyetine karar verilmiş hâlbuki meselede tesâhub ve cârih-i merkûma verilen ceza hafif idiği anlaşıl[mağla] İtalyalı-yı merkûm işbu kararı kabul etmeyerek mucebince aleyhine istînâf-ı dava etmiş olduğundan dava-yı vakıa istînâfen ber-vech-i hakkâniyet rü'yet ve tetkiki için müddeiumûmîsinin nazar-ı dikkatini celb zımında mahalline iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 5 Şubat [1]306.

198) (187) Alafranga geçen Teşrinisânînin yirmibeşinci Salı günü İtalya devleti tebe'âsından Giuseppe Simnati nâm kimesne Haydarpaşa'ya gitmek üzere İdare-i Mahsûsa'nın 12 numaralı vapuruna râkiben ve güverte-sinde oturmakta iken Lodos rüzgârının hubûbundan nâşi İtalyalı-yı merkûm vapur-ı mezkûrun makinesi derûnuna düşüp telef olmuş ve işbu vukûatın mes'ûlü herhalde sâlifü'z-zikr İdâreye ait ve râci olduğu derkârdır çünkü vapurun makinesinin güverte zemininde olan bacasının bu kaporto tabir olunan mahal etrafında bir parmaklık olması mecburi idiği ve parmaklığın olmaması şu vukûât-ı elemiyeye sebebiyet vermiş olduğu ve müteveffâ-yı merkûm ise amele takımından fakirü'l-hâl ve evlâd ü ıyal sahibi olup her ne kadar evladı hiçbir şey mütâlebesinde bulunmuyorlarsa da zevce-i mezkûresi Anna nâm hâatun hiçbir taraftan medâr-ı taayyüşü olmayıp afker-ı fukaradan ve akvât-ı yevmiyesi tedârikinden âcize ve min külli'l-vucûh merhamet ve âtîfete şâyân

9 Metinde bu kelime "eylemiş" şeklindedir ki sehven böyle yazıldığı metinden anlaşılmaktadır.

olmağla merkûmeye medâr-ı taayyüş olmak üzere kayd-ı hayat şartıyla zevcinin vefâtı gününden itibaren mâhiye altı aded lirâ-yı Osmânî bir maâş tahsîsi zımnında İdare-i mûmâileyhânın Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle mahkûm tutulmasını mezbûre bâ-istid'â talep eylemesine binâen ol-vechile icâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 9 Şubat [1]306.

199) (188) Selânikte bulunan konsolos memuru maiyetinde imtiyâzlı tercüman bulunmak üzere nasb ve tayin kılınan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Hasan Hüsnü bin Osmân nâm zâtın icâb eden mektûb-ı sâmisinin tasdîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 16 Şubat [1]306.

(s.65) 200) (189) İşbu ilm ü haberde gösterildiği vechile derûnunda mezkûr me'kûlât İtalya sefâreti maiyetinde bulunan Belek seffinesinin lâzimesiçün iştirâ eylediği ve bilâ resm gümrükden imrârına musâade edilmesi taraf-ı sefâretten iltimâs olunur. 20 Şubat [1]306

201) (190) İtalya devleti tebe'âsından Carlo'nun derdesti hakkında 2 Şubat 306 tarihli ve 496 numaralı tezkire-i aliyyeleri mütalaa olundu merkûm kançılıryaya celb olunup istimâ olunmuş ise de derdestine luzûm görülmediğinden emrinin istirdâdını ve müddei-i merkûme Almanyalı Maria Hatunun kançılıryaya murâcaatı ve Beyoğlu mutasarrıflığına serîan beyân-ı hâl olunması İtalya konsolosu tarafından istirhâm olunur. 23 Şubat [1]306.

202) (191) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda mukîm Albercon nâm tâcirin Rumeli Şimendifer Kumpanyasında müstahdem tebe'â-i devlet-i aliyyeden Vensan Almam nâm memur zimmetinde dört kıt'a bono mücebince sekiz aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup te'diyesinde muhâlefet etmekte olduğundan medyûn-ı merkûmun Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemesine binâen ber müceb-i talep icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Şubat [1]306.

203) (192) 20 Mart 305 tarihinde bâ-mektûb-i sâmi Edirne konsolos memuru nasbolunan Francesco Bocetti bu defa vuku-ı vefâtıyla mezkûr konsolatonun işlerinin tesviyesi zımnında müteveffâ-yı merkûmun karındaşı Augustuni nâm zâta muvakkaten ihâle kılınmış idiğünden memûriyetinin tanınması hususu hükûmet-i mahalliyeye bâ-telgrafnâme iktizâ eden evâmirin

tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Şubat [1]306.

204) (193) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Kılıç Ali Paşa cadde-si sokağında 30 numaralı odada mukîm tüccardan Fratelli D'Anderya'nın tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Mahmutpaşa caddesinde sâkin Bedros Ekmekçi ve yine devlet-i aliyye tebe'âsından Kasımpaşa'da Çiviciler cadde-sinde Odalar sokağında 1 numaralı odada mukîm Boğos Merdikyan zimmet-lerinde emre muharrer bir kıt'a sened mücebince seksen bir buçuk aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûnân-ı merkûmânın Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celpleriyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet mahkûm tutulmalarını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Şubat [1]306.

(s.66) 205) (194) Beyoğlu'nda Tepebaşı'nda 17 numaralı kahvehânenin müste'ciri İtalya devleti tebe'âsından Teofili Nekri tarafından konsolatoya verdiği istid'âda mezkûr kahvede müskirât furûht etmek için ruhsatiye olarak senevî bin kuruş resm vermekte olup ancak mezkûr kahvehâneye isâbet eden kira ancak senevî oniki aded lirâ olup kendi vermekte olduğu rusûm hadd-i nizâmdan fazla olduğundan ber müceb-i nizâm rusûm-ı mezkûrenin tenzîli zımnında işbu takrîr Şehremâneti behiyyesine havâlesini İtalyalı-yı merkûm mezkûr istid'âda talep eylemiş olmağla ber vech-i müsted'â icâbının icrâsı devlet-i muşârunileyha konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Şubat [1]306.

206) (195) Otuz yaşında olup Dersaadet'te tevellüd eden ve Journallik sanatıyla meşgûl bulunan Leonardo Rosso ve Maria Kalavasi'nin oğlu Marco Rosso'nun Beyoğlu Polis defterlerinde sâbıkası olup olmadığı kaydının ihrâcıyla İtalya konsolatosuna irsâl buyrulması iltimâs ve takrîr olunur. 26 Şubat [1]306.

207) (196) İtalya devleti tebe'âsından De Lena veresesinin devletlû Mazhar Paşa aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eyledikleri 31 Kanûnievvel 306 tarihli ve 269 numaralı i'lâm-ı gıyâbî medyûn-ı muşârunileyhe tebliğ kılınmış ise de muahharan muşârunileyhin vuku-ı vefâtıyla tereke ve duyûnâtına bâ-irâde-i seniyye nâzır tayîn buyrulan Rusûmât Emîni devletlû Hasan Fehmi Paşa hazretlerine i'lâm-ı mezkûrun

tebliğiyle icrâsı zımnında iktizâ eden muâmelenin ifâsını verese-i merkûme bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 4 Mart [1]307.

208) (197) Dersaâdet İtalya konsolatosu mahkemesi tarafından alaf-ranga 17 Mart 1891 tarihli verilen i'lâma nazaran Dersaâdet'te mukîm Fratelli Levi unvân-ı ticaretle muanven İtalyalı ticâret şirketinin i'lân-ı iflâsiyesine ve şirket-i mezbûrenin ticâretgâhı taht-ı temhîre alınmasına ve umûr-ı iflâsiyesine bakılmak üzere muvakkaten avukat Georgio Forlani nâzır ve ka-valyer Pietro Bonomi Joj Komiser nasb ve tayînine karar verilmiş ve şirket-i mezkûrenin dahi umûr-ı iflâsiyesini teftîş edecek zevâtın intihâb ve nâzır-ı mûmâileyhin memûriyeti asalete tahvîli hakkında beyân-ı re'y eylemek için ashâb-ı matlûbun işbu alafranga bin sekizyüz doksan bir senesi Nisanının onüçünde alafranga saat onda kañçılaryada hazır bulunmaları iktizâ eder ve ashab-ı matlûbun alacaklarını kañçılaryada beyân ve kaydettirmek üzere i'lâm-ı mezkûr tarihinden itibaren bir mâh müddet vade tayîn kılınmış ve alafranga sene-i merkûmenin hulûl edecek Mayısının onsekizinci Pazartesi günü saat onda mahkeme-i mezkûrede dâyinlerin matlûbâtının tahkîk ve tasdîki zımnında icâb eden mazbata tanzîm ve itmâm olunacağından keyfiyet malûm olmak üzere i'lanına ibtidâr kılınır. 7 Mart [1]307.

(s.67) 209) (198) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Kürkçüler Cad-desinde Camando hânında kâin Camando ve Şurekâsı Bankası'nın cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âda ikâmetgâh-ı kadîmisi Yeniköyde Sahilhânesi olup Beyoğlu'nda Küçük Parmakkapı'da bir numaralı hânedi mu-vakkatan sâkin Avusturya ve Macaristan devleti tebe'âsından ve Reji İdaresi Meclisi azâ-yı sâbıkasından mösyö Leonidas Baltacı zimmetinde konsolatosu cânibinden musaddak ve vacibu'l-icrâ 4 Mayıs 1887 tarih ve bin sekizyüz yirmi iki adedi hâvi bir kıt'a sulhnâme ile bin yüz seksen aded Osmânî lirâsı üzerine 30 Teşrinisânî 1884 tarihinden yüzde dokuz hesabıyla fâiz ile vukubulmuş ve bulacak masârif ve 19 Temmuz 1887 tarih ve üçbin kırkyedi adedi hâvi kezâlik konsolatosundan musaddak vacibu'l-icrâ bir kıt'a diğer sulhnâme ile ikibin doksanüç İngiliz lirâsı ve onbeş şilin üzerine 3 Eylül 1885 tarihinden yüzde beş fâiz maa masârif ki bunların guzerân etmiş ve edecek fâiz ile vukubulmuş ve bulacak masârif-i muhâkeme hesap olundukda takriben ikibin Osmânî lirâsı ile ikibin altıyüz doksanbeş İngiliz lirâsına iblâğ olunacağından meblağ-ı mezkûrun te'mîn-i ahz u istihsâli için medyûn-ı merkûmun Galata'da Penç-şenbe pazarında Bank sokağında kâin Osmânî Bankası nezdinde sekizbin yüz

altmış kıt'a İnhisar-ı Duhân eshâmı maa kupon ve otuz kıt'a dahi Reji Mü-essisliği hisseleri maa temettu alâ tarîki'l-irtihân mevcut bulunmağın bunlar hakkında mezkûr Osmânî Bankası'nın irtihânı mahfûz bırakılarak fazlasından istifâ-yı matlûb edilebilecek miktarı için işbu haczi ileride muâmele-i hacziye-i icrâiyyeye tebdîl eylemek üzere şimdiden Bank-ı mezkûr nezdinde hacz ve tevkifi husûsunun Birinci Mahkeme-i Ticâretten taht-ı karara alınarak ol-vechile icrâ-yı îcâbı ile tebliğât-ı lâzîminin icrâsı zımında keyfiyetin merciine havâlesi luzûmunu mezkûr Camando ve Şurekâsı Bankası talep ve istid'â eylemiş olduğundan ber müceb-i talep muktezasının icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 7 Mart [1]307.

210) (199) An-asıl Avusturya ve Macaristan devleti tebe'âsından iken İzmir'de mukîm İtalya devleti tebe'âsından Bağdasar Sukyasyan ile tezevvü-cü hasebiyle İtalya devleti tâbiyyetine dâhil olmadığı halde İzmir'de bilâ veled vefât eden Joenina binti Amira tasarrufunda İzmir'de kâin bir bâb mülk men-zil ve dükkânında li-ebeveyn biraderi İzmir'de mukîm kezalik İtalya devleti tebe'âsından Artin Şahumyan'ın hukuk-i irsiyyesine dâir İzmir Mahkeme-i Şer'iiyesinde tekevvün eden muhâkeme üzerine müteveffîye-i mezbûrenin zevci merkûm Bağdasar İtalya tâbiyyetini bi't-terk tâbiyyet-i Osmâniyeye dehâlet ve zevcesi tâbiyyet-i Osmâniyede vefât eylediği istimâ kılınan iki şâhidin şehâdet eylemeleriyle tebeyyün etmesine ve tebe'â-i saltanat-ı seniyyeden vefât edenlerin ecnebi vârisleri hakk-ı mîrasdan mahrûm bulunmalarına binâen merkûm Şahumyan'ın men'i muârazası hakkında hükm-i şer'î lâhik olduğu ve esnâ-yı vâkıa-i [...] da müteveffîye-i mezbûrenin an asıl Avusturya ve Macaristan devleti tebe'âsından olup İtalya devleti tebe'âsından merkûm Bağdasar ile tezevvücünden sonra ve merkûmun terk-i tâbiyyetinden iki sene mukaddem yani 24 Teşrinisânî 1300 tarihinde vefâtı ve zevcinin tâbiyyet-i Osmâniyeye dehâleti ise 15 Teşrinievvel 1302 tarihinde vukûbulduğu müstenid olan Avusturya ve Macaristan devleti İzmir Ceneral Konsolatosunun 14 Teşrinievvel 1889 ve İzmir Ermeni marhasalığının 30 Eylül 1300 ve İtalya devleti İzmir Ceneral Konsolatosunun 10 Teşrinievvel 1889 ve İzmir Mesalih-i Ecnebiye Müdüriyetinin 26 Mart 1306 tarihli evrâk-ı resmîyeleri ibrâz ve irâe kılınmış ise de evrâk-ı mezkûre ihticâca sâlih görülemeyip şâhidân-ı merkûmânın ihbârı vechile müteveffîyenin tebe'â-i saltanat-ı seniyyeden bulunduğu halde vefât etmiş olduğuna hükmedildiği İzmir Ceneral Konsolatosundan vârid olan tahrîrat ve teferruâtından müstebân olmuş ve İtalya devleti tabiyyetinde vefât eylediği gerek konsolatoca ve gerek İzmir Mesalih-i Ecnebiye Müdüriyetince muhakkak ve müsellemler olan merkûme Joenina'nın İzmir

mahkeme-i şer'iyyesince tetkîk-i tâbiyetine girişilmesi bu misillû mesâilin hal ve tefrîki ancak Nezâret-i celîlelerine âit ve râci olduğu ve müteveffiyenin tâbiyeti hakkında lâhik olmuş olan hükm-i şer'î keenlemeyekün hükmünde kalacağından mâada hâric ez-selahiyet ve bu muhâkemece tetkik-i tabiiyete kıyam edebileceği bunun ancak evrâk ve kuyûd-ı resmîyeden istihrâc ve istinbâtı câiz olabilip beyyine-i şahsiye ile ispat-ı müddeâ kâidesi burada cârî (s.68) olamayacağı müstağni görüldüğüne ve bâ-husus İtalya devleti tâbiyetinde olan ve olduğunda vefât etmiş bulunan bir şahsın tetkîk-i tâbiyetinde İtalya devleti konsolatosunun hakk-ı kaza ve müdâhalesi tâbiyet-i maslahat dâhil-i câriye-i kadîme iktizâsından bulunduğu göre İzmir mahkeme-i şer'iyyesinin ber vech-i bâlâ istimâ-ı şuhûd sûretiyle müteveffiyenin saltanat-ı seniyyeden bulunduğu hüküm ve karar vermesi hukuk-i idare-i düveliyye külliyyen münafi ve tebeanın hukûk-i sarihalarını muhtell görünmüş mezkûr i'lâm-ı şer'înin sefâretçe katiyyen bir gûne hüküm ve tesiri olmamakla berâber fesih ve iptali esbâbının istihisâli dahi Nezâret-i celîlelerine âit bulunmuş olduğundan ve merkûm Artin Şuhumyanın i'lâm-ı şer'î-yi mezkûr aleyhine dahi Bâb-ı Fetevâpenâhide temyîz-i davaya kıyâm eylemiş olduğundan ve ileride müşkilât-ı mütenevviaya mahal bırakılmamak üzere i'lâm-ı mezkûrun nakzı zımında Bâb-ı muşârunileyhâya teblîğât-ı serîanın icrâsını merkûm Şuhumyan bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 9 Mart [1]307.

211) (200) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından ve İtibâr-ı Umûmî Bankası memurlarından Beyoğlu'nda Aynalıçeşme sokağında 35 numaralı hânede sâkin mösyö George Vandorya'nın cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âda Çatalca'da mukîm mahall-i mezkûrun Reji Nezâreti veznedârı devlet-i aliyye-i Osmâniye tebe'âsından mösyö Kostantin Kombari zimmetinde bâ-senedât alacağı olan onaltı buçuk lirânın ahzına destres olamadığı cihetle merkûmun Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle mezkûr onaltı buçuk lirânın maa fâiz ve masârif ve ücret-i vekâlet i'lâma rabtı ile zimmetinden tahsîlini İtalyalı-yı merkûm talep ve istid'â eylemiş olduğundan ber mûceb-i talep iktizâsının icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 11 Mart [1]307.

212) (201) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından ve İtibâr-ı Umûmî Bankası memurlarından Beyoğlu'nda Aynalıçeşme sokağında 35 numaralı hânede sâkin mösyö George

Vandorya'nın cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âda İnhisâr-ı Duhân İdârehânesi memurlarından Beyoğlu'nda Ğalavani sokağında onaltı numaralı hânede mukîm devlet-i aliyye-i Osmâniye tebe'âsından mösyö İzidor Balador zimmetinde bâ-senedât oniki lirâ matlûbunun ahzına destres olamadığı ci-hetle merkûmun Birinci Mahkeme-i [Ticârete] celbiyle mezkûr oniki lirânın maa fâiz ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet i'lâma rabtıyla zimmetinden tahsîlini İtalyalı-yı mûmâileyh talep ve istid'â eylemiş olduğundan ber mûceb-i talep iktizâsının icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 11 Mart [1]307.

213) (202) (Hâriçten müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen yazılıp sahibine verilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Gaetano Guglielmo nâm kalfanın Bahçekapısında mukîm çerkes saadetlû İsmail Paşa hazretleri aleyhinde Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisinden 11 Kanunievvel 306 tarihli ve 308 adedli ve Paşa-yı muşârunileyhin malûmu'l-miktâr mahkûmiyetlerini mutazammın bir kıt'a i'lâm istihisâl etmiş ise de i'lâm-ı mezkûrun usulü vec-hile bir sûret-i musaddakasını İtalyalı-yı merkûm Paşa-yı muşârunileyhe tebliğ etmesi îcâb-ı halden iken bu kerre Paşa-yı muşârunileyh mezkûr i'lâmı 5 Kanunisânî 306 tarihinde (**s.69**) dâyin İtalyalıya tebliğ etmiş olduğundan artık be-tekrar medyûna sûret-i i'lâmın tebliğine luzûm-ı kanûnî kalmamış olduğuna mebni i'lâm-ı mezkûrun usûlu vechile icrâsı hususunu İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olduğundan ber mûceb-i istid'â îcâb-ı halin icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 12 Mart [1]306¹⁰.

214) (203) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Kürkçüler caddesinde Camando hânında kâin Camando ve Şurekâsı Bankası'nın cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âda ikâmetgâh-ı kadîmisi Yeniköyde Sahilhânesi olup Beyoğlu'nda Küçük Parmakkapı'da bir numaralı hânede muvakkatan sâkin Avusturya ve Macaristan devleti tebe'âsından ve Reji İdaresi Meclisi'nin âzâ-yı sâbıkasından mösyö Leonidas Baltacı zimmetinde konsolatosu cânibinden musaddak ve vâcibu'l-icrâ olarak 4 Mayıs 1887 tarihini hâvi i'tâ olunan bir kıt'a sulhnâme mûcebince bin yüz seksen aded Osmânî altınına 30 Teşrinisânî 1883 tarihinden yüzde dokuz hesabıyla fâiz maa masârif ve 9 Temmuz 1887 tarihini hâvî kezâlik vâcibu'l-icrâ diğeri bir kıt'a sulhnâme ile dahi ikibin doksanüç İngiliz lirâsı ve onbeş şilin üzerine 4 Eylül 1885 tarihinden senevî yüzde beş fâiz maa masârif alacağının te'mîni için mûmâileyh Baltacı'nın Galata'da Pençsenbe Pazarı'nda Bank sokağında kâin Osmânî Bankası nezdinde alâ

10 Metinde sehven 306 olarak yazılmış olup 307 olması gerekmektedir.

tarîki'l-irtihân sekizbin yüzaltmış kıt'a İnhisâr-ı Duhân eshâmı maa kupon ve otuz kıt'a dahi Reji müessisliği hisseleri maa temettû mevcut bulunduğundan bunlar hakkında Bank-ı mezkûrun hakk-ı irtihânı mahfûz bırakılarak fazlasından istîfâ-yı matlûba kâfi olacak miktarı üzerine 7 Mart 307 tarihini hâvî olan Birinci Mahkeme-i Ticâret kararı mücebince hacz va'z ve tesis edilmiş olduğu cihetle mûmâileyh mösyö Leonidas Baltacı ile Osmânlı Bankasının sıfat ve makâmına kâim bulunan müdir-i umûmisinin Birinci Mahkeme-i Ticârete bi'l-celb mezkûr Camando Bankası'nın mûmâileyh Leonidas Baltacı zimmetinde bin yüz seksen Osmânlı ve ikibin doksanüç İngiliz lirâsı ile on beş şilin tevârih-i ma'rûzadan bi'l-i'tibâr maa fâiz ve masârif-i muhâkeme matlûbunun tasdîki ile berâber hacz-i mevzûun tasdîki ve Osmânlı Bankası nezdinde merhûn mârru'l-beyân eshâm ve hisseler bedelâtından kendi alacağı tesviye olunduktan sonra fazlasından mûmâileyh Leonidas zimmetindeki matlûbunu istîfâya kâfi olacak miktârının tarafına i'tâsına Bank-ı mezkûrun mahkûm tutulmasını Camando ve Şurekâsı Bankası talep etmiş olmanın ber müceb-i talep iktizâsının icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 12 Mart [1]307.

215) (204) İtalya devleti tebe'âsından Avram Şoton nâm kimesnenin Pirî Paşa'da olan hânesinin müste'ciri bulunan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Galata'da Balikhânede mukîm Mişon nâm kimesneden kira talep etmek üzere merkûm Avram'ın oğlu Molohay'ı göndermiş ise de merkûm Mişon Molohay'ı darb ederek ve sürüyerek merkeze îsâl etmiş ve böyle bir kira talep etmekle bi-gayrı hakkın ve bilâ sebep mahdûmunu darbetmesi muğâyir-i kanun bir hareket olduğundan dârib-i merkûm hakkında iktizâ eden te'dibât-ı lâzîmenin icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â husûs-ı müddeanın Beyoğlu Ceza Mahkemesinde rü'yetiyle ihkâk-ı hak buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 19 Mart [1]307.

(s.70) 216) (205) İtalya devleti tebe'âsından Victor Levi nâm kimesnenin konsolatoya vermiş olduğu istid'âya nazaran İstepanyo (?) tesmiye olunan İbrâni lisânı üzere 7/19 Mart 1307 tarihinde neşrolunan gazetede merkûm Victor Levi aleyhine bir takım hakaret ve ihânet ve kalpazanlık sözlerini neşreylemiş olduğundan mezkûr gazetenin müdir-i umûru tebe'â-i devlet-i aliyyeden David Freşko aleyhine müddei şahıs sıfatıyla ikâme-i dava eder şöyle ki, Matbûât Nizâm-nâmesinin yirmi ikinci ve yirmi beşinci maddeleri ahkâmına tevfiikan müdir-i mûmâileyh hakkında iktizâ eden te'dibât-ı lâzîmenin icrâsı zımnında husûs-ı munaziun fihin Beyoğlu cezâ mahkemesinde rü'yetiyle

ihkâk-ı hak olunmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağ-
la ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i
muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 20 Mart [1]307.

217) (206) İtalya devleti tebe'âsından Teofilo Nekri'nin vermekte oldu-
ğu rusûmun tenzîli zımnında taraf-ı sefâretten 25 Şubat 306 tarihinde tastîr
kılınan takrîr üzerine yazılacak tezkereye luzûm kalmadığından battal edil-
mesi taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 21 Mart [1]307.

218) (207) Samsun karantina tabîbi iken vefât eden İtalya devleti
tebe'âsından Marco Valdi nâm hekîmin zevcesi Madeline nâm hatun çend
sene akdem tahsîs kılınmış olan tekâudluk maâş-ı gayrı-ez-tenkîh bulunan
doksan kuruşu Samsun'da almakta ise de merkûme Madeline burada medâr-ı
taayyüşü olmadığı cihetle Roma'ya gitmeye mecbûr olmuş olup şimdi maâş-ı
mezbûru Bank-ı Osmânî vasıtasıyla kendisine îsali zımnında İtalya Hâriciye
Nezâreti'nden iş'âr ve iltimâs olunmuş ve bu sûret kabil-i icrâ olmadığı takdir-
de merkûmenin ber-hayat olduğuna dâir celb ettirilecek ilm u haberle maâş-ı
mezkûru buradan ahz ile kendisine îsâl etmek üzere bâ-vekâletnâme bir vekîl
tayin olunup ve merkûme dahi fakîru'l-hâl olup başka sûrette medâr-ı taayyü-
şü olmadığından sâlifü'z-zikr maâşının Maliye Nezâret-i celîlesinden tesviye
ve ifâsı zımnında Nezâret-i müşârunileyhâya icâb eden teblîğâtın icrâsına
himmet buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 28 Mart
[1]307.

219) (208) (Hâriçden müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen yazılıp
sâhibine verilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Ağa Camii'nde
16 numaralı hânede sâkin madam Beatris Guiliani tarafından bu defa cânib-i
sefârete takdîm kılınan istid'âda Osmânlı tâbiyeti iddiasında bulunan ma-
dam Maronica binti Joseph Elison merkûme madam Guiliani'nin vefât eden
oğlu Emil Elison'un vârisi olduğunu müteveffânın tâbiyet-i Osmâniye'den ol-
masını iddia ederek müteveffâ-yı merkûmun terekese olan eşyâ ve nakit (**s.71**)
ve emlâkde bulunan hisse-i irsiyesinin tahsîli zımnında Adliye Nezâret-i
celîlesine takdîm eylediği 19 Haziran 307 tarihli istid'âsı Havâle Müdüriye-
tinden Sadr-ı Rumeli semâhatlû Efendi hazretlerine havâle edilmiş ve iki defa
celb gönderilmiş ise de evvela müteveffâ-yı merkûm Osmânlı tebe'âsından
olmayıp Fransa Cumhuriyeti tebe'âsından olduğunu saniyen tebe'â-i ecnebi-
yenin terekese ahden mensûb oldukları kançılara tarafından tahrîr ve tesvi-
ye edilmesi iktizâ eylediği ve ol-vechile kançılara marifetiyle tereke tahrîr
ve alakadarları beyninde taksîm ve tesviye edildiği sâlisen vakt-i mezkûrda

merkûme madam Maronika dahi Avusturya ve Macaristan devleti tebeasından bulunmuş olduğu cihetle mezkûr tahrîr ve taksîmi hususları mahkeme-i şer'îyyeye havâle olunamayacağından zikrolunan havâleli istid'ânın iptaline dair takdîm eylediği istid'âya binâen gönderilen takrîr ve Fransa kaçıllaryasından müteveffânın Fransa tâbiyyetinde olup terekesinin kaçıllarya marifetiyle tesviye edildiğini musaddak verilen ilm u haber dahi takdîm olunması üzerine Havâle Müdüriyetinden mezkûr havâleli istid'â iptal edilmiş olduğu halde bu defa kendisine Anadolu Kazaskerliği tarafından muhâkeme olunmak üzere bir celp gönderilmiş olduğuna binâen Havâle Müdüriyetine mürâcaat eylediğinde tayîn-i merci için Encümen-i Adliye kararıyla istid'ânın Anadolu Kazaskerliğine havâle edilmiş olduğuna vâkıf olmuş ancak tebe'â-i ecnebiyenin emvâl-i menkûle ve nakidden madûd olan terekesinin merci-i rü'yeti kaçıllarya olup şayed yalnız emlâk hakkında Maronika kadının bir iddiası var ise anın dahi Tebe'â-i Ecnebiyenin Emlâk ve İstimlak Nizâm-nâmesi ahkâmınca merci-i rü'yeti Hukuk Mahkemeleri olduğundan ve Anadolu Kazaskerliğine havâle olunan istid'ânın iptali ve yalnız emlâk hakkında bir davası var ise anın dahi hukuk yani nizâmiyeye havâlesi ve bir de burada mahkeme-i şer'îyyeden bir gıyâbî i'lâm sâdır olmasına mahal bırakılmamak için evvel emirde Anadolu Kazaskerliğine işin te'hîri için evâmîr-i mukteziyenin serîan itâsını talep etmiş ve merkûmenin talebi muvafık-ı nizâm olup emlâk davasının şer'î veyahut nizâmî mahkemelerinden kangısında rü'yet olunması lâzım geleceği meselesi halloluncaya değin ileride işin teşvişe düşmemesi için evvel emirde derhal dava-yı mezkûrun te'hîri zımnında Sadr-ı Anadolu Efendi hazretlerine icâb eden evâmîr-i mukteziyenin tastîr ve isrası İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 28 Mart [1]307.

220) (209) (Hâriçden müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Büyükdere'de Cadde'de kâin onaltı numaralı otelde otelci Ravotti nâm kimesnenin cânib-i konsolatoya takdîm etmiş olduğu istid'ânâmede Evkâf-ı Humâyûn nezâret-i celîlesinin mösyö Di Marki ve madam Ravotti nâmân kimesneler aleyhine Beyoğlu Birinci Hukuk Mahkemesinden istihsâl etmiş olduğu 13 Kanunievvel 1299 tarihli ve 492 numaralı i'lâm mücebince mahkeme-i mezkûr icrâ dâiresi marifetiyle kendisinin mezkûr otelden tahliyeye kıyâm edileceği istihbâr edilmiş olduğundan ve hâlbuki tahliyesine kıyâm edilmek istenilen otelde sene-yi vefireden beri kendisi otelcilik etmekte olup şu müddet-i kesîre zarfında zimem-i nâsda külliyetli matlûbâtı bulunduğu gibi vaktiyle gerek esasen ve gerek fer'an mezkûr oteli kendisi inşâ ve tamir ettirerek bu uğurda pek çok paralar sarf etmiş ve

binâenaleyh ezher cihet bir hayli hukuku taalluk etmiş olmasıyla şu halde ber minval-i meşrûh mezkûr i'lâm hükmünün icrâsından hakkındaki küllî zarar ve ziyânı mucip olduğundan bahsile Nezâret-i muşârunileyhâ vekîlinin ale'l-usûl mahkeme-i mezbûra celbiyle i'tirâzu'l-ğayr tarîkiyle bi'l-muhâkeme hükm-i mezkûr icrâsının te'hîri ve masârif-i muhâkemenin kendisine tahmîli talep edilmiş olmağla icrâ-yı îcâbına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 4 Nisan [1]307.

(s.72) 221) (210) Halep'te bulunan İtalya konsolosu maiyetinde bulunmuş olan Suyûfî ve Saceyatti tercümân oldukları halde birinin vefâtı ve diğerinin memuriyetinden istifâsından nâşî yerlerine tebe'â-i devlet-i aliyeden Corc Hayat ve Arman Kosa imtiyâzlı tercümân tanılmak üzere iktizâ eden mektûb-ı sâmilârinin tastîr ve i'tâsına himmet buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Nisan [1]307.

222 (211) Edirne[de] bulunan Bank-ı Osmânî şubesinin iddiası üzerine mahall-i mezkûrda mukîm İtalya devleti tebe'âsından Aron Levi nâm tâcir usulü vechile konsolatosuna murâcaat etmeksizin doğrudan doğruya mahalli mahkeme-i ticâretine celbile mahkûm edilmiş ve bu bâbda sudûr eden kararın icrâsı zımında tâcir-i merkûm mağazalarının câ-becâ seddine kıyâm olunmuş ve tâcir-i merkûm hakkında icrâ olunan işbu muâmele usûl ve uhûda muğâyir bulunmuş olmağla Edirne Konsolosu vâli-i vilâyete hitaben protesto eylemiş ve merkûm Aron ve birâderleri Baroh ve Salamon ve Nesim Levi nâm kimesneler Hâriciye Nezâret-i celîlesinin vâli-i vilâyete vukûbulan iş'ârı üzerine merkûmünün İtalya tâbiyyetleri tanılmış olduğu vâli-i muşârunileyhin 30 Temmuz 1305 tarihli ve 526 numaralı İtalya konsolosluğuna yazılan tahrîrattan müstebân olup artık bunlar hakkında bu gibi muâmele-i cebriye ve gayr-ı meşrûanın îkâi kendilerini ızrâr etmek demek olacağından bu bâbda merkûm Aron'un müterettib olan kâffe-i zarar ve ziyânının müsebbiblerine ba'dehu tazmîn ettirilmek üzere şimdilik cebrî muâmeleden sarf-ı nazar olunması ve mahkemeden verilen kararın dahi keenlemyekûn hükmünde addiyle mağazalarının kuşâd ettirilmesi zımında bâ-telgrafnâme vilâyet-i muşârunileyhâya iktizâ eden evâmirin tastîrine himmet buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 6 Nisan [1]307.

223) (212) İtalya devleti tebe'âsından Musîka-i Humâyûn muallimlerinden saadetlû Gavatelli Paşa hazretlerinin İtalya kançılıryasından verilen i'lâm mücebince bazı kesâna olan duyûnâtını mübeyyin bulunan defterin bir kît'a kopyasıdır:

1) Yunan devleti tebe'âsından Dimitri kançılarya re'su'l-malı olarak yedibin altıyüz otuzüç buçuk kuruş ve buna 16 Kanunievvel 1875 tarihinden itibaren yüzde beş fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi dahi seksen üç frank idiğü

2) Fransa devleti tebe'âsından madam Lopez Dini'ye ikibin beşyüz otuziki kuruş ve buna 10 Temmuz 1876 tarihinden itibaren yüzde altı fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi dahi altmışbeş frank olduğı

3) İtalya devleti tebe'âsından Albercon nâm tâcire üçyüz aded lirâ-yı Osmânî ve buna 24 Kanûnievvel 1872 tarihinden itibaren yüzde beş fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi dahi yüz yirmiiki frank idiğü

(s.73) 4) Fransa devleti tebe'âsından madam Ojeni'ye dörtbin beş frank ve buna 5 Teşrinievvel 71 tarihinden itibaren yüzde beş fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi yediyüz elli frank olduğı

5) İngiltere devleti tebe'âsından Vincenzo Acobardi'ye elli aded lirâ-yı Osmânî ve buna 18 Eylül 1875 tarihinden itibaren yüzde altı fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi dahi yetmiş dokuz frank idiğü

6) Fransa devleti tebe'âsından Rober Vakadalon'a dörtyüz otuz sekiz frank ve on santim ve buna 25 Şubat 1876 tarihinden itibaren yüzde beş fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi dahi yirmidört frank olduğı

7) Yunan devleti tebe'âsından Anita Brasino'ya onyedi aded lirâ-yı Osmânî ve buna 4 Mart 1876 tarihinden itibaren yüzde altı fâiz yürütülecek masârif-i muhâkemesi yoktur

8) Fransa devleti tebe'âsından Nicola Vitalis nâm kimesneye yüz seksen aded lirâ-yı Osmânî ve buna 21 Mart 1874 tarihinden itibaren yüzde beş fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi yetmiş yedi frank idiğü

9) Yunan devleti tebe'âsından Giovanni Kalavasi'ye elli aded lirâ-yı Osmânî ve buna 25 Eylül 1875 tarihinden itibaren yüzde beş fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi yoktur

10) İtalya devleti tebe'âsından Albercon nâm tâcire altıbin üçyüz yirmi beş frank ve buna 15 Teşrinisânî 1880 tarihinden itibaren yüzde beş fâiz yürütülecek ve masârif-i muhâkemesi yoktur. 8 Nisan [1]307.

(s.74) 224) (213) Leffen takdîm kılınan defter kopyasından anlaşılacağı vechile İtalya devleti tebe'âsından Musıka-i Humâyûn muallimi saadetlû

Gavatelli Paşa hazretlerinin kançılaryadan verilen ve bir kıt'a i'lâm ahkâmınca defter-i mezkûrede gösterilen kesâna olan duyûnâtının tesviyesiçün Ticâret İcrâ Dâiresi tarafından usûl ve nizâmına tevfikân maâşî hacz ve tevkîf olunarak maâşî çıktıkça dâire-i mûmâileyhâ bâ-makbûz Hazîne-i celîleden ahzetmekte ise de Paşa-yı muşârunileyh gûya kâffe-i duyûnâtı tesviye olunmuş olduğundan bahsile artık duyûnâtının te'diyesi te'hîr ve tatil edilmiş hâlbuki defter-i mebhûsede esâmileri beyân olunan kesâna olan duyûnâtı henüz tesviye ve îfâsını ikmâl edememiş olduğu ve dâire-i mûmâileyhâ cânibinden ale'l-hacz ahzolunan maâşının ne miktara bâliğ olduğu Hazîne-i muşârunileyhâya verilen makbûzlardan anlaşılacağı gibi ticâret icrâ dâiresinde dahi mevcûd olan kuyûdâtan lede'l-isti'lâm hakikat-i hâl tebeyyün eder bu hâlde kemâ fi's-sabık dâyinlerine verilmek üzere Paşa-yı muşârunileyh maâşının tevkîfine devamla ticâret icrâ dâiresine i'tâsı husûsuna himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 8 Nisan [1]307.

225) (214) İtalya Ceneral Konsolosu Marki Carcano ve zevcesi ve sefâret baş tercümanı mösyö Baroni ve kerîmesi ve sefâret tercümanı mösyö Bodesta ve Almanya sefâreti tabîbî mösyö Molik ve zevce ve kerîmesi ve İtalya sefâreti ve konsolosunun maiyyet kâtiplerinden birkaç kimesne ki cem'an onbeş kişi oldukları halde bu defa li-ecli's-seyâhat Bursa'ya azîmet edeceklerinden iktizâ eden murûr tezkeresinin tastîr ve i'tâsına himmet buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 18 Nisan [1]307.

226) (215) İtalya devleti tebe'âsından Hâim Levi'nin konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran Galata'da Tramvay caddesinde murûr etmekte iken bilmediği bir adam yanına gelip hafiye memuru olduğunu beyân ve kendisiyle zabtiyeye gitmesini teklîf ve merkûm Levi adam-ı merkûmu hakikaten zabıta memuru olduğunu zannederek berâber gitmiş ise de doğrudan doğruya zabıta merkezine götürmeyip dar ve fena sokaklardan dolaştırdıktan sonra ihâfe etmiş ve kendisinin zabıta memuru olmayıp maksadı akçe almak için olduğu anlaşılmış ve merkûm Levi adam-ı merkûmun ismini tahkîk ettikte kadayıfçı Rıza idiği malûm olmuş ve herkese bu muâameleyi icrâ etmekte olduğundan merkûm Rıza'nın Beyoğlu cezâ mahkemesine celbiyle hakkında iktizâ eden te'dîbât-ı lâzîminin icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep etmiş olmağla ol-vechile îfâ-yı muktezasına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 25 Nisan [1]307.

(s.75) 227) (216) İtalyalı tabib Gabosi'nin Dersaâdet'te İtalya Fu-kara Şirket-i Hayriyesine gönderdiği ve şirket-i mezkûre meclis-i idaresi

tarafından redd u iâde olunan bir kıt'a mektubu La Türkî gazetesinin alaf-ranga sene-i haliyenin yirmibeş Nisan tarihli ve 1308 numaralı nüshasında mektûb-ı mebhûsun-anhı neşr ve i'lân etmiş ve işbu gazetede neşr ve i'lân edilen mektupta şirket-i mebhûsenin reisi olup İtalya devleti tebe'âsından bulunan tabip Giovanni Battista Vipoli aleyhine ve nâmus ve haysiyetini ihlal eder bir takım neşriyatta bulunmuş olduğundan mûmâileyh Vipoli merkûm Gabosi aleyhine İtalya kançılıryasında ikâme-i dava eylemiş olduğu ve sâlifü'z-zikr La Türkî gazetesinin mârru'l-arz mektubun neşr ve i'lânından nâşî direktör ve sâhib-i imtiyâzı olan mösyö Andreadisi Beyoğlu cezâ mahkemesine celb ile hakkında iktizâ eden te'dibât-ı lâzımının icrâsı ve mezkûr gazetenin nüsha-i matbûası dahi leffen takdîm kılınmış olmağla vukû-ı hâle nazaran ihkâk-ı hak buyrulması husûsuna himmet olunması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 1 Mayıs [1]307.

228) (217) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Ada hânında 14 ve 15 numarada mukîm Alfred Madele nâm kimesne bin ikiyüz doksanalı ve doksanyedi ve doksanseki ve doksandokuz senelerinde devletlû ismetlû Cemîle Sultan aliyüttü's-şân hazretlerinin mahdûmlarına Fransızca lisânı üzere vermiş olduğu ders ücretinden dolayı ber mûceb-i sergi onyedi bin dörtyüz kuruş alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile Sultan-ı muşârunileyhânın Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep etmekle ber mûceb-i istid'â îcâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 4 Mayıs [1]307.

229) (218) Tophânede Defterdâr yokuşunda İtalya devletinin Dersâadet'te bulunan hastahânesinin cadde yüzünde olan duvarı fena bir halde bulunduğundan gerek mezkûr duvar ve gerek ana muttasıl bulunan kuyumcu ve kavaslara mahsûs odanın hedmiyle müceddeden kâgîr inşâsı ve Tomtom Sokağında vâki olup bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî mukataa-i zemîne rabt edilen bir kıt'a arsanın dahi etraf-ı erbaasına duvar inşâsıyla muhafazası ve işbu inşâat-ı mutasavverenin istikâmetinin irâesiyle berâber iktizâ eden inşâat ruhsatının i'tâsına himmet buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 7 Mayıs [1]307.

(s.76) 230) (219) (Bilecik mutasarrıflığı cânib-i âlisine) Bazı İtalyalıların hususât-ı vâkıalarının tahkîki zımnında Koplu ve Lefke'ye azimet eden konsolos vekili mösyö Toscani hakkında taraf-ı vâlâyı kerîmânelerinden îcâb eden muâvenet ve teshîlâtın îfâsı yolunda vukubulacak himem-i aliyyeleri

sezâvar-ı teşekkürdür ol-bâbda emr u irade Efendim hazretlerininindir. 8 Mayıs [1]307.

231) (220) Bundan çend sene akdem Hassa-i Ordu-yı Humâyûn'un sınıf-ı piyade beşinci alayının birinci taburu tabâbeti hizmetinde müstahdem olan İtalya devleti tebe'âsından tabip Santi'nin alacağı bulunan yirmiiki bin yediyüz doksanseviz kuruştan akçe farkı olarak onaltı bin sekizyüz on-dört kuruşu ba'de't-tenzil mütebâki kalan ve nakden kendisine i'tâsı lâzım gelen beşbin dokuzyüz seksen dört kuruş için Girit vilâyeti mal sandığından (1) defter numarası ve (229) umum numaralı ve 16 Teşrinievvel 98 tarihli ilm u haber mücebince meblağ-ı mezbûr Trablusgarb vilâyetine havâle olunmuş ve çend sene tabîb-i merkûm meblağ-ı mezkûrun istihsâline çalışmış ise de ne vilâyeteyn-i mezkûreteynden ve ne de Mâliye Hazîne-i celîlesinden bir akçe tahsiline muvaffak olamamış ve şimdi ise merkûm tabîp Roma'da bulunup İtalya Hâriciye Nezâreti'ne murâcaatla istid'â-yı matlûb etmesi üzerine nezâret-i muşârunileyhâ birkaç defa sefârete meblağ-ı matlûbun tesviye ve îfâ olunmasını iş'âr eylemiş ve sefâret dahi Hazîne-i celîle-i maliye'den tesviyesinin çaresini hayli ikdâmât ile mutâlebe ve taharrî etmiş ise de bir semere hâsıl edememesinden İtalya Hâriciye Nezâreti'ne tastîr-i cevâbdan âciz ve mütehayyir kalmış olduğu ve dâyin-i merkûm devlete hizmeti sebkât etmiş ve işbu matlûb hakk-ı sarîhi idiğü meydanda bulunmuş ve yarıdan ziyâdesi tenzîl edilip kalan meblâğ-ı matlûb ise cüz'î bir miktardan ibâret kalmış olduğu halde bunun şimdiye kadar verilmeyip de sürüncemede bırakılması muvâfık-ı adl u hakkâniyet olamayacağı umûr-ı malûmeden bulunmuş olmağla bu halde sâlifü'l-arz meblağ-ı mezkûr-ı mütebâkinin Hazîne-i celîle-i maliye'den tesviye ve îfâsı zımnında icâb-ı hâlin icrâsı ve ol-vechile İtalya Hâriciye nezâretine cevap tastîrine himmet buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 9 Mayıs [1]307.

232) (221) İtalya devleti tebe'âsından Giovanni Gardenki'nin Beyrut'ta mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Selim Sâbit Efendi aleyhine Beyrut mahkeme-i ticâreti'nden istihsâl eylediği 9 Rebîulevvel 95 tarihli ve 55 numaralı i'lâm medyûn-ı mûmâileyh Selim Sâbit'e tebliğ olunarak mücebince dâyin-i merkûmun ez gayr-ı istîfâ mütebâki alacağı olan mebâliğ-i malûmenin tahsili zımnında taraf-ı sefâretten 24 Teşrinisânî 306 tarihinde tastîr kılınan takrîrin henüz bir semeresi muşâhade olunmamış ve dâyin-i merkûm her bâr sefârete murâcaatla sızlanmaktan hâlî olmadığı cihetle iş'âr-ı sâbık mücebince i'lâm-ı mezkûrun tenfiz-i ahkâmıyla mebâliğ-i matlûbe-i mütebâkiyenin

tahsîli zımnında iktizâ eden evâmirin tastîrine himmet buyrulması tekrâr taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 9 Mayıs [1]307.

(s.77) 233) (222) İtalya devletinin İzmir'de bulunan konsolosu Archimed Botezini nâm zât bu defa rütbesi Ceneral Konsolosluğa terfi edilmiş olmağla sıfatının tanılması zımnında İzmir vilâyet-i celîlesine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 14 Mayıs [1]307.

234) (223) İtalya devleti tebe'âsından Vincenzo Anituva nâm çalgıcının konsolatoya takdîm ettiği istid'âya nazaran geçen Pazarertesi günü sekiz yaşında bulunan mahdûmu Giuseppe mektepten gelir iken Tarlabası'nda Mektep Sokağı'nda 17 numaralı hânede bulunup ismini bilmediği bir hizmetçi çocuğa bilâ sebep hucûm ederek şedîden yere ilkâ ile cerh eylemiş ve merkûm hizmetçinin hareketi ise muğâyir-i kanun bulunmuş olduğundan Beyoğlu cezâ mahkemesi'ne celbiyle hakkında iktizâ eden te'dîbât-ı lâzîminin icrâsı ve masârif-i muhâkeme ve cerrâhiye ve sâirenin merkûma tazmîn ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â ihkâk-ı hak buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 18 Mayıs [1]307.

235) (224) İtalya devleti tebe'âsından Pandeli Casanova nâm tâcirin şurâda burada bazı kesân zimmetlerinde alacağı olan yüz aded lirâ-yı Osmânî'nin tahsîlini Beyoğlu'nda Çayır Sokağı'nda 6 numaralı hânede mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden yazıcısı Demostini Yovanidis nâm kimesneye havâle ve sipâriş etmiş ve merkûm Demostini ashâb-ı zimemden tahsîl eylediği akçenin hesabını vermekten imtinâ eylemekte olduğundan merkûmun Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle kefil irâesine mecbûr edilmesi ve meblağ-ı mezbûrdan tahsîl edip zimmetine geçirmiş olduğu mebâliğin maa güzeste ve masârif-i muhâkeme taht-ı hükm ve i'lâma rabtını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 18 Mayıs [1]307.

(s.78) 236) (225) İtalya devleti tebe'âsından Pandeli Casanova nâm tâcirin İstanbul'da 28 ve 30 numaralı mağazasında bulunan tahmînen yüz elli aded lirâlık tohumlarını satmak üzere Kumkapı'da Patrik sokağında 2 numarada mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Minas Bakkalyan nâm kimesneye tevdi' ve ihâle eylemiş ve merkûm Minas mezkûr tohumları furûht ve esmânını zimmetine geçirip firâr etmiş olmağla bu halde emniyeti suistimal etmiş demek olacağından merkûm Minas'ın Dersaadet cezâ mahkemesine celbiyle

hakkında iktizâ eden muâmele-i kanûniyenin icrâsı ve zimmetinde bulunan sâlifü'l-arz tohumların esmânı maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme tahsîlini tâcir-i merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â ihkâk-ı hak buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 20 Mayıs [1]307.

237) (226) İtalya devleti tebe'âsından Rebecca Amon nâm hâtûn Maliye Nezâretinin maâş odasında memûr Şerafeddin Efendinin Demirkapı'da 9 numaralı hânesinin bir odasında ikâmet etmekte olup merkûme Rebecca'nın paskalyası olmak münâsebetiyle Haydarpaşa'da bulunan Hâim Amon nâm kimesnenin hânesine misâfireten giderek ve avdetinde odasını açık bulmuş ve derûnunda bulunan eşyâsını Efendi-i mûmâileyh zabtetmiş olduğu anlaşılmış ve eşyâsını mutâlebe eylediğinde kendisini darb etmiş ve darbeylediğini muşâhade eden Tekfursarayında Avram Balta ve mahallenin bekçisi dahi hazır idi ber-minvâl-i meşrûh merkûme güç hâl ile eşyâsından üç aded yatak kurtarmış ve bunları haham Yakup Kıbrisi'ye teslim eylemiş ise de muahharan mûmâileyh Şerafeddin Efendi sâlifü'z-zıkr yatakları haham-ı merkûmdan ahzedip ve merkûmeyi perişân bir halde bırakmış olduğu ve Efendi-i mûmâileyh bi-gayri hakkın merkûmenin eşyâsını ahz u gasb ve darb eylemiş ve merkûm Kıbrisi dahi emniyeti suistimal etmesinden nâşî gerek mûmâileyh Şerafeddin Efendi ve gerek Yakup Kıbrisi'nin Dersaâdet cezâ mahkemesine celbleriyle haklarında iktizâ eden muâmele-i kanûniyenin ba'de'l-icrâ merkûmenin otuz aded lirâ-yı Osmânî kıymetinde bulunan eşyâ-ı mağsûbesinin maa masârif ve zarar ve ziyân tazmîn ettirilmesini merkûme Rebecca bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â ihkâk-ı hak buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 20 Mayıs [1]307.

238) (227) İtalya devleti tebe'âsından Salamon Gabriel nâm kimesne lehine ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden Bahçekapısında Yorgiyadi hânında mukîm Şehirliyân Bozant aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl olunan 6 Nisan 307 tarihli i'lâm-ı gıyâbî mûcebince medyûn-ı merkûm Şehirliyân Rumeli Demiryolu senedâtını yahut kûsûr kalan borcunun tesviyesine mahkûm olmuş ve i'lâm-ı mezkûr dahi kendisine tebliğ edilmiş olmağla mezkûr i'lâm tenfiz-i ahkâmı zımnında iktizâ eden muâmelenin ifâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 23 Mayıs [1]307.

(s.79) 239) (228) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Kont Avram de Camando'nun Dersaâdet'te vekîli devlet-i muşârunileyha tebe'âsından Leon Pietro merkûm Camando'nun Yemenici sokağında 4 ve 6 numaralı mutasarrıf olduğu hânenin alt katında 4 numaralı mahallini tebe'â-i devlet-i aliyyeden Vasili Anastasyadis nâm kimesneye senevî otuz dokuz aded lirâya îcâra vermiş ve merkûm Vasili geçen gün deyni bulunan on aded lirâ ve üç çaryeki vermemek efkârıyla mahall-i mezkûrda bulunan eşyâsını ahar mahalle nakline kıyâm eylemiş ise de hâne-i mezbûr odabaşısı tarafından mumânaat etmesi üzerine merkûm Vasili Beyoğlu'nda Mezarlık sokağında vâki zâbıta merkezinden isimlerini bilmediği iki nefer polisi celb edip anların muâvenetleriyle eşyâsını naklettirmiş ve halbuki merkûman polisler ecnebî bir şahsın hânesine bi-gayrı hakkın duhûl ve böyle vazifelerinin hâricinde olan işe müdâhale etmeleri muğâyir-i kanun bulunmuş olduğundan merkûmânın Beyoğlu cezâ mahkemesine celbleriyle Cezâ Kanunnâmesinin yüzbeşinci maddesine tevfi kan te'dipleri ba'de'l-icrâ bu bâbda vekîl-i merkûmun duçar olduğu zarar ve ziyânının tazmîn ettirilmesini bâ-istid'â talep eylemesine binâen ol-vechile îcâb-ı halin icrâsı devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Mayıs [1]307.

240) (229) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Cont Avram De Camando terekesinin vekîli bulunan devlet-i muşârunileyhâ tebe'âsından Leon Pietro tarafından merkûm Camando'nun mutasarrıf olduğu Beyoğlu'nda Yemenici sokağında 4 ve 6 numaralı hânesinin tahtında 4 numaralı mahallini tebe'â-i devlet-i aliyyeden Vasili Anastasyadis nâm kimesneye senevî otuz dokuz aded lirâya îcâra vermiş ve merkûm Vasili geçen Mart'ın otuzbirine kadar mahall-i mezkûrda ikâmet etmesi miyânelerinde mukâvele edilmiş ise de vadesinde merkûm Vasili mahall-i mezbûru terk etmeyip geçen Mayıs nihayetine değin ikâmet etmiş ve îcârdan dolayı on aded lirâ üç çaryek deyni kalmış olduğu halde sâlifü'z-zikr mahalde mevcut bulunan eşyâsını Beyoğlu'nda Bayram sokağında 16 numaralı hâneye naklettirmiş ve zimmetinde mütebâki îcâr bedeli bulunan mârru'l-arz meblağı vermekten imtinâ eylemekte olduğundan meblağ-ı mezbûrun te'mîn-i istîfâsı zımnında medyûn-ı merkûmun 16 numaralı hânedeki eşyâsını orada hacz ve hıfzını vekîl-i merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â îcâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25 Mayıs [1]307.

241) (230) İtalya devleti tebe'âsından David Bicotto nâm tâcirin hilekârlık üzere vukûbulan iflâsiyetinden dolayı mahall-i mezkûrda bulunan

İtalya konsolosu bir takım alacaklıların hukuklarının vikâyesi için bazı taharriyât ve muâmelât-ı mukteziyenin îfâsı emrinde hukûmet-i mahalliye cânibinden îcâb eden muâveneti talep etmiş ise de mahalli hukûmeti müşkilât-ı kesîre îkâna kıyâm ve halbuki cârî olan usûle tevfikân bu makule husûsâtın tetkîkinde dâima hukûmet muâvenetini dirîğ etmemiş olduğundan bu hususta konsolos-ı mûmâileyhe iktizâ eden muâvenetin îfâsı zımında Halep vilâyeti valiliğine bâ-telgrafnâme evâmîr-i mukteziyenin i'tâsına himmet buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 27 Mayıs [1]307.

(s.80) 242) (231) Alâfrânga mâh-ı hâlin birinci Pazarertesi günü İtalya devleti tebe'âsından yetmişüç yaşında bulunan Ramperi Delre nâm kimesne hânesine giderken Pangaltı caddesinde bir hayvan üzerine gelerek yere düşürüp gözünü cerîhadar eylemiş ve hayvan-ı mezkûrun sahibi ise Pangaltı Zabıta Merkezi tarafından derdest olunmuş ise de merkûm Delre tedâvi olmak üzere hastahâneye gitmeye mecbûr olmuş ve bu bâbda İtalyalı-yı merkûmun bu ânâ değin gâib etmiş olduğu yevmiyelerinin hayvan-ı mezbûr sâhibinden istîfâsı husûsuna himmet buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 29 Mayıs [1]307.

243) (232) (Hariçten mübeyyazı tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar yokuşunda Vâlîde hânında yirmi iki ve yirmi üç numaralı odada mukîm Banker mösyö Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden Dersâadet'te Mercan'da Balendizis hânında 15 numaralı odada mukîm manifatura tüccâr ve komisyoncusu Filipos Kalaycıoğlu ve kezâlik Çarşı-yı Kebirde Astarıcı hânında dört numaralı odada mukîm manifaturacı tüccâr ve komisyoncusu Haralambos Bostancıoğlu zimmetlerinde merkûm Filipos tarafından mumzâ ve Haralambos tarafından ciro vaz' olunmuş bir kıt'a emre muharrer senet mücebince yekdiğerlerine kefil bi'l-mâl sûretiyle yüz aded Osmânî lirâsı matlûbu olup usûlü dâiresinde protestoları keşide kıldığı halde îfâ-yı taahhütten izhâr-ı acz eylemekte olduklarından müddet-i kalîle zarfında merkûmânın mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbleriyle i'lân-ı iflâsiyetlerini ve ana müteferri' muâmelât-ı kanûniyenin ve muâmelât-ı iflâsiyeden olmak üzere muvakkat senedinin tayîniyle mağaza ve hânelerinin taht-ı temhîre alınması ve matlûbâtın maa güzeste masalarına kayda bi'l-cümle masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tahsîlinin taht-ı hükme alınması İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından bâ-istid'â talep ve dava

olunmağla ber müceb-i müsted'a icâbının icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 29 Mayıs [1]307.

244) (233) Tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kosta veledi İsak İtalya devleti tebe'âsından Modesto Sandi nâm kimesne tarafından darp edilmiş olduğu iddiasıyla Beyoğlu bidâyet cezâ mahkemesi tarafından 5 Temmuz 306 tarihli sâdır olan i'lâm-ı gıyâbî aleyhine İtalyalı-yı merkûm tarafından şöyle i'tirâz olunur ki evvela ismi Sandi olmayıp De Sande olduğu saniyen ne merkûm Kosta ve ne kimseyi darb eylemediğinden merkûm Kosta'nın işbu iddiası vâhî ve bî-esâs olup i'lâm-ı mezkûrun feshiyle müddei merkûm bi-gayrı hakkın İtalyalı-yı merkûma iftirâ etmiş olduğundan bu bâbda İtalyalı-yı merkûmun vukua gelen zarar ve ziyânı müddei tarafından te'diyesiyle i'tirâz-ı mezkûrun cezâ mahkeme-i aliyyesinde istimâ olunması zımnında İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 29 Mayıs [1]307.

(s.81) 245) (234) İtalya devleti tebe'âsından rahip Pastora'nın İşkodra'da vukubulan katlinden dolayı Dersaâdet cinâyet mahkemesinden sâdır olan i'lâmın bir kıt'a sûretini bi'l-ihrac taraf-ı sefârete i'tâ buyrulması iltimâs ve takrîr olunur. 30 Mayıs [1]307.

246) (235) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda 37 numaralı hânede mukîm Alexander Tonitti nâm tâcir tebe'â-i devlet-i aliyyeden Beyoğlu'nda Çalavani sokağında 7 numaralı hânede sâkin Fethullah Kara'ya vukubulan hizmetinden dolayı matlûbu olan mebâlig-i malûmenin tesviyesiçün miyânelerinde mütekevven olan munâzaa 9/21 Şubat 306 târihli mumzâ kompromoso mücebince tarafeyn beyninde hâsıl olan ittifak üzere bu bâbda verilecek hüküm kabil-i i'tirâz ve istinâf ve temyîz olmamak şartıyla munâzaa-i mezkûrenin hall u faslı zımnında hakem sıfatıyla İngiltere konsolatosu memurlarından mösyö Sili hakem nasb ve tayîn kılınmış ve hakem-i mûmâileyh tarafından verilen 21 Mart 307 tarihli hükm-i i'lâm ahkâmınca merkûm Fethullah Kara dört yüz seksenbeş İngiliz lirâsıyla yedi şilin ve masârif ve ücret-i vekâlet ve sâire için altmış dört adet lirâ-yı Osmânî ve altmış sekiz kuruşa mahkûm tutulmuş olduğundan medyûn-ı merkûm Fethullah Kara mahkeme-i ticârete celbile işbu hakem i'lâmını maa masârif ve ücret-i vekâlet ve sâire ile berâber tasdîk ve tescili emrinde iktizâ eden muâmele-i kanuniyenin ifâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 3 Haziran [1]307.

247) (236) 17 Zilkade 1303 tarihinde İtalya devleti tarafından Francesco Zerbonî nâm zât Beyrut'a Konsolos Ceneral nasb olunmuş idi şimdi ise mûmâileyhin vukû-i vefâtı hasebiyle yerine şövalye Enrico de Cavernatis nâm zât konsolos ceneral nasb ve tayîn kılınmış olmağla îcâb eden berât ve fermân-ı âlisinin tastîr ve i'tâ buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 8 Haziran [1]307.

(s.82) 248) (237) (Hariçten mübeyyazı tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Dersaâdet'te Çakmakçılar yokuşunda Vâlide hânında yirmi iki ve yirmi üç numaralı odada mukîm Banker mösyö Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında Dersaâdet'te Mahmutpaşa'da Mehmed Paşa hânında mukîm odabaşılıkla meşgul Bağdasar Agopyan zimmetinde nâmına ciro olunmuş bir kıt'a emre muharrer senet mücebince otuz aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup protestosu dahi icrâ kılındığı halde ifâ-yı deynden imtinâ eylemekte olduğundan merkûmun Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle meblağ-ı mezkûrun maa güzeste ve protesto ve muhâkeme masârifi ve ücret-i vekâletle tahsîlinin taht-ı hükme alınmasını tâcir-i mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â îcâbının icrâsı taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 11 Haziran [1]307.

249) (238) İtalya devleti tebe'âsından Erdek kasabasında mukîm Nicola Vasiliadi aleyhine mahall-i mezkûr ahalisinden Hacı Salihzâde İsmail Ağa'nın Erdek bidâyet mahkemesi ticâret kısmından istihsâl eylediği i'lâm aynen mahkûmunaleyh-i merkûm Vasiliadi'ye tebliğiyle makbuz ilm u haberinin iâdesi zımnında tesri-i maslahat olduğundan bahsile ol-vechile îcâbının icrâsı te'kîden iltimâsı hâvî Beyoğlu bidâyet mahkemesi riyâset-i ûlâsından taraf-ı konsolatoya mevrûd 18 numaralı ve 23 Mayıs 307 tarihli müzekkerede iş'âr olunmuş ve tebliği talep olunan işbu i'lâm-ı gıyâbî bin kuruşu mütecâviz bir meblağı şâmil olduğu anlaşılmış halbuki memâlik-i mahrûse-i şâhânede ecnebilerin istimplâk-i emlâk hakkında beyn[ed] devlet kararlaştırılan 7 Safer 1274 tarihli protokol ahkâmınca ecnebi konsolos bulunduğu mahalden dokuz saat baîd mesafeyi mütecâviz mahallerde bin kuruştan ziyâde olmayan ve beşyüz kuruşu tecâvüz etmeyen hukuk ve cezâ-yı nakdî davalarını konsolos veyahut tercümân huzûrundan sarf-ı nazarla bu misillû deâvi doğrudan doğruya rü'yet olunabilir ancak husûs-ı mebhûsun bin kuruşu mütecâviz bir hukuk davası olduğu cihetle behemehal konsolosun bulunduğu mahalde rü'yeti îcâb-ı maslahattan bulunmuş olduğundan bu bâbda i'lâm-ı mezkûrun

tebliğine luzûm görülmemiş ve işbu dava burada bakılmak üzere Dersaâdete nakli zımnında icâb-ı halin icrâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs olunur. 13 Haziran [1]307.

250) (239) Beyoğlu'nda Parkanyan sokağında 21 numaralı hânede ikâmet eden tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kostantini Kalpakçioğlu ve Heybeli Adası'nda sâkin Mestol [...] nâm kimesneler Dersaâdet'te İtalya konsolatosu mahkemesinde derdest-i rü'yet bulunan bir davadan dolayı istimâ-ı şehâdetlerine luzûm görüldüğünden mâh-ı hâlin onsekizinci Salı günü saat altı buçukta merkûmânın kançılaryaya gönderilmeleri zımnında iktizâ eden muâmelenin icrâ buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 13 Haziran [1]307.

(s.83) 251) (240) İtalya devleti tebe'âsından Sultanhamamı'nda 44 numaralı mağazada mukîm İsva Salvator Hesa'nın kançılaryaya verdiği istid'âya nazaran mâh-ı halin altıncı Pençşenbe günü İstanbul'da Mahmutpaşa'da Molla sokağında 8 numaralı hânede mütemekkin Hakkı zevcesi ile kerîmesi mağaza-i mezkûreye gelerek gûya kiradan mütebâki yüz kuruş matlûbu olup hod be hod kıyâm ve İtalyalı-yı merkûmu mağazadan dışarıya alıp hakkında [bir] takım bed muâmele ederek darb etmeleri üzerine Sultan Hamam'ındaki polis merkezine bi'l-murâcaa polis Şevket Efendiye vukû-ı hali beyân eylemiş ise de mûmâileyh Şevket Efendi böyle bir şeye müdahale edemeyeceğini beyân ve ifâde etmiş ve bu hal ise külliye muğâyir-i kanun bulunmuş maamâfih mağaza-i mezkûrun kirasından dolayı habbe-i vâhide İtalyalı'nın borcu olmadığı cihetle zevce-i merkûme ile kerîmesi ve polis Şevket Efendi'yi Dersaâdet cezâ mahkemesine celbleriyle haklarında iktizâ eden te'dîbât-ı lâzîmenin icrâsını İtalyalı-yı merkûm sâlifü'z-zikr istid'âda talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâb-ı halin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 18 Haziran [1]307.

252) (241) İtalya devleti tebe'âsından Tatavla'da Araba Meydanı sokağında 23 numaralı hânede ikâmet eden Elena Oconomo nâm kadının ifâdesine nazaran yine hâne-i mezkûrda mukîm bulunan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Anastas Riccini nâm terzi kadın-ı merkûme matbahında olduğu halde üzerine hucûm birle şedîden darb vukûunu zabtiyeye ihbâr eylemiş ve hekîm-i Kıbrısî'ye kendisine baktırıp bu bâbda dörtyüz elli kuruş mualeceye ve sâireye sarfiyatı vukûbulmuş olduğundan ve merkûm Anastas Riccini'nin bu hareketi ise muğâyir-i kanun bulunmuş olmağla merkûmun Beyoğlu cezâ mahkemesine celbiyle hakkında iktizâ eden te'dîbât-ı lâzîmenin icrâsı ve sâlifü'z-zikr

dört yüz elli kuruşu ana maa masârif-i muhâkeme ve sâire tazmîn ettirilmesini merkûme Elena bâ-istid'â talep etmiş olmağla ber müceb-i istid'â îcâb-ı halin icrâ buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 20 Haziran [1]307.

253) (242) İtalya devleti tebe'âsından Vincenzo de Bartolomeo nâm kalfa bu defa li-ecli iştigâl Mudanya ve Hudavendigâr'a gideceğinden muhafaza-i nefsi zımnında bir aded sayd tüfengi ile bir aded revolver taşımak için ruhsat tezkeresinin i'tâ buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 22 Haziran [1]307.

(s.84) 254) (243) 20 Mart 305 tarihiyle bâ-mektûb-ı sâmi Edirne'de İtalya devleti fahîmesi tarafından Francesco Boccini konsolos memuru nasb olunmuş idi ancak merkûmun vukû-ı vefâtı cihet[iy]le yerine Augusto konsolos memuru nasb ve tayin kılınmış olduğundan iktizâ eden mektûb-ı sâminin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 22 Haziran [1]307.

255) (244) Merbûtan takdîm kılınan istid'â meâline nazaran îcâb-ı keyfiyetin icrâ buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 24 Haziran [1]307.

256) (245) İtalya devleti tebe'âsından Selânik'te mukîm Savol Modiano nâm tâcirin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Hacı Sâdık Bey zimmetinde bâ-tahvîl alacağı olan yirmi dokuz bin altı yüz seksen üç kuruşun tahsîli zımnında medyûn-ı merkûm Hacı Sâdık Bey Selânik mahkeme-i ticâretine ba'de'l-celb işbu alacağını 3 Mart 305 tarihli ve 45 numaralı i'lâm-la taht-ı hükme aldırmış ise de müddeialehy-i merkûm ber vech-i usûl ve kâide i'lâm-ı mezkûr aleyhine Dersâadet Mahkeme-i Ticâretinde istînâf-ı dava etmek selâhiyetini hâiz iken imrâr-ı vakt ettirip şimdi temyîz tarîkiyle i'lâm-ı mezkûr aleyhine temyîz-i dava eylemiş ve mahkeme-i temyiz tarafından dahi merkûm Modiano'nun celbi için davetiye varakası tebliğ ettirilmiş halbuki muhtelit deâvide taşra mehâkim-i ticâretinden verilen i'lâmâtın ancak Dersâadet mehâkim-i ticâretinde istînâf tarîkinden başka bir tarîk olmadığı muhtâc-ı izâh değildir ve bu misillü i'lâmâtın temyîzi mesbûku'l-emsâl olmadığı ve husûs-ı meşrûhda İtalyalı-yı merkûm sefârete murâcaat etmiş idiğünden usûl ve kavânîn-i mevzua-ı mer'iyyesine tevfiikan muâmele-i muktaziyesinin icrâsı zımnında mahkeme-i âidesine tevdi olunmak üzere işbu takrîr Adliye Nezâret-i celîlesine tesyâr buyrulmasını devlet-i muşârunileyhâ sefirî iltimâs ve takrîr eder. 27 Haziran [1]307.

257) (246) İtalya devleti tebe'âsından Marancone Pascovale Martino geçen Cuma günü saat dört buçuk raddelerinde hânesine gitmek üzere Taksim Caddesinde Surp Agop Hastanesi sokağının köşe başında bulunduğu halde asker elbisesini lâbis iki şahıs üzerine hucûm ve kılıç ve kama ile darb ve cerh ederek on kuruş kıymetinde olan sim saatiyle kordonunu ve on aded İngiliz lirâsıyla bir aded madalyasını ahzedip firâr etmişler ve İtalyalı-yı merkûm aklı başına geldiğinde Çayır sokağındaki zabıta mevkiine ihbâr-ı keyfiyet birle iktizâ eden jurnali dahi tanzîm ettirmiş olduğundan bu bâbda eşhâs-ı merkûmânın taharrîsiyle buldurulmaları ve haklarında îcâb eden muâmele-i kanuniyenin îfâ buyrulması İtalya konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 27 Haziran [1]307.

(s.85) 258) (247) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda sâkin mühendis mösyö Alphonso Bernasconi'nin cânib-i konsolatoya takdîm eylediği arzuhalde geçen bin sekizyüz seksenyedi sene-i milâdîsi zarfında Saray-ı humâyûn tütüncübaşı Beşiktaş'ta Vâlîde Çeşmesi mahallesinde mukîm Ali Bey ve İstanbul'da sâkin Muhacir Komisyonu reis-i sânisî Behcet Bey ve kezâ İstanbul'da Asma Altı'nda mukîm tüccârdan Nemlizâde Hamdi Efendi ve Galata'da sâkin mültezim Yorgi Pamukçuoğlu nâmân dördü dahi tebe'â-i devlet-i aliyyeden bulunan zevât kendisini nezdlerine davet edip hukûmet-i seniyyeden imtiyâzını istîrham etmekte oldukları Üsküdar ve Kadıköy sularının celb ve teşebbüsünün planını tanzîm ve tersîmini havâle ve bu bâbda imtiyâz-ı mezkûrun bir kumpanyaya furûhtunda merkûm İtalyalıya ücret nâmıyla ikiyüz aded Osmânî lirâsı te'diye ve îfâsını taahhüt etmeleri üzerine mühendis-i mûmâileyh tarafından fenne mutabık olarak yapılan plan Nafia Nezâret-i celîlesi cânibinden kabul ve tasvîp ve talep edilen imtiyâz cümlelerinin hesabına olmak üzere mûmâileyh Nemlizâde Hamdi Efendi nâmına ihâle ve tefvîz buyrulmuş ve ahîren dahi müddeialehim mezkûr imtiyâzlarını bir kumpanyaya furûht eylemiş ve amelîyât-ı lâzîminin icrâsına dahi mübâşeret olunmuş ise de ber müceb-i bâlâ ikiyüz aded lirânın tesviyesine muhâlefet etmekte olduklarına ve bu ise adl ve kanuna muhalif idiğüne binâen mûmâileyhimin usûlen celb ve ihzârlarıyla muhâkemelerinin icrâsı ve meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet yekdiğerine kefil bi'l-mâl olarak tahsîli ve verilecek hükmün muvakkaten icrâsı hususların[d]a keyfiyetin Birinci Mahkeme-i Ticârete havâlesi istid'â kılınmış olmağın ber müceb-i istid'â îcâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 29 Haziran [1]307.

259) (247¹¹) (Hâriçten müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla kaydedilmiştir) İstanbul'da Tarakçılar içinde vâki Bank-ı Osmânî şubesine olbabda tanzîm kılınan ilm u haberde cins ve miktârı muharrer olan emtia-nın terhîniyle kıymet-i muhammenesinden yüzde yetmiş beş nisbetinde olmak üzere Banka tarafından bin üçyüz lirâ istikrâz etmiş ve bu kere emtia-i merhûnenin Abûd Efendi anında mukîm Nesim Nartano ve Sultan odalarında sâkin Kirkor Karakaşyan nâm tâcirlerle satılmış olduğunu istihbâr eylemiş ve şu muâmele-i gayr-ı muhıkka ve kanûniyenin icrâsı halinde mes'ûl tutacağını protesto varakası teblîğiyle bankaya resmen ihtar etmiş olduğundan Bank-ı Osmânî ile tâcirân-ı mûmâileyhimânın serîan celbiyle bi'l-muhâkeme emtia-i mezbûre mevcût ise meblağ-ı müstakrazanın îfâsı sûretiyle aynen tarafına îadeye mecbur ve müstehlik ise tazmîn-i mal ve zarar ve ziyân mes'ûl tutulmalarını İtalya devleti tebe'âsından Abûd Efendi hânında mukîm tüccârdan Avram Gabay tarafından istid'â edilmekle ol-vechile îcâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 3 Temmuz [1]307.

260) (248) (Hâriçten müsvedde ve mübeyyazı tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Dersaâdet'te Çakmakçılar yokuşunda Valide hânında yirmi iki numaralı odada mukîm banker K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında Dersaâdet'te İmâmeli hânında üç numaralı odada mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccârdan Haccik A. Vartanyan tarafından mumza ve Dersaâdet'te Yıldızlı handa onbeş numaralı odada mukîm tüccârdan Osekyan Çukacıyan tarafından ciro vaz' olunmuş bir kıt'a emre muharrer senet mücebince yekdiğerlerine kefil bi'l-mâl sûretiyle seksen aded lirâ-yı Osmânî matlûbun olup vadesi hulûlunde te'diyeden imtinâ eyledikleri gibi her ikisi aleyhine usulü dâiresinde protestoları icrâ ve teblîğ kılındığı halde te'diyeden âciz olduklarını bi'l-beyân ifâ-yı taahhütten imtinâ eylemekte olduklarından müddet-i kalîle zarfında merkûmânın mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbleriyle i'lan-ı iflâsiyetlerinin (s.86) ve ânâ müteferri muâmele-i kanûniyenin taht-ı hükme alınması ve muâmelât-ı iflâsiyeden olan muvakkat senedinin tayîni ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet merkûmânın masasına kaydı tâcir-i muma[ileyh] tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â îcâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 3 Temmuz [1]307.

11 Metinde bir önceki 247 numaranın ardından yine 247 numaraya yer verilmektedir.

261) (249) İtalya devletinin Dersaadet Konsolatosu mahkemesinde derdest-i rü'yet bulunan bir hukuk davasından dolayı şehâdetleri istimâna luzûm görülen tebe'â-i devlet-i aliyyeden Beyoğlu'nda Berfiyo sokağında 21 numaralı hânede mukîm Kalpakçioğlu Kostantino ve Heybeli Adasında Mes-tol Minasi nâm kimesnelerin mâh-ı halin onüçüncü Cumaertesi günü alaf-ranga saat bir buçukta konsolatoya i'zâm ettirilmeleri zımnında iktizâ eden muâmelenin ifâ buyrulması devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Temmuz [1]307.

262) (250) İtalya devleti tebe'âsından Mahmutpaşa'da sâkin manifa-turacı Marco Levi'nin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Balat'ta Hafâflar caddesin-de 12 numaralı mağazada mukîm manifaturacı Yasef Benbassa zimmetinde mal bahâsından dolayı bâ-defter altıyüz kırkbeş aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile meblağ-ı mezkûrun maa güzêş-te ve masârif-i muhâkeme ve sâiresiyle te'mîn-i istîfâsı zımnında medyûn-ı merkûmun bâlâda gösterilen mağazada bulunan mâl ve eşyâsının taht-ı hac-ze aldırılması ve bu bâbda iktizâ eden teblîğâtın icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 9 Temmuz [1]307.

263) (251) İtalya devleti tebe'âsından avukat Giovanni Rozasko'nun tebe'â-i devlet-i aliyyeden Şirket-i Umûmiye-i Osmâniye Bankasında memûr bulunan Stefan İспенçari'den cihet-i karz olarak bâ-bono on aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûmun mahkeme-i ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzêş-te ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş ol-mağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 9 Temmuz [1]307.

(s.87) 264) (252) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Francois Corpi'nin terekesinin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Galata'da Demir hânında 1 nu-maralı odada mukîm Vincent Riccini aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 3 Kanunisânî 306 tarihli ve 303 numaralı i'lâm medyûn-ı merkûma teblîğ olunmuş olduğundan bu bâbda i'lâm-ı mezkûr hükmünün tenfizî zımnında medyûn-ı merkûmun Beykoz'da Çınar Caddesi'nde iskele başında ikâmet etmekte olduğu hânesinde ve mezkûr odada bulunan kâffe-i eşyâsının hacziyle furûhtu ve andan mahkûmun-bihi maa faiz ve masârif-i

muhâkeme ve sâiresiyle tahsîli ve tahsîl olunmadığı takdirde nizâmına tevfi-kan medyûn-ı merkûm Vincent Riccini haps ve tevkîf ettirilmesini mezkûr te-rekenin vekîlleri Domenico Corpi ve Carlo Corici bâ-istid'â talep eylemelerine binâen ber vech-i müsted'â icâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 9 Temmuz [1]307.

265) (253) İtalya devleti tebe'âsından Pietro Salamon nâm tuğlacının tebe'â-i devlet-i aliyyeden Büyükdere'de Sarayburnu nâm mahalde 24 numaralı hânede sâkin Mişel Heçar aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihâl eylediği 13 Şubat 306 tarihli ve 307 numaralı i'âm medyûn-ı merkûma tebliğ olunmuş olduğundan bu bâbda mezkûr hükmün tenfizi zımnında medyûn-ı merkûmun hânesinde mevcut kâffe-i eşyâsının hacziyle furûhtu ve andan meblağ-ı mahkûmun bihi maa faiz ve masârif-i muhâkeme ve sâiresiyle tahsîli ve tahsîl olunmadığı takdirde nizâmına tevfi-kan Mişel Heçar'ın haps ve tevkîf ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 9 Temmuz [1]307.

266) (254) İtalya devleti tebe'âsından Balat'ta mukîm Giuseppe Şükran nâm kimesnenin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Vezir hânında 8 numaralı odada sâkin fesçi Boğos Arçikyan zimmetinde bâ-tahvîl bin beşyüz kuruş alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûmun mahkeme-i ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep etmekle ol-vechile icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 15 Temmuz [1]307.

(s.88) 267) (255) Halep İtalya konsolosu maiyetinde bulunan tercüman Nasrî Humsî nâm zâtın mahall-i mezkûrda inşâ etmekte olduğu ebniyesin hod be hod vali tarafından hedm edilmiş olduğu bâ-telgraf sefârete iş'âr edilmiş ve bu vukûata dâir vâli-i muşârunileyhâdan bâ-telgraf iktizâ eden tafsilâtın istifsâr olunması[nı] İtalya sefîri iltimâs eder. 16 Temmuz [1]307.

268) (256) Halep'te bulunan İtalya devleti tebe'âsından İlel ve David Piçetto nâm kimesneler bundan akdem izhâr-ı iflâs edip meydandan ihtifâ eylemelerinden nâşî bunları bi't-taharrî derdestleriyle mahalli konsolatosu-na teslîm olunmaları luzûmu [hususunda] Halep vâli-i vilâyetine icâp eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 20 Temmuz [1]307.

269) (257) İtalya devleti tebe'âsından Panarco Castelli nâm tâcirin geçen Haziranda Marinyân nâm acente marifetiyle Trabzon'dan Torris'e altı denk manifatura göndermiş ancak bu denklerin tezkeresi hudûdda bulunan gümrük tarafından vize işâreti olmadığı halde iâde kılınması üzerine Trabzon gümrüğünden iki manifatura tevkîf edilerek yüzde onaltı gümrük ahzı iddiasında bulunmuş ve hatta mezkûr denklerden bir adedini tevkîf birle furûht edildiğini ihbâr eylemiş halbuki tâcir-i merkûm Torris'deki bulunan gümrük tarafından sâlifuz-zikr altı denk mahall-i mezbûra vâsıl olduğunu müş'îr bir kıt'a şehadetnâme i'tâ ve ibrâz eylemiş ve işbu şehadetnâmeye istinaden Trabzon gümrüğü aleyhine bir kıt'a protesto keşîde eylemesi üzerine gümrük-i mezkûr tarafından iki denk resm-i gümrükden sarf-ı nazar ederek ancak yüzde sekizinin tahsîline ısrâr eylemiş ve Torris gümrüğünden i'tâ olunan şehadetnâmeden mâada mârruz-zikr altı denk Torris'e çıktığı ve orada satıldığı devlet-i aliyye şebhenderinin tasdîki tahtında diğer bir şehadetnâme merkûm İtalyalı tarafından irâde edilmiş olduğundan artık furûhtu beyân edilen marru'l-beyân denkin tevkîfine sebep kalmadığı cihetle denk-i mezkûru tâcir-i merkûma iâde ve i'tâsı luzûmunu Trabzon gümrüğüne iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması temennî olunur. 20 Temmuz [1]307.

270) (258) Pangaltı'da ikâmet eden İtalya devleti tebe'âsından Rosa Lacandele nâm hâtun bundan bir sene evvel Pangaltı'da Ceridiye sokağında 159 numaralı hânede sâkin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Safa Murad'ın oğlu Artin merkûme Rosa'nın kerîmesi Ernestine nâm kıza taş atarak gözünü zâyî etmiş olduğundan nasılsa sehve mebnî merkûme Artin aleyhine ikâme-i dava edeceği yerde sağır karındaşı Artin aleyhine ikâme olunmuş ve işbu (s.89) sehv meclis-i istînâfda dahi tasdîk edildiğinden şimdi ise kadın-ı merkûme merkûm Artin'den dava ederek ve vukûatın sûret-i cereyânına vâkıf olan Hasköy'de Kalaycılar bahçesinde bulunan manifaturacı Simon ve Pangaltı'da Çınar sokağında bulunan madam Anna ve Kumbaracı Yokuşu'nda 4 numaralı hânede mukîm terzi Francesko Martino ve sâirenin şehadetleriyle ispat-ı müddeadeceğinden bu halde merkûm Artin'in Beyoğlu cezâ mahkemesine celbiyle te'dîbi ve iktizâ eden tazmînât-ı lâzîmenin i'tâsına mahkûm tutulmasını ve bu babda ihkâk-ı hak olunmasını merkûme Rosa bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 20 Temmuz [1]307.

271) (259) İtalya devleti tebe'âsından Marco Levi nâm tâcir Balat'ta Hafafırlar Sokağında 12 numaralı hânede mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden

manifaturacı Joseph Benbassa nâm kimesne zimmetinde bir kıt'a şirket defteri mücebince altıyüz kırkbeş aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûmun Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 22 Temmuz [1]307.

272) (260) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Corpi veresesi-nin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Vincent Riccini aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 30 Kanunisânî 306 tarihli ve 303 numaralı i'lâm-ı gıyâbînin icrâsı zımnında medyûn-ı merkûmun Beykoz'da İskelebaşı'nda Çınar Caddesinde ikâmet etmekte olduğu bilâ numero hânesinde mevcut bulunan fazla eşyâlarının taht-ı hacze aldırılması 9 Temmuz 307 tarihli takrîrde talep olunmuş ise de ancak bu defa medyûn-ı merkûmun sâlifü'z-zikr hânesinde olan âyine ve halı ve piyano ve kanape ve lambalar ile perde ve sofrâ ve matbah takımları ve yazıhânesiyle resimleri ve fazla melbûsâtının hacziyle furûhtları ve esmânlarından istifâ-yı matlûb ettirilmesi ve şâyed eşyâ-yı mezkûre meblağ-ı mahkûmunbihe kifâyet etmezse Galata'da Demir hânda 1 numaralı mağazada bulunan yazıhâne ve kanape ve sandalyeler ile bir aded demir kasasının dahi taht-ı hacze alınmasıyla furûhtları ve muâmele-i kanûniyenin icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 24 Temmuz [1]307.

(s.90) 273) (261) (Müsted'î tarafından hâriçte tanzîm olunup aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından ve tüccârdan Beyoğlu Cadde-i Kebîrde 399 numaralı mağazada mukîm mösyö Albercon'un Dersââdet Fernbahçesinde muşîrândan devletlû [...] Paşa hazretlerinin konakları karşısında mukîm Prens fehâmetlû Ahmed Husâmeddin Paşa hazretlerinin zimmetinde muşârunileyh cânibinden 30 Teşrinisânî 1888 tarihinde verilip Bank-ı Osmânîde depozit olunan bir havâlenin bakiyesi olmak üzere yetmiş lirâ deyne 15 Mayıs 1890 tarihinde verilip geçen bir Mayıs tarihinden itibaren mevki-i icrâyâ vaz'ı lâzım gelir iken medyûn-ı muşârunileyh hazretlerinin sebebiyle icrâsız kalmış olan diğer bir havâlenâmenin bedeli olmak üzere 2070 lirâ ve yine medyûn-ı muşârunileyh hazretleri cânibinden mumzâ bir senedin mufâdından anlaşılacağı üzere muşârunileyhin hesabıçûn mösyö Kevin tarafından mutasarrîfen te'diye ve îfâ olunmuş 199 lirâ ve 38 kuruş

bir kıt'a muntazam fatura mücebince kendilerine furûht edilen malûmu'l-miktar eşyâ bedeli olmak üzere 330 lirâ 5 kuruş ve yine geçen Nisan zarfında muşârunileyh hazretlerine karzen verilen 10 lira ve yine muşârunileyh hazretlerinin bir kıt'a havâlesine tevfikân 1824 lirâdan ibâret bir meblağın senevî yüzde dokuz hesabıyla müterakim [...] olmak üzere 185 lirâ 50 kuruş ki cem'ân ikibin sekizyüz altmışdört lirâ doksanüç kuruş alacağı olduğundan medyûn-ı muşârunileyh hazretleri mebâlig-i mezbûru te'diye ve îfâdan imtinâ eylediği şöyle dursun mezkûr 15 Mayıs 1890 tarihli havâlenâmesi mücebince Mısır Maliye nezâretinden Bank-ı Osmânî'ye gönderilegelmekte olan dokuzbin dokuzyüz seksen Mısır akçesinin nısfı Kevin'e olan borcundan ikibin yetmiş lirâ miktarının emr-i tesviyesine muşârunileyh cânibinden hasredilmiş olduğu halde havâlenâme-i mezkûrun ahkâm-ı münderecesi halen icrâsına mani olduğundan medyûn-ı muşârunileyh Prens Ahmed Hüsameddin Paşa hazretlerinin Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle mârru'z-zikr ikibin sekizyüz altmışdört lirâ-yı Osmânî ile doksan üç kuruşun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme edâsına mahkûm edilmesi ol-vechile taht-ı hükme alınacak mebâligden mösyö Kevin'e i'tâ olunan mârru'z-zikr ikibin yetmiş lirâlık bir kıt'a havâlenin mer'iiyyu'l-hükm tutulacağına ve havâlenâme-i mezkûrun nâtık olduğu meblağ doğrudan doğruya Maliye nezâretinden ahza mösyö Kevin'in memûr olacağına karar i'tâsı ve hukuk ve müddeât-ı sâiresinin vikâyesi mûmâileyh mösyö Kevin tarafından bâ-istid'â talep [ve] dava edilmiş olmağla ber müceb-i istid'â icrâ-yı îcâbı iltimâs ve takrîr olunur. 27 Temmuz [1]307.

274) (262) İtalya sefâreti maiyetinde bulunan Sezya nâm beylik vapurunun Tarabya limanında lengerendâz olup ancak mukaddema Tarabya limanında mevcut olan sal çürüyüp [...] olduğundan vapur-ı mezkûrun kıçı rabt olunmak üzere mahall-i mezkûra şamandıra veyahut bir sâln vaz'ı hususun[d] a îcâb eden tedâbir-i serîanın îfâsına himmet buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs olunur. 27 Temmuz [1]307.

275) (263) (Müsted'î tarafından hâriçte tanzîm olunup aynen kaydolunmuştur) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Valide hanında 22 ve 27 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylemiş olduğu istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da İmâmeli hânında 19 numarada mukîm komisyoncu Stavros Topluoğlu ile keza tebe'â-i muşârunileyhâdan ve hân'ı mezkûrun 4 numaralı odasında mukîm Ayza oğlu ve Bodik oğlu zimmetlerinde bir kıt'a

emre muharrer senet mücebince ve kefâlet-i müteselsile ile yüz otuz aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup vadesi hitâmında protestosu icrâ olunduğu halde adem-i te'diye ve ifâ-yı deynden izhâr-ı acz eylemekte olmasından nâşî merkûmun ticâret-i bahriye mahkemesine müddet-i kalîle zarfında celbiyle muhâkemelerinin icrâsı ve iflâsiyetlerinin i'lânı ve iflâs kararına müteferri muamelât-ı kanuniyenin haklarında icrâsı için sindiklerin tayîni ve [a]lacağının maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet masaya kaydedilmesini talep ve dava eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs olunur. 27 Temmuz [1]307.

(s.91 276) (264) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmağla kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından olup Dersaâdet'te Alaca Hamam'da 34 ve 36 numaralı mağazalarda ikâmet etmekte olan mösyö Marco Levi ile tebe'â-i devlet-i aliyeden mösyö İsak Benbassa nâmân tâcirler 11 Haziran 1890 tarih-i milâdide akd-i şirket etmiş oldukları halde şerîkândan merkûm İsak Benbassa hilâf-ı mukâvele olarak şirket-i merkûme muhâsebâtının rü'yetinden imtinâ etmekte olduğundan merkûm İsak Benbassa'nın celbiyle muhâsebe-i şirketin usûl ve kanununa tevfi'kan mümeyyizler marifetiyle rü'yeti ve anlar tarafından tanzîm olunacak raporun tasdîkiyle bi'l-cümle zarar ve ziyân ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet ve sâirenin kendisinden tahsîli husûsunun taht-ı karara alınması merkûm Marco Levi tarafından bâ-istid'â talep olunmuş olmağla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 27 Temmuz [1]307.

277) (265) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da [Cadde-i] Kebîr'de 149 numaralı Kasap dükkânında mukîm Elizo Mariano'nun taraf-ı konsolatoya vermiş olduğu istid'âya nazaran Galata'da Cadde-i Kebîr'de 151 numaralı dükkânda sâkin ve mârru'l-arz kasap dükkânında mutasarrıfı bulunan tebe'â-i devlet-i aliyeden sebzebatçı Atanaş Yorgi tarafından Ohannes isminde bir kalfa ile üç dülger ve üç rençber göndererek yanında bulunan fırından çıkıp mezkûr kasap dükkânının kiremitlerini ahz eylemelerinden ve bundan dolayı dükkân-ı mezbûr derûnunda olan atlar ile eşyâsına yüz elli aded lirâlık hasârât îrâs eylemişler ve hakk-ı duhûlleri olmayan bir mahalle bilâ sebeb duhûl etmeleri ve şu harekât-ı vâkıaları her halde muğâyir-i kanun bulunmuş olduğundan evvel emirde İtalyalı-yı merkûmun hukuk-ı şahsiyesinin muhafazasıyla berâber merkûm Atanaş Yorgi ve kalfanın Beyoğlu cezâ mahkemesine celbleriyle haklarında icâb eden te'dibât-ı lâzıme ba'de'l-icrâ sâlifuz-z-zikr yüz elli aded lirânın tazmîni ve dükkân-ı mezkûrun üzeri açık kalmasından nâşî

vukûbulacak kâffe-i zarar ve ziyânının dahi merkûmâna tahmîl ettirilmesi hususlarını İtalyalı-yı merkûm mârru'l-beyân istid'âda talep eylemiş olmakla ber mûceb-i istid'â îcâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 29 Temmuz [1]307.

278) (266) (Tahrîr-i derûn-i takrîr tarihi 7 Teşrinievvel 307) İtalya devleti tebe'âsından Kalyoncu kolluğunda mukîm Jean Battista Podesta nâm makaronyacî tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kalyoncu kolluğunda 261 numarada sâkin bakkal Yorgi'ye vermiş olduğu mal bedelinden dolayı ikibin dokuzyüz altmışaltı kuruş alacağı olup işbu alacak talep olundukda meblağ-ı merkûm İstanbul'da Taşçılar sokağında 333 numaralı mağazada mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden şerîki Panayot Vafiyadi'ye verdiğini ifâde ve beyân eylemiş halbuki husûs-ı mebhûs hakkında akdemce cereyân eden muhâkemede merkûm Panayot ikibin dörtyüz kuruştan ziyâde bir akçe almadığına dâir yemin eylemiş olduğundan bu halde merkûm yalan yere yemin eylediği mevcut olan evrâktan ve ifâdât-ı mazbûtasından ispat edileceğinden merkûm Vafiyâdi'nin Dersâadet cezâ mahkemesine (s.92) celbiyle ber mûceb-i kanun iktizâ eden te'dibât-ı lâzimesi ba'de'l-icrâ gerek Vafiyâdi ve gerek bakkal Yorgi'nin mütebâki deynleri olup şimdiye kadar maa-masârif-i muhâkeme balığ olduğu bin sekizyüz kuruşun tahsîlini merkûm İtalyalı bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â îcâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 25¹² Ağustos [1]307.

279) (267) (Hâriçte tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşunda Vâlîde hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccârdan Kayseriye'de Börekçiler çarşısı'nda mukîm H. Yusufyan Kumpanyası ve Çakmakçılar Yokuşu'nda Valide hânı karşısında mukîm sarrâfandan Karabet Sıvacyan zimmetlerinde bir kıt'a polîçe mûcebince yekdiğerine kefil bi'l-mâl sıfatıyla yüz elli lirâ-[y] Osmânî matlûbu olup vadesi hulûlünde usulü dairesinde protestoları icrâ kılındığı halde ifâ-yı deyninden imtinâ eylemekte olduklarından gerek kumpanya-ı mezkûrun ve gerek merkûm Karabet Sıvacyan'ın Birinci Meclis-i Ticârete celbi ve muhâkemelerinin icrâsıyla meblağ-ı mezbûrun maa güzeste protesto ve muhâkeme masârif-i ücret-i

12 Metindeki hükümlerin sıralaması dikkate alındığında bu tarihin 25 Ağustos değil 5 Ağustos olması daha muhtemeldir.

vekâletle her ikisinin mecmû-ı deynden mes'ûl tutulmak üzere merkûmândan tahsîlinin taht-ı hükme alınması İtalyalı-yı merkûm tarafından talep ve dava olunmağla ber-mûceb-i müsted'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 5 Ağustos [1]307.

280) (268) Müteveffâ Giovanni Stefanoviç'in münhasıran veresesı bulunan müvekkillerim İngiltere devleti tebe'âsından banker mösyö Dimitraki ve Giovanni ile İtalya devleti tebe'âsından banker mösyö Pavli'nin bir kıt'a senetle el'ân Limni adasında muvakkatan mukîm Maliye Nazırı esbak devletlû Sadık Paşa hazretleri zimmetinde irsen matlûbları olup Dersaâdet'te te'diye ve îfâsı meşrût olan üçbin ikiyüz yirmibeş aded Osmânî lirâsını muşârunileyh îfâ ve i'tâ eylemediğinden usulü dairesinde kendileri Birinci Mahkeme-i Ticârete celbile bi'l-muhâkeme meblağ-ı mezbûrun fâiz ve masârifıyla berâber tahsîli hususunun taht-ı hükme alınması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 7 Ağustos [1]307.

(s.93) 281) (269) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmağla aynen kayd edilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Vâlide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden Hacı Kostantin Tekecioğlu tarafından mumzâ Dersaâdet'te Mahmutpaşa'da Küçük Çorapçı hânında mukîm tüccârdan İbrahim Yakup Kazakiye ve Şekerci hânında mukîm tüccârdan Salih Çakoman taraflarından ciro vaz' olunmuş bir kıt'a emre muharrer senet mûcebince mûmâileyhim zimmetlerinde yekdiğerine kefil bi'l-mâl sıfatıyla kırk aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup îfâdan izhâr-ı acz eylemekte olduklarından sahib-i imzâ Hacı Kostantin Tekecioğlu hakkında hakk-ı murâcaatı mahfûz kalmak üzere merkûmân İbrahim Yakup Kazakiye ve Salih Çakoma'nın müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbleriyle i'lân-ı iflâsiyetlerinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelâtın icrâsı ve muvakkat senedinin tayini ve meblağ-ı mezbûrun masalarına kaydı ve muâmelât-ı iflâsiyenin rü'yeti için i'tâyâ mecbur olduğu masârifin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tahsîli İtalyalı-yı merkûm tarafından talep ve dava olunmakla ber mûceb-i istid'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 8 Ağustos [1]307.

282) (270) Fethullah Kara aleyhine ve İtalya devleti tebe'âsından Aleksander Tonitti nâm tâcir lehine olarak Birinci Mahkeme-i Ticâret tarafından tasdîk kılınan tahkimnâme merkûm Fethullah Kara'ya tebliğ olunmuş olduğundan mezkûr tahkimnâme hükmünün tenfizi zımnında iktizâ eden

muâmele-i kanuniyenin icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 8 Ağustos [1]307.

283) (271) İtalya devleti tebe'âsından mösyö Garasyani ile maiyetinde bulunan Hristo Gelik'e sayd u şikâra azîmet edeceklerinden iktizâ eden ruhsat tezkeresinin tastîr ve i'tâ buyrulması zımında taraf-ı konsolatodan işbu ilm u haber terkîm kılındı. 8 Ağustos [1]307.

284) (272) İtalya sefâreti tercümanı mösyö Şabir maiyetinde bulunan Leonardo Vitali nâm aşçı sayd u şikâra azîmet edeceğinden iktizâ eden ruhsat tezkeresinin tastîr ve i'tâ buyrulması zımında taraf-ı konsolatodan işbu ilm u haber terkîm kılındı. 8 Ağustos [1]307.

(s.94) 285) (273) Galata'da Azapkapı sokağında 37 numaralı hânenin müste'cir-i evveli bulunan İtalya devleti tebe'âsından Carlo Machiavelli nâm kimesnenin cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve berber esnafından Tomasso Endrico ve familyasına mâhiye yedibuçuk mecîdi kira ile hâne-i mezkûrun üst katında bir oda vermiş ve müste'cir-i merkûm Endrico bedel-i îcârdan onaltı mecîdi borcu kalmış olduğu ve bedel-i îcâr-ı mezkûru vermemek efkârıyla ittisâlindeki hânenin taraçasından eşyâsını kaçırmağa tasaddi etmiş iken İtalyalı-yı merkûm muşâhade edip taraçanın kapısını sedd u bend ederek merkûm Endrico'nun sâlifü'z-zikr eşyâsını kaçırmaktan kat'-ı ümîd eylemiş ve bundan birkaç gün evvel yanına altı yedi nefer şahıs alıp mezkûr hâneye gelerek bir yorgan ahzeylemek için desîse ile kapıyı açtırıp içeriye duhûl eylemişler ve ol-vakit İtalyalı-yı merkûm bunlara karşı duramayacağını anlayıp bunları korkutmak için bir el revolver endaht eylemesi üzerine merkûmlar firâr edip mahallî zabıta dahi yetişerek vukûatın jurnalini tahrîr etmişler ve şimdi ise gerek merkûm Endrico ve gerek refakatinde olup mezkûr hâneye hakk-ı duhûlleri olmayan bu makule eşhâsın leylen İtalyalı-yı merkûmun hânesine hod be hod duhûlleri su-i kasda mebni olduğu aşikâr idiğünden işte vukuât-ı meşrûhayı muşâhade eden tebe'â-i devlet-i aliyyeden Antonio İpriyo ve Katina İpriyo nâm kimselerin şehâdetleriyle müspet olacağı derkâr idiği ve îcâb-ı takdirinde dahi diğer şahitler ibrâz edeceği cihetle evvel emirde eşhâs-ı merkûmün haklarında te'dibât-ı lâzımenin icrâsıyla zarar ve ziyân ve masârîf-i muhâkemenin merkûma tahmili ve İtalyalı-yı merkûmun hukuk-ı şahsiyesinin vikayesiyle îcâb-ı halin icrâsını bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â husûs-ı müddea Beyoğlu cezâ mahkemesinde icrâsına himmet buyrulması

devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 12 Ağustos [1]307.

286) (274) İtalya devleti tebe'âsından Adolf Hefter nâm tâcirin Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 6 Kanunievvel 305 tarihli i'lâm mücebince tebe'â-i devlet-i aliyyeden Panikidi nâm kimesneden gûzeşte ve masârif-i muhâkeme-i sâiresiyle 32 aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup i'lâm-ı mezkûrun icrâsı zımnında [...] merkûmun Fener'de Kiremit mahallesi'nde 40 numaralı hânesinde merbûtan takdîm kılınan pusula mücebince mevcut bulunan eşyâ ve kanunen haczi mesâğ olan tezyinât ve mefruşât ve edevâtın hacziyle furûhtu ve esmân-ı hâsılasından tesviye-i matlûb ettirilmesini İtalyalıyı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 13 Ağustos [1]307.

287) (Numarasız) Elli yaşında kır sakallı orta boylu ala gözlü olan İtalya devleti tebe'âsından mösyö Arcoli nâm mühendis sayd u şikâr etmek arzusunda bulunduğundan iktizâ eden ruhsat tezkeresinin tastîr ve i'tâ buyrulması zımnında işbu ilm u haber terkîm ve i'tâ kılındı. 14 Ağustos [1]307.

(s.95) 288) (275) Beyrut'ta mukîm Kumanî nâm karındaşlar bu ana değin İtalya devleti tâbiyyetinde bulundukları aşikâr ve şimdi ise hukûmet-i mahalliye bunların tâbiyyetlerini tanımayıp halbuki merkûmûn müteveffâ pederleri Giacomo Kumani sene-i milâdiyenin bin sekizyüz altmışdört tarihinde İtalya kralı iradesiyle devlet-i muşârunileyhâ tâbiyyetine dehâlet etmiş olduğu halde artık mahalli hükûmeti merkûmûnun tâbiyyetlerini kabul etmemesi büsbütün vâhî ve bî-esâs olduğundan hemen tâbiyyet-i asliyelerinin tanılması zımnında hukûmet-i mahalliyeye icâb eden evâmirin tastîrine himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ sefirî iltimâs ve takrîr eder. 13 Ağustos [1]307.

289) (276) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Vâlide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden Galata'da Sefpos hânında mukîm sarrâf Vartan Baronyan tarafından kabul olunup İstanbul'da İmâmeli hânında mukîm tüccârdan Herik Vartanyan tarafından ciro vaz' olunmuş bir kıt'a polîçe mücebince mûmâileyhimâ zimmetlerinde yekdiğerine kefil bi'l-mâl sûretiyle yüz aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup usulü dairesinde protesto keşide olunduğu halde ifâ-yı taahhütten izhâr-ı acz

eylemekde olduklarından merkûmânın mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celble-riyle iflâsiyetlerinin taht-ı hükme alınmasını ve ana müteferri muâmelât-ı kanûniyenin haklarında icrâsı ve muvakkat sindikin tayini ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeste müflisân-ı merkûmân masalarına kaydı ve muâmelât-ı iflâsının rü'yeti zımında i'tâyâ mecbur olduğu masârif imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrihi İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 13 Ağustos [1]307.

290) (277) Kavala'da sâkine olan Coscolo familyasının ecdadı fi'l-asl Venedik şehri ahalisinden olup mukaddema Avusturya devleti himâyesinde bulundukları halde sene-i milâdiyenin bin sekizyüz altmışbeş tarihinde Venedik şehri İtalya'ya geçtiği zamanda bi't-tab' bunlar dahi İtalya tâbiyyetine geçip ol-vakitten bu ana değin mahalli hukûmeti bunların tâbiyyetini tanımakta bulunmuş ve şimdi ise hukûmet-i mûmâileyhâ tarafından tâbiyyetlerine i'tirâz etmekte olup halbuki hukûmet-i mahalliyenin bu i'tirâzları vâhî ve bî-esâs olduğu umûr-ı malûmeden bulunmuş ve familya-yı mebhûse efradından Pietro ve Coscolo nâm kimesneler muâmelât-ı ticâriyesinin kesreti cihetiyle i'tirâz-ı vâki merkûmun hayli işlerine sekte îrâs eylemiş ve bundan dolayı protestoya dahi mecbur olacağından bir an evvel familya-yı mûmâileyhânın tâbiyyet-i asliyesinin tanınması zımında mahall-i hukûmetine iktizâ eden evâmirin tastîrine himmet buyrulması[nı] devlet-i muşârunileyhâ sefîri iltimâs ve takrîr eder. 13 Ağustos [1]307.

(s.96) 291) (278) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Valide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden Galata[da] Mihrimahlı hânında mukîm tüccârdan Stepan Sirkeciyan tarafından mumzâ ve İstanbul'da İmâmeli hânında mukîm tüccârdan Hayik Vartanyan tarafından ciro vaz' olunmuş bir kıt'a emre muharrer senet mücebince mûmâileyhimânın zimmetlerinde yekdiğerine kefil bi'l-mâl sûretiyle yirmi bir aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup usûlû dâiresinde protesto keşîde kılındığı halde te'diyeden izhâr-ı acz eylemekte olduklarından merkûmânın müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celb-leriyle iflâsiyetlerinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelât-ı kanûniyenin haklarında icrâsı ve muvakkat sindikin tayini ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet müflisân-ı merkûmân masalarına kaydı ve muâmelât-ı iflâsiyenin rü'yeti

zımında i'tâyâ mecbur olduğu masârifin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrihi İtalyalı-yı merkûm tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â îcâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 15 Ağustos [1]307.

292) (279) (Muhtıra) Eskişehir'den alınan bir kıt'a telgrafa nazaran geçen Pazar günü saat iki raddelerinde şehir-i mezkûrun Millet Bahçesi'nde İtalyalı Costantino Valli ve Giacomo Calcani ve Giovanni Yikizi nâm kimesneler çıkmada oldukları halde zabtiyeler tarafından gûya gece gezmek memnû olduğundan bahsile bunlardan akçe talep etmişler ve merkûmün talep olunan işbu akçeyi vermediklerinden üzerlerine hucûm ile iki el revolver ile merkûm Valli şedîden cerh edilmiş ve diğerini dahi şedîden darp ve cerh ederek taht-ı tevkife alınmışlar ancak husûs-ı mebhûsun tahkîki zımında Eskişehir hukûmet-i mahalliyesinden hakikat-i hâlin istifsârına himmet buyrulması temennî olunur. 15 Ağustos [1]307.

293) (280) İtalya devleti tebe'âsından müteveffâ Paolo Pedemonte nâm kimesnenin kerîmesi olup Tomasso Potalico zevcesi bulunan Emilia nâm kadının karındaşı olan Philippo Pedemonte'den bir miktar alacağı olmakla pederleri merkûm Paolo Pedemonte uhdesinde mukayyed bulunan Tophâne civarında Hacı Memi mahallesinde Kumbaracı sokağında kâin maa baraka bir kıt'a arsının bin ikiyüz doksan sekiz tarihinde taht-ı hacze alınmış idi şimdi ise tarafeyn miyânesinde tesviye-i maslahat etmiş olduklarından hacz-i mezkûrun bekasına luzûm kalmamış olduğundan ve ol-vechile hacz-i mebhûsun fekk u ref'i Altıncı Dâire-i Belediye maa tahrîr vergi kitâbetine bildirilmesi luzûmunu merkûme Emilia bâ-istid'â talep etmekle ber müceb-i istid'â îcâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur 20 Ağustos [1]307.

(s.97) 294) (281) (Muhtıra) Halep'te bulunan İtalya konsolosu me'zûn bulunmuş olduğu cihetle hukûmet-i mahalliye tarafından mahall-i mezkûrda olan Cupe familyasının tâbiyeti hakkında ihdâs edilen müşkilâtın layıkıyla hall u tesviye olunamayacağından şimdilik tâbiyet meselesinin te'hîr-i rû'yeti ve konsolos-ı mûmâileyh yakında avdet edeceğinden ol-vakit müşkilât-ı müte-haddisenin def' u ref'inin çaresine bakılacağı ve ancak familya-yı merkûmeye isnâd olunan sirkat meselesinin esnâ-yı muhâkemesinde bir tercümân bulundurulması zımında mahall-i hukûmetine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması temennî olunur. 17 Ağustos [1]307.

295) (282) (Hâriçten müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Vâlide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Şerîf Paşa hânında 5 numaralı odada mukîm tüccârdan Kırkor Tanilyan imzasıyla mumzâ ve yine hân-ı mezkûrda mukîm tüccârdan P. ve K. Sıvacıyan tarafından ciro vaz' olunmuş bir kıt'a emre muharrer senet mücebince yekdiğerine kefil bi'l-mâl sûretiyle merkûmân zimmetlerinde yüz elli aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup te'diyede izhâr-ı acz eylemekte olduklarından merkûman Kırkor Tanilyan P. ve S. Sıvacıyan nâm kumpanyası a'zâsından bulunan merkûm Parseh Sıvacıyan'ın müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbleriyle bi'l-muhâkeme iflâsiyetlerinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelât-ı kanuniyenin haklarında icrâsı ve muvakkat sindiklerin tayini ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme müflisân-ı merkûmân masalarına kayd ve i'lân-ı iflâsiyetinin taht-ı hükme aldırılması zımında sarfına mecbur olduğu masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhi İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 20 Ağustos [1]307.

296) (283) (Hâriçten müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Vâlide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden Hamdi Paşa hânında mukîm tüccârdan Nişan S Antonyan zimmetinde 30 Nisan 91 tarihli bir kıt'a emre muharrer senet mücebince yirmi aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup te'diyeden izhâr-ı acz eylemekte olduğundan merkûmun müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbiyle bi'l-muhâkeme iflâsiyetinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelât-ı kanuniyenin müflis-i merkûm hakkında icrâsı ve muvakkat sindikin tayîni ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeşte müflis-i merkûmun masasına kayd ve i'lân-ı iflâsiyetinin taht-ı hükme aldırılması için sarfına mecbur olduğu masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhi İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 20 Ağustos [1]307.

(s.98) 297) (284) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Valide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K.

Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Bahçe Kapısı'nda Kazasker hanında mukîm polîçeci Boğos Altınyan zimmetinde bir kıt'a emre muharrer senet mücebince otuz beş aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup te'diyeden imtinâ ve izhâr-ı acz eylemekte olduğundan merkûmun müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbiyle bi'l-muhâkeme iflâsiyetinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelât-ı kanuniyenin hakkında icrâsı ve muvakkat sindikin tayini ve meblağ-ı mezkûrun masasına kaydı ve muâmelât-ı iflâsiyetinin taht-ı hükme aldırılması için sarfına mecbur olduğu masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhi hususu İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 22 Ağustos [1]307.

298) (285) Galata'da Tünel hânında mukîm İtalya devleti tebe'âsından Talasso ve Bozdaro nâm İtalya şirketinin vadeleri hulûl etmiş beş kıt'a tahvîl mücebince İstanbul'da [...] hânında sâkin İran devleti tebe'âsından Meşhed Mehdi Tahrancı nâm tâcirden dörtyüz elli sekiz aded lirâ-yı Osmânî kırk üç kuruş alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûm Meşhed Mehdînin Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini mezkûr şirket bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 24 Ağustos [1]307.

299) (286) Bilecik Reji İdaresi memurlarından mahall-i mezkûrda mukîm İtalya devleti tebe'âsından Alessandro Nicoli'nin konsolato i'lâmı mücebince devlet-i muşârunileyhâ tebe'âsından Antonio de la Tole nâm rahip üçyüz dokuz aded lirâ-yı Osmânî ve kırk iki kuruş ve ikibin sekizyüz yirmi dokuz kuruş ve yüz üç [...] santim ve ikiyüz yetmiş kuruş i'tâsına mahkûm tutulmuş ve i'lâm-ı mezkûr icrâ olunmamasından dolayı medyûn-ı merkûm Alessandro Nicoli'nin idare-i [...] onbeş aded lirâ-yı Osmânî muhasses maâşı olduğundan işbu maâş rub'unun tevkîfine konsolatoca karar verilmiş olmağla ber müceb-i karar rub'-ı mezkûr [...] ve tevkîfiyle andan i'lâm-ı mebhûsun tenfîz-i ahkâmı zımında iktizâ eden muâmele-i kanuniyenin ifâsını rahib-i merkûm bâ-istid'â talep eylemesine binâen ol-vechile [...] icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 24 Ağustos [1]307.

(s.99) 300) (287) Galata'da Kurşunlu hânda 17 numaralı odada mukîm İtalya devleti tebe'âsından Nicola Vasilyadis nâm tâcirin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Erdek'te sâkin Nikola ve Haralambo Uskuraki nâm tâcirlerden yüz

kırkûç buçuk aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup merkûmân Haralambo ve Nikola aleyhine akdemce Birinci Mahkeme-i Ticârette ikâme eylediği davasının rû'yeti gününde merkûm Vasilyadis'in vekîli hâzır bi'l-meclis olduğu cihetle istid'âsı gıyâben reddolunarak 7 Ağustos 306 tarihli ve 120 numaralı bir kıt'a i'lâm-ı gıyabî sudûr etmiş ve merkûm Nicola Vasilyadis ise vekîlinin ol-gün hâzır bi'l-meclis olmaması sebeb-i meşrua müstenid bulunmuş olduğundan i'lâm-ı mezkûr hükmünü kabul etmeyerek aleyhine i'tirâz ale'l-hüküm etmiş olmağla işbu i'tirâzının kabulüyle medyûnan-ı merkûmanın celbleriyle muhâkeme-i vicâhiyelerinin icrâsı ve meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme kendilerinden tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep etmekle ol-vechile icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 27 Ağustos [1]307.

301) (288) Receb 96 tarihinde Ankara'da İtalya Konsolosu memûru bulunan tabip Angelo Gasparini nâm zât çend senedenberi memûriyetinden isti'fâ eylemiş idiğünden şimdi mahall-i mezkûrda bulunan İngiltere devleti konsolosu bulunan mösyö Niyonon muvakkaten İtalya konsolos memûriyeti vazifesi kendisine ihâle kılınmış olduğundan memûriyet-i mezkûrenin tanılması zımında iktizâ eden mektûb-ı sâminin tastîr ve i'tâ buyrulması[nı] İtalya sefâreti iltimâs ve takrîr eder. 27 Ağustos [1]307.

302) (289) Galata'da Pençsenbe Pazarında Okçu Mûsa yokuşunda 92 ve 94 numaralar ile murakkam hânenin müste'cir-i evveli bulunan İtalya devleti tebe'âsından Giriako Sorevaye nâm kimesnenin cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve kasap esnafından Mordehay nâm şahsa hâne-i mezkûrun bir odasını icâra vermiş ve müste'cir-i merkûm Mordehay bedel-i icârdan yirmi sekiz Mecidiye borcu olup te'diyesinde taannüd ve muhâlefet eylediğinden bahsile medyûn-ı merkûmu Beyoğlu bidâyet hukuk mahkemesine celbile meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i sâire tahsîli ve oda-ı mezkûrun tahliyesi ve tahliyesine kadar guzerân edecek eyyâm icâr bedelinin merkûmdan istîfâsına taht-ı hükm ve karara alınmasını İtalyalı-yı merkûm sâlifü'z-zıkr istid'âda talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 28 Ağustos [1]307.

(s.100) 303) (290) Beyrut hukûmet-i mahalliyesi tarafından bu kere Beyrut'ta mukîm İtalya devleti mahmîlerinden Mişel Masad nâm kimesneden patent-i resmi istihsâline kıyâm edilmiş ancak merkûm [...] yirmi seneyi

mütecâviz İtalya devleti mahmîlerinden bulunduğ u ve mukaddemâ tanzîm kılınan defterde ol-sıfatla tanılmış ol-vechile mahall-i mezkûr konsolatosu sicilinde dahi mukayyed bulunmuş olduğ undan artık merkûmun mahmîliğinde iştibâh kalmadığı derkâr olmağ la bu halde sıfat-ı mebhûsenin tanılması zım-nında mahallî hukûmetine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 28 Ağustos [1]307.

304) (291) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Valide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediğ i istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Gedikpaşa'da Müslim Sokağında onüç numarada mukîm poliçeci Dikran A. Tomasyan zimmetinde [...] beş ve diğ eri altmış lirâlık iki kıt'a emre muharrer senedât mücebince dokuz lirâ-yı Osmânî ve yirmi yedi buçuk kuruş ba'de't-tenzîl mütebâki yüz yirmi beş lirâ-yı Osmânî ve yetmiş iki kuruş matlûbu olup îfâdan imtinâ ve izhâr-ı acz eylemekte olduğ undan merkûmun müddet-i kalîle zarfında Mahkeme-i Ticâret-i Bahriyeye celbiyle iflâsiyetinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelât-ı kanûniyenin hakkında icrâsı ve muvakkat sindikin tayîni ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeste masasına kaydı ve muamelâ[t-ı if]lâsiyenin rü'yeti için sarfına mecbur olduğ u masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhi hususu İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağ la ber müceb-i müsted'â îcâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 28 Ağustos [1]307.

305) (292) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Vâlîde hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediğ i istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Gedikpaşa'da Pilavoğ lu Sokağında yedi numarada mukîm poliçeci Mihran S. Tomasyan zimmetinde iki kıt'a emre muharrer senedât mücebince yetmiş dört lirâ-yı Osmânî matlûbu olup îfâdan imtinâ ve izhâr-ı acz eylemekte olduğ undan merkûmun müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbiyle iflâsiyetinin taht-ı hükme alınması ve ana müteferri muâmelât-ı kanuniyenin hakkında icrâsı ve muvakkat sindikin tayini ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeste müflis-i merkûm masasına kaydı ve muâmelât-ı iflâsiyenin rü'yeti için sarfına mecbur olduğ u masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhi hususu İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağ la ber müceb-i müsted'â îcâbının icrâsı cânib-i konsoaltodan iltimas ve takrîr olunur. 28 Ağustos [1]307.

(s.101) 306) (293) İtalya devleti tebe'âsından ve tüccârdan Beyoğlu Cadde-i Kebirde 399 numaralı mağazada mukîm mösyö Albercon'un Fenerbahçe'de mukîm fehâmetlû devletlû Prens Ahmed Husâmeddin Bey hazretleri zimmetinde matlûbu olan cem'an ikibin sekizyüz altmışdört lirâyı Osmânî ile doksanüç kuruşun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli 28 Temmuz 1891 tarihli istid'âsı üzerine bi't-tanzîm Mahkeme-i Ticâret Birinci meclisine ba's ve tesyâr kılınan takrîrde talep olunmuş idi meblağ-ı mezbûrun üzerine işleyecek fâiz vukubulacak masârif-i muhâkemeye mukabil olmak üzere ikiyüz lirâ daha zammıyla mecmûunun te'mîn-i istifâsı zımında medyûn-ı muşârunileyh hazretlerinin evvelâ Mısır Mâliye Nezâret-i celîlesinden alma[k]ta olduğu Mısır akçesi dokuzbin dokuzyüz kuruş maâşından 5 Mayıs 1890 tarihli senet mücebince İtalyalı mûmâileyhe terk ve havâle ettiği şehri ellibeş lirânın ve sâniyen işbu ellibeş lirânın tenzîlinden sonra bâki maâşının rub' miktarının ve sâlisen İstanbul'da Bozdoğan güm-rüğü civârında vaki Mustafa Fazıl Paşa arsası demekle maruf bir bâb konak ile karşısında vaki matbah arsalarında olan hisse-i irsiyenin taht-ı hacze al-dırılması ve işbu haciznâmenin birer kıt'a musaddak sûretlerinin medyûn-ı muşârunileyh hazretleriyle Mısır Mâliye Nezâret-i celîlesine ve emvâl-i gay-rimenkulenin muâmele-i ferâğ ve intikali icrâsına memur olan zât[a] tebliği mûmâileyh mösyö Kevin tarafından bu kerre bâ-istid'ânâme talep ve istid'â olunmuş olmağla ber müceb-i istid'â icrâ-yı îcâbı iltimâs ve takrîr olunur. 28 Ağustos [1]307.

307) (294) 3 Saferu'l-hayr 307 tarihli berât ve fermân-ı âlî mücebince Kahire'de İtalya ceneral konsolosu nasb olunmuş olan komandor Liforğö Maço'nun memûriyetinde ibkasıyla mahall-i mezkûrda keşt u guzâr eden İtalyalıların mesâlih-i vâkıalarının rû'yet ve tesviyesi zımında kavalier Compagnoni Marikoski nâm zât konsolos nasb ve tayîn kılınmış olmağla îcâb eden berât ve fermân-ı âlînin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 31 Ağustos [1]307.

308) (295) (Müsveddesi hâriçte tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Vâlide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında tebe'â-i devlet-i aliyyeden İstanbul'da Bahçekapısında Ananiyâdi hânında sekiz numaralı odada mukîm komisyoncu Bedros Lacyan zimmetinde 14 Mayıs 1891 tarihli ve merkûm Lacyan tarafından mumzâ bir kıt'a emre muharrer sened mücebince yirmi yedi

lirâ-yı Osmânî ile doksan beş kuruş matlûbu olup usulü dairesinde aleyhine protesto keşîde olunduğu halde ifâ-yı deynden imtinâ ve izhâr-ı acz eylemekte olduğundan merkûmun müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbiyle iflâsiyetinin taht-ı hükme alınması ve ânâ müteferri muâmelât-ı kanûniyenin müflis-i merkûm hakkında icrâsı ve muvakkat sindikin tayini ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeşte masasına kaydı ve muâmelât-ı iflâsiyenin rûyeti için sarfına mecbur olduğu masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhi İtalyalı-yı mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 2 Eylül [1]307.

(s.102) 309) (296) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Şeyhülislam hânında sâkin tüccârdan mösyö Pandeli Casanova ile Şehremâneti celîlesi miyânelerinde tevkîf olunan hintanın iâdesiyle zarar ve ziyânın tazmînine dair cereyân eden muhâkeme neticesi olarak 25 Haziran 307 tarihiyle verilen i'lâmda sekizyüz kile buğdayın luzûm-ı iâdesi fakat zarar ve ziyân talebinin reddine hükmolunduğu anlaşıldığından hükm-i mezkûrun ikinci kısmına adem-i kanaatle zarar ve ziyân talebine hakkı olduğu suver-i kanuniye dâiresinde ispat etmek noktasından kâffe-i hukukunu muhafaza ve fakat i'lâm-ı mezkûrun hükm-i evvelinin tamamı icrâsını talep ve binâenaleyh memhûr malûmu'l-mikdar buğdayın hemen kendisine icra marifetiyle iâde ve teslimini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep etmiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. [...] Eylül [1]307.

310) (297) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Marpuççular'da Abud Efendi hânında mukîm tüccardan Alber[co]n ve Baruh Ğabay'ın konsolatoya takdîm eyledikleri istid'âda mahall-i mezkûrda olan mağazalar ile derûnunda bulunan emtia-i ticâriyenin sâhipleri oldukları halde tebe'â-i devlet-i aliyyeden Nesim Baruhil ve Buhur Baruhil nâm eşhâs her gün mağazalarına gidip oturmakta bulundukları cihetle merkûmânın harekât-ı vakaları İtalyalı-yı mûmâileyhimânın muâmelât-ı ticâriyelerine sekte îrâs eylediğinden bu bâbda bazı halât-ı müteessife ve memnûaya meydan verilmemek üzere merkûmanın gerek mağazalarına duhûlleri ve luzûmu halde gerek mağazalarından tardları zımnında iktizâ eden tedâbirin ittihâzı için işbu istid'âlarının Zabtiye Nezâret-i celîlesine irsâlini bâ-istid'â talep eylemiş olmağla icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 8 Eylül [1]307.

311) (298) İtalya devleti tebe'âsından Macar caddesinde sâkine Teresa Motardi nâm kadın geçen Pazar günü nişanlısıyla berâber Pangaltı civarında

birahâneye giderek oturmakta iken polis memurlarından Ahmed Efendi ile bir çerkes merkûmenin nişanlısını derdest ederek merkeze götürmüşler ve merkûmeye bi-gayr-ı hakkın bed muâmele ve itâle-i lisân etmiş olduklarından bu bâbda merkûmân Ahmed ve çerkes haklarında iktizâ eden tedibât-ı lâzîmenin icrâsını merkûme Teresa bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â husûs-ı müddeâ Beyoğlu cezâ mahkemesinde rû'yetiyle ihkâk-ı hak buyrulması devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 17 Eylül [1]307.

312) (299) Tebe'â-i devlet-i aliyyeden Jean Farga ve Juli Aro nâm kimesnelerin kerîmeleri olan Lionettine bundan akdem İtalya devleti tebe'âsından Kazmir Abrami ile akd-i izdivaç etmiş ise de muahharan zevci merkûm vefât etmiş olduğundan tâbiyet-i sahîha-i asliyesine dehâlet edeceğini merkûme konsolatoya takrîr ve beyân etmiş olmağla keyfiyetin inba'sı zımında işbu takrîr Hâriciye Nezâret-i celîlesinin tâbiyet kalemine tevdi kılındı. 24 Eylül [1]307.

(s.103) 313) (300) Bundan akdem Diyarbekirde bulunup Asâkir-i Şâhâne tababeti memuriyetinde bulunan İtalyalı doktor Dibeco Boltelli ve nâm-ı diğeri Lilibend hâl-i hayatında olup olmadığı ve kangı mahalde idiğü bilinmesine luzûm göründüğünden Bâb-ı Seraskeri'den bi'l-isti'lâm İtalya sefâretine iş'âr buyrulması iltimâs ve takrîr olunur. 24 Eylül [1]307.

314) (301) (Şuhûd: Bekçi İsmail Ağa, Bakkal Apostol, Üzümcü Bekir Ağa, Fesçi Onnik Ağa, Bakkal Teodos, Aşçı Hasan Ağa, Bakkal Yovan, Panayır Teodos ve bunların Tophâne civarında Topçular mahallesinde mukîm oldukları.

Müddei aleyhler: İstanbul'da Bahçekapsısında sâkin lokantacı tebe'â-i devlet-i aliyyeden Hacı Haralambo Yovanidi ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden Hacı Aleksandro ve merkûm Aleksandro'nun hizmetkârı Ali Ağa ve Galata'da Panayi kilisesinin tulumbacısı Manolaro ve bazen irâe edeceği zabıta ve polis memurları)

İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Büyük Caddede 341 numaralı mağazada mukîm Arnado Baldasarın konsolatoya vermiş olduğu istid'âsına nazaran merbûtan takdîm kılınan pusulada isimleri muharrer kesân bilâ sebep merkûmun mağazasına duhûl ederek kendisine itâle-i lisân ve bed muâmele ve darb eylemiş olduklarından ve kesân-ı merkûmûnun efkârları ise tazyik ile mağazasından ihraç etmek maksadına müstenit olduğu ve bunların hakk-ı

duhûlleri olmayan bir mahalle duhûle cüretleri külliye muğâyir-i kanun bulunmuş olduğundan vukû-ı hâli bâlâda ismi muharrer şuhûd ile ispat-ı müddeâ edeceğinden ber müceb-i pusula kesân-ı merkûmûnu Beyoğlu cezâ mahkemesine celbleriyle haklarında iktizâ eden te'dibât-ı lâzîmenin ba'de'l-icrâ bundan böyle İtalyalı-yı merkûmun mağazasına uğramamaları ve rahat bırakmaları zımnında icâb eden tedâbir-i kanuniyenin haklarında ittihâz olunmasını merkûm Arnado Baldasar sâlifü'z-zikr istid'âsında talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 24 Eylül [1]307.

315) (302) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Cadde-i Kebirde 399 numaralı mağazada mukîm mösyö Albercon'un Fenerbahçesi'nde mukîm Prens fehâmetlû devletlû Ahmed Hüsâmeddin Paşa hazretlerinin zimmetinde matlûbu olan mebâliğin te'mîn-i istifâsı zımnında taraf-ı konsolatodan yazılan 28 Ağustos 307 tarihli takrîr mücebince Paşa-yı muşârunileyhin bazı emlâk ve maâş ve sâiresinin taht-ı hacze alınmasını talep etmiş ise de bu kere mîr-i muşârunileyhin ruznâme tesmiye olunan vâridâtının mâh be mâh onüç lirâ ile Hidiviyet-i Mısriyye Mâliye Nezâretinden tahsîl etmekte olduğu vakıf irâdını dahi taht-ı hacze aldırmasını be-tekrâr istid'â eylemesine binâen işbu takrîrin bâlâda mezkûr takrîr ile birleştirilerek merkûm Albercon'un alacağı olan ikibin sekizyüz altmış dört lirâ ve doksan üç kuruş ile masârif ve güzêş-tesi olan ikiyüz lirâ ki cem'an üçbin altmışdört lirâ doksan üç kuruş hakkında taleb-i sâbık mücebince muâmele-i hacziyenin icrâsını bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâb-ı halin ifâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 26 Eylül [1]307.

316) (303) İtalya devleti tebe'âsından Salamon Behur Gabriel'in tebe'â-i devlet-i aliyyeden Sirkeci'de Gülbenkyan hânında sigorta acentesi Bozant Şehirliyân aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 6 Ağustos 307 tarihli ve 109 numaralı i'lâm mahkûmunaleyh-i merkûm Bozant'a teblîğ olunmuş olduğundan i'lâm-ı mezkûr hükmünün tenfizi zımnında muâmele-i mukteziyenin ifâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 26 Eylül [1]307.

(s.104) 317) (304) Bank-ı Osmânî direktörünün vukûbulan iddiası üzerine Galata'da Tünel hânında 27 ve 28 numaralı mağazada mukîm İtalya devleti tebe'âsından Frederic Giovanni aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâret tarafından verilen 19 Mart 307 tarihli i'lâm-ı gıyâbî mücebince dokuzbin altıyüz

ve kûsûr lirânın tahsîline ve tahsîl olunamadığı takdirde Boraks [...] nâm kâğıtlarının furûhtuyla esmânından istîfâ-yı matlûb olunmasına mahkûm tutulmuş ancak i'lâm-ı gıyâbî-i mezkûr İtalyalı-yı merkûmun küllî gadrini mucip olup çünkü Bank-ı Osmânî'nin talep eylediği miktar borcu olmadığı gibi Bankın irâe eylediği hesap doğru idiğini ispat edememiş işte bu sebepten ve esnâ-yı muhâkemedede [...] serd u beyân edeceği delâil-i sâireden nâşî i'lâm-ı mezkûr aleyhine i'tirâz ale'l-hüküm eylemiş olduğundan Bank-ı mezkûr direktörünün usulü vechile celbiyle [...] i'lâm-ı gıyâbî-i mezbûrun feshi ve evvel ve âhir vukubulan masârif-i muhâkeme ve sâirenin direktör-i mûmâileyhe tahmîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 26 Eylül [1]307.

318) (305) Kavala'da Kilise mahallesinde mukîm İtalya devlet-i fahîmesinin tercümanı Leonid Evangelidi ile tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kavala davâ vekîllerinden varoşun Çaylar mahallesinde sâkin Yanko Anastasyadi beyninde mütekevvîn olup Mahkeme-i Ticâret Birinci meclisinde rû'yet olunan istînâf davasının neticesinde mahkeme-i mezkûrdan 12 Haziran 307 tarihli ve 307 numaralı sadır olan i'lâm mahkûmunaleyh tercümân-ı mûmâileyhin vekîl-i musaddak Neşet Efendiye tebliğ olundukda müvekkilinin gadrini mucip olduğundan bahsile i'lâm-ı mezkûr hükmünü kabul etmeyerek aleyhine iâde-i muhâkeme etmiş ve esbâb-ı iâdeyi mutazammın olan lâyihası merbûtan takdîm kılınmış olmağla mezkûr lâyihaya dair muhâkemedede ilâve edeceği esbâb-ı sâireye nazaran muadaleyh-i merkûm Yanko Anastasyadi'nin celbiyle bi'l-muhâkeme ve işbu iâde-i muhâkemesinin kabulüyle i'lâm-ı muâd-ı bihin feshi ve kanunen muktazî olan muâmelenin icrâsı ve esâs davanın ber vech-i hakkâniyet fasl ve rû'yetini vekîl-i mûmâileyh Neşet Efendi bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 28 Eylül [1]307.

319) (306) (Hâriçte müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Pangaltı nâm mahalde Cedîdiye sokağında 75 numaralı hânede sâkin kaimmakâm-ı mutlak piskopos Jean Ginoki'nin bâ-sened-i musaddak vekîli Galata'da Banka-yı Osmânî sokağında 2 numaralı Hamdipaşa hânında mukîm deâvi vekîllerinden Kücezâde Zennûb Efendi'nin müvekkiline izâfetle bi'l-vekâle Kançılaryaya takdîm etmiş olduğu istid'âda Ebone rahip vekîli sıfatıyla Galata'da Sepoz

hânında 11 numaralı odada mukîm Onnik imzâlı Birinci Mahkeme-i Ticârete müvekkili aleyhine edilen istid'â üzerine 17 Teşrinievvel 306 tarihli hükm-i gıyâbî mücebince altmış beş aded lirâ-yı Osmânî maa masârifât-ı muhâkeme te'diyesine müvekkilinin mahkûm tutulduğunu ve müddeinin takdîm etmiş olduğu istid'â Usul-i Muhâkeme-i Ticaret Nizâmnâmesinin ikinci maddesine muvâfık ve mutâbık olmadığı halde reddedilmeyerek kabul edilmiş olmasının beyân ile evvel be-evvel bu cihetinin halli ve müddei iddiasını bi-hükm-i kanûn ispat eylediğini inbâ ve esbâb-ı mezkûreye ve inde'l-hâce arz ve beyân eyleyeceği esbâb ve delâil-i sâireye binâen karar-ı vâki muğâyir-i kanun olduğundan kabul etmediği cihetle müddei mûmâileyhin istid'â ve iddiasının reddine ve masârifât-ı muhâkemenin maa ücret-i vekâlet mûmâileyhe tahmîline karar verilmesini talep etmiş olmağla ber müceb-i talep icâbının icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 28 Eylül [1]307.

(s.105) 320) (307) Beyoğlu'nda Çiçek sokağında 534 numaralı hânede mukîm İtalya devleti tebe'âsından Luigi Torkiya nâm tüfenkçi geçen Mart mahında Mustafa ismiyle müsemma bir şahıs mağazasına gelip kendisi devletlû Abbas Paşa tarafından geldiğini ve bazen yapılacak silah işleri olduğunu ihbâr ile merkûm tüfenkçi dahi karındaşını merkûm Mustafa ile berâber Paşa-yı muşârunileyhin konağına göndermiş ve bir takım silaha dâir tamirât sipâriş edilmiş ve işbu sipâriş edilen silah tamirâtını seksen günde ikmâl eylemiş ve yevmiyesi yarım aded lirâ-yı Osmânî olduğu halde seksen günde kırk aded lirâ istihkâkı olduğu ve sekiz aded lirâ dahi masârifî vukûbulmuş ki cem'an kırksekiz aded lirâ-yı Osmânî olan matlûbuna mahsûben yalnız Paşa-yı muşârunileyh tarafından üç aded lirâ teslim edilmiş ve mütebâki alacağı olan kırkbeş aded lirânın ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı muşârunileyhin mahkeme-i ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 28 Eylül [1]307.

321) (308) (Hâriçte müsveddesi tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Çakmakçılar Yokuşu'nda Vâlide hânında yirmi iki ve yirmi üç numaralı odada mukîm mösyö K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında Der-aliyyede Eminönü'nde ondört numaralı mağazada mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccârdan Takazoğlu Yovan ve Kasımpaşa'da İskele sokağında Hatap

sergisinde mukîm tüccârdan Haralambos Yovan zimmetlerinde bir kıt'a emre muharrer senet mücebince yekdiğerine kefil bi'l-mâl sûretiyle yirmi üç aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup îfâ-yı deynden izhâr-ı acz eylemekte olduklarından merkûmânın müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbleriyle iflâsiyetlerinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelât-ı kanuniyenin merkûmân hakkında icrâsı ve muvakkat sindikin tayini ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeşte masalarına kaydı ve iflâsiyet kararının istihsâli için sarfına mecbur olduğu masârifin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhini İtalyalı-yı mûmâileyh talep ve dava eylemiş olmağla ber müceb-i müsted'â îcâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 30 Eylül [1]307.

322) (309) Dersaâdet Mahkeme-i İstînâf müddei-i umûmiliğinden taraf-ı konsolatoya mevrûd 19 Eylül 307 tarihli ve 5327 numaralı tezkire-i aliyelerinde matlûben meb'ûs olan heyet-i ithâmiye mazbatasıyla ithâmname sûretlerini İtalya devleti tebe'âsından Casanova'ya tebliği iş'âr olunmuş ise de ancak merkûm Casanova hakkında edilen tahkîkat-ı evveliye-i istintakiyede tercümân bey hazır bulunmamış ve heyet-i ithâmiyenin mukaddema yani birinci defada vermiş olduğu kararın dahi Divân-ı Temyîzden feshi esnâsında kezâlik tercümân-ı mûmâileyh hazır bulunmamış olduğundan bu defa heyet-i mebhûse tarafından verilen kararnâme aleyhine tercümân-ı mûmâileyh mös-yö Podesta i'tirâz ederek kararnâme-i mezkûr-ı âhire vaz'ı imzâdan imtinâ eylemiş ve uhûd ve usûl-i câriyece bir ecnebi aleyhine olan bir davanın tekmîl-i tahkîkâtında tercümânın huzuru tabii olduğundan bu halde sâlifuz-zikr kararnâme adem-i kabul ile îade ve leffen takdîm kılınmış olmağın terkîm-i cevâba ibtidâr kılındı efendim. 3 Teşrinievvel [1]307.

(s.106) 323) (310) Galata'da Kürkçüler sokağında 16 numaralı mağazada mukîm İtalya devleti tebe'âsından Stavri Stavridis nâm kimesnenin mağazasından geçen Mayıs mâhından beri çıkan malları vezn etmeksizin Emânet-i celîleleri memurları beher çuval için 2 kuruş kantar resmi talep olunmaktadır halbuki Kantar Nizâmnamesinin 18. maddesine tevfiқан bir tâcirin arzusu üzerine mal veznedildiği takdirde kantar resminin tesviyesi her ne kadar tabii görünmüş ise de böyle vezn etmişlerin mağazadan çıkan maldan resm talebi gerek uhûd ve gerek Nizâmname-i mezkûra muğâyir olduğundan vâki olan bu misillû iddiaların men'i zımnında lâzımgelen evâmir-i lâzıme-i Emânetpenâhilerinin tastîr buyrulması iltimâs olunur. 3 Teşrinievvel [1]307.

324) (311) Yirmialtı senedenberi Selânik'te mukîm İtalya konsolatosu-nun nüfus defterinde Avram bin Nâmilyas ve familyası mukayyed olduğu hal-de şimdi hukûmet-i mahalliye tarafından tâbiyetine i'tirâz ederek ve merkûm Avram bin Nâmilyas Selânik'ten Dersaâdete gelmek arzusunda bulunmuş ise de yol tezkeresi verilmemekte ve bu hâl ise husûsât-ı vâkıasının te'hîrine se-bep olacağından ba'dehu tâbiyet meselesinin îcâbına bakılmak üzere şimdi-lik merkûmun yol tezkeresinin i'tâsına hükûmetçe bâ-telgrafnâme iktizâ eden evâmirin i'tâ buyrulmasını İtalya sefâreti iltimâs ve takrîr eder. 5 Teşrinievvel [1]307.

325) (312) 19 Zilkade 305 tarihinde mösyö Silvio Carcano nâm zât Dersaâdet İtalya ceneral konsolosu nasb olunmuş idi şimdi ise mûmâileyh di-ğer mahalle tahvîl-i memuriyet eylemiş olduğundan yerine konsolos ceneral unvânıyla kavalier Ravesti nasb ve tayîn kılınmış olmağla iktizâ eden berât ve fermân-ı âlînin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 7 Teşrinievvel [1]307.

326) (313) İtalya devleti tebe'âsından Rozasco lehine ve Galata'da Ca-mando hânında bulunan Şirket-i Umûmiye Bankasında müstahdem tebe'â-i devlet-i aliyyeden Stefano İbishari aleyhine mahkeme-i ticâretten verilen 24 Eylül 307 tarihli ve 113 numaralı i'lâm-ı gıyâbî merkûm Stefano'ya tebliğ olunmuş olduğundan i'lâm-ı mezkûr hükmünün tenfizi zımında mahkûmun aleyh-i merkûmun bank-ı mezkûrda olan maâş-ı muhassesinin münasip miktârının hacziyle andan istîfâ-yı matlûb ettirilmesi ve bu sûretle i'lâm-ı mebhûsun icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Teşrinievvel [1]307.

327) (314) Evâil-i cumâdelahir 1281 tarihinde bâ-fermân-ı âli Ed-var Lavison nâm zât Mısır-ı Kahire'ye Portekiz konsolosu nasb olunmuş idi şimdi ise mûmâileyh memuriyetinden infisal ederek bu defa yerine Antoin Aletta nâm kimesne konsolos vekîli nasb ve tayîn kılınmış olmağla îcâb eden fermân-ı âlîsinin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Teşrinievvel [1]307.

(Derûn-i takrîrde gösterilen tarihten sonra 11 C 90 tarihinde Edvard Cabrada nâm zât tayin edilmiş idiğünden ve mûmâileyh memûriyetinden infisâl ederek bu defa yerine Antoin Aletta nasb ve tayîn kılınmış olmağla beyân kılınır. 17 Teşrinievvel [1]307.)

(s.107) 328) (315) (Sâhibi tarafından tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Kadı karyesinde Osmân Ağa mahallesinde Odun sokağında mukîm Haydarpâşa Şimendifer Kumpanyasında muhâsebeci mösyö Philipper mahalli karye ve mahalle-i mezbûrede Yıldızıye sokağında sâkine Karadağlı kapıcı Hırvat Yovan Pasiç zevcesi Eleni kadının mutasarrıfa olduğu bir bâb hânesi zevc-i merkûm tarafından bir sene müddet ikâmet olunmak ve senevî yirmi aded lirâ-yı Osmânî bedel-i îcâr olup ber vech-i peşîn te'diye kılınmak şartıyla 3 Teşrinisânî 306 tarihinde îcâr ve teslîm ve peşînen yirmi lirâsı îfâ olunduğu halde hâne-i mezkûr muhterik olmağla ancak ikâmet ve intifâ olunan yirmialtı günlük ecr-i misli bi't-tenzîl redd u îadesi lâzım gelen onsekiz lirâ kırkibir kuruşun ahzına muvaffak olamadığından müddeialeymî-yı merkûmânın celb ve ihzârlarıyla meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet tahsîli hususunun hükm ve i'lâma rabt olunması İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla bermûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 8 Teşrinievvel [1]307.

329) (316) (Hâriçten tanzim edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da Kesantopulo hanında mukîm tabak ve billûr ve lamba ve sâire tüccârından mösyö Ilia Alfandari tarafından cânib-i konsolatoya takdîm kılınan istid'âsına nazaran tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kadı karyesinde Ermeni kilisesi karşısında mukîm lamba ve billûr tüccârından mösyö Stelyanos Tomaidis ve kezâ tebe'â-i devlet-i aliyyeden Kadı karyesinde Soğukçeşme sokağında mukîm lamba ve billûr tüccârından mösyö Mihâl Tomaidis zimmetlerinde matlûbât-ı sâiresinden mâada vadesi hulûl etmiş emre muharrer bir kıt'a senet mücebince on aded lirâ-yı Osmânî ile yirmi altı kuruş kefâlet-i müteselsile sûretiyle alacağı olup meblağ-ı mezbûru te'diyeden imtinâ ve izhâr-ı acz eylemekte olduklarından merkûmanın müddet-i kalîle zarfında mahkeme-i bahriyeye celbleriyle muhâkemelerinin icrâsı ve iflâsiyetlerinin taht-ı hükme alınması ve iflâs muâmelâtına müteferri muâmelât-ı kanuniyenin müflisân-ı merkûmân haklarında icrâsı ve muvakkat sindiklerin tayini ve meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun sâir alacaklılarıyla berâber maa güzeste müflisân-ı merkûman masalarına kaydı ve iflâs kararının istihsâli zımnında sarfına mecbûr olduğu masârif-i muhâkemenin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhi İtalyalı-yı merkûm taarfından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â icâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 9 Teşrinievvel [1]307.

330) (317) İstanbul'da ve Alaca Hamam hânında 4 ve 6 numaralı İtalya devleti tebe'âsından İzak Levi'nin mağazasında vukûbulan sirkatten dolayı bekçi Artin ile Tophâne tulumbacılarından Temo Artin nâm şahıslar tevkîf olunup merkûm Temo Artin'in işbu sirkatte medhali olduğu Tophâne Tulum-bası reisi Hasan Ağa ile Küçük Ohannes ve Artin'in karındaşı ve İnce Ali ve Agop ve Murad reis ve Kambur Bedros nâm kimesnelerin şehâdetleriyle sâbit olacağından merkûmların Dersaadet Birinci Cezâ Mahkemesine celbleriyle ifâde-i vicâhiyelerinin istimânı İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i müsted'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 12 Teşrinievvel [1]307.

331) (318) (Şuhud: İstanbul'da Barnatan hanında mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Şâmil Ğaran ve karındaşı ve Aşir Efendi hânında mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Akil oğlu Bordan) İstanbul'da Abud Efendi hânında mukîm İtalya devleti tebe'âsından Albert Ğabay nâm tâcirin konsolatoya verdiği istid'âya nazaran geçen Pazartesi günü mağazasında bulunduğu bir zamanda tebe'â-i devlet-i aliyyeden Haydarpaşa'da mukîm Nesîm Baruhil ve Behur Baruhil nâm kimesneler mağazasına gelerek hod be hod ve kuvve-i cebriye ile mağazasında ikâmet edip ve hatta merkûm Ğabayı darb eylemişler ve merkûm Nesim ve Behur'un hakk-ı duhûlleri olmayan mahalle kuvve-i cebriye ile girmeleri muğâyir-i kanun bulunmuş olduğundan ba'dehu İtalyalı-yı merkûmun hukuk-ı şahsiyesine bakılmak üzere evvel emirde merkûman haklarında icâb eden te'dibât-ı lâzımının icrâsı zımnında husûs-ı munaziunfihin Dersaadet cezâ mahkemesinde rû'yetiyle ihkâk-ı hak olunmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 12 Teşrinievvel [1]307.

(s.108) 332) (319) İtalyada Siena nâm şehirde mukîm Rafael Cinelli ve evlatları nâm fabrikatörün tebe'â-i devlet-i aliyyeden Beyoğlu'nda Tekke cad-desinde 494 numaralı ve Ğobaziye tesmiye olunan [...] mukîme madam Mari Arciyan nâm modestereden beş kıt'a polîçe bakiyesi kalan bin ikiyüz altmış üç frank ve yirmi santim alacağı olup ahzına destres olamadığından fabrikatör-ı merkûmun Dersaadet'te vekîli bulunan Florio Morelli tarafından medyûne-ı merkûme madam Mari'yi mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbile iflâsiyetinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelât-ı kanuniyenin ifâsı ve ol-vechile deyn-i mezkûrun tesviyesini bâ-istid'â tâlip olmağla ber mûceb-i

istid'â icâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 16 Teşrinievvel [1]307.

333) (320) İtalyada Siena [nâm] şehirde mukîm Rafael Cinelli ve evlatları nâm fabrikatörün tebe'â-i devlet-i aliyyeden Galata'da Yüksek Kaldırım'da 45 ve 53 numaralı ve Galata'da Gümrük [...] 28 numaralı mağazalarda mukîm tefeci Jean Tahfur'dan üç kıt'a polîçe bakiyesi kalan bin otuziki frank seksen beş santim alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile fabrikatör-ı merkûmun Dersaâdet'te vekîli bulunan Florio Morelli tarafından medyûn-ı merkûm Jean Tahfur'u Mahkeme-i Ticâret-i Bahriyeye celbile iflâsiyetinin taht-ı hükme alınması ve anâ müteferri muâmelât-ı kanuniyenin ifâsı ve olvechile deyn-i mezkûrun tesviyesini bâ-istid'â talep [eylemiş] olmağla bermûceb-i istid'â icâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 16 Teşrinievvel [1]307.

334) (321) (İşbu tahririn bir sûreti sefâret tarafından olarak 27 Teşrinisânî 307 tarihinde yazılıp Gümrük Nezâretine verilmiştir) Geçen alaf-ranga Temmuzun otuzbirinde İtalya devleti tebe'âsından Gentile Aynalo ve Luigi Poleze nâm tâcirler Dersaâdet'te iştirâ etmiş oldukları ikyüz elli franklık kıymetinde mamûl tesbih ve iğne ve boynuz resminde ve sâire vapura götürmekte iken kolcu Halil Ağa tarafından tevkîf olunarak Dersaâdet gümrüğüne îsâl edilmiş ve o gün merkûmlar [...] İtalyaya azîmet edeceklerinden bi't-tab' gümrükçe eşyâ-yı mebhûse için iktizâ eden resmi vermeğe ve muâmele-i sâirenin tesviyesine vakit kalmamış olduğundan eşyâ-yı mezkûreyi bırakıp gitmişler ve şimdi merkûmlar eşyâ-yı merkûmenin resm-i gümrüğünü bi't-tesviye İtalya konsolatosuna teslim ve i'tâ olunmasını Napoli'den iş'âr eylemelerine binâen bu halde eşyâ-yı mezbûrenin muâmele-i mukteziyesinin ifâsıyla taraf-ı konsolatoya teslim ve i'tâ buyrulması iltimâs ve tahrîr olunur. 17 Teşrinievvel [1]307.

335) (322) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Cadde-i Kebir'de mukîm Albercon nâm tâcirin Teşrifât-ı Hâriciye muâvinlerinden saadetlû Galip Bey Efendi hazretleri zimmetlerinde bir kıt'a fatura mûcebince dört-yüz oniki frank alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı muşârunileyhin Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla bermûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulmasını devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu iltimâs ve tahrîr eder. 19 Teşrinievvel [1]307.

336) (323) İtalya devleti tebe'âsından Salamon Gabriel nâm kimesne-nin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Bozant Şehirliyân aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâretten istihsâl eylediği 6 Nisan 307 tarihli ve 24 numaralı i'lâm müddei-i aleyh-i merkûma tebliğ olunarak i'lâm-ı mezkûrun tenfiz-i ahkâmı zımnında merkûmun mutasarrıf olduğu Makri karyesinde Eczâcı sokağında 7 numaralı bir bâb ve karye-i mezkûrda Kara Mahmut sokağında 14 numaralı hâne ki cem'an iki bâb hânelerin bedel-i icârlarının taht-ı hacze aldırılması ve ol-vechile istîfâ-yı matlûb ettirilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 19 Teşrinievvel [1]307.

(s.109) 337) (324) Şam'da mukîm İtalya devleti tebe'âsından Hocan Alber[t] Piyacıni ve şurekâsının Şam-ı Şerifte Havran livasına tabi El-Hare karyesi ahalisinden ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden Ali bin Faris el-Lekür ve Abdülhalik Vakid ve İbrahim bin Abdülaziz ve Caferullah bin Meri El-Yakub ve Ömer bin Hamid Raşid ve Halid bin İsmail El-Hevamde aleyhlerine Şam mahkeme-i ticâretinden istihsâl eyledikleri 10 Zilkade 304 ve 18 Temmuz 303 tarihli ve 96 numaralı i'lâm mûcebince şurekâ-yı merkûmenin yirmibin altı kuruş matlublarının istîfâsı zımnında Şam İtalya konsolosu çend defa vâli-i vilâyete vukûbulan murâcaatı üzerine ancak meblağ-ı mezkûrdan 3900 kuruş tahsîl olunabilmiş ve muahharan konsolos-ı mûmâileyh nâ-tahsîl kalan meblağın istihsâliyle dâyinlere i'tâsı için i'lâm-ı mezkûr hükmünün gerek vâli-i vilâyet ve gerek müddeiumumi ile dâire-i âidesinden mutâlebe eylemiş ise de bir netice hâsıl olamamış olduğu konsolatoya vukûbulan işârâtan anlaşılmış ve husûs-ı mebhûs ise müddet-i medîde sürüncemede kalmış olması şurekâ-yı merkûmenin dahi her bâr mahalli konsolatosuna murâcaatla sızlanmaktan hâlî olmadıkları cihetle i'lâm-ı mezkûrun icrâsıyla meblağ-ı mütebâkinin tahsîli emrinde icâb eden mahalle evâmir-i serîanın tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 22 Teşrinievvel [1]307.

338) (325) Azap Kapısında Tersane Sokağı'nda 13 numaralı hânedeki mukîm İtalya devleti tebe'âsından marangoz Domenico Galovani'nin konsolatoya verdiği istid'âyâ nazaran sene-i milâdi binsekizyüz doksan tarihinde Şişhâne'de 16 numarada mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden Ali Bey'in Arap Câmii Şerifinde Şişhâne Karakol sokağında 16 numarada mutasarrıf olduğu dükkânda mâhiye 60 kuruş icâr ile İtalyalı-yı merkûmu müste'cir almış ve müste'cir-i merkûmun bedel-i icârdan 240 kuruş borcu kalmış ve bunu mâh be mâh vermek üzere mûmâileyh Ali Bey'den musâade talep etmiş ise

de vermemiş olduğu ve muahharan İtalyalı-yı merkûm dükkânda olmadığı bir günde dükkâna gelerek kalfasını dışarıya tard edip dükkân-ı mezbûru seddeylemiş ve geçen Temmuz mâhından beri mezkûr dükkân mesdûd kalıp âlât ve edevâtı dükkân derûnunda mahbus kalmış olduğundan icrâ-yı san'ata muktedir olamamış olmağla bu bâbda merkûm İtalyalı küllî zarar ve ziyâna duçar olmuş ve mûmâileyh Ali Bey'in hareketi ise muğâyir-i kanun ve muvâfık-ı hâl ve maslahat olmadığı cihetle evvel be evvel mutasarrıf-ı mûmâileyhi Beyoğlu hukuk mahkemesi'ne celbile dükkân-ı mezbûru İtalyalıya teslim ettirilmesi ve sâniyen dükkânın mesdûd kaldığı tarihten bu ânâ değin günde bir aded lirâ-yı Osmânî tazmîn-i zarar ve ziyân ile masârif-i muhâkeme ve sâireye mahkûm tutulmasını İtalyalı-yı merkûm sâlifü'z-zikr istid'âda talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 22 Teşrinievvel [1]307.

339) (326) (Hâriçte tanzîm edilmiş olmağla aynen kayd edilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından ve tüccârdan Beyoğlu Cadde-i Kebirde 399 numaralı mağazada mukîm mösyö Albercon'un Fenerbahçede mütemekkin fehâmetlû devletlû Prens Hüsameddin Paşa hazretleri zimmetlerinde matlûbu olan cem'an ikibin sekizyüz altmışdört lirâ-yı Osmânî ile doksan üç kuruşun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli 28 Temmuz 1891 tarihli istid'âsı üzerine bi't-tanzîm Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine ba's ve tesyâr kılınan tahrîr ile talep olunmuş idi meblağ-ı mezbûrun üzerine işleyecek fâiz vukûbulacak masârif-i muhâkemeye mukabil olmak üzere iki yüz lirâ daha zamm ile üçbin elli dört lirâ ve doksan üç kuruşun te'mîn-i istîfâsı zımnında medyûn-ı muşârunileyh hazretlerinin rub' maâşları ile rûznâme tesmiye olunan vâridâtından mâh be mâh aldıkları mebâliğ ve Mısır Maliye nezâretinden almakta oldukları vakıf îrâdı 26 Ağustos 307 ve 26 Eylül 307 tarihli iki kıt'a tahrîr üzerine ve mahkeme-i mezkûrenin 5 Teşrinievvel 307 tarihli kararı mücebince 16 Teşrinievvel 307 tarihinde taht-ı hacze aldırılıp tebliğât-ı mukteziyesi dahi icrâ kılınmış olduğundan muşârunileyh Ahmed Hüsameddin Paşa hazretlerinin mahkemeye celbiyle hacz-i vâkûn tasdîki ve dava arzuhalini mutazammın olan tahrîr mücebince mûmâileyh mösyö Kevin'in matlûbu bulunan ikibin sekizyüz altmışdört lirâ ile doksanüç kuruşun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli husûsunun taht-ı hükme alınması mûmâileyh mösyö Alber[t] tarafından bâ-istid'â talep olunmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması iltimâs ve tahrîr olunur. 22 Teşrinievvel [1]307.

(s.110) 340) (327) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Doğru Yol'da [] numaralı mağazada mukîm tüccârdan mösyö Albercon'un Üsküdar'da Çamlıca'da mukîm merhûm Fazıl Mustafa Paşazâde devletlû Husâmeddin Paşa hazretleri zimmetlerindeki matlûbâtının te'mîn-i istîfâsı zımında Paşa-yı müşârunileyh hazretlerinin maâşât ve sâiresi miyânında Mısır ruznâmçesinin muhasses maâşı dahi haciz istid'âsında [bulunmuş] mahkemece bu talebi tervîc buyrularak ruznâmçeden muhasses maâşın dahi haczine karar verildiği istihbâr olunmuş ve halbuki maâş-ı mezkûr bir sene mukaddem Paşa-yı müşârunileyh hazretleri cânibinden İtalya devleti tebe'âsından Rafael Avram Amon'a kat'iyen kasr-ı yed ederek ol-babda İtalyalı-yı merkûm Rafael Avram Amon istîfâ-yı hukuk için Hidiviyet-i Mısriye Mâliye Nezâret-i aliyyesine vukûbulan murâcaatı üzerine bu makule maâşatın kabil-i bey' olup olmadığı hususunda hâsıl olan tereddüitten nâşî hall-i mesele mahkemeye muhavvel bulunmuş ve şimdi ol cihet derdest-i hall u fasl bulunmuş olduğu ve şu halde merkûm Rafael'e âid ve sarfı taht-ı temellûküne müntakıl olan maâş-ı mezkûrun haczi cihetine gidilmesi hukuk-i sarîhasına sekte îrâs edeceği mulâbesesiyle Usûl-i Muhâkeme-i Ticâret Nizâm-nâmesinin seksenbeşinci maddesine istinaden i'tirâzu'l-gayr tarîkiyle dâhil olmağa luzûm-i kavî hâsıl etmiş olduğuna binâen müşârunileyh Hüsameddin Paşa ile mösyö Albercon'un celbleriyle bi'l-muhâkeme mezkûr ruznâmçede muhasses olan maâşa vaz ' olunan haczin fekki ve bu bâbdaki masârif-i muhâkeme ve zarar ve ziyânın cânib-i hasma tahmîli husûsunun taht-ı hükme alınması[nı] merkûm Rafael bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â îcâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 23 Teşrîni-evvel [1]307.

341) (328) İtalya devleti tebe'âsından Dersaâdet'te Çakmakçılar yokuşunda Vâlîde hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. İliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âda Dersaâdet'te Asma altında Nazîfe hânında mukîm tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccârdan Ayan oğlu Yovan tarafından mumzâ ve Galata'da Ayvaz hânında mukîm Rus devleti tebe'âsından ve tüccârdan Ilia Ivano tarafından ciro olunmuş bir kıt'a senet mücebince yekdiğerine kefil bi'l-mâl sûretiyle mûmâileyhâ zimmetinde yetmiş aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup îfâdan imtinâ eylemekte olduklarından merkûmanın Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle meblağ-ı matlûb-ı mezkûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet kefâlet-i müteselsile sûretiyle merkûmandan tahsîlinin taht-ı hükme alınması İtalyalı-yı

merkûm tarafından talep ve dava olunmağla ber mûceb-i müsted'â îcâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Teşrinievvel [1]307.

342) (329) İtalya devleti tebe'âsından Giacomo Carza'nın Erzincan'da bulunan Dördüncü Ordu-yu Humâyûn Müşiriyeti hakkında yâver-i harp bin-başısı İbrahim Edhem Bey aleyhine Birinci Mahkeme-i Ticâret'ten istihsâl eylediği 14 Mayıs 307 tarihli 33 numaralı i'lâm mûcebince maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme elli altı buçuk aded lirâ-yı Osmânî ve onaltı kuruş lirâ akçe ile ikiyüz yirmibir kuruş onüç para Mecidiye mahkûmunbih alacağı olup i'lâm-ı mezkûr ise müddeialehyh-i mûmâileyh İbrahim Edhem Bey'e tebliğ olunmuş olduğundan i'lâm-ı mezkûr hükmünün tenfizi zımnında mîr-i mûmâileyhin muhasses olan maâşî rub'unun usûl ve nizâmına tevfikân hacziyle andan istîfâ-yı matlûb ettirilmesini ve ol-vechile i'lâm-ı mebhûsun icrâsı husûsunu İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â îcâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 29 Teşrinievvel [1]307.

343) (330) Beyoğlu'nda Cadde-i Kebîr'de mukîm İtalya devleti tebe'âsından Albercon nâm tâcirin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Beşiktaş'ta sâkin ser-tabîb-i Hazret-i şehriyâri devletlû Mavroyani Paşa hazretleri zimmetinde eşyâ bahâsından dolayı bir kıt'a fatura mûcebince ikiyüz otuzyedî frank alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile Paşa-yı muşârunileyhin Birinci Mahkeme-i Ticârete celbleriyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme tahsîlini tâcir-i merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â îcâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 30 Teşrinievvel [1]307.

(s.111) 344) (331) Galata'da Hisardibi sokağında 22 numaralı hânenin karşısında bulunan bilâ numero hânede mukîm İtalya devleti tebe'âsından Giovanni Corcini'nin konsolatoya verdiği istid'âyâ nazaran alafranga geçen Teşrinievvel otuzuncu Cuma günü kezâlik hâne-i mezkûrda sâkin tebe'â-i devlet-i aliyyeden kunduracı Viçen tarafından merkûm Giovanni'yi bilâ sebep şedîden darb eylemiş olduğu ve darbederken muşâhade eden sâlifü'z-zikr hânede sâkine Andrea ve Atena ve Angelina nâm hatunların şehâdetleriyle ispat-ı müddeâ edeceği ve dârib-i merkûm Viçen'in hareketi ise muğâyir-i kanun bulunmuş olduğundan Beyoğlu cezâ mahkemesine celbile hakkında iktizâ eden te'dibât-ı lâzıme ba'de'l icrâ masârif-i cerrâhiye ve zarar ve ziyânına mukabil ikiyüz kuruş dârib-i merkûmdan bi't-tahsîl madrub-ı merkûma i'tâsı husûsu ve ol-vechile ihkâk-ı hak buyrulmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep

eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 30 Teşrinievvel [1]307.

345) (332) İtalya devleti tebe'âsından Galata'da Küçük hânda üç numarada mukîm tüccârdan mösyö İzak Fernandis tarafından cânib-i konsolatoya i'tâ olunan tasdîk-i hacz istid'âsında azası Çorlu'da mukîm hâncı Pietro oğlu Yorgi Dimandi ile Stavri Malama ve Rafael Barocca'dan ve Dersaâdet'te Balıkpazarı'nda 165 numarada mukîm Polyopos S. Aleksiyaadis'den mürekkep bulunan kolektif ticaret şirketi efradından merkûm Polyopos S. Aleksiyaadis 1/13 Teşrinievvel 1891 tarihinden itibaren otuzbir gün zarfında Marmara Ereğlisinde teslim etmek üzere onüç bin kile sert buğday satmış ve buna mahsûben iki bin lirâ nakden ve peşînen ahz u istîfâ ettikten sonra firâr eylemiş ve fi'l-i vâki bir dolandırıcılıktan ibâret bulunarak şirketin Çorlu'da Atik Câmîi Şerif mahallesiyile Güleş meydanında kâin iki kıt'a bilâ numero anbarlarında mevcut zehâir ile yine şehir-i mezkûrda Atik Câmîi Şerif mahallesinde kâin mûmâileyh hancı Pietro oğlu Yorgi Dimandi nâmlarına mukayyed beş bâb mağaza ve bir bâb kahvehâne ve bir bâb anbardan mürekkep olup etrâf-ı erbaası tarîk ile muhât olan ve bir dâire-i müstakille teşkîl eden ebniye mahkeme-i aliyyelerinin 24 Teşrinievvel 307 tarihli kararnâmesiyle taht-ı hacze alınmış ise de fi'l-i vaki dolandırıcılık cürmü olduğundan ve fi'l-i mezkûrdan cezâen ticâreten şurekâ-yı mezkûrenin mes'ûliyeti tabîî olup Dersaâdet müddeiumûmiliğince aleyhlerine hukuk-ı umûmiye davası ikâme edilmiş ve Usûl-i Muhâkeme-i Cezâiye Kanunu mûcebince bir meselede mütehaddis hukûk-ı umûmiye davası fasl-pezir olmadıkça hukûk-ı şahsiye davasının müstakilen mehâkim-i hukûkiye ve ticâriyede rü'yeti gayr-ı câiz bulunmakla hacz-i mezkûrun hukûk-ı umûmiye davası fasl-pezîr oluncaya değin ibkası talep edilmiş bulunduğundan icrâ-yı icâbı iltimâs olunur. 30 Teşrinievvel [1]307.

346) (Numarasız) Beyoğlu'nda Cadde-i Kebîr'de mukîm İtalya devleti tebe'âsından Albercon nâm tâcirin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Beyoğlu'nda Minare sokağında sâkin Paul Hasun zimmetinde bir kıt'a fatura mûcebince dokuzyüz dört frank alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûmun Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeşte ve masârif-i muhâkeme tahsilini tâcir-i merkûm bâ-istid'â talep etmekle ol-vechile icâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 31 Teşrinievvel [1]307.

347) (333) Alafranga mâh-ı halin altı tarihinde İtalya devleti tebe'âsından Cazarano tarafından mahkeme-i ticâret icrâ memûriyet-i

behiyyesi aleyhine keşide eylediği protestonun şimdi ise tebliğine lûzum kalmamış olduğundan mezkûr protestonun merkûm Cazarano'ya iâde olunmasını bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i [istid'â] icâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 2 Teşrinisani [1]307.

348) (334) (Hariçten tanzim edilmiş olmağla aynen kaydedilmiştir) İtalya devleti tebe'âsından ve tüccârdan Galata'da Küçük Tünel hânında üç numaralı odada mukim mösyö İzak Fernandis tarafından cânib-i sefârete takdim olunan istid'âda istanbul'da Balıkpazarı'nda 165 numarada mukim tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccârdan Polyobos S. Aleksiyadis nâm kimesne tarafından Bahr-ı Sefid Ereğlisi'nde teslim olunmak üzere onüç bin kile hinta Bahçe Kapısında mukim Ribonsiyos P. Bokyadis nâm dellâl marifetiyle kendisine furûht olup mezkûr satış üzerine Avanes nâmıyla da birkaç kalemede ikibin lirâ-yı Osmânî ahzedilmiş olup halbuki bâyi'-i merkûmun mahall-i mezkûrda hintası bulunduğu istimâ kılındığı misillû kendisi de meydândan firâr etmiş olduğu cihetle merkûman bâyi' ve dellâl bi'l-iştirâk kendisini iğfâl ile mutazarrır eylemiş olduklarını ve harekât-ı vakıaları Cezâ Kanunnâme-i Humâyûnunun ikiyüz otuz üçüncü maddesine tevfiikan dolandırıcılık cürmü idiğü bedîhi bulunduğundan sâirleri hakkında terettüp eden mes'ûliyet hukûkunu muhafaza ile berâber mârru'z-zıkr ikibin lirânın istirdâdını müddei şahıs sıfatıyla dava edip merkûmanın şu fi'l-i kabîhe göre nizâmı dâiresinde te'dîbi için merkûmanın derhal celbi ile hem hukû[k]i şahsiye hem de hukûk-i umûmiyenin muhafazasıçün sûret-i ihtiyâtiyede muvakkatan tevkîfe alınmaları ve icâbât-ı sâire-i kanuniyenin sur'at-i mümkünede icrâsına himmet buyrulmasını mûmâileyh İtalyalı talep etmiş olmağla ber mûceb-i talep muktezasının icrâsı iltimâs olunur. 22 Teşrinievvel [1]307.

(s.112) 349) (335) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Cadde-i Kebîrde sâkin tüccârdan Albercon nâm tâcirin devletlû ismetlû Saliha Sultan aliyyetü's-şân hazretlerinin kethudâsı bulunan ve Kadıköyü'nde [...] Salim Bey'den vermiş olduğu eşyâ bahâsından dolayı bâ-defter zimmetinde dört yüz ellibeş frank alacağı olup ahzına destres olamadığından medyûn-ı mûmâileyhin mahkeme-i ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli husûsunun taht-ı hükme alınmasını İtalyalı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â icâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyha konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 5 Teşrinisâni [1]307.

350) (336) İzmir’de bulunan Portekiz konsolosu maiyetinde imtiyâzlı tercümân bulunmak üzere tebe’â-i devlet-i aliyyeden Mozmoz nâm kimesne nasb edilmiş idiğünden iktizâ eden mektûb-ı sâminin tastirine himmet buyrulmasını İtalya sefirî iltimâs ve takrîr eder. 5 Teşrinisâni [1]307.

351) (Numarasız) Mâh-ı hâl-i Rumî’nin sekizinci Cuma günü haşmetlû İtalya kraliçesi hazretlerinin yevm-i velâdeti olmak hasebiyle İtalya sefâreti maiyetinde bulunan Sezya nâm beylik vapur süvarisi taraf-ı devlet-i aliyyelerinden iktizâ eden donanmanın icrâ buyrulmasını niyâz ve istirhâm eder. 5 Teşrinisâni [1]307.

352) (337) (Hâriçten tanzîm edilmiş olmağla aynen kaydolunmuş-tur) İtalya devleti tebe’âsından ve tüccârândan Galata’da mukîm Jeb Dale Jepo’nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği arzuhalde Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisinden biri gıyâbî ve diğeri vicâhî olarak sudûr eden iki kıt’a 8 Kanunievvel 299 ve 4 Teşrinisâni 301 tarihli i’lâm mücebince Hasköy’de Pirî Paşa mahallesinde sâkin tüccârdan ve tebe’â-i devlet-i aliyyeden Mişon Oslok veled-i Yako zimmetinde dört yüz yirmi altı lirâ ve kırk buçuk kuruş maa fâiz ve masârif-i muhâkeme alacağı olup i’lâmat-ı mezkûre hükmünün icrâsı ve matlûbunun te’minî zımnında medyûn-ı merkûmun Hasköy’de Piri Paşa mahallesinde 13 mükerrer numaralı mutasarrıf olduğu iki bâb kârgir hâne ile mahall-i mezkûr Hamam sokağında 36 numaralı bir bâb ahşap hâne ve tahtındaki attâr dükkânını icrâ memuriyet-i behiyyesi marifetiyle taht-ı hacze aldırılmış olduğu ve 16/28 Ağustos 303 tarihinde memûriyet-i mûmâileyhâ huzurunda inikâd eden sulh mücebince medyûn-ı merkûm taht-ı hacze aldırılmış olan kârgir hânelerden birini yani Carmona hânesine muttasıl menzîl ile arsayı kendisine terk edip ya nâmına yahut emir ve irâe edeceği sâir kimesneye icrâ-yı ferâğına hazır bulunduğunu ve tarih-i musâlahadan altı mâh murûrunda yirmi ve bir sene murûrunda diğeri yirmi ki cem’an kırk lirâ te’diye edeceğini ve edemediği takdirde mahcûziyeti îfâ kılınan diğeri hâne ile arka cihetindeki arsa bi’l-furûht esmân-ı hâsılasından mezkûr lirânın maa fâiz ve masârif ve sâire istîfâ-yı matlûb [...] takarrur etmiş olduğu halde el-yevm medyûn-ı merkûm ne mezkûr kırk lirâyı te’diye etmiş ve ne dahi muâmele-i marûza-ı ferâğiyeyi icrâ eylemiş olduğundan icrâ memuriyet-i behiyyesi marifetiyle mârru’z-zikr hâne ve arsa bi’l-furûht esmânından maa fâiz ve masârif tesviye-i deyn ve ferâğ takarrur eden hânenin dahi ya kendi nâmına veyahut emir ve irâe edeceği şahıs uhdesine icrâ-yı ferâğ ettirilmesini mûmâileyh Jeb Dale Jepo

istid'â etmiş olmağın ber müceb-i istid'â muktezâsının icrâsı iltimâs ve takrîr olunur. 7 Teşrinisânî [1]307.

353) (338) İtalya devleti tebe'âsından Dersaâdet'te Marpuççular-da Kezzapçıoğlu hânında mukîm ashâb-ı akardan Avram Levi aleyhine ve tebe'â-i devlet-i aliyyeden Büyükdere'de Corciyaki sokağında bilâ numero hânede sâkin dellâl Vitali İnasi lehine olarak Beyoğlu bidâyet mahkemesi cezâ dâiresinden 30 Teşrinievvel 307 tarihiyle sâdır olan kararda Kanûn-i Cezânın 179. maddesi hükmünce İtalyalı-yı merkûmun yirmi gün müddetle mahbûsiyetine hükmolunmuş ve hükm-i vâki ise adl ve kanuna adem-i muvafakati ba'dehu takdîm kılınacak lâyiha-i i'tirâziyede îzâh ve tebeyyün ettirileceğinden bu bâbda hükm-i mebhûsun istinâfen rû'yetiyle muhâkemelerinin icrâsı ve hükm-i mezkûrun feshiyle berâatine karar verilmesini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylesine binâen ol-vechile icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 9 Teşrinisânî [1]307.

(s.113) 354) (339) İtalya sefâreti maiyetinde bulunan Sezya nâm beylik vapuru Karadenizde ğark olunan bir İtalya vapurunun muâyenesi zımnında Bahr-i Siyaha gideceğinden bir iki gün sonra dahi avdet edeceği cihetle Karadeniz Boğazından duhûlüne mümânaât olunmamak üzere Boğaz-ı mezkûr muhafızlığına iktizâ eden evâmirin tas'tir buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 16 Teşrinisânî [1]307.

355) (340) İtalya devleti tebe'âsından Pandeli Casanova nâm tâcirin konsolatoya verdiği istid'âya nazaran tevkîf olunan hintasının îadesi hakkında Şehremâneti Nezâreti aleyhine eylediği dava neticesinde tâcir-i merkûmun Birinci Mahkeme-i Ticâretten almış olduğu 25 Haziran 307 tarihli i'lâm-ı vicâhi Nezâret-i muşârunileyhâya tebliğ olunarak i'lâm-ı mezkûr hükmünün tenfizi ticâret icrâ dâiresinden 6 Eylül 307 tarihli takrîr ile talep olundukda gûya Emânet-i muşârunileyhâ tarafından îade-i muhâkeme edileceğinden bahsile i'lâm-ı mebhûsun icrâsı tarafına gidilmemiştir halbuki i'lâm-ı mezkûr aleyhine Emânet-i muşârunileyhâ îade-i muhâkeme etmiş olsa bile Usûl-i Muhâkeme-i Ticâret Nizâmnâmesinin yüz otuzbeşinci maddesi hükmünce îade-i muhâkeme i'lâmın icrâsını te'hîr edemeyeceği aşikârdır binâberin mahkeme-i ticâret icrâ dâiresinin bu bâbda olan mevânî ve tereddüdü şayân-ı kabul mevâddan olmadıktan mâada kavânîn-i mevzuaya ve ahkâm-ı uhûda külliye muğâyir bulunmuş olmağla hemen i'lâm-ı mezkûrun icrâsıyla tâcir-i merkûmun mağazasında taht-ı temhîre alınmış olan salifu'z-zikr

hıntasının kendisine teslîmi ve hükm-i i'lâm icrâ edildiği takdirde İtalyalı-yı merkûmun vukubulmuş ve bulacak kâffe-i zarar ve ziyân ve sâiresinin dâire-i mûmâileyhâdan mutâlebe ve tazmînine kesb-i selahiyet edebileceğinden işbu takrîrin dâire-i mûmâileyhâya tevdiine himmet buyrulması taraf-ı konsolotodan iltimâs ve takrîr olunur. 16 Teşrinisânî [1]307.

356) (341) Dersaâdet İtalya Hastahânesinin lâzimesiçün İtalya'dan celb edilmiş olan bir aded sandık ilaç miyânında 4 kilogram "Kolorat de Potas" ve bir kilogram 900 gram güherçile memlû iki kap olduğu halde Galata gümrüğü muâyene memurları tarafından gûya eczâ-yı mezkûre ile dinamit imâl olunabileceğinden bahisle edviye-i mebhûse alıkonularak Rusûmât Emânet-i celîlesine getirilmiş halbuki bu misillû eczâ küllî yevm bî-çare hastagânın muâlecâtına sarf olunmakta olduğu ve hastagânın edviyesiyle dinamit imâli sözü vicdân ve zihne tevâfuk edemeyeceği bedîhi bulunmuş olduğundan edviye-i mezkûrenin hastahâneye iâde ve i'tâsı zımnında Rusûmât Emânet-i celîlesine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 16 Teşrinisânî [1]307.

357) (342) Selânik'te mukîm İtalya devleti tebe'âsından Salvator Moratori nâm kitap basmacısı tarafından Bulgarca olarak alafranga gelecek senenin bir kıt'a takvimini tertîp edip tab'ını arzu ederek mahall-i mezkûr maârif memuruna lede'l-irâe mezkûr takvimin tab'ında bir mahzûr olmadığını tezkâr ve ancak Meclis-i Maarif tarafından ruhsat alınmadıkça neşri kabil olamayacağı memûr-ı mûmâileyh tarafından dermiyân edilmiş halbuki takvim-i mezkûr alafranga gelecek sene için yapılmış bir takvim olduğundan meclis-i mezkûrdan ruhsatı istihsâl oluncaya kadar vakti murûr edeceği ve ol-vakit bir akçe değeri olamayacağı derkâr bulunmuş olmağla bu bâbda İtalyalı-yı merkûm zarardîde olmamak üzere takvîm-i mezkûrun neşri için Selânik Maarif memuru tarafından ruhsat-ı resmiyesinin i'tâsı zımnında iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 16 Teşrinisânî [1]307.

(s.114) 358) (343) Selânik vilâyeti dahilinde Redine kazasına amed şüdd eden İtalya devletinin tebe'a ve tüccârlarının umûr ve husûsât-ı vakıalarının rûyet ve tesviyesi zımnında bu defa İtalya devleti tebe'âsından Giuseppe Florio nâm mühendis konsolos memuru nasb ve tayîn kılınmış olmağla memûriyetinin tanılması zımnında îcâb eden mektûb-ı sâminin tastîr ve i'tâ buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 21 Teşrinisânî [1]307.

359) (344) Galata'da Mumhâne'de 86 numaralı mağazada mukîm İtalya devleti tebe'âsından August Besağê nâm tâcirin Dersaâdet'te Balıkpazarında 78 numaralı mağazada sâkin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Atnaş Menços nâm kimesne zimmetinde bâ-sened altmış üç lirâ ve otuz kuruş alacağı olup ahzına destres olamadığından ve medyûn-ı merkûm te'diye-i deynden izhâr-ı acz etmeğın mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbiyle iflâsiyetinin i'lânı ile berâber maa güzeste ve masârif-i muhâkeme meblağ-ı mezbûra mahkûm tutulmasını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve tahrîr olunur. 25 Teşrinisânî [1]307.

360) (345) (Muhtıra) Beyoğlu'nda Hocazade sokağında 23 numaralı hânede mukîm İtalya devleti tebe'âsından Kara Bela aleyhine Erdek kazasında mukîm devlet-i aliyye tebe'âsından Mıgırdıç Mirasyuyan tarafından gûya kendisinin alacağı var iddiasıyla kaza-yı mezkûr mahkemesine celbile eyittirilmiş olduğu merkûm Kara Bela istihbâr eylemiş ve celbnâme dahi Erdek civârında vâki olup merkûm Kara Bela'nın ancak senede bir defa gittiği mahalle tebliğ ettirilmiş halbuki merkûm Kara Bela devlet-i muşârunileyhâ tebe'âsından olduğu cihetle bu yolda olan tebliğat konsolatosu marifetiyle olması ve ikâmetgahı Dersaâdet olduğundan her halde merkûmun aleyhine vukubulacak deâvinin burada rû'yeti Usul-i [...] ahkâmından bulunmuş olmağla bu bâbda Erdek mahkemesine iktizâ eden tebliğatın ifâ buyrulması temennî olunur. 25 Teşrinisânî [1]307.

361) (346) İtalya devleti tebe'âsından Maria Pankilari'nin Beyoğlu'nda Hamalbaş sokağında onbeş ve onyedî ve ondokuz numaralar ile murakkam menzil ve dekâkin-i malûme meselesi müteaddid tezkir ile Hâriciye Nezâret-i celîlesine arz ve mesele-i mebhûse Hâriciye'de derdest-i tetkîk bulunmakta olduğu halde bu defa merkûmenin zevci İtalyalı Giovanni Pankilari tarafından sefârete verilip leffen bir kıt'a sûreti takdîm kılınan istid'âsından keyfiyet anlaşılacağı vechile merkûm Pankilari mahkeme-i teftişden bu gün için celb edilmiş ve husus-ı mebhûsun teşvişi mucip olmamak üzere Hâriciyece neticepezîr oluncaya kadar mahkeme-i teftişce te'hîr-i rû'yeti zımnında mahkeme-i mezkûreye serîan iktizâ eden tebliğatın ifâ buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve tahrîr olunur. 27 Teşrinisânî [1]307.

(s.115) 362) (347) İtalya devleti tebe'âsından ve İtalya Sigorta Kumpanyası tesmiye olunan acentesinin taraf-ı konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran bir mâh mukaddem Ereğli'de Akçeşehir civarında ğark olan Başköylü

Kâmil Kapudanın suvvâr olduğu Osmânlı bandıralı İhsan Hudâ nâm seffinenin Ereğli Liman Dâiresinden tanzîm olunan Pruda Di Fortuna'sı merkûm sigortaya luzûmu olmağla mezkûr Pruda Di Fortuna'sının bir sûretinin sigortanın mahall-i mezkûrda olan acentesi adamı Leonidios'a i'tâ olunmasını bâ-telgrafnâme iş'âr buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 30 Teşrinisânî [1]307.

363) (348) Rodos'da mukîm bulunan İtalya konsolosu tarafından vârid olan raportoya nazaran Rodosta rıhtım bulunmadığı halde mezkûr cezîreye it-hal olunan her nevi emtia üzerinden mahalli belediye memurları tüccârlardan kordon resmi nâmıyla rıhtımlar için bir vergi tarh ve istîfâ etmekte oldukları ve işbu vergiyi vermekten imtinâ eden tüccârın emvâl ve emtiasını zabt et-mekte ve hatta geçenlerde dahi İtalya devleti tebe'âsından tüccâr Rigari'nin bir çuval dakîkini ahz u zabt eylemişler halbuki cezîre-i mezkûrede rıhtım bu-lunmadığı ve talep olunan resm uhûd ve kavânîn ve nizâmât-ı mevzu[a]ya kül-liyen muğâyir bir muâmele olduğu gibi cezîrenin dahi muâmelât-ı ticâriyesine sekte îrâs edeceği derkâr bulunduğundan bu halde resm-i mezkûrun men'-i istîfâsı zımında iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tara-fından iltimâs ve takrîr olunur. 4 Kanunievvel [1]307.

364) (349) (Muhtıra) İtalya devleti tebe'âsından Teodor Giovanni'nin Çatalca sancağına mülhak Silivri kazasında kâin uhde-i tasarrufunda bulunan Küsmez çiftliğine merbût Fındıklıdere civârındaki koru gûya Beyceğiz çift-liği hudûdu dâhilinde olduğundan bahsile Divan-ı Humâyûn Başkâtibi Sun'î Efendi tarafından makâm-ı sâmi-i Sadâretpenahi'ye vukûbulan murâcaat ve istid'âsı üzerine tahkikat-ı lâzıme icrâsıyla muhâkemeye luzûm görüldüğü sûrette netice-i muhâkemeye değin tarafeyne mahall-i mezkûrdan hatab kat' ettirilmemesi emrini şâmil livâ-i mezbûr mutasarrıflığına tastîr buyrulan ğurre-i Cumâdelâhir 307 ve 15 Kanunisânî 305 tarihli ve 7 numaralı tahrîrât-ı sâmiye mücebince ol-vakit mûmâileyh mösyö Giovanni'nin mezkûr koruya olan müdahalesi men' edilmiş idi ancak mezkûr koru ötedenberi Küsmez çift-liğine merbût ve mulhak ve bâ-tapu ve evrâk-ı resmiye ile mösyö Giovanni'nin taht-ı tasarrufunda olup kavânîn-i mevzua ahkâmınca Sun'î Efendinin buna dâir bir iddiası var ise turuk-ı kanûniyeye murâcaatla kanun dâiresinde ispat-ı müddeâ eylemesi lâzımedendir binâberin mûmâileyh mösyö Giovanni mezkûr koru'nun mutasarrıf ve zilyedi olduğu maddesi nazar-ı dikkate alın-mamış ve böyle vesile-i gayr-ı sahîha ile hukûk-ı tasarrufiyesini işkâl ve ip-tal etmek hilâf-ı kanun bir madde idiğü ve maamafih mezkûr koru aleyhinde

şimdiye kadar mûmâileyh Sun'î Efendi mahkeme-i âidesine murâcaat etmemesi ve yalnız vâhî ve bî-esas ve hakk-ı tasarruftan arî ve beri bir iddia ile mine'l-kadim mutasarrıf-ı hakîkisi olan mûmâileyh mösyö Giovanni'yi hakk-ı intifadan mahrûm bırakmak ve işin sürünmesini iltizâm eylemek her halde mûmâileyh Sun'î Efendinin bu babda vâki olan iddiasının butlanına delâlet edeceği umûr-ı malûmeden bulunmuş olmağla bu halde mûmâileyh mösyö Giovanni'nin hukûk-ı sarîha-i tasarrufiyesinin muhafazasıyla mağduriyetten vikâyesi zımnında mahall-i mezkûr mutasarrıflığına iktizâ eden evâmîr-i serîanın tastîrine himmet buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 7 Kanunievvel [1]307.

(s.116) 365) (350) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Cadde-i Kebîr'de mukîm Albercon nâm tâcirin Üsküdar'da İskele Ca[dde]sinde mukîm Tersâne-i Amire ferikân-ı kirâmından saadetlû Ahmed Râtib Paşa hazretleri zimmetlerinde bir kıt'a fatura mücebince mal bahâsından dolayı üçyüz otuz sekiz aded lirâ-yı Osmânî alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile mîr-i muşârunileyhin Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini tâcir-i merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 9 Kanunievvel [1]307.

366) (351) Galata'da Şarap İskelesinde 54 numarada mukîm İtalya devleti tebe'âsından Vicenzo Generini aleyhine olarak Beyoğlu Bidâyet Cezâ Mahkemesinde 15 Mayıs 307 tarihinde sadır olan i'lâm-ı gıyâbî mücebince Yanko nâm kimesne üzerine atmış olduğu taştan dolayı dokuz gün hapsine karar verilmiş halbuki merkûm Vicenzo hiçbir vakit taş atmamış olduğu gibi muhâkemede dahi mâni-i şer'îsi [mevcut] idiğü cihetle hâzır bi'l-meclis olmamasından mahkûmiyetine sebebiyet vermiş olduğundan işte bu esbâbdan nâşî ve esnâ-yı muhâkemede serd u beyân edeceği esbâb-ı sâireden dolayı i'lâm-ı mezkûru adem-i kabul ile aleyhine i'tirâz ale'l-hüküm eylemiş olmağla işbu i'tirâz istid'âsının kabulüyle merkûm Yanko'nun celbi ve muhâkeme-i vicâhiyelerinin icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-müceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 9 Kanunievvel [1]307.

367) (352) İzmir'de mukîm İtalya konsolosu maiyetinde bulunmak üzere imtiyâzlı tercümân nasb ve tayîn kılınan tebe'â-i devlet-i aliyyeden Elcibya-di Sarıoğlu'nun iktizâ eden mektûb-ı sâmisinin tastîr ve i'tâ buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 12 Kanunievvel [1]307.

368) (353) Sünne’de mukîm İtalya devleti tebe’âsından Giovanni Carvânenin Galata’da Ayazma sokağında vâki mutasarrıf olduğu bir kârgir hânenin ittisâlinde Bank-ı Osmâni ile Reji idâreleri inşâ olunmakta olan eb-niyeden düşen taş ve demir ve destek olmak üzere hâne-i mezkûra dayadıkları direk ve sâire mazarrat[ınd]an hâne-i mezkûr külliye harap olduktan hiçbir kimesneye icâra verememiş ve bu yüzden İtalyalı-yı merkûm üçyüz aded lirâ-yı Osmâniden ziyâde bir zarar ve ziyâna duçar olmuş ve 9 Mayıs 1307 tarihinde bu zarar vukua gelip tazmînini Bank-ı mezkûr ile Reji idârelerine ihtâr eylemiş ise de bu bâbda Bank-ı Osmânî mes’ûliyeti üzerine almamakta ve Reji ise ihbâr-ı sukût eylemiş olduğundan bu halde Bank-ı Osmâni üzerinde olan hukuku bâkî kalmak şartıyla şimdilik evvel emirde Reji idâresinin Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle hâne-i mezkûr bade’l-keşf vuku bulmuş ve bulacak zarar ve ziyânının maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid’â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid’â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 12 Kanunievvel [1]307.

(s.117) 369) (354) Galata’da Kurşunlu handa 7 numarada mukîm İtalya devleti tebe’âsından Nicola Vasilyadi’nin tebe’â-i devlet-i aliyyeden Mumhânede Şarap İskelesi’nde sâkin Hacı Evangel Grigoryadi zimmetinde şarap esmânından dolayı altıbin sekizyüz ellibir kuruş alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûmun mahkeme-i ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîlini İtalyalı-yı merkûm bâ-istid’â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid’â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması taraf-ı konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 12 Kanunievvel [1]307.

370) (355) İtalya devleti tebe’âsından ve tüccârdan Galata’da Küçük Tünel hânında 3 numaralı mağazada mukîm mösyo İzak Fernandis devlet-i muşârunileyhâ kançılıryasına takdîm etmiş olduğu istid’ânâmesinde kançılıryaya takdîm eylediği istid’ânâmesi üzerine Dersaâdet’te Balıkpazarında 165 numarada mukîm tüccârdan Polyopos Aleksiyadi ile Bahçekapısında mukîm simsâr Diyonisyos Yorgiyadi aleyhlerinde dolandırıcı olduklarına dâir 22 Teşrinievvel 1891 tarihinde Dersaâdet müddeiumûmiliğine bir takrîr tastîr ve tesyîr olunup merkûmandan Polyopos onüçbin kile hinta furûht edip peşînat akçesi nâmıyla ikibin aded lirâ ahzeylemiş olup meblağ-ı mezbûru te’diyeden [imtinâ] veyahut firâr eder ihtimaliyle keyfiyet istintak dairesine havâle olunmuş ve merkûm Polyopos hakkında tevkîf müzekkeresi i’tâ

kılınmış ise de ba'dehu muvakkaten istihbâr eylediğine nazaran merkûm Polyopos taşraya mesâlih-i ticâriyesicün ve taahhüdât-ı ticâriyesini îfâ etmek üzere azîmet etmiş olduğuna ve bundan mâada merkûm Polyopos zimmetinde olan matlûbunu vekîli Vasilaki Efendi residi vasıtasıyla tamamen ahz u kabz ve matlûbunu ibrâ ve iskat etmiş olduğundan ve bundan böyle merkûm Polyopos zimmetinde habbe-i vâhide matlûbu kalmadığı cihetle aleyhine kıyâm etmiş olduğu davanın devamına bir gûne mahal kalmadığından [...] istid'ânâmesi nesh ve merkûm Polyopos aleyhinde bir davadan feragat ve istifâ ile merkûm Polyopos her bir dava mukteziyatının vaz' olunması istid'â olunmuş olmağla ber mûceb-i istid'â icrâ-yı icâbı iltimâs olunur. 24 Kanunievvel [1]307.

371) (356) İtalya devleti tebe'âsından makaronyacı Giovanni Pankilari zevcesi Maria binti Grigos yani Domenico nâm hatunun Beyoğlu Hamalbaş sokağında ve 26 Mart 299 tarihli ve 115 sıra numaralı sened-i Hâkânî mûcebince mutasarrıf olduğu 15 ve 17 ve 19 numaralı menzil ve iki bâb dükkan hakkında Defter-i Hâkânî Nezâretinde mahfûz bulunan atık senedâtın birer kıt'a sûretlerinin i'tâsını merkûme Maria bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber mûceb-i talep senedât-ı mebhûse sûretlerinin i'tâ buyrulması ve merkûme Maria el'ân ber-hayat olduğunu müş'ir işbu ilm ü haber taraf-ı sefâretten i'tâ kılındı. 30 Kanunievvel [1]307.

(s.118) 372) (357) İtalya devleti tebe'âsından İstanbul'da mukîm olup vekîli Galata'da Havyar hânında 79 numaralı odada mukîm dava vekîli mösyö Emil Değa'nın idarehânesinde ikâmet [...] tayîn eyleyen mösyö Jakob Ağiba'nın konsolatoya takdîm eylediği istid'âda hâmil olduğu üç kıt'a sened-i resmi mûcebince Bahriye Nezâret-i celîlesine furûht etmiş olduğu [...] ve sâire belinden dolayı matlûbu olan lirâ-yı Osmânî yüz kuruş hesabıyla yirmibir bin kuruş ve sim mecidiye yirmi kuruş hesabıyla bin yüz yirmi iki buçuk kuruşun istîfâsına muvaffak olamadığından Bahriye Nâzır-ı âlisi devletlû Hasan Paşa hazretlerinin Birinci Mahkeme-i Ticârete celbleriyle mebâliğ-i mezbûrenin maa güzeste ve masârif-i muhâkeme ve ücret-i vekâlet taht-ı hükme [aldırılmasını] ve sâdır olacak hükmün muvakkatan icrâsı hususlarını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulmasını devlet-i muşârunileyhâ sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 6 Kanunisânî [1]307.

373) (358) Çend senedenberi Asâkir-i Şâhâne hizmet-i tabâbetinde bulunan İtalya devleti tebe'âsından Luiz Ganvik'in İtalya'da mukîme olan zevcesi hayli müddetten beri tabîb-i merkûmdan bir haber alamadığından [...]

merkûme hal-i yeisde bulunmakta olduğundan tabîb-i merkûm nerede olduğu ve ber-hayat olup olmadığını Bâb-ı Vâlâ-yı Seraskerî'den bi'l-isti'lâm taraf-ı sefârete bildirilmesi husûsuna himmet buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 6 Kanunisânî [1]307.

374) (359) Erzurum'da mukîm İngiltere devletinin konsolosu bulunan Robert Vindam Garovis nâm zât bu defa Erzurum'a amed şüdd eden İtalya devletinin tebe'â ve tüccârlarının umûr ve husûs-ı vâkıalarının rü'yet ve tesviyesi konsolos-ı mûmâileyhe ihâle olunmuş idiğünden İtalya konsolos memuru sıfatıyla tanınması zımnında iktizâ eden [evâmir-i sâminin] tastîrine himmet buyrulmasını İtalya sefîri iltimâs ve takrîr eder. 6 Kanunisânî [1]307.

375) (360) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Cadde-i Kebirde sâkin Albercon nâm tâcirin konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran Boğaziçi'nde Kuruçeşme'de mukîm devletlû Mahmud Paşa hazretlerinin [...] celîlesi devletlû ismetlû Seniyye Sultan aliyetü's-şân hazretleri zimmetlerinde mal bahâsından dolayı bâ-defter dokuzbin yetmiş dokuz kuruş alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûne-ı muşârunileyhâ Seniyye Sultan hazretlerinin Birinci Mahkeme-i Ticârete celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli hususunun taht-ı hükme alınmasını İtalyalı-yı merkûm sâlifü'z-zikr istid'âda talep eylemiş olmağla ber mûceb-i istid'â îcâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Kanunisânî [1]307.

376) (361) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Cadde-i Kebirde sâkin Albercon nâm tâcirin konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran Şişli'de sâkin Adem Bey ve mahdûmu İlhami Bey'lerin yekdiğerine kefil bi'l-mâl şartıyla zimmetlerinde mal bahâsından dolayı bâ-defter bin yüz altmış-yedi frank yetmişbeş santim alacağı olup ahzına destres olamadığından bahisle medyûnân-ı merkûmanların Birinci Mahkeme-i Ticârete celbleriyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli hususunun taht-ı hükme alınması İtalyalı-yı merkûm sâlifü'z-zikr istid'âda talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â îcâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 8 Kanunisânî [1]307.

(s.119) 377) (362) İtalya'da Milano şehrinde mukîm tabip Galbiyânî'nin icad-kerdesi olup "Benimendo Galbiyani" tabir olunur romatizmaya mahsûs

melhem bir paket derûnunda sekiz aded bukal olduğu halde rusûmâta vurûd edip tevkîf edilmiş ve tevkîf olunan işbu edviye Milano şehri hükûmeti tarafından isti'mâline müsâade ve me'zûniyet verilmiş ve mezkûr edviye ne eczâdan mürekkep olduğu bukalın üzerinde mevzû işârâtta anlaşılmış olmağla artık bunun tevkîfine mahal olmadığı cihetle sâlifü'z-zikr melhemlerin sâhibi bulunan İtalya devleti tebe'âsından Aristidi Polonski'ye teslim olunması zımnında Mekteb-i Tıbbiye nezâretine iktizâ eden evâmirin tastîr buyrulması İtalya sefâreti tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 13 Kanunisânî [1]307.

378) (363) İtalya devleti tebe'âsından Beyoğlu'nda Cadde-i Kebir'de mukîm Albercon nâm tâcirin tebe'â-i devlet-i aliyyeden Galata'da sâkin Aleksi Şişmanoğlu nâm banker zimmetinde mal bahâsından dolayı ikibin ikiyüz elliyedi frank alacağı olup ahzına destres olamadığından bahsile medyûn-ı merkûmun Mahkeme-i Ticâret Birinci Meclisine celbiyle meblağ-ı mezbûrun maa güzeste ve masârif-i muhâkeme tahsîli ve bu babda verilecek hükmün dahi muvakkatan icrâsını İtalyalı-yı merkûm bâ-istid'â talep eylemiş olmağla bermûceb-i istid'â icâbının icrâsına himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve tahrîr olunur. 13 Kanunisânî [1]307.

379) (364) İtalya devleti tebe'âsından Teodor Giovanni'nin Çatalca sancağına mülhak Silivri kazasında kâin uhde-i tasarrufunda bulunan Kûsmez çiftliğine merbût Fındıklı Dere civarındaki kuru gûya Beyceğiz çiftliği hudûdu dahilinde olduğundan bahsile Suni Efendi nâm kimesne tarafından mahall-i mezkûr hükûmet[in]e bi'l-murâcaa mûmâileyh mösyö Giovanni'nin mezkûr korudan hatab kat' etmesini men ettirmiş ve ancak mezkûr kuru ötedenberi Kûsmez çiftliğine merbût ve mülhak ve bâ-tapu ve evrâk-ı resmiye ile mûmâileyh mösyö Giovanni'nin taht-ı tasarrufunda olup kavânîn-i mevzûa ahkâmınca Sun'i Efendi'nin buna dâir bir iddiası var ise turuk-i kânûniyeye murâaatla kanunu dâiresinde ispat-ı müddeâ eylemesi lâzımedendir ve böyle vesile-i gayr-ı sahîha ile hukuk-ı tasarrufiyesini işkâl ve iptal etmek hilâf-ı kanun bir madde idiğü ve maamâfih mezkûr kuru aleyhinde şimdiye kadar mûmâileyh Sun'i Efendi mahkeme-i âidesine murâaat etmemesi ve yalnız vâhî ve bî-esas ve hakk-ı tasarruftan arî bir iddia ile mine'l-kadim mutasarrıf-ı hakîkisi olan mûmâileyh mösyö Giovanni'yi hakk-ı intifâdan mahrûm bırakmak ve işin sürünmesini iltizâm eylemek herhalde mûmâileyh Sun'i Efendi'nin bu bâbda vâki olan iddiasının butlanına delâlet edeceğü umûr-ı malûmeden bulunmuş olmağla bu halde mûmâileyh mösyö Giovanni'nin hukuk-ı sarîha-i tasarrufiyesinin mağduriyetten vikâyesi zımnında sâlifü'z-zikr korudan kat'

hatab memnûiyetinin ref' ve izâlesi emrinde mahall-i mezkûr mutasarrıflığına iktizâ eden evâmirin tastîrine himmet buyrulması taraf-ı sefâretten iltimâs ve takrîr olunur. 15 Kanunisânî [1]307.

380) (365) İtalya devleti tebe'âsından Der-aliyyede Çakmakçılar Yokuşu'nda Vâlide hânında 22 ve 23 numaralı odada mukîm banker mösyö K. Iliasco'nun vekîl-i Murahhası Jon K. Iliasco'nun cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âsında müvekkilinin tebe'â-i devlet-i aliyyeden ve tüccârdan Der-aliyyede Şark Çarşısında mukîm Karabet Bohçalıyan zimmetinde bir kıt'a emre muharrer senet mücebince yüz aded lirâ-yı Osmânî matlûbu olup usulü dairesinde aleyhine protesto keşîde olduğu halde ifâ-yı taahhütten izhâr-ı acz eylemekte olduğundan merkûmun mahkeme-i ticâret-i bahriyeye celbiyle bi'l-muhâkeme i'lân-ı iflâs ve mağazasının taht-ı temhîre alınması ve iflâsa müteferri bi'l-cümle muâmelâtın merkûm hakkında icrâsı ve muvakkat sindikin tayini ve müvekkilinin matlûbu olan mebâliğin masasına kaydı ve iflas talebi için i'tâyâ mecbur olduğu masârifin imtiyâzlı matlûb sûretiyle tasrîhi husûsâtının taht-ı hükme ve karara alınması vekîl-i mûmâileyh tarafından talep ve dava olunmağla ber müceb-i müsted'â îcâbının icrâsı cânib-i konsolatodan iltimâs ve takrîr olunur. 14 Kanunisânî [1]307.

(s.120) 381) (366) Beyoğlu'nda Cadde-i Kebirde Ağa Câmiinde 15 numaralı Gazino'nun müsteciri İtalya devleti tebe'âsından Mikeli Bofe nâm kimesne Beyoğlu hukuk icrâ dâiresi tarafından mezkûr gazinodan ihrâc olunacağını istihbâr etmiş ve merkûm bâ-istid'â konsolatoya beyân-ı hâl etmiş ve mûmâileyh ise İtalya devleti tebe'âsından olup hakkında her ne gûne muâmele olmak lâzım geldiği takdirde konsolatosuna müracaat olunması umûr-ı lâzımeden bulunmuş olmağla beyân-ı hâle ibtidâr olunur. 22 Kanunisânî [1]307.

382) (367) Alafranga 19 Teşrinievvel 1891 tarihinde İtalya Kumpanyası vapurlarından Marko Niketti vapuruyla Napoli'den "Amije" markalı dört balya boş çuval gelip gümrüğe çıkmış ve [...] tarihinde Dersaadet İtalya Acentesi tarafından mezkûr çuvalar [...] buraya çıkarılmış olduğu ve ancak mezkûr çuvalar Samsun'a gideceği Gümrük nezâretine bildirilmiş ise de bu ana değin gönderilmemiş ve şimdi ise mârru'l-beyân çuvalara talep edilmekte olan arziye mezkûr çuvaların esmânından fazla idiği ve halbuki ol-vakitten beri tevkîf ile şimdi bu kadar arziye istenmesi mukteza-yı madelet olamayacağından îcâb-ı halin icrâsına himmet buyrulması mütemennâdır. 28 Kanunisânî [1]307.

383) (368) Fındıklı'da Kazancılar mahallesinde 12 numaralı hânede sâkin İtalya devleti tebe'âsından Grigori Orni nâm kimesnenin cânib-i konsolatoya takdîm eylediği istid'âya nazaran Cumartesi günü saat onda Tersâne-i Amire matbaasında iş hitâm ettikten sonra hânesine gitmek üzere Kasımpaşadan geçer iken meçhulu'l-ism bir şahıs önüne çıkarak sende duhân var diyerek üzerini taharrî etmek bahânesiyle merkûmun nezdinde bulunan dört lirâ ile dört mecidiyesini alarak firâra tasaddî etmiş ise de İtalyalı-yı merkûm o esnâda firârına meydan vermeyerek mahall-i mezkûr karakolhânesine teslim etmiş ve ancak şahs-ı merkûmun işbu muâmele-i vâkıası muğâyir-i kanun bulunmuş idiğünden te'dibât-ı lâzımının icrâsını İtalyalı-yı merkûm sâlifü'z-zikr istid'âda talep eylemiş olmağla ber-mûceb-i istid'â icâb-ı hâlin icrâsına himmet buyrulması devlet-i müşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 29 Kanunisânî [1]307.

384) (369) Erzurumda mukîm İngiltere devletinin konsolosu bulunan Robert Vindam Gravis nâm zat bu defa Erzurum'a amed şüdd eden İtalya devletinin tebe'â ve tüccârlarının umûr ve husûs-ı vâkıalarının rû'yet ve tesviyesi konsolos-ı mûmâileyhe ihâle olunmuş idiğünden İtalya konsolos memuru sıfatıyla tanılması zımnında iktizâ eden evamirin tastîrine himmet buyrulmasını İtalya sefirî iltimâs ve takrîr eder. 29 Kanunisânî [1]307.

385) (370) Av tezkereleri olduğu halde bundan akdem sayd u şikâr için İzmit'e azîmet eden Kadıkaryesi'nde mukîm İtalya devleti tebe'âsından Giovanni Battista Riccini ve mahdumlarının [...] esnâ-yı avdetlerinde suvâri kolcusu ve belediye çavuşları tarafından takip ve derdest edilerek belediye dairesinden bâ-jurnal idâreye gönderilmiş gerçi bunların yedlerinde bir tezkere var ise de bunun İzmit'e şumûlû olamayacağından bahsile yedlerindeki nev'icâd üç aded tüfenk ve eşyâ-yı sâireleri zabt ve mezkûr tüfenkler mevki-i muzâyedeye vaz' (s.121) olunarak bin üçyüz yetmişbeş kuruş bedel ile tâliplerine furûht olunmuş olduğu Hâriciye Nezâret-i celîlesinin Umûr-i Hukûkiye-i Muhtelite kaleminden cânib-i konsolatoya vârid olan 25 Kanunievvel 306 tarihli ve kırkbir numaralı müzekkerede ifâde ve beyân kılınmış halbuki merkûmûnun tezkeresinde av tezkeresi olduğu halde tüfenklerini zabt ve bir mahkemenin hüküm ve kararı lâhik olmaksızın tüfenkleri furûhtuna kıyâm ve hukûmet-i metbûalarına ihbâr-ı keyfiyet etmeksizin haklarında muâmele icrâ etmek büsbütün uhûd-ı mevcûde ve kavânîn-i mevzuaya muğâyir bir muâmele idiğünden bu bâbda merkûmûn haklarında icrâ olunan şu muâmele kabul olunamayacağından merkûmûnun hukuk-ı şahsiyelerinin muhafazası zımnında

mukaddemâ taraf-ı konsolatodan 2 Kanunisânî 306 tarihinde keşîde kılınan protesto şimdiye değin cevapsız ve meskûtun-anh bırakılmasından ve sâlifu'z-zıkr tüfenkler ve eşyâ-yı sâireleri dahi konsolato marifetiyle mevki-i muzâyedeye konulmamış olduğundan bu halde eşyâ-yı mezkûre ve tüfenkleri aynen merkûmûn İtalyalılara iâde ve i'tâ olunması ve aynen iâde ve i'tâ olunmadığı halde esmânlarının tesviye ve îfâ ettirilmesi hususu[nda] İzmid sancağı mutasarrıflığına iktizâ eden evâmir-i serîanın tastîrine himmet buyrulması devlet-i muşârunileyhâ konsolatosu tarafından iltimâs ve takrîr olunur. 4 Şubat [1]307.